

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Diplomová práce

2023

Bc. Petr Jelínek

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra archeologie

Sídlíště z mladší doby římské u Záp
Diplomová práce

Autor	Petr Jelínek
Studijní program	N7109 Archeologie
Studijní obor	7105T001 Archeologie
Vedoucí práce	prof. PhDr. Eduard Droberjar, Dr.

Hradec Králové 2023

Zadání diplomové práce

Autor:	Petr Jelínek
Studium:	F20NP0050
Studijní program:	N7109 Archeologie
Studijní obor:	Archeologie
Název diplomové práce:	Sídliště z mladší doby římské u Záp
Název diplomové práce AJ:	Settlement from the Young Roman Period in Zápý

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Autor zpracuje výsledky záchranného archeologického výzkumu ÚAPPŠ na sídlištní lokalitě Zápý-Stránka z mladší doby římské. Na základě soupisu objektů a nálezů provede základní vyhodnocení sídliště (typy objektů, prostorové vztahy) a typo-chronologickou analýzu artefaktů. Výsledkem magisterské práce bude určení významu sídliště v rámci obdobných lokalit mladší doby římské v Čechách a zasazení naleziště do kontextu soudobého okolního osídlení. Součástí práce budou obrazové přílohy (plány objektů, kresebná a fotografická dokumentace nálezů, plán lokality a mapy).

Droberjar, E. – Prostředník, J. 2004: Turnov-Maškovy zahrady – germánský dvorec ze 3. století. Památky archeologické 95, 31–106.

Pleiner, R. 1959: Osada s železárnami z mladší doby římské v Tuchlovicích. Památky archeologické 50, 158–196.

Vích, D. et al. 2019: Sídliště z doby římské v Cerekvici nad Loučnou. Archeologie východních Čech 18, 75–204.

Zeman, J. – Venclová, N. – Bubeník, J. 1998: Železářská osada z 3. – poč. 5. stol. v Přerubenicích. Praehistorica 23, 95–131.

Zadávací pracoviště:	Katedra archeologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Eduard Droberjar, Dr.
Datum zadání závěrečné práce:	29.10.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením prof. PhDr. Eduarda Droberjara, Dr. a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu prof. PhDr. Eduardu Droberjarovi, Dr. za veškerou pomoc a užitečné rady, které mi pomohly při tvorbě této práce. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Lukáši Balounovi, že mi umožnil zpracovat tento výzkum. Zvláště cenné pro mě byly konzultace s Mgr. Zdeňkem Benešem, který mě formuje jako badatele doby římské. Speciální dík patří Mgr. Kamilu Kočtúchovi za pevné nervy, neutuchající trpělivost a cenné rady. Děkuji také všem mým kolegům z ÚAPPSČ za veškeré tipy, trpělivost a přátelský přístup. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své mamince a blízkým, bez kterých by tato práce nevznikla.

Anotace

Jelínek Petr. Sídliště z mladší doby římské u Záp. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2023, 214 s. Diplomová práce.

Diplomová práce zpracovává výsledky záchranného archeologického výzkumu vedeného Ústavem archeologické památkové péče středních Čech na sídlištní lokalitě Zápy-Stránka a Zápy-Ostrov z mladší doby římské. Na základě soupisu objektů a nálezů bylo provedeno základní vyhodnocení sídliště a typů objektů. Zkoumány byly prostorové vztahy a typologická a chronologická analýza artefaktů, která je reflektována ve světle dosavadního poznání. Zvláštní pozornost je věnována keramice, její typologii a také chronologii. Studium nálezů je doplněno o soubor 18 římských mincí nalezených detektorovou prospekci v okolí zkoumané plochy. Součástí práce jsou četné obrazové přílohy (plány objektů, kresebná a fotografická dokumentace nálezů, plán lokality a prostorové mapy).

Klíčová slova: mladší doba římská, sídliště, římské mince, germánská keramika, pohřeb psa.

Annotation

Jelínek Petr. Settlement from the Young Roman Period in Zápý. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2023, 214 pp. Master Thesis.

This diploma thesis processes the results of rescue archaeological excavation of the Central Bohemian Archaeological Heritage Institute in Prague at the Roman period site situated in the residential area of Zápý-Stránka and Zápý-Ostrov (Prague-East District in the Central Bohemian Region of the Czech Republic). Based on the analysis of objects and findings, a basic evaluation of the settlement was carried out. Spatial relationships and typological and chronological analysis of artifacts were examined, the results are reflected in the light of current knowledge. Special attention was paid to ceramic assemblage, its typology as well as chronology. A study of the collection of 18 Roman coins found by detector prospecting at the vicinity of the examined site is also a significant addition to this thesis. Appendices of the presented work consist of plans of objects, drawings, photographic documentation of the finds, site plan and spatial maps.

Key words: Late Roman period, settlement patterns, Roman coins, Germanic pottery, dog burial.

Obsah

1	Úvod	10
2	Lokalita a její archeologický výzkum	10
2.1	Lokalizace	11
2.2	Přírodní podmínky	12
2.3	Okolnosti výzkumu	13
2.4	Metodika výzkumu	14
2.5	Historie bádání	16
3	Objekty z mladší doby římské	17
3.1.1	Zahloubené stavby –chaty	17
3.1.2	Nadzemní stavby	20
3.1.3	Jámy a jejich funkce	22
3.1.4	Objekty ostatních kultur	23
4	Analýza movitých artefaktů	24
4.1	Keramika.....	24
4.1.1	Domácí v ruce robená keramika.....	25
4.1.2	Římsko-provinciální keramika	48
4.2	Kovové artefakty.....	48
4.2.1	Bronzová spona	48
4.2.2	Bronzový klíč	49
4.2.3	Železná ostruha.....	50
4.2.4	Mince.....	50
4.3	Ostatní nálezy	51
4.3.1	Skleněný korálek	51
4.3.2	Hliněné přesleny	52
4.3.3	Kostěná brusle	53
4.3.4	Kostěná šídla	53
4.3.5	Kostěný proplétáček	54
4.3.6	Parohová násada	54

4.3.7	Kamenná industrie.....	54
4.3.8	Mazanice.....	55
4.3.9	Železná struska	56
5	Archeozoologické nálezy	58
5.1	Kravské lebky	60
5.2	Psí skelety	61
6	Datace sídliště.....	63
7	Prostorová analýza.....	67
8	Význam regionu mezi Čelákovickami a Vínouží v době římské.....	70
9	Závěr.....	71
10	Katalog objektů a nálezů	72
11	Literatura, prameny, internetové zdroje	104
12	Seznam příloh.....	118
13	Přílohy	122

Seznam použitých zkratk

ÚAPPSČ – Ústav archeologické památkové péče středních Čech.

ARÚ AV – Archeologický ústav Akademie věd.

MM v Čelákovících – Městské muzeum v Čelákovících.

1 Úvod

Předmětem zkoumání této diplomové práce je sídliště z mladší doby římské na částečně odkryté polykulturní lokalitě v městysi Zápy (okres Praha-východ). Záchranný archeologický výzkum zhotovený ÚAPPSC odhalil na zkoumané ploše v úsecích A a B celkem 333 objektů, z nichž 30 můžeme na základě archeologických pramenů datovat do doby římské. Podnětem pro výzkum byla stavba přeložky silnice č. II/101 od Svémyslické svodnice k současné, tj. původní trase silnice č. II/101 procházející městysem Zápy a směřující dále na Mstětice.

O mladší a pozdní době římské v Čechách máme doposud pouze fragmentární poznání, a to především z důvodu malého počtu dostatečně zkoumaných či publikovaných lokalit. Na základě soupisu objektů a nálezů bylo provedeno základní vyhodnocení sídliště, typy objektů, prostorové vztahy a typologická a chronologická analýza artefaktů, která je reflektována ve světle dosavadního poznání. Předložená práce obsahuje obrazové přílohy (plány objektů, kresebnou a fotografickou dokumentaci nálezů, plán lokality a mapy).

Katalog objektů a nálezů spolu s tabulkami vypracoval P. Jelínek v programech Microsoft Office, CorelDRAW a Corel PHOTO-PAINT. Digitalizace nálezového fondu a mapy vytvořené v programu ArcMap 10.8.2. jsou součástí příloh. Plány objektů byly získány z připravované nálezové zprávy od ÚAPPSC, mapy prostorové analýzy vypracoval autor. Vedoucím výzkumu byl Mgr. Lukáš Baloun. Autorem určení římských mincí je Mgr. Boris Stoklas, Ph.D., autorem osteologické analýzy potom Bc. František Doubek. Není-li uvedeno jinak, autorem příloh autor této diplomové práce.

2 Lokalita a její archeologický výzkum

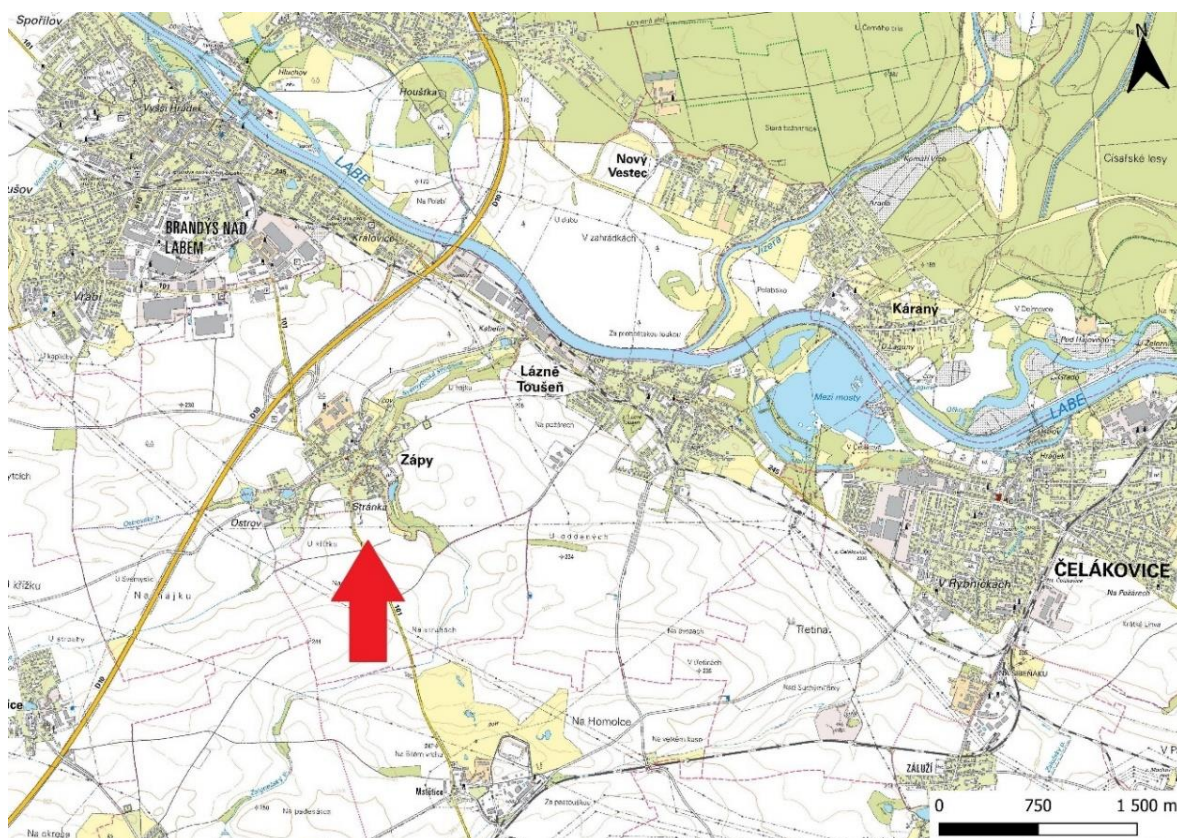
Kapitola shrnuje základní obecné a kontextuální informace ke sledovanému výzkumu.

2.1 Lokalizace

Lokalita leží ve středních Čechách na jihozápadním okraji městyse Zápy. Obec vznikla postupným splynutím čtyř samostatných blízce sousedících obcí. Proto dnes také leží na třech katastrálních územích Ostrov, Stránka a Zápy. Zkoumaná plocha zasahuje do katastrálního území Stránka u Brandýsa nad Labem (Plocha A) v nadmořské výšce zhruba 221 m n. m. a také do katastrálního území Ostrov u Brandýsa nad Labem (Plocha B) v nadmořské výšce zhruba 217 m n. m.

Obr. 1. Zápý, okr. Praha-východ. Poloha lokality na mapě České republiky.

Obr. 2. Zápý, okr. Praha-východ. Geografická poloha lokality na mapě okolí Záp.

Obec Zápy je od Brandýsa nad Labem vzdálena přibližně 1 km jihovýchodním směrem (Obr. 1, 2). Lokalita byla odkryta při jižním okraji staré zástavby ve Stránce na mírném severním svahu. Sídlní areál z doby římské, doby bronzové a pohřebiště únětické kultury ze západu obtéká potok Svémyslická svodnice a z východu Zelenečský potok.

2.2 Přírodní podmínky

Lokalita se nachází v oblasti Čakovické tabule, ploché pahorkatině (179,94 km²) tvořené na levém břehu Labe horninovým podkladem svrchní křídly, která je zastoupena cenomanskými pískovci a spodnoturonskými písčitymi spongility, jílovci a slínovci (Ložek–Kubíková–Špryňar 2005, 417). Čakovická tabule je součástí České křídové tabule, celku Středolabské tabule a podcelku Českobrodské tabule (Kolejka–Mackovčín–Pálenský 2009, 122). Sledovanou oblast tvoří směrem k severovýchodu ukloněný povrch rozsáhlých pliocenních a staropleistocenních strukturně denudačních plošin, které jsou rozbrázděny zpravidla nesouměrnými údolími svahových potoků (Demek a kol. 2006, 97). K významným terénním prvkům v okolí patří vrch Skřivánek u obce Mochov jihovýchodním směrem od Záp (243,9 m) a Svědčí hůra u obce Vyšehořovice (252,1 m) (Demek a kol. 2006, 97).

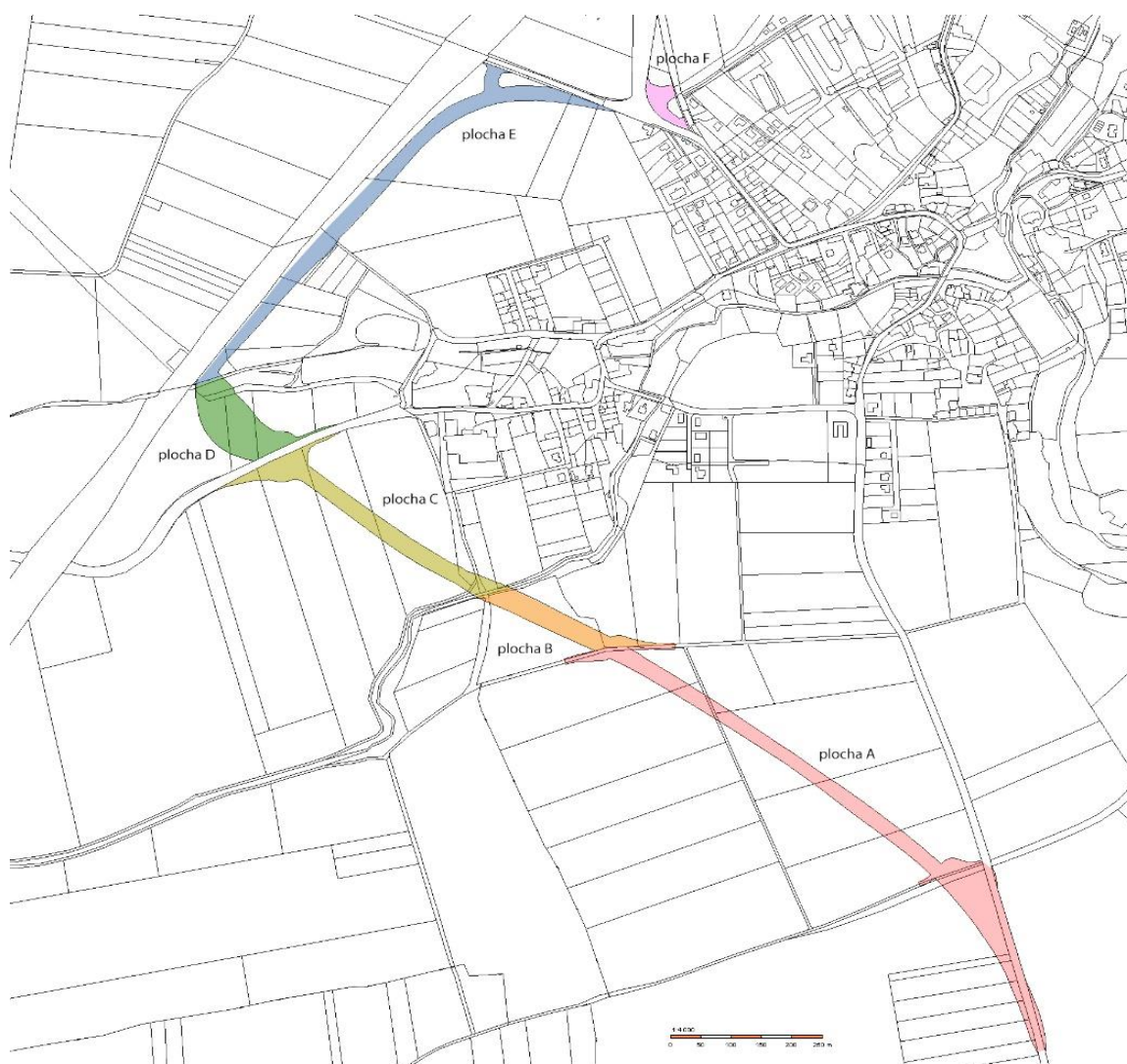
Na navátých spraších levého břehu Labe jsou typické význačné černozemě, které ve sníženinách na těžkých slinitých substrátech přecházejí do černozemí pelických (Ložek–Kubíková–Špryňar 2005, 419). Různě široký pás fluvizemí je lemován pleistocenními labskými terasami s lehkými regozeměmi až podzoly, které přecházejí v různé typy sprašových půd a texturně rozmanitých půd z nezpevněných křídových sedimentárních hornin. Přímo v poloze zkoumané plochy a jejím nejbližším okolí se nachází černozem a karbonátová černozem na hlinité spraši (Půdní mapa 2023).

Sídliště leží na mírně se svažující terase Svémyslické svodnice směrem k severozápadu (Obr. 32), přičemž nejvyšší bod zkoumané plochy se nachází přibližně ve 224 m n. m. a nejnižší v 215 m n. m. Region patří mezi teplé klimatické oblasti s mírnou zimou. Zhruba 165 dnů v roce má průměrnou teplotu stejnou nebo větší než 10 °C a srážkový úhrn ve vegetačním období je přibližně 350–400 mm (Kolejka–Mackovčín–Pálenský 2009, 105).

Zdejší potenciální přirozenou vegetaci v oblasti představuje černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) s převažujícím dubem zimním (*Quercus petraea*) a habrem (*Carpinus betulus*), s častou příměsí lípy (*Tilia cordata*) a dubu letního (*Quercus robur*) (Kolejka–Mackovčín–Pálenký 2009, 142; Neuhäuslová a kol. 1998, 88).

2.3 Okolnosti výzkumu

Stručný přehled o výsledcích terénních prací v Zápech byl publikován v přehledu archeologických výzkumů provedených ÚAPPSC v periodiku Archeologie ve středních Čechách (Baloun 2021, 756).

Obr. 3. Zápy, okr. Praha-východ. Plán zkoumané plochy.

Počátkem měsíce března 2020 byla zahájena rozsáhlá skrývka ornice na stavbě přeložky silnice č. II/101 od Svémyslické svodnice k současné, tj. původní trase silnice č. II/101 procházející městysem Zápy a směřující dále na Mstětice (Obr. 4). Cílem stavby bylo zvýšit mobilitu sítě regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T. Zkoumaný prostor byl před započítím výstavby využíván k zemědělství. Zhotovitelem investora za Středočeský kraj bylo dopravní stavitelství STRABAG a.s. Výzkum vedl Mgr. Lukáš Baloun z ÚAPPSČ ve spolupráci se servisní firmou dodávající personál pro archeologické výzkumy, Janem Osinou, s. r. o. Výzkum obchvatu v Zápech byl ukončen 28. 11. 2020.

2.4 Metodika výzkumu

Vzhledem k délce zkoumané plochy (2,7 km) byl úsek rozdělen na několik částí označených písmeny A–F (Obr. 3). Šířka skryté plochy A a B se pohybovala v rozmezí od 24 do 34 m. Předmětem zkoumání této diplomové práce je sídliště z mladší doby římské v prostoru výše uvedeného úseku stavby (A+B) (Obr. 34). V případě úseku A se jednalo o rozsah plochy přibližně 22 500 m², u úseku B o 7 700 m².

Výzkum na obou plochách odhalil celkem 333 archeologických objektů (Obr. 34–37). Objekty byly na ploše zkoumány nejprve z jedné poloviny a po zdokumentování řezu byly prozkoumány i v jejich úplnosti. Rozsáhlejší objekty byly rozděleny na další segmenty (Obr. 5). Standardně byla provedena fotografická i kresebná dokumentace v měřítku 1:10/20. Mimo dobu římskou byla identifikována část pohřebiště kultury se šňůrovou keramikou, pohřebiště náležející únětické kultuře a blíže nedatovaný sídelní areál ze střední doby bronzové¹. Objekty byly geodeticky zaměřeny a následně zpracovány a digitalizovány v programu ArcMap 10.8.2. Podle archeologického materiálu se dalo spolehlivě datovat 30 objektů do doby římské. Hlavním pramenem k datování objektů byl především keramický materiál. K citlivějšímu chronologickému zařazení lokality přispěly kovové artefakty získané jednak z objektů na zkoumané ploše, jednak díky detektorové prospekci v blízkém okolí.

¹Po konzultaci s PhDr. Ing. Luborem Smejtkem, Ph. D (ÚAPPSČ).

Obr. 4. Zápý, okr. Praha-východ. Průběh skrývky na ploše A. (Foto. ÚAPPSČ).

Obr. 5. Zápý, okr. Praha-východ. Chata č. 2 (Obj. 32). (Foto ÚAPPSČ).

Sídlištní a pohřební areály zachycené terénním výzkumem.

- NEOLIT (5500 – 4500/4400 př. Kr.), plocha F
kultura s lineární keramikou (5500-5000 př. Kr.)
kultura s vypíchanou keramikou (5000-4500/4400 př. Kr.)
- ENEOLIT (4500/4400 – 2300/2200 př. Kr.), plocha C
kultura nálevkovitých pohárů (3800 – 3350 př. Kr.)
kultura se šňůrovou keramikou (2900/2800 – 2500 př. Kr.)
- DOBA BRONZOVÁ (2300/2200 – 800/750 př. Kr.), plocha A, B, C, D
kultura únětická (2300/2200 – 1600 př. Kr.)
kultura knovízská / štítarská (1250 – 800/750 př. Kr.)
- DOBA ŽELEZNÁ (800/750 – 40/25 př. Kr.), plocha C, D, F
kultura bylanská (800/750 – 400/380 př. Kr.)
kultura laténská (400/380 – 40/25 př. Kr.)
- DOBA ŘÍMSKÁ (40/25 př. Kr. – 380/400 po Kr.), plocha A, B, C, D, E
- RANÝ STŘEDOVĚK, plocha D, E
- VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK, plocha D, E
- ČASNÝ NOVOVĚK (16.-17. století), plocha D, E

Obr. 6. Sídlištní a pohřební areály zachycené terénním výzkumem v Zápech.

2.5 Historie bádání

Katastrální území Stránka a Ostrov patří mezi archeologicky bohaté a intenzivně sledované oblasti. Četné záchranné archeologické výzkumy Městského muzea v Čelákovcích vedené od 90. let 20. století dokládají bohaté prehistorické i historické osídlení kraje.

V letech 1987 a 1988 bylo katastrální území Stránka sledováno povrchovými sběry provedenými ARÚ AV v Praze. Do sbírky muzea byly získány artefakty a jejich

fragmenty z neolitu, doby bronzové, doby železné a také z období raného a vrcholného středověku. Začátkem milénia bylo na sledovaném území provedeno MM v Čelákovcích 9 záchranných archeologických výzkumů vyvolaných především výstavbou a rekonstrukcí inženýrských sítí. Byly zde kompletně nebo alespoň částečně odkryty objekty z eneolitu, doby bronzové, raného a vrcholného středověku (*Snítily 2010, 3*). Na katastrálním území Ostrov byla na konci 90. let zkoumána část únětického pohřebiště a část sídelního areálu řivnáčské kultury (*Snítily 2010, 3*).

Do starší doby římské, konkrétně do dobřichovské skupiny (stupeň B1) bylo datováno několik rozrušených žárových hrobů objevených v poloze Choděrka. V Národním muzeu se zachovalo celkem dvanáct hliněných uren (*Motyková-Šneidrová 1963, 68, Taf. X:4–13*). O osídlení z doby římské jsme doposud věděli především z povrchových sběrů. Mimo zkoumané plochy A a B byly sídelní aktivity ze starší a mladší doby římské doloženy také na úsecích C, D, a E (Obr. 6). Soudobé osídlení je rozebráno v kapitole 7.

3 Objekty z mladší doby římské

3.1.1 Zahloubené stavby – chaty

Na zkoumané lokalitě v Zápech byly odkryty půdorysy 4 germánských polozemnic (Obj. 30, 32, 161, 190). Jejich zahloubené části se však v mnoha případech nedochovaly. Za další chatu můžeme považovat uspořádání kulových jamek č. 54, 63, 64, 65, 66 a 67 na ploše B. Dno zahloubeného obydlí bylo pravděpodobně již v minulosti narušeno vlivem terénních aktivit spojených s polní cestou vedenou skrze severozápadní část zkoumané plochy B. Po skrývce ornice se nám dochovaly pouze kulové jamky spolu se zahloubenými jámami. V prvních třech případech se jedná o domy s rozmístěním trojice kúlů v kratších protilehlých stěnách. U chaty č. 4 (Obj. 190) předpokládám původní uspořádání nosných kúlů do šestiúhelníku. Vyskytoval se zde větší počet hlubokých jamek zasazených uvnitř, který na severní i jižní straně nosné kúly nejen zdvojoval, ale i ztrojoval. To může svědčit o možné funkci reparačních kúlů a delším fungování obydlí. Dvě mělké jamky č. 4 a 13 se nacházely vně objektu a mohly patrně podpírat střechu.

Obecně se v chatách ve zkoumané lokalitě neobjevuje příliš keramického materiálu. Výjimkou je chata č. 2 (Obj. 32; Obr. 7), ve které byl zaznamenán razantně větší počet keramických fragmentů (193 ks). Tato skutečnost mohla být zapříčiněna narušením staršího objektu z doby bronzové. Některé zlomky bylo, i přes velkou snahu, obtížné, ne-li nemožné, od sebe rozpoznat a roztřídit. U žádné zahloubené chaty ze Záp nebyl zjištěn vchodový výklenek. Nicméně i přes absenci tohoto prvku se u všech zahloubených chat ve středu jižní stěny pravidelně opakují různé kruhové nebo oválné zahloubené jámy. O jejich funkci se již v minulosti vedly diskuze (*Peškař 1961, 416; Kolník 1962, 386*), nicméně pravděpodobně sloužily k lepšímu přístupu do obydlí. Tyto “vstupní jámy“ nejsou ničím výjimečné a objevují se u většiny germánských polozemnic bez vchodového výklenku (*Droberjar 1997, 25*). Všechny chaty byly zároveň delší osou orientované ve směru SZ–JV, což je u germánských obydlí relativně běžné (*Droberjar 1997, 23, 25, Abb. 13*).

Jak již bylo zmíněno výše, u 4 z celkového počtu 5 objevených chat se jedná o domy s rozmístěním trojice kúlů v kratších protilehlých stěnách. To je poměrně překvapující, jelikož se na žádné jiné lokalitě neobjevují v takovém poměru. I když se tento typ staveb v malé míře vyskytuje již ve starší době římské (*Motyková-Šneidrová 1963, Abb. 4*), převládají v Čechách a na širším území středoevropského barbarika polozemnice se 6 kúlů uspořádanými do šestiúhelníku (*Droberjar 1997, 22–26, Abb. 12*).

K jistému přechodu a k nárůstu zahloubených domů s rozmístěním trojice kúlů v kratších protilehlých stěnách dochází v průběhu mladší doby římské (*Droberjar 1997, 25; Tejral 1998, 202–207*). Stejně jako na sídlišti v Sedleci (*Břicháček–Braun–Košnar 1991, 444*) se ani v Zápech nedá při výstavbě polozemnic typu Droberjar C2 ve stupni C2 předpokládat příchod cizího obyvatelstva (*Jančo 2002, 392*). Typ polozemnice Droberjar C2 se patrně vyvinul pozvolně sám na širším území barbarika (*Kolník 1998, 150–151; Tejral 1998, 202–207*). Až v pozdní době římské se v některých částech Čech předpokládá účast nového svébského lidu z jižní Moravy, jihozápadního Slovenska a z dolního Rakouska (*Břicháček–Braun–Košnar 1991, 436–444; Zavřel 1999, 504*). S ohledem na stavební a chronologický vývoj chat typu Droberjar C2 jsou důležité stavby rozeznané E. Droberjarem označené jako přechodný typ B1/C2 z mladší doby římské

(*Droberjar 1977, 25*). Ty mají na jedné kratší straně klasické šestikůlové schéma a na druhé kratší straně se již začíná prosazovat kolmá řada 3 sloupů.

Pozůstatky otopného zařízení nebyly evidovány v žádném ze sídelních objektů. V našich zemích se i přes absenci archeologických dokladů otopných zařízení považují germánské polozemnice za obytné stavby (*Droberjar 1997, 25*). V Německu jsou tyto zahloubené stavby primárně zasazeny do kontextu s řemeslnou činností nebo jsou považovány za skladovací prostory (*Jäger 2019, 321*). Ačkoliv obytnou funkci přímo nepopírají, upozorňují na problematiku vytápění, odvod kouře, větrání apod. Způsobu vyhřívání chat byla již v minulosti věnována jistá pozornost. Jednou z možností jsou vyhřívací nádoby s rozpáleným uhlím (*Kolník 1962, 386–387*). Další variantou mohlo být uchovávání žhavého materiálu v cedníkovitých nádobách, tzv. vykuřovadlech (*Kolník–Varsik–Vladár 2007, 19*). V objektu č. 30 a 32 byly v jihovýchodní části chaty nalezeny keramické přesleny. To by mohlo svědčit o textilní výrobě. V chatě č. 2 (Obj. 32) byly navíc nalezené drobné železné plíšky a struska.

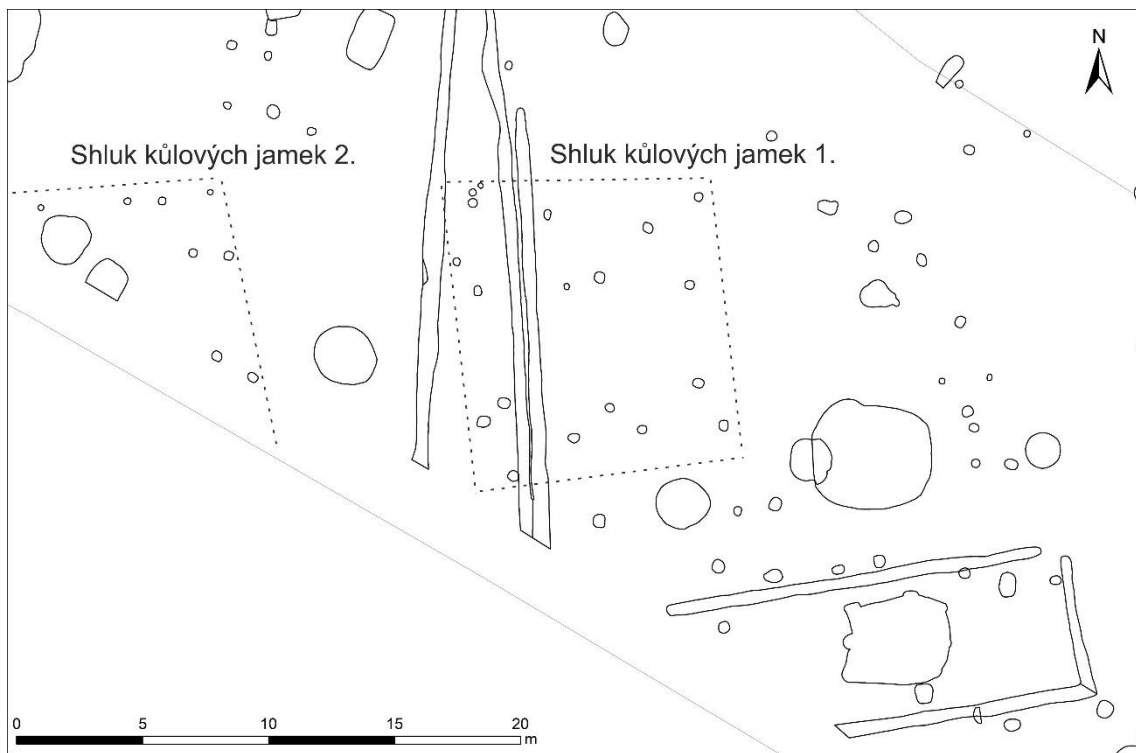
Obr. 7. Hypotetická rekonstrukce germánské polozemnice č. 2 (Objekt č. 32). 3D model zhotovil Petr Vrána.

3.1.2 Nadzemní stavby

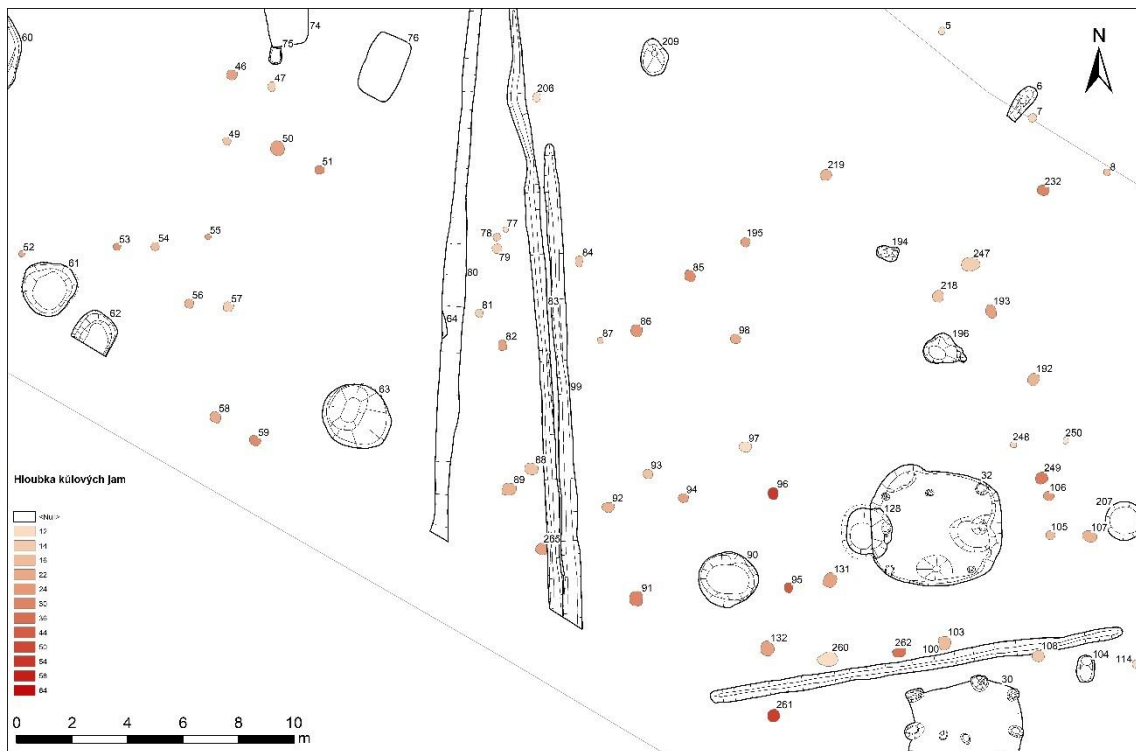
Ačkoliv jsou polozemnice jednou z typických a nejčastěji nacházených staveb na germánských sídlištích, nadzemní budovy se pravděpodobně nalézaly ve většině osad. Napovídalo by tomu množství kůlových jamek na některých sídlištích z mladší doby římské, jako například Sedlec (*Zavřel 1999, 502*) nebo Tuchlovice (*Pleiner 1959, 159*). Na jiném místě je absence kůlových jamek vysvětlována jejich špatným zachováním způsobeným plošným skrytím ornice těžkou technikou nebo nepříznivými půdními podmínkami (*Kolník–Varsik–Vladár 2007, 13; Uschmann 2006, 25–26*).

Na ploše A bylo zachyceno velké množství kůlových a sloupových jam. V této změti objektů se ovšem předpokládanou existenci nadzemních staveb nepodařilo spolehlivě prokázat. Jednak byla v Zápech prozkoumána pouze malá část osídlené plochy, jež kopíruje trasu chystané dálnice, jednak situaci sťažuje absence datovatelného materiálu. Rozpoznání kulturní příslušnosti nadzemních staveb na polykulturních lokalitách pak spočívá především v interpretaci terénní situace a analogií z jiných sídlišť. Výjimkou jsou sloupové jámy č. 3, 4, 5, 10 a 17 podél severní hranice výzkumu. Jejich prostorové rozmístění ovšem neumožňuje potenciální identifikaci půdorysů konkrétní stavby. V objektu č. 5 a 10 se navíc nacházely fragmenty ze stejného dna nádoby. I přes značně nepřehlednou spleť různých objektů je pro další bádání dobré upozornit na některé zajímavé koncentrace sloupových jam. Ty vykazují jistou pravidelnost, vyskytují se v blízkosti objektů z doby římské a zároveň je nenarušují.

První možný půdorys tvoří kůlové jámy (Obr. 84) nacházející se severozápadně od chaty č. 2 (Obj. 32) (Obr. 8). Mají zpravidla kruhový tvar a plochá dna a jsou vyplněny šedou až hnědošedou středně ulehlou hlínou. Velikost se pohybuje od 28 cm do 50 cm a hloubka od 8 do 32 cm (Obr. 9). Orientace tohoto uskupení objektů pak odpovídá orientaci germánských chat, tedy SZ–JV. Potenciální analogii ke konkrétnímu půdorysu doby římské se doposud nepodařilo nalézt, proto je interpretace této koncentrace kůlových jamek ke germánskému domu, a určení jeho stáří, nanejvýš sporná. Nejblíže by k tomu měly kůlové stavby č. 19, 20 a 84 z Března u Loun (*Pleinerová 2007, Abb. 35, Abb. 36, Abb. 39*). Část jiného pravoúhlého půdorysu je jen o kousek dále západním směrem na okraji zkoumané plochy (Obr. 8, 85).

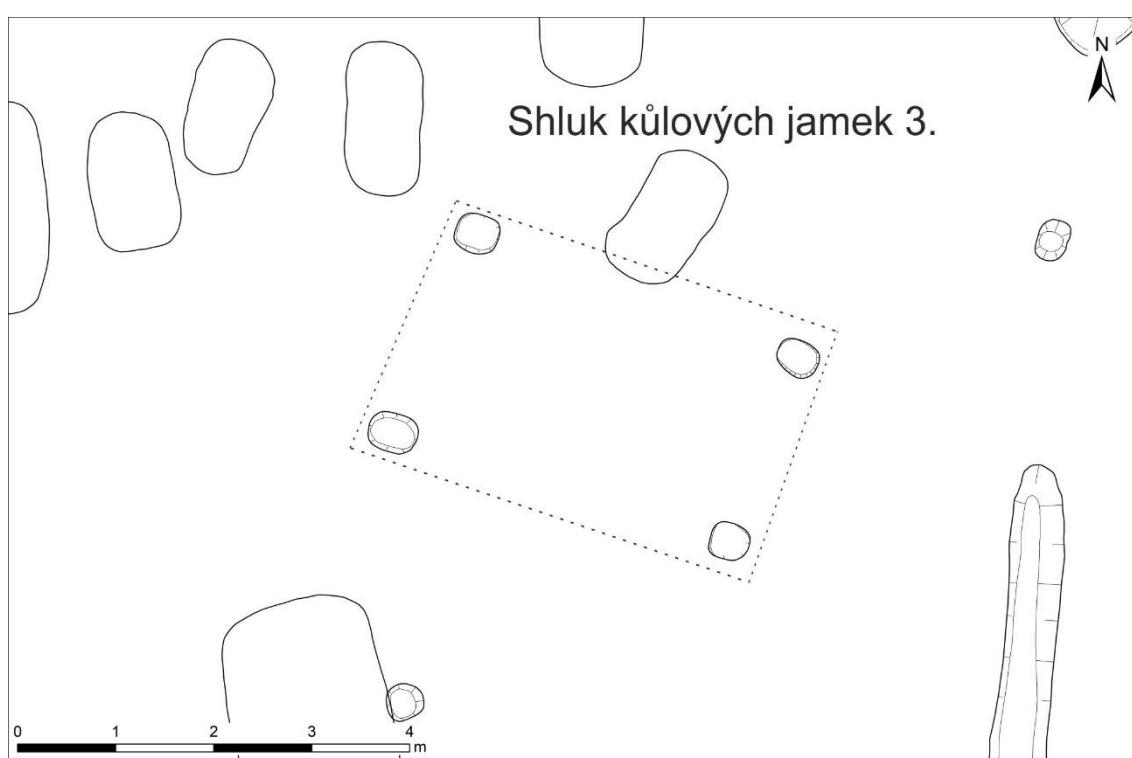

Obr. 8. Zápy, okr. Praha-východ. Shluk kůlových jamek 1 a 2.

Obr. 9. Zápy, okr. Praha-východ. Hloubka kůlových jam.

Možná obdélníková stavba tvořena 4 kůly se svislými stěnami a zaobleným dnem byla zachycena na severní hraně skrytého prostoru mezi plochou A a B (Obr. 10). Plocha vymezovala prostor o rozměrech 4,12 × 2,87 m. Delší strana byla orientována na SV–JZ. Velikost kůlových jam se pohybuje od 40 do 50 cm a hloubka sahá do 12–14 cm (Obr. 85). Podobná nadzemní budova o rozměrech 3,75 × 3,2 m byla objevena v Březně u Loun (Pleinerová 2007, Abb. 40). Pravidelné rozvržení kůlových jamek umožňuje úvahu o přítomnosti špýcharu. Vzhledem k tomu, že ani jedna z těchto kůlových jamek neobsahovala žádné nálezy, je datace opět velmi sporná.

Obr. 10. Zápy, okr. Praha-východ. Shluk kůlových jam 3.

3.1.3 Jámy a jejich funkce

Na zkoumané ploše se podařilo objevit celkem 30 objektů (Plocha A + B), které šlo spolehlivě datovat do doby římské. Kromě zahlučených chat byly odkryty běžné sídlištní jámy. Byly to především objekty, u nichž se předpokládá funkce zásobních jam. Sloužily pravděpodobně k uskladnění zemědělských plodin a na odkládání

potravin. Do této kategorie byly zařazeny objekty, které mají vakovitý až hruškovitý tvar a dosahují průměru alespoň 100 cm a hloubky alespoň 50 cm. Tyto tvary se objevují také na jiných germánských sídlištích z mladší doby římské, například v Cerekvicích nad Loučnou (*Vých a kol 2019, Obr. 6:15/2006*) nebo Branči (SK) (*Kolník–Varsik–Vladár 2007, Obr. 9*). V Zápech se jedná o objekty č. 18, 37, 61 a 62. Některé objekty lze považovat za exploatační jámy, které sloužily k těžbě hlíny a spraše. Ty se mohly vzájemně narušovat a vytvářet soujámí. Do této skupiny lze zařadit objekty č. 15 a 60.

V zánikové fázi se zásobní i exploatační jámy stávaly odpadovými objekty. Jako odpadní jámu lze interpretovat objekt č. 90 na ploše A a objekt č. 44 na ploše B. Původně se pravděpodobně jednalo o jámy zásobní. První jmenovaný objekt obsahoval dvojí zásyp, jelikož zanášení se dělo ve dvou fázích. Poté, co jáma přestala být používána, byla po nějakou dobu ponechána ladem, což dokládají i zhroucené stěny. Poté byla jáma postupně zanášena denudací a zaházena starými a již nepotřebnými střepy. Vzhledem k tomu, že se jednalo o velké k sobě slepitelné zlomky, můžeme vyloučit možnost postupného zanášení splachy.

Obdobný cyklus nastal také v druhém případě. Díky úmyslnému zaházení jámy se nám dochovaly v souboru ze Záp také větší fragmenty keramických nádob (Tab. 7:90–11:90; Tab. 16:44–18:44). Exploatační jáma č. 60 byla zase pravděpodobně zaházena většími bloky vypálené mazanice z některého germánského obydlí. V objektu č. 73 byl nalezen hliněný přeslen, dvě kostěná šídla, kostěná brusle a kostěný proplétáček. Ačkoliv existuje jen omezené množství příkladů, kde se zachovala původní výplň objektu související s jeho užíváním, vyšší koncentrace nástrojů by mohla poukazovat na vztah s některou řemeslnou činností, například s tkalcovstvím.

3.1.4 Objekty ostatních kultur

Nejstarší situací zachycenou skrývkou ornice byly 3 hroby kultury se šňůrovou keramikou na začátku jihovýchodní strany zkoumané plochy A. K milodarům patřil, mimo keramické nádoby, také náramek vyrobený z provrtaných zvířecích zubů. V severozápadní polovině zkoumané plochy se vedle sídlištních objektů z doby bronzové a římské nacházela dvě pravěká pohřebiště náležející únětické kultuře starší doby bronzové. Dohromady se podařilo prozkoumat a zdokumentovat 47 hrobových

jam. V některých z nich se vyskytovaly „závaly“ lomovým kamenem nebo obložení stěn plochými kameny. Hrobová výbava představovala ve většině případů především keramické nádoby. Objevují se však také kousky jantaru nebo drobné a často špatně zachovalé bronzové předměty jako jsou jehlice, záušnice nebo různé kruhové šperky. Do střední doby bronzové se dalo na ploše A podle materiálu datovat dohromady 7 objektů. Všechny obsahovaly velké množství keramických zlomků.

4 Analýza movitých artefaktů

4.1 Keramika

Ze zkoumaného sídliště z mladší doby římské v Zápech (Plocha A+B) je k dispozici převážně kolekce keramických střepů (1 496 ks) (Obr. 11). Do tohoto množství jsou započteny také blíže neurčitelné zlomky, tedy fragmenty nádob, které nešlo spolehlivě zařadit ke keramice sledovaného období. Základní kvantitativní analýzu keramických zlomků podává Obr. 11. S výjimkou miniaturní nádoby z objektu 60 (Tab. 24:61) se nám žádná nádoba nedochovala vcelku. Kromě toho se z celkového souboru podařilo zrekonstruovat torza třech nádob (Tab. 25:62; Tab. 26:63; Tab. 26:64). Jedná se o tzv. „svébské“ hrnce se zataženým okrajem, zhotovené z hrubého materiálu.

Další hodnotné soubory keramiky patří objektu č. 90 z plochy A (Tab. 7–9) a také objektu č. 44 z plochy B (Tab. 16:44–18:44). V těch se našly nádoby, u kterých se dá z podstatné části vyčíst jejich tvar i průměr okraje. K vyhodnocení tvaru nádob byl použit kód vytvořený E. Droberjarem pro moravská sídliště ze starší doby římské a z první poloviny 3. století (*Droberjar 1997, Abb. 28–48*) a pro germánský dvorec z druhé poloviny 3. století na lokalitě Turnov-Maškovy zahrady (*Droberjar–Prostředník 2004, Tab. 22*). Naprostá většina exemplářů je silně fragmentována a není proto možné zaznamenat šíři variability konkrétních tvarů nádob.

Ačkoliv keramické střepy z jednotlivých sídlištních objektů nebylo často možné citlivěji chronologicky rozčlenit do jednotlivých stupňů, vykazují poměrně typický charakter labsko-germánského keramického okruhu mladší doby římské (viz keramické tvary a výzdoba). V předloženém katalogu jsou zaznamenány všechny typické

fragmenty keramických nádob (okraje, zdobené výdutě, dna, římsko-provinciální střepy).

4.1.1 Domáci v ruce robená keramika

Tato skupina domácích germánské v ruce robené keramiky má v souboru ze Záp (Plocha A+B) největší zastoupení – zahrnuje 1 321 střepů (88 %). Mezi těmi se může vyskytovat i několik desítek atypických zlomků ze střední doby bronzové, které byly způsobeny narušením staršího objektu č. 128 germánskou chatou č. 2 (Obj. 32). I přes velkou snahu tyto zlomky roztrždit bylo obtížné, ne-li nemožné, od sebe některé rozpoznat. Jde převážně o relativně dobře vypálenou keramiku, často z materiálu ostřeného pískem, drobnými kamínky, drcenou keramikou a slídou. Určení bylo provedeno pouze makroskopicky.

Podobně jako u dalších lokalit z mladší doby římské jde převážně o nezdobenou keramiku s hrubou příměsí (*Pleinerová 1995, 98*) a nízkou technologickou úrovní. Dle provedení byla keramika rozdělena do dvou tříd na hrubou (92,2 %) a jemnou (7,8 %). Hrubá keramika tradičně zahrnuje užitkovou keramiku – např. zásobnice, mísovité a hrncovité tvary. U jemné keramiky nebylo přihlíženo pouze k jemnému materiálu, z něhož byla nádoba zhotovena, ale vzhledem k patrnému propadu úrovně hrnčířského řemesla v mladší době římské také k technologické úrovni a celkovému dojmu ze střepu. Zdá se, že hrnčířům u jemné keramiky záleželo zejména na úpravě povrchu a výzdobě, tedy na vizuálním aspektu nádob. Běžné jsou zlomky tenkostěnných nádob (*Tab. 11:119/1; Tab. 14:152/5*), u nichž byl vnější povrch, i přes poměrně hrubé ostřívo, precizně vyhlazen či vyleštěn.

Při zpracovávání keramiky ze sídlišť máme většinou k dispozici jen velmi malé střepy. Tvarová klasifikace nádob je proto možná pouze v omezeném množství. Nicméně zlomky okrajů byly díky některým charakteristickým znakům rozděleny do čtyř vytvořených skupin.

Vybrané kvantitativní vlastnosti keramického souboru ze Záp. (A)								
Objekty	Počet střepeů		Počet okrajů		Počet den		Počet zdobených	
3	5x	0,37%	1x	20%	0x	0%	0x	0%
4	13x	0,96%	1x	8%	0x	0%	1x	8%
5	5x	0,37%	0x	0%	1x	20%	0x	0%
9	33x	2,44%	2x	6%	0x	0%	1x	3%
10	16x	1,18%	0x	0%	5x	31%	0x	0%
15	28x	2,07%	2x	7%	3x	11%	0x	0%
17	1x	0,07%	1x	100%	0x	0%	0x	0%
28	31x	2,29%	5x	16%	4x	13%	2x	6%
30	82x	6,06%	8x	10%	4x	5%	7x	9%
32	193x	14,25%	34x	18%	20x	10%	1x	1%
37	6x	0,44%	1x	17%	0x	0%	0x	0%
60	39x	2,88%	6x	15%	1x	3%	4x	10%
61	45x	3,32%	10x	22%	5x	11%	2x	4%
62	75x	5,54%	5x	7%	4x	5%	1x	1%
63	118x	8,71%	28x	24%	11x	9%	7x	6%
64	47x	3,47%	12x	26%	3x	6%	4x	9%
73	152x	11,23%	22x	14%	23x	15%	8x	5%
90	135x	9,97%	24x	18%	2x	1%	13x	10%
110	40x	2,95%	5x	13%	3x	8%	1x	3%
115	7x	0,52%	2x	29%	0x	0%	0x	0%
119	88x	6,50%	10x	11%	5x	6%	13x	15%
141	23x	1,70%	4x	17%	4x	17%	0x	0%
143	4x	0,30%	0x	0%	1x	25%	0x	0%
146	25x	1,85%	3x	12%	2x	8%	2x	8%
152	48x	3,55%	7x	15%	7x	15%	1x	2%
161	46x	3,40%	5x	11%	6x	13%	2x	4%
190	49x	3,62%	3x	6%	4x	8%	1x	2%
	1354x	100%	201x	15%	118x	9%	71x	5%
Vybrané kvantitativní vlastnosti keramického souboru ze Záp. (B)								
Objekty	Počet střepeů		Počet okrajů		Počet den		Počet zdobených	
1	10x	7,04%	1x	10%	3x	30%	1x	10%
10	31x	21,83%	2x	6%	2x	6%	0x	0%
44	76x	53,52%	15x	20%	6x	8%	4x	5%
52	25x	17,61%	3x	12%	1x	4%	0x	0%
	142x	100%	21x	15%	12x	8%	5x	4%
Celkem	1496x	100%	222x	15%	130x	9%	76x	5%

Obr. 11. Zápy, okr. Praha-východ. Základní kvantitativní vlastnosti keramického souboru ze Záp.

Deskripce okraje je založena na základních tvarových vlastnostech (Obr. 12):

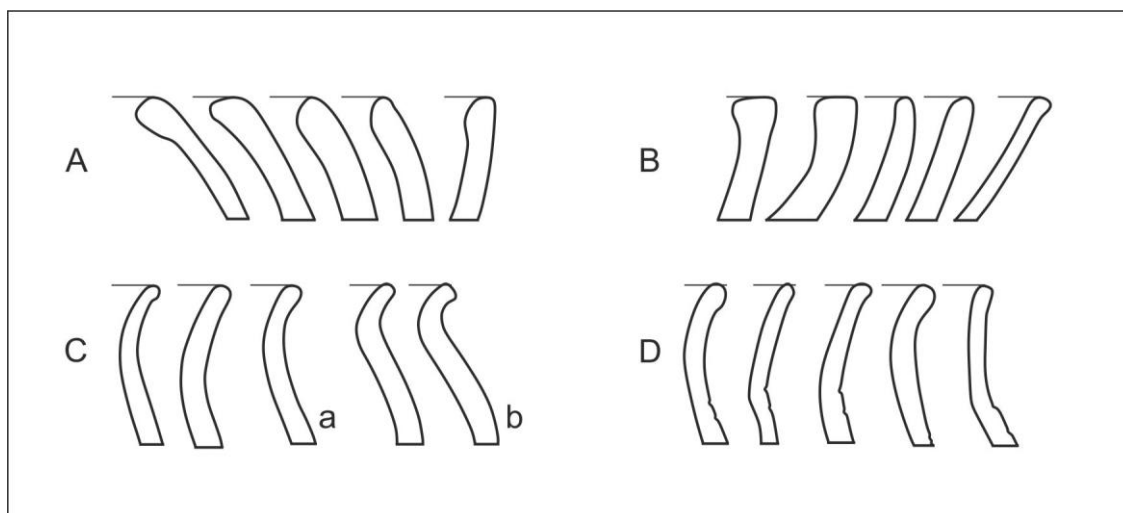
A – hrnce nebo mísy s dovnitř zataženým okrajem

B – mísy se širokým nebo zaobleným ústím a konickým nebo mírně vydutým tělem

Ca – nádoby s esovitým profilem

Cb – hrnce s esovitým profilem a ostřejším lomem

D – členěné terinovitě mísy, u nichž je hrdlo s rozevřeným okrajem odsazeno od těla

Obr. 12. Zápý, okr. Praha-východ. Tvary okrajů (A, B, C, D).

Nejčteněji byly zastoupeny hrnce nebo mísy se zataženým okrajem. Ze všech exemplářů, které šly zařadit do předem definovaných kategorií, tvoří skupina A 50 %. Stejný model lze vyzorovat i na jiných sídlištích mladší doby římské, jako například v Cerekvicích nad Loučnou (*Vích a kol 2019, 101*), Přerubenicích (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, 108*), Tuchlovicích (*Pleiner 1959, 188*) a v Turnově (*Droberjar–Prostředník 2004, 80*). Velký počet této specifické keramiky dokazuje její důležitost pro běžný život Germánů. Mnoho zlomků poukazuje na nádobí různé velikosti a různého provedení. Některé mohly díky svým velkým rozměrům sloužit také jako zásobnice (Tab. 9:90/6; Tab. 28:44).

Velmi značný podíl v sídlištních nálezech představují mísy se širokým ústím a konickým nebo mírně vydutým tělem s oblými nebo seříznutými okraji. Takové prosté tvary se vyskytují ve starší i mladší fázi doby římské a nelze je tedy použít pro jemnější

chronologii (*Musil–Jílek 2012, 40*). Tato keramika je s výsledkem 24 % druhou nejpočetnější skupinou.

Nádoby s esovitým profilem tvoří s 21 % třetí nejvíce zastoupenou skupinu, jejíž čtvrtinu představují zajímavé části okrajů s ostřeji zalomeným hrdlem (Skupina Cb). Vlivem silné fragmentarizace však nešlo mnoho okrajových zlomků do této kategorie zařadit. Uvážíme-li, že většina zlomků s ven vytaženým okrajem pravděpodobně patřila právě k esovitě profilovaným hrncům a mísám, můžeme jejich zastoupení předpokládat mnohem vyšší. Například na sídlišti v Přerubenicích to jsou právě nádoby s esovitým profilem, které s 20 % tvoří v keramickém souboru druhou nejpočetnější skupinu (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, 108*). Okrajové části, které lze řadit ke džbánům, se v Zápech vyskytují jen ojediněle (Tab. 16:44/1; Tab. 16:44/4; Tab. 16:44/8). Do skupiny C patří také části okrajů jemně provedených mís a misek s leštěným tmavošedým až černým povrchem.

Zbýlých 5 % okrajů pravděpodobně patřilo k terinovitým nádobám s odsazeným hrdlem a esovitým profilem. Ty lze zařadit mezi nejstarší tvary nalezené v keramickém souboru ze Záp a klást do počáteční fáze osídlení. Téměř všechny byly na rozhraní hrdla a výdutě odděleny přesekávanou plastickou páskou. Zastoupení všech výše zmíněných variant profilace okrajů je znázorněna na Obr. 14.

Detailněji je těmto tvarům věnována pozornost v kapitole Keramické tvary.

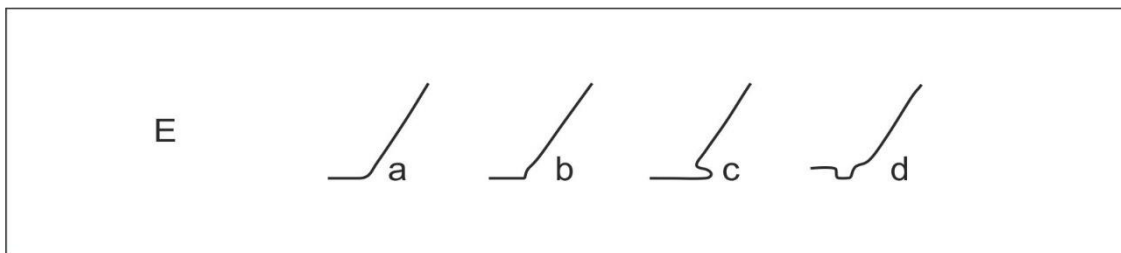
Podstavy nádob byly také rozřazeny do čtyř skupin (Obr. 13):

Ea – podstavy s běžným přechodem mezi stěnou a dnem

Eb – podstavy s nízkou plnou nožkou

Ec – rozšířené podstavy

Ed – podstavy s prstencovou nožkou

Obr. 13. Zápy, okr. Praha-východ. Tvary podstav (Ea, Eb, Ec, Ed).

Části podstav tvoří 9 % celého souboru. Nejvíce běžné jsou varianty s plynulým až ostřejším odsazením mezi stěnou a dnem (70 %). Podstavy s nízkou plnou nožkou jsou zastoupeny počtem 12 %. Poměrně hojně se vyskytují, pro mladší dobu římskou typické, nádoby s odsazeným dnem nebo se dnem v podobě prstencové nožky (18 %). Rozšíření těchto podstav na sídlišti v Zápech je znázorněno na Obr. 14.

Keramické tvary

Na tomto místě bude pozornost věnována tektonice keramických nádob na sídlišti v Zápech z mladší doby římské. Četná fragmentace ovšem často znemožňuje stanovení původního tvaru a je možná jen u malého počtu kusů keramických zlomků. Jak již bylo řečeno, k vyhodnocení byl použit kód vytvořený E. Droberjarem pro moravské sídliště ze starší doby římské a z první poloviny 3. století (*Droberjar 1997, Abb. 28–48*), a pro germánský dvorec z druhé poloviny 3. století na lokalitě Turnov-Maškovy zahrady (*Droberjar–Prostředník 2004, Tab. 22*). Některé tvary byly zařazeny pouze rámcově.

Hrnce/misky se zataženým okrajem

Nejvíce zastoupenými keramickými tvary jsou bezpochyby hrnce a misky se zataženým okrajem (Skupina A). Pokud se ale střepy nedochovávají v dostatečné velikosti, je jejich zařazení k hrncům nebo mísám velmi obtížné, ne-li nemožné. Proto jsem také obě varianty začlenil do jedné skupiny. Obecně je možné říci, že mísy mají výšku nádoby menší než průměr okraje. Co se týká tvaru, musíme se povětšinou omezit na typ 2450 dle členění E. Droberjara (*Droberjar 1997, 102, Abb. 38*). Hrnce typu 2451

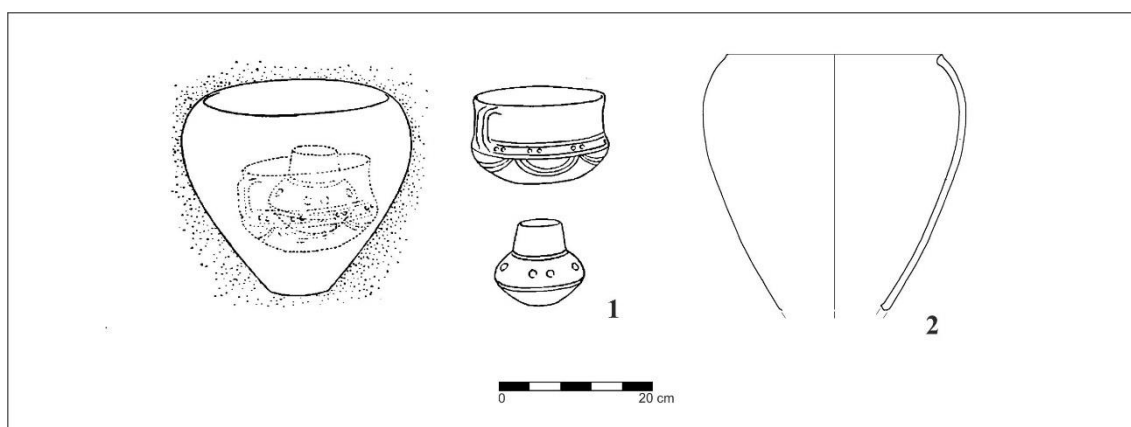
(Droberjar 1997, 102, Abb. 38; Droberjar–Prostředník 2004, Tab. 22) z objektu č. 63 a 44 (B) dosahovaly značných rozměrů a je možné uvažovat i o skladovací funkci. Na německých pohřebištích v Butzowě (Stimming 1910, Abb. 2) nebo ve Schweinitz (Geisler 1979, Abb. 6, 9) sloužily také jako urny. Poměr velikosti těchto exemplářů je znázorněn na Obr. 15.

Typy profilace okrajů. (A)					Typy profilace podstav. (A)				
Objekty	A	B	C	D	Objekty	Ea	Eb	Ec	Ed
3					3				
4					4				
5					5	1x			
9					9				
10					10	3x			
15					15	3x			
17			1x		17				
28		2x		1x	28	2x	2x	1x	
30	1x	1x	3x		30	3x			
32	1x	1x	7x		32	8x	4x	1x	1x
37	1x				37				
60	3x	1x			60	1x			
61	7x				61	4x	1x		
62	2x	1x			62	4x			
63	2x	8x	1x		63	8x	2x		
64	9x				64	3x			
73	5x	1x	1x	1x	73	8x		1x	10x
90	8x	2x	2x		90	1x	1x		
110	1x				110	2x			
115			1x	1x	115				
119	1x	2x	1x		119	3x			
141	2x				141	3x		1x	
143					143	1x			
146				1x	146	1x			
152	3x		1x		152	5x			1x
161	3x		1x		161	5x	1x		
190		1x			190	1x			3x
	49x	20x	19x	4x		70x	11x	4x	15x
Typy profilace okrajů. (B)					Typy profilace podstav. (B)				
Objekty	A	B	C	D	Objekty	Ea	Eb	Ec	Ed
1				1x	1	1x	1x		
10	1x	1x			10	1x			
44	4x	3x	4x		44	2x	1x		
52		2x			52	1x			
	5x	6x	4x	1x		5x	2x		
Celkem	54x	26x	23x	5x	Celkem	75x	13x	4x	15x

Obr. 14. Zápý, okr. Praha-východ. Zastoupení variant profilace okrajů a podstav.

Velký průměr hrdla mají rovněž dva fragmenty nádob z objektu č. 90 (Tab. 8:90/4; Tab. 9:90/6). Mezi misky typu 2450 (*Droberjar 1997, 102, Abb. 38; Droberjar–Prostředník 2004, Tab. 22*) patří 2 misky s rytými vertikálními liniemi z objektu č. 62 a 64. Jako mísu typu 2456 (*Droberjar 1997, 102, Abb. 38; Droberjar–Prostředník 2004, Tab. 22*) se zaobleným dovnitř zataženým okrajem a s více zkosenými stěnami pod maximální výdutí můžeme považovat exemplář z objektu č. 90 (Tab.9:90/5). Obecně se jedná o převážně nezdobené nádoby, někdy na výduti opatřené plastickými výčnělky, nehtovými vrypy nebo vertikálními rytými liniemi. Barva se pohybuje podél okrajů od tmavě šedé po šedohnědou a směrem k tělu se mění na šedookrovou až okrovou. Co se týče úpravy povrchu, občas se na těle nádoby objevuje bahnité drsnění, patrně pro lepší úchop a manipulaci v rukách.

Hrnce se zataženými okraji patřily v sídlištní keramice v mladší době římské k vůdčímu tvaru užitkové keramiky a byly typické v celém labsko-germánském okruhu (*Droberjar–Prostředník 2004, 80*). Tato skupina keramiky je známa již z časné (*Venclová 1975, 419–421*) a starší (*Droberjar–Snítily–Citterbard 2022, 197*) doby římské v Čechách. Jedná se tedy o časově průběžné tvary, jejichž obliba roste v mladší a dále také v pozdní době římské.

Obr. 15. Analogie velkých hrnců se zataženým okrajem. 1. Butzow (podle Geisler 1979); 2. Zápy (Obj. 44 Plocha B).

Hrnce/mísy esovité profilace

Druhou výraznou skupinou jsou hrnce a mísy esovité profilace, tedy nádoby s baňatou maximální výdutí a s ven vyhnutým okrajem. Jejich počátky sahají do časné doby římské a pokračují až do období stěhování národů, kde představují jeden z vůdčích typů nádob (*Musil–Jílek 2012, 40*). Podle většinou malých a špatně zachovalých okrajových zlomků však nelze blíže specifikovat konkrétní tvar (Tab. 2:32/5; Tab. 2:32/8; Tab. 6:73/4; Tab. 13:152/2; Tab. 14:161/2; Tab. 16:44/6). Musíme se tedy většinou spokojit jen s rámcovým zařazením. E. Droberjar hrnce esovité profilace rozřídil jako typy 1100–1500 (*Droberjar 1997, 43, Abb. 28–30*). Nejlépe dochovaným exemplářem je hrnec s nízkým hrdlem nalezený v objektu č. 17 (typ 1402) a hrnec esovité profilace s odsazeným hrdlem nalezený v objektu č. 63 (typ 1105). Zajímavé jsou části okrajů s ostřeji zalomeným hrdlem (*Tab. 1:30/2; Tab. 2:32/1; Tab. 2:32/2; Tab. 2:32/4; Tab. 10:90/11*).

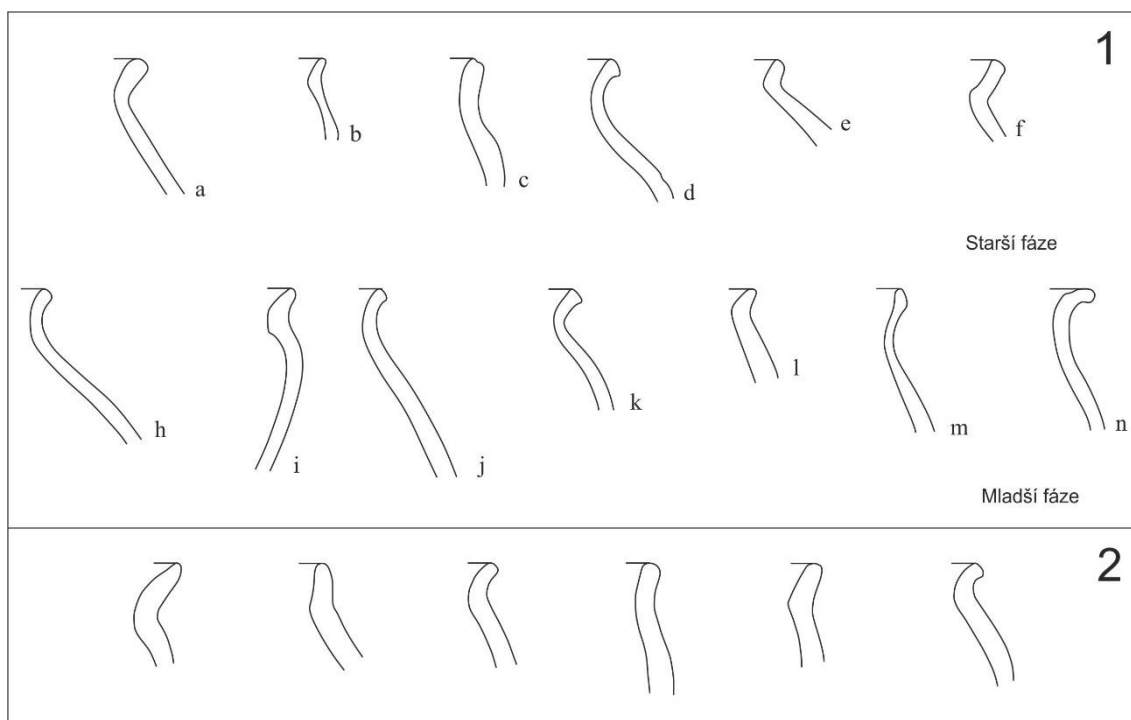
Velikost zlomků těchto okrajů nedovoluje jejich bližší interpretaci. Je však patrné, že se jednalo o hrnce s nízkým ostřeji lomeným hrdlem a maximální výdutí, jež byla umístěna velmi vysoko. Na lokalitě „Zadné“ v Bratislavě-Trnávke se tyto varianty profilů hrců objevují v jeho starší (2. století) i mladší fázi (třetí třetina 3. až 4. století) a nelze je proto blíže chronologicky vymezit (Obr. 16).

K esovitě profilovaným mísám lze spolehlivě zařadit keramický zlomek z objektu č. 44 (B) (Tab. 16:44/3). Jde o hrcovitou mísu s vysokým mírně prohnutým hrdlem a zesílenými plecemi (typ 2127). Esovitě profilované mísy nejsou v mladší době římské nic neobvyklého, známe je již z Přerubenic (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, 108*) nebo Cerekvic nad Loučnou (*Vích a kol. 2019, 116, 102*).

Do kategorie jemné keramiky patří zlomky černě leštěných okrajů nalezené v objektech č. 30, 119 a 152 (*Tab. 1:30/1; Tab. 11:119/11; Tab. 14:152/5*). V prvních dvou případech je hrdlo odděleno od těla horizontálními rytými liniemi, pod nimiž je u prvního exempláře na maximální výduti prstem vytlačený žlábek a u druhého vymodelovaný plastický výčnělek. Špatná zachovalost neumožnila bližší rekonstrukci jejich tvaru a není tedy zcela jasné, k jakým nádobám je zařadit. U posledně jmenovaného zlomku přechází odsazené hrdlo měkkou linií v klenbu těla, které je zdobené šikmou kanelurou. Podobný tvar hrdla a zdobené výdutě má kupříkladu terinovitá nádoba datovaná do stupně C1 z pohřebiště v Opočně (*Pleinerová 1995, Taf.*

15:4). Exemplář ze Záp však vzhledem k dosti malému průměru okraje (13 cm) můžeme spíše přiřadit k misce nebo pohárku.

Jsou to právě mísy a poháry menších rozměrů Varsikovy III. formy s leštěným povrchem a s plastickou výzdobou (žlábky, brázdy, plastické lišty), které jsou charakteristické pro stupně C2 až C3 z oblasti východního okraje Bratislavy (Varsik 2011, 146–147). Rovněž nižší mísovité tvary s šikmou kanelurou na plecích známe ze 3. a 4. století (Droberjar 2008, 141).

Obrázek 16. Analogie hrnců s nízkým a ostřeji lomeným hrdlem. 1. Bratislava-Trnávka „Zadné“ (podle Varsik 2011); 2. Zápy.

Mísy kónické profilace s ostře zalomeným nebo mírně vydutým tělem

Obvyklou kategorii tvoří také mísy se širokým nebo zaobleným ústím a kónickým nebo mírně vydutým tělem (Tab. 1:4/1; Tab. 1:28/2; Tab. 1:28/3; Tab. 1:28/3; Tab. 1:28/4; Tab. 3:61/8; Tab. 4:63/4; Tab. 4:63/6; Tab. 4:63/7; Tab. 4:63/11; Tab. 4:63/18; Tab. 6:73/2; Tab. 6:73/5; Tab. 10:90/12; Tab. 10:90/13; Tab. 10:90/14; Tab. 10:90/18; Tab. 11:110/4). Někdy je okraj vodorovně nebo šikmo seříznutý. V několika málo případech se vyskytují také mísy s kónicky rozevřenými přímými stěnami (Tab. 2:60/3; Tab. 9:90/8). Reprezentativní jsou zejména fragmenty mís

nalezené v objektu č. 63 a 52 (B); (*Tab. 5:63/21; Tab. 18:52/1*). V objektu č. 44 (B) byl objeven zlomek mísy úctyhodné velikosti o průměru 36 cm (*Tab. 17:44/10*). Všechny tyto tvary se objevují po celou dobu římskou a jen těžko bychom v nich hledali datační opory.

Mísy na nožce

V neposlední řadě je nutné upozornit také na některá dna nádob na prstencové nožce. U zlomků spodních částí nádob s odsazeným dnem nebo se dnem v podobě prstencové nožky je někdy těžké určit původní tvar. S velkou pravděpodobností se ovšem jedná o mísky na nožce, které jsou pro mladší dobu římskou velice typické. Sloužily buď jako poháry anebo jako malé hluboké mísy (*Droberjar–Prostředník 2004, 81*). Vyjma oblasti Čech se mísky na nožce koncentrují především ve středním a jihozápadním Německu (*Schach-Döriges 1999, 272*). Je patrné, že se vyskytují v oblastech osídlených polabskými Germány. Obzvláště bohatým objektem na výskyt tohoto keramického tvaru byl objekt č. 73. Ve výplni objektu se podařilo nalézt celkem 12 zlomků prstencových nožek. V tabulkách byl zaznamenán profil nejvíce reprezentativního kusu (*Tab. 7:73/30*).

Na jiném místě byla v objektu č. 190 nalezena poměrně masivní prstencová nožka (Obj. 190) spolu se seříznutým okrajem mísy (Obj. 190). S velkou pravděpodobností obě části patří k jedné nádobě. I přes relativně hrubé ostřívo byl povrch nádoby důkladně vyhlazen. Analogie můžeme hledat v celé řadě sídelních areálů v Čechách. Poměrně velká koncentrace misek na prstencové nožce je kupříkladu na sídlišti v Přerubenicích, přibližně 13 % všech částí podstav (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, 108*). Miska na prstencové nožce zde byla nalezena spolu s římskou bronzovou destičkovitou sponou typu Jobst 31A, kterou lze datovat do poloviny 3. století (*Jobst 1975, 117*).

Další příklad misek na nožce známe z Turnova-Maškových zahrad. Výzkum dvorce ze 3. století poskytl 3 celé doplněné exempláře (*Droberjar–Prostředník 2004, 81, Obr. 7, 1–3*). Zastoupeny jsou také na sídlišti z mladší doby římské v Tuchlovicích (*Pleiner 1959, 189–190*). Mimo sídlištní areály známe mísky na prstencové nožce také z pohřebišť v Čechách. Zmínit můžeme například kostrový hrob ze 3. století v Bezně (*Waldhauser–Košnar 1997, 113–114*). Jiný příklad poskytlo malé kostrové pohřebiště

v Praze-Bubenči. V hrobě číslo 2, který byl datován na konec doby římské, byla nalezena hluboká mísa na prstencové nožce (*Svoboda 1965, 71, obr. 20:3*). Ačkoliv byly misky na prstencové nožce ze svého principu jako pohřební popelnice nevhodné, jedna taková byla nalezena v hrobě č. 129 na pohřebišti v Plotišti nad Labem (*Rybová 1979, Abb. 45: 20*).

Terinovitě hluboké mísy

Zajímavé jsou tzv. teriny, nebo možná lépe řečeno terinovitě hluboké mísy s prohnutým hrdlem a se zaoblenou nebo ostrohrannou výdutí. K typologicky starším formám lze pravděpodobně ještě zařadit zlomek okraje nalezený v objektu č. 28 (Tab. 1:28/5). Odsazení hrdla od těla je naznačeno jemně rytými liniemi. Analogie můžeme nalézt v prostředí žárových pohřebišť od sklonku starší do počátku mladší doby římské. Nejbližší protějšky shledáváme v Lužci nad Vltavou (*Kytlicová 1970, Obr. 40:6*) a Opočně (*Pleinerová 1995, 100, Taf. 7:4*). K mladším terinám esovitě profilace zdobené na rozhraní těla a hrdla plastickou páskou se šikmými vrypy můžeme zařadit keramické zlomky okrajů ve tvaru “trychtýře“ z objektu č. 73 a 146 (Tab. 6:73/1; Tab. 13:146/1). Dle členění E. Droberjara patří do skupiny 3400 (*Droberjar 1997, 107, Abb. 43*).

Tyto tvary nejsou ve stupni C1 nikterak neznámé. Podobný tvar nalezený na sídlišti v Cerekvici nad Loučnou byl datován na počátek mladší doby římské (*Vích a kol 2019, 116; Obr. 30:1*). Na pohřebišti v Opočně byly ostřeji profilované terinovitě formy (*Pleinerová 1995, Taf. 8:2, Taf. 16:7, Taf. 38:3*) datovány do počáteční etapy pohřebiště, tedy do první poloviny 3. století (*Pleinerová 1995, 99, 103*). Analogie několika dalších exemplářů známe také např. na pohřebišti v Čelákovcích (*Droberjar–Špaček 2003, Obr. 3:1*), Plotišti nad Labem (*Rybová 1979, Abb. 21:2, 22:16*) a Pňově (*Rybová 1970, Taf. VI:7*).

Jiný příklad esovitě profilované hluboké mísy se široko rozevřeným ústím pochází také ze Slovenska, konkrétně z Velkého Mederu (*Varsik 2008, 299*). Nádoba je na výduti zdobená sérií přesekávaných plastických pásek (*Varsik 2008, obr. 4:2*). Zlomek zdobeného těla s vícenásobnými šikmo přesekávanými páskami pochází také z objektu 73 (Tab. 7:73/27). O trochu jiný případ se jedná u zlomku okraje nalezeného v objektu 115 (Tab. 11:115/1). Patrně jde o ostře profilovanou dvoudílnou mísu, která má navíc odsazenou maximální výdut'. Podle typologie E. Droberjara by odpovídala typu

2314 (*Droberjar 1997, 100, Abb. 35*). Svoji tektonikou se podobá míse z hrobu 64 na pohřebišti v Pňově (*Rybová 1970, Taf. XXIII:1*). A. Rybová ji zařadila do jeho II. fáze (*Rybová 1970, 22*). K. Godlowský však na základě hrobové výbavy celé pohřebiště datuje do starší fáze mladší doby římské, tedy do stupně C1 (*Godlowski 1992, 26*).

K terinovitým tvarům patří také menší hluboká mísa nalezená v objektu č. 44 na ploše B (Tab. 16:44/2). Jde o nádobu s mírně odsazeným a více prohnutým hrdlem.

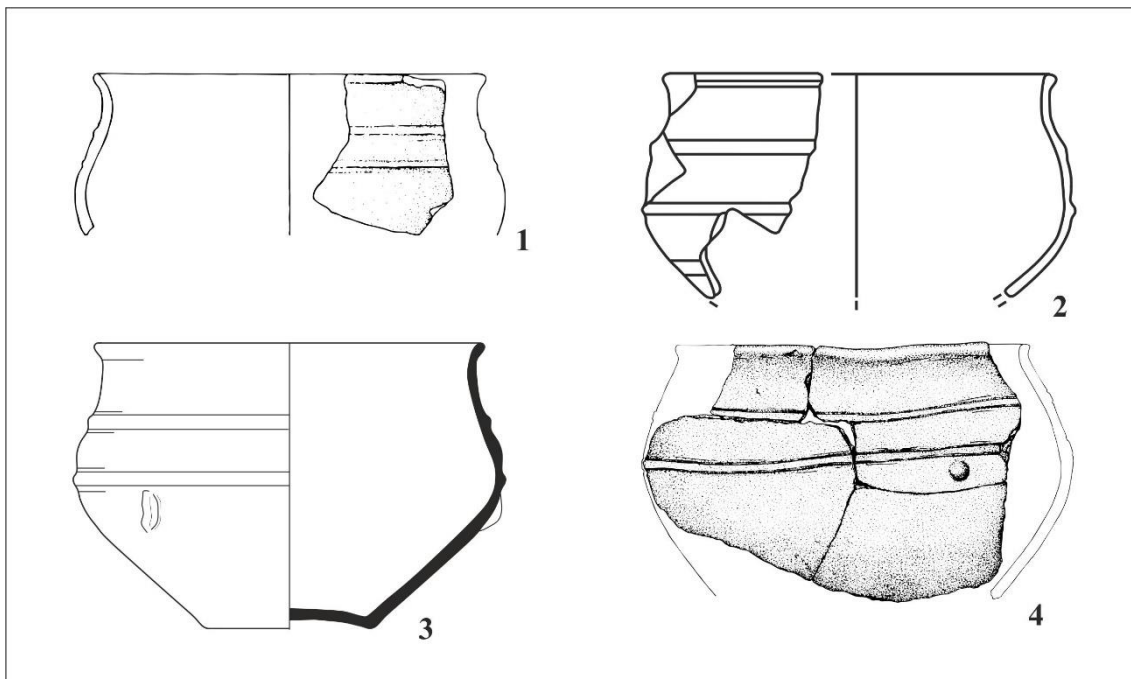
Mísa se zaoblenou výdutí a s mírně vyhnutým okrajem

Závěrem starší doby římské se v barbariku rozšířila znalost hrnčířského kruhu. Na území převorské kultury započala výroba na kruhu točené keramiky již ve stupni B2/C1 (*Schuster 2004, 119; Hegewisch 2011, 120*). Ještě o něco dříve začíná produkce na východním Slovensku (*Schuster 2004, 119; Hegewisch 2011, 120*). Ve středním Německu se germánská keramika vytáčená na kruhu začíná objevovat ve 3. století (*Schuster 2004, 119; Hegewisch 2011, 120*). Na germánských sídlištích a pohřebištích se proto můžeme setkat vedle domácí v ruce robené a importované římsko-provinciální keramiky také s barbarskou keramikou vytáčenou na kruhu. V objektu č. 90 byla nalezena část nádoby, která tuto produkci volně imitovala. Jedná se o široce klenutou hlubokou mísu s oblými stěnami a s mírně vyhnutým okrajem. A. Rybová tento typ na pohřebišti v Plotišti nad Labem definovala jako H2b (*Rybová 1980, 109, Abb. 8:4*). Na kruhu točená keramika typu H1–H2 (*Rybová 1980, 109*) je v Plotišti nad Labem zařazena na konec Fáze III. a nejmladší exemplář mísy H2a je díky sponě z hrobu 1033 zadatován do roku 400 (*Rybová 1980, 136*). K. Godlowský však vyjádřil jistou skepsi ohledně datování A. Rybové na pohřebišti v Plotišti nad Labem a upozornil na problematiku určení jeho střední a mladší fáze (*Godlowski 1992, 26–27*). Fáze III, do které spadají i formy H1–H2, by podle něho zhruba odpovídala konci stupně C2.

Zlomek podobné nádoby byl nalezen také v obdélníkové chatě bez nosných kůlů na lokalitě v Branči. Autoři objekt zadatovali do fáze A, která byla vymezena roky 120/140 až 180/200 (*Kolník–Varsík–Vladár 2007, 31, 101*). Exemplář ze Záp by mohl imitovat některé tvary tzv. brunšvického zboží. To zahrnuje převážně plasticky členěné esovitě profilované hluboké mísy, často postavené na prstencové nožce. Podle M. Diekeho se brunšvická na kruhu točená keramika poprvé objevuje ve 3. století a přetrvává ještě ve 4. století (*Dieke 2005, 78*). V rámci pohřebiště v Rebenstorfu v

Dolním Sasku se podařilo rozpoznat 3 na sebe navazující horizonty (Hegewisch 2011, 148): Horizont 1 je datován do fáze C1b; Horizont 2 je datován do posledních desetiletí 3. století; Horizont 3 je pravděpodobně již z doby stěhování národů.

Ještě nápadněji se tato v ruce vyrobená mísa ze Záp podobá tvarům na kruhu točené keramiky z Braniborska (Obr. 17), konkrétně typu E (Hegewisch–Meyer 2011, 39, Abb. 2). Ten se vyznačuje široce klenutou výdutí a tělem členěným dvěma nebo více plastickými lištami. Nejvíce je tento druh nádob zastoupený na lokalitě v Briesnigu, a to včetně v ruce zhotovené napodobeniny. Poprvé se točená keramika objevuje v Braniborsku ve fázi B2/C1 (Hegewisch–Meyer 2011, 37). Zejména na východě kraje můžeme vysledovat východogermánské vlivy, které jsou většinou spojovány s převorskou a wielbarskou kulturou.

Obr. 17. Analogie k míse se zaoblenou výdutí a s mírně vyhnutým okrajem ze Záp. 1 – Branč (Kolník–Varsik–Vladár 2007); 2 – Briesnig (Hegewisch–Meyer 2011); 3 – Plotiště nad Labem (Rybová 1980); 4 – Zápy. Různé měřítko.

Pohár

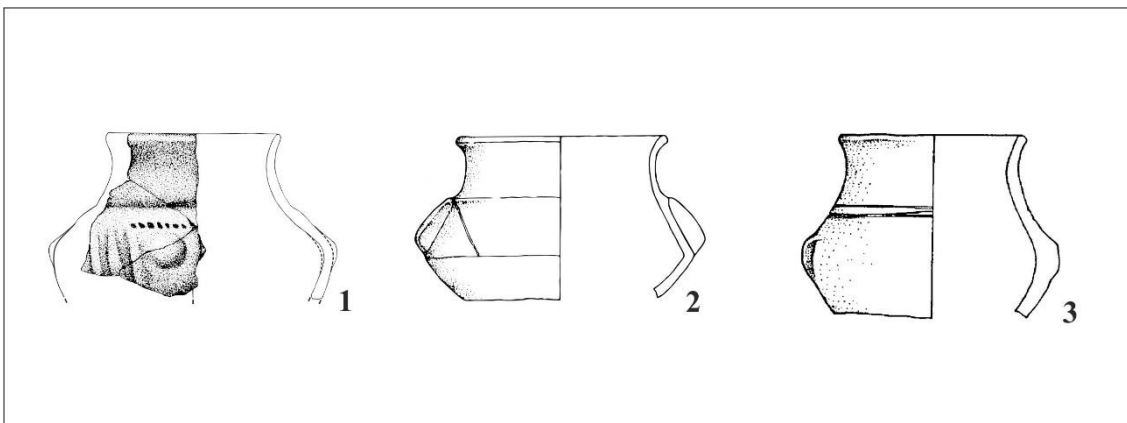
V neposlední řadě je nutno upozornit na zajímavý pohár z objektu č. 60. Zlomek lahvovité nádoby s mírně odsazeným trychtýřovitě rozšířeným hrdlem je na výdutí zdobený šikmou kanelurou, řadou hrotitých vpichů a původně pravděpodobně třemi

rovnoměrně rozloženými plastickými vypnulínami. Zhotovený byl z jemně ostřenému materiálu a jeho povrch okrové barvy byl pečlivě vyleštěn. Ke stejné nádobě s velkou pravděpodobností patří také 3 volně postavené střepy ze stejného objektu (Tab. 2:60/8; Tab. 2:60/9; Tab. 2:60/10). Obdobné zlomky byly nalezeny poblíž v objektu č. 73 (Tab. 7:73/23; Tab. 7:73/25), ani jeden ovšem nešel s ostatními spojit.

Oblibu římských skleněných pohárů v mladší a pozdní době římské dokládají jejich hliněné napodobeniny (*Hegewisch 2005, 240*). Důvody mohly být různé, například nahrazení drahého římského skla levnějšími hliněnými variantami. V Čechách to jsou především poháry se zprohýbanými stěnami (tzv. Faltenbecher), které patrně hrály významnou roli při stolovacích zvyklostech germánské elity (*Schulz 1939, 39*). Známe je např. z lokality Hoštka-Mastířovice (*Blažek 1995, 139–140, Abb, 2:1*) a Křenovice (*Tejral 1975, 105*). Podobný pohár byl nalezen také v kostrovém hrobě z Křesína (*Blažek 1995, 140–141*). Zda se v případě hliněného poháru ze Záp jedná o imitaci některých z římských skleněných nádob není zatím zcela jasné. Blízká analogie k tomuto poháru z oblasti Čech doposud chybí. Svým tvarem je mu nejbližší vázovitá nádoba nalezená na lokalitě v Branči (Obr. 18). Ta byla datovaná do fáze B, jejíž trvání je vymezeno roky 180/200 až 250/270 (*Kolník–Varsík–Vladár 2007, 35, 93*).

Další podobný pohárek byl získán na lokalitě Bratislava-Trnávka „Zadné“. Ten je zařazen do Varsikovy keramické skupiny III (*Varsík 2011, 146–148, Tab. 35:32*). a díky římským mincím datován do poslední třetiny 3. století (*Varsík 2011, 148*). Z jihozápadního Německa se mu nejvíce podobají pohárky se šikmou kanelurou, které byly nalezeny v hrobech č. 10 a 90 z první poloviny 4. století na pohřebišti v Neuburgu (*Keller 1979, 36, Taf. 8, Taf. 11*). Jiný pohárek se šikmými žlábků z pozdní doby římské byl objevený v hrobě č. 36 na lokalitě Hagenow (*Hegewisch 2007, 179, Abb. 118:23*).

Určit stáří lahvovité nádoby ze Záp pouze na základě některých výzdobných prvků není možné. Skupiny podlouhlých vyhloubení a žlábků na stěnách nádob se vyskytují již ve stupni B2/C1 (*Tejral 2008, 72*). Na základě zbytku archeologického materiálu bychom pravděpodobně mohli exemplář ze Záp zařadit do stupně C2.

Obr. 18. Analogie k poháru s odsazeným ven vyhnutým okrajem a zaoblenou výduti ze Záp. 1 – Zápy; 2 – Branč (podle Kolník–Varsík–Vladár 2007); 3 – Bratislava-Trnávka „Zadné“ (podle Varsík 2011). Různé měřítko.

Nezařaditelné

Miniaturní nádoby

Velice zajímavé jsou miniaturní nádoby nalezené v objektech číslo 60 a 119. Jedná se o nádoby, které se svými malými rozměry výrazně liší od standardních tvarů. Prvně zmíněný kus je malý pohárek o rozměrech 4,6 x 5,7 cm, který byl navíc původně nejspíš ozdobený 3 plastickými výčnělky. Druhý exemplář je tvarem zmenšenina hrnce se zataženým okrajem. Na výduti se dochoval jeden plastický výčnělek, původně však byly pravděpodobně 3. Nádobka je velká 7,6 (bez dna) a široká 10,2 cm. Vzhledem ke skutečnosti, že je nádoba věrnou zmenšeninou svých funkčních předloh, patrně u ní můžeme předpokládat její praktickou funkci (Zeman 2006, 210).

V minulosti bylo předloženo několik hypotéz, k čemu mohly nádoby sloužit. Od dětských hraček či modelů přes součásti picích servisů až po schránky na kosmetické přípravky nebo třeba koření (Krekovič 2014, 443). Je také možné, že miniaturní nádoby sloužily k rituálním účelům (Venclová ed. 2008, 98).

Zlomek cedníkovité nádoby

Zlomek perforovaného střepeu byl nejdříve interpretován jako část okraje cedníkovité nádoby (Tab. 5:63/29). Vytvořené otvory jsou ovšem k cezení příliš malé a zastoupeny jsou jen v malém počtu. Jako vhodnější interpretace se mi jeví možnost, že se jedná o fragment nádoby sloužící k produkci nebo úpravě mléčných či olejnatých

výrobků (*Hegewisch 2001, 78*). Analogií může být nádoba hruškovitého tvaru bez dna s mírně nálevkovitě vykloněným okrajem z Března u Chomutova (*Beneš 2010, 99, Obr. 33:36*) nebo Branče na Slovensku (*Kolník–Varsík–Vladár 2007, 25, Tab. 6:12; Tab. 85:19*). Pro tento druh nádob je charakteristická absence dna

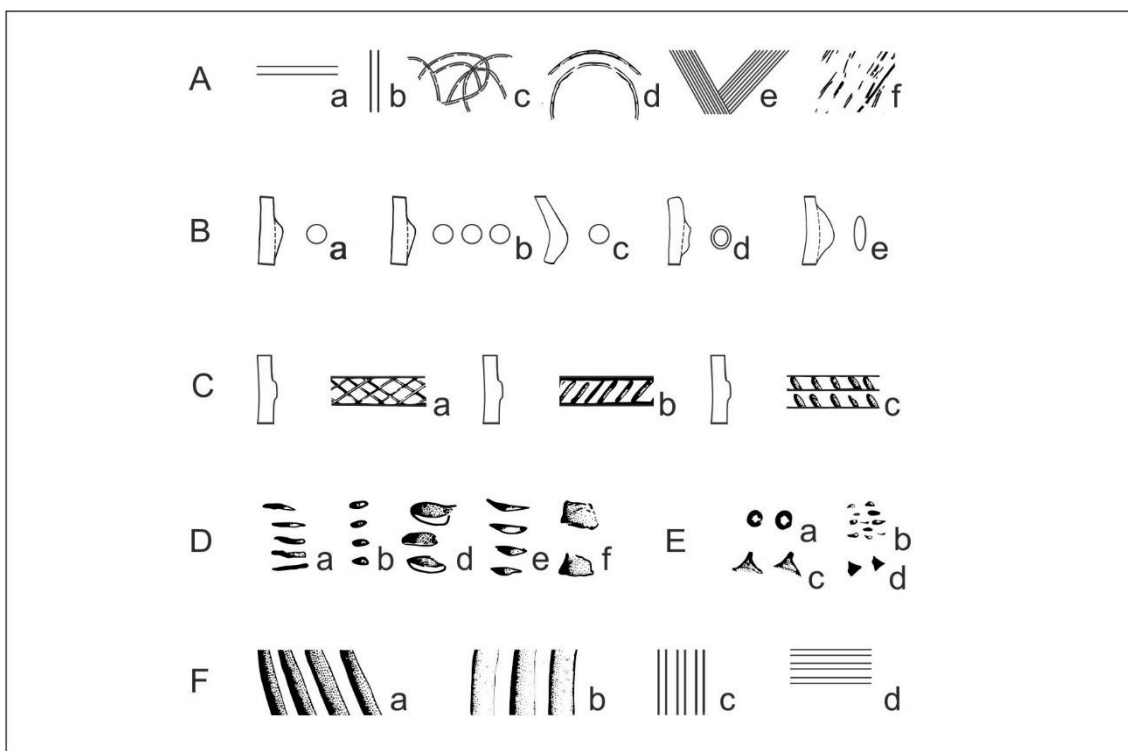
Prstencovitá mísa

Pozoruhodný je také střep nádoby nalezený v objektu č. 63 (Tab. 4:63/2). Ten zřejmě imituje zvláštní druh keramiky, tvarově navazující na terru sigillatu, pro niž se v naší literatuře ujal název prstencovitá mísa (*Tejral 2008, 74*). Důvěrná znalost a obliba těchto výrobků mohla vést až k jejich napodobování domácími hrnčíři. I přes poměrně hrubé ostřívo byl povrch dobře vyleštěn. Z nádoby se zachoval pouze zlomek výdutě s plastickým prstencovitým žebrem.

Reparační otvory

Zajímavý prvek užitkové keramiky představují reparační otvory. Zpravidla se jedná o 2 provrtané otvory pod okrajem nádoby, které jsou k sobě zafixovány šňůrou nebo kusem drátu. Doklady takových oprav nejsou na hrubé keramice z doby římské nijak výjimečné. Známe je například ze sídliště ve Zlechově (*Zeman 2008, 82, tab. 74:12*). Z toho vyplývá, že ani užitková keramika neměla zanedbatelnou hodnotu. Zároveň nám mohou reparační otvory napovědět něco o funkci těchto nádob v živé kultuře. Takto opravené nádoby nebyly například vhodné k uchování tekutých produktů nebo na vaření, ale jako zásobnice na obilí byly stále použitelné. Pokud by měly nadále sloužit k přepravě tekutých produktů, nabízela by se spíše jiná varianta opravy, např. priskyřice.

Výzdoba

Obr. 19. Zápý, okr. Praha-východ. Výzdoba keramických nádob (A, B, C, D, E, F).

Výzdoba na germánské v ruce tvořené keramice byla v souboru ze Záp (Plocha A+B) zaznamenána celkem na 76 zlomcích. Varianty výzdoby a jejich zastoupení jsou uvedeny na Obr. 20 a Obr. 21². Výzdoba důlkem byla zaznamenána pouze v jednom případě a není tedy součástí této analýzy. Na tomto místě je výzdoba rozdělena do celkem šesti kategorií označených velkými písmeny (Obr. 19):

A – rýhy

B – plastické výčnělky

C – plastická páska

D – nehtové vrypy

E – vpichy

F – žlábkování

² Na jednom keramickém zlomku se může vyskytovat několik druhů výzdoby.

Podrobnějšímu popisu výzdoby se věnují v následujících podkapitolách 4.2.1, 4.2.2 a 4.2.3.

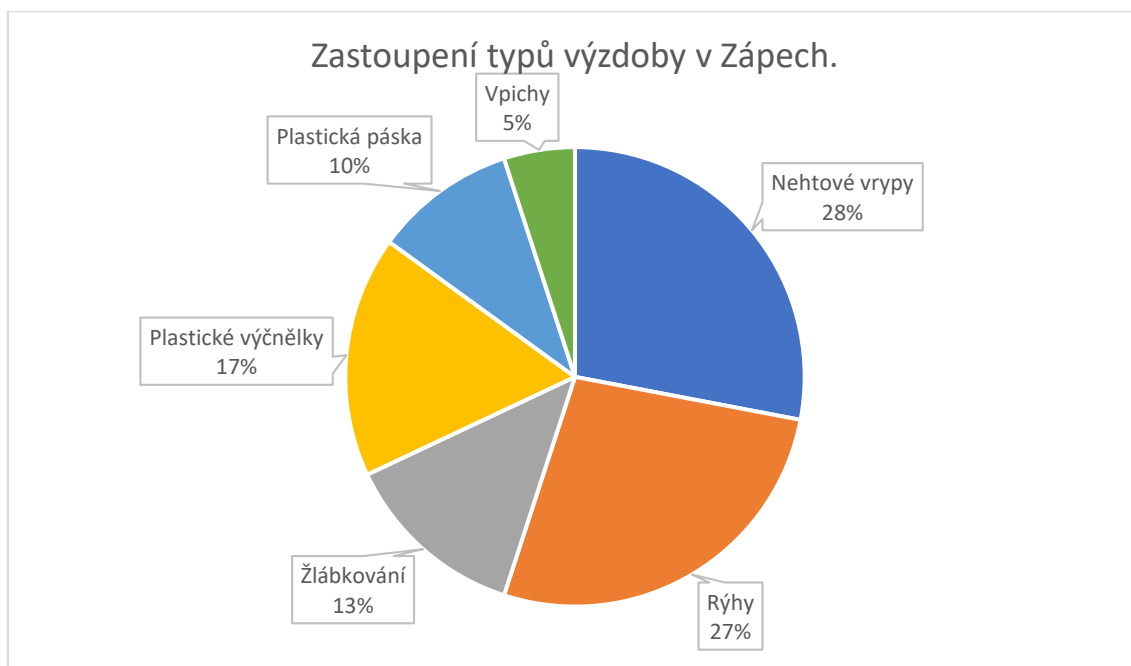
Vhloubená výzdoba

Na užitkové keramice se nachází především nehtové vrypy. Je to zároveň nejvíce zastoupený druh výzdoby na sídlišti v Zápech (28 %). V hojném počtu je známe také na prosté keramice v Cerekvicích nad Loučnou (*Vích a kol. 2019, 107*), Tuchlovicích (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, 108*) nebo Turnově (*Droberjar–Prostředník 2004, Graf. 10*). Doloženy jsou jak vrypy důlkovité (Tab. 5:29/28; Tab. 10:90/27; Tab. 16:1/2; Tab. 17:44/16), tak také čárkovité (Tab. 2:37/1; Tab. 8:90/2; Tab. 8:90/4; Tab. 9:90/5; Tab. 10:90/24; Tab. 10:90/26), trojúhelníkovité (Tab. 1:28/6; Tab. 1:30/7; Tab. 10:90/25; Tab. 12:119/12; Tab. 12:119/14; Tab. 12:119/17; Tab. 12:119/18; Tab. 12:119/19; Tab. 12:119/20; Tab. 12:119/21) nebo také čočkovité (Tab. 6:64/15; Tab. 13:146/4). Často jsou na povrchu nádoby nedbale zhotovené a nepravidelně rozmístěné. Dá se předpokládat, že spíše než k ozdobě nádoby sloužily nehtové vrypy ke snazšímu uchopení nádoby a manipulaci s ní.

Další z ornamentálních technik vhloubené výzdoby jsou vpichy ve tvaru kolečka (Tab. 5:63/24) a trojúhelníkovité vpichy zhotovené v jedné řadě (Tab. 1:30/1). Poněkud neobvyklý výzdobný prvek představují plošně aplikované jemné čočkovité vrypy. Zastoupeny jsou pouze na jednom malém fragmentu keramické nádoby z objektu č. 30 (Tab. 2:30/10). Dohromady jsou vpichy zastoupeny pouze v množství 6 %. Rytou výzdobu (27 %) reprezentují horizontální nebo vertikální linie, které jsou někdy také mnohonásobné (Tab. 1:30/1; Tab. 2:32/9; Tab. 3:61/1; Tab. 3:61/10; Tab. 4:63/2; Tab. 5:63/25; Tab. 6:64/14; Tab. 7:73/28; Tab. 7:73/29; Tab. 11:119/1; Tab. 12:119/11; Tab. 12:119/15). Ryté linie bývají lehce rýsované, ryté nebo jemně vhlazované. Někdy je obtížné rozpoznat rozdíl mezi rytými liniemi a úzkými žlábkami. Vodorovné ryté linie spolu se žlábkami a přesekávanou plastickou páskou často vytvářejí hranice mezi hrdlem a plecemi terinovitých nádob. Poměrně často zastoupeným typem jsou také nepravidelně rozmístěné a různě zakřivené a protínající se ryté linie (Tab. 1:9/3; Tab. 1:30/8; Tab. 2:60/7; Tab. 12:119/16), které se vyskytují výhradně na jemné keramice.

Analogická výzdoba se vyskytla třeba na sídlišti v Cerekvici nad Loučnou (*Vích a kol. 2019, 109*), Přerubenicích (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, Obr. 6:1; Abb. 9:1*)

nebo Liběšovicích (*Jiřík 2007, 545–546*). V malé míře se v souboru objevuje také hrubé hřebenování (Tab. 2:30/11). Podobný motiv známe například z pohřebiště v Plotištích nad Labem (*Rybová 1979, Abb.26:10*). Tam se tato výzdoba nachází na hlubokých mísách. Velmi jemné hřebenové linie byly rozpoznány také na keramických zlomcích v objektu č. 30 (Tab. 2:30/9) a č. 119 (Tab. 12:119/13).

Obr. 20. Zápy, okr. Praha-východ. Procentuální zastoupení typů výzdoby.

Plastická výzdoba

Plastickou ornamentiku zastupuje převážně plastický výčnělek (17 %), který se objevuje buď jednotlivě (Tab. 4:63/1; Tab. 7:90/1; Tab. 11:90/30; Tab. 17:44/14), nebo výjimečně jako trojice výčnělků v řadě (Tab. 8:90/3). Jde o typický prvek výzdoby polabských Germánů v mladší a pozdní době římské (*Blažek 1995, 147*). Trojici plastických výčnělků známe také z Turnova-Maškových zahrad (*Droberjar 1997, 43, Tab. 5:5, Obr. 13:3*) nebo z pohřebiště v Plotištích nad Labem (*Rybová 1979, Abb. 20:9; Abb.41:5*) a Pňově (*Rybová 1970, VIII:5; XII:4*). Stejně jako ryté linie se plastické výčnělky střídavě objevují na obou kategoriích keramických výrobků.

Jako nepřiliš typický se dá nazvat prožlabený plastický výčnělek z objektu č. 73 (Tab. 7:73/24) a 119. Ten má analogie na keramice v Přerubenicích (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, Obr. 4:4*). Kromě plastických pupků jsou přítomné důlky (Tab. 27:90),

zevnitř protlačené vypnuliny (Tab. 11:90/31; Tab. 12:119/11; Tab. 13:146/1; Tab. 17:44/15) a v jednom případě také plastické ouško (Tab. 14:161:1).

Jiný často zastoupený druh výzdoby je plastická lišta (10 %). Často bývá zdobena vpichy nebo vrypy (Tab. 6:64/13; Tab. 6:73/1; Tab. 7:73/27; Tab. 11:90/29; Tab. 11:110/6; Tab. 11:115/1; Tab. 13:146/1). Objevuje se na jemněji zhotovených terinovitých mísách s důkladně vyhlazeným povrchem a vytváří hranici mezi hrdlem a plecemi. Plastické lišty se na germánské keramice vyskytují již ve starší době římské, zatímco vícenásobné plastické lišty se začaly používat až od 3. století (Varsik 2011, 161, obr. 86). Příklad vícenásobné přesekávané plastické pásky je v souboru zastoupený na keramickém zlomku těla z objektu 73 (Tab.7:73/27). V jednom případě se nám v objektu č. 119 dochovala také plastická páska s přesekávanou mřížkou (Tab. 12:119/10).

Žlábký

V neposlední řadě je nutné zmínit výzdobu povrchu žlábkováním (12 %). Jedná se především o šikmé žlábký nanesené v plošných kanelurách. Tento druh výzdoby se vyskytuje na keramických nádobách již od poloviny 2. století a svého vrcholu dosáhl ve 3. století (Droberjar–Kazdová 1993, 144, Taf. 8:22/1, 9:36/1). Dekor poté dožívá až do závěru doby římské (Varsik 2011, 80–82, 159–160). V Zápěch se tento druh výzdoby vyskytuje na jemné keramice (Tab. 2:60/8; Tab. 2:60/9; Tab. 2:60/10; Tab. 7:73/23; Tab. 7:73/25). Analogie můžeme nalézt například ze sídlištního materiálu v Liběšovicích z 2. poloviny 3. století (Jiřík 2007, 543, obr. 17:1–2). Dalším motivem byly žlábký vedené v mnohonásobné horizontální linii (Tab. 10:90/28; Tab. 12:119/10; Tab.12:119/15). Okraj mísovité nádoby zdobený horizontálními žlábký z konce 3. a začátku 4. století známe např. z Cerekvic (Vích a kol. 2019, 116, Obr. 37:11).

Zastoupení typů výzdoby ve skupinách keramických tvarů. (A)						
Objekty	A	B	C	D	E	F
3						
4	1x					
5						
9	1x					
10						
15						
17						
28	1x			1x		
30	5x			1x	2x	1x
32	1x					1x
37				1x		
60	3x	1x			1x	4x
61		1x				
62						
63	2x	1x		3x	1x	
64	2x		1x	1x		
73	2x	1x	2x	1x		2x
90		4x	2x	7x		1x
110			1x			
115			1x			
119	5x	2x	1x	7x		1x
141						
143						
146		1x	1x	1x		
152						1x
161		1x			1x	
190		1x				
	23x	13x	9x	23x	5x	11x
Zastoupení typů výzdoby ve skupinách keramických tvarů. (B)						
Objekty	A	B	C	D	E	F
1				1x		
10						
44		2x		1x		
52	1x					
	1x	2x		2x		
Celkem	24x	15x	9x	25x	5x	11x

Obr. 21. Zápy, okr. Praha-východ. Zastoupení typů výzdoby v jednotlivých objektech.

Úprava povrchu

Pro kategorizaci úpravy povrchu je pracováno se třemi skupinami pro jemnou a hrubou keramiku (Obr. 22):

První skupina jsou keramické střepy s leštěným povrchem a s charakteristickou schopností dobře odrážet dopadající sluneční světlo (Typ I). K této skupině patří také keramické zlomky s poškozeným leštěním v důsledku působení postdepozičních procesů.

Druhá skupina zahrnuje střepy, které jsou hlazené, ale na rozdíl od předešlé skupiny neodráží světlo (Typ II). Mnoho keramických střepů je ovšem v tomto souboru uhlazeno pouze zběžně a jsou spíše přihlazovány. Tyto případy se objevují výhradně u hrubé keramiky. Patří sem všechny zlomky, u kterých je patrná snaha hrnčíře alespoň o částečné uhlazení povrchu. Tyto střepy jsou ve statistice úpravy povrchu přiřazeny k Typu II.

Poslední skupina zahrnuje keramiku s drsněným povrchem. U jemné keramiky se jedná o velmi jemné drsnění, které není téměř patrné (Typ IIIa). U hrubé keramiky tato kategorie zahrnuje střepy s mnohdy až tzv. chuchvalcovitým drsněním (Typ IIIb) (*Venclová ed. 2008, 99*). K tomu docházelo nanesením hrubé tenké vrstvy, která byla silně obohacena pískem a kamínky.

Rekonstrukce torza hrnce z objektu 63 (Tab. 26:63) ukázala, že úprav povrchu může být na jedné nádobě několik. V tomto případě se jedná o kombinaci leštěného hrdla s drsněnou výdutí a nerovnoměrně uhlazené spodní části a dna nádoby. Tento trend je možné demonstrovat i na některých keramických zlomcích okrajů (Tab. 3:61/4,5,7; Tab. 6:73/9). Zatímco u leštění a hlazení bylo účelem vytvořit uniformní povrch, drsnění umožnilo snadnější úchop a manipulaci.

Úprava Povrchu. (A)						
Objekty	Jemná Keramika			Hrubá Keramika		
	Typ I.	Typ II.	Typ III.a	Typ I.	Typ II.	Typ III.b
3				3x	2x	
4				1x	7x	2x
5					4x	
9	1x		1x	1x	15x	11x
10					11x	
15					19x	1x
17				1x		
28	2x	1x		5x	14x	8x
30	7x	2x		6x	51x	1x
32				18x	161x	14x
37				1x	2x	3x
60	4x		1x		27x	3x
61	3x			11x	17x	12x
62				8x	11x	39x
63	14x	1x		23x	55x	14x
64	1x	1x		15x	14x	12x
73	10x	2x		46x	72x	19x
90	2x		1x	43x	55x	2x
110	2x	6x		3x	16x	5x
115	1x				3x	
119	4x	1x	1x	7x	57x	10x
141				2x	15x	
143				1x	3x	
146	3x			8x	8x	3x
152	6x			9x	23x	5x
161				5x	28x	2x
190	7x			13x	14x	7x
	67x	14x	4x	230x	704x	173x
Úprava Povrchu. (B)						
Objekty	Jemná Keramika			Hrubá Keramika		
	Typ I.	Typ II.	Typ III.a	Typ I.	Typ II.	Typ III.b
1	1x			1x	8x	
10		1x		12x	12x	
44	5x			37x	26x	1x
52	11x			5x	4x	5x
	17x	1x		55x	50x	6x
Celkem	84x	15x	4x	285x	754x	179x

Obr. 22. Zápisy, okr. Praha-východ. Zastoupení typů úpravy povrchu keramiky.

4.1.2 Římsko-provinciální keramika

Na římsko-barbarské vazby poukazují, mimo jiné, dva zlomky římsko-provinciální keramiky. Z celkového počtu 1 354 fragmentů keramiky netvoří tato „cizí“ na kruhu točená keramika v celkovém zastoupení ani 1 % nálezů (2 ks). Takto nepatrný počet může odkazovat na reorganizaci obrany Limes romanus a změnu římské politiky vůči Germánům na přelomu 2. a 3. století. Výsledkem bylo zastavení vývozu římského zboží do barbarika a vyplácení subsidií, ke kterým docházelo po konci markomanských válek za vlády císaře Commoda (*Erdrich 2001, 127–128*).

Odlišnou situaci sledujeme v oblastech nejbližší panonskému limitu, tedy převážně na jižním Slovensku (*Musil 2008, 155*). První malý zlomek z jemně plaveného materiálu s hladkým povrchem žlutošedé barvy byl nalezen v objektu č. 119 (Tab. 12:119/22). Na jeho vnitřní straně jsou jasně patrné stopy po dotáčení na kruhu. Podstatně lepší představu si můžeme utvořit u druhého exempláře objeveného v objektu č. 15 (Tab. 24:15). U toho se nám zachovala část dna a téměř celé tělo. Jedná se o nečleněnou hrncovitou až lahvovitou nádobu vejčitého tvaru. Maximální zachovaná výška je cca 20 cm a průměr dna je cca 10 cm. Tělo nádoby je pokryto horizontálními liniemi po tažení inkluzí. V maximální výduti se nachází několik hlubších linií jako drsnění. Nádoba byla dotáčena na pomalu rotujícím kruhu. Síla stěny je v rozmezí 5–9 mm. Povrch je zerodovaný a silně poškozený. Nejzajímavější je však na této nádobě keramické těsto. To je tvořeno světle šedou hlínou s větší inkluzí písku a větších kamínků. Výpal je špatný, měkký a redukční. Na základě těchto skutečností je možné předpokládat i zcela odlišný původ nádoby. Patrně by se mohlo jednat o výrobek některé z dílen převorské kultury³.

4.2 Kovové artefakty

4.2.1 Bronzová spona

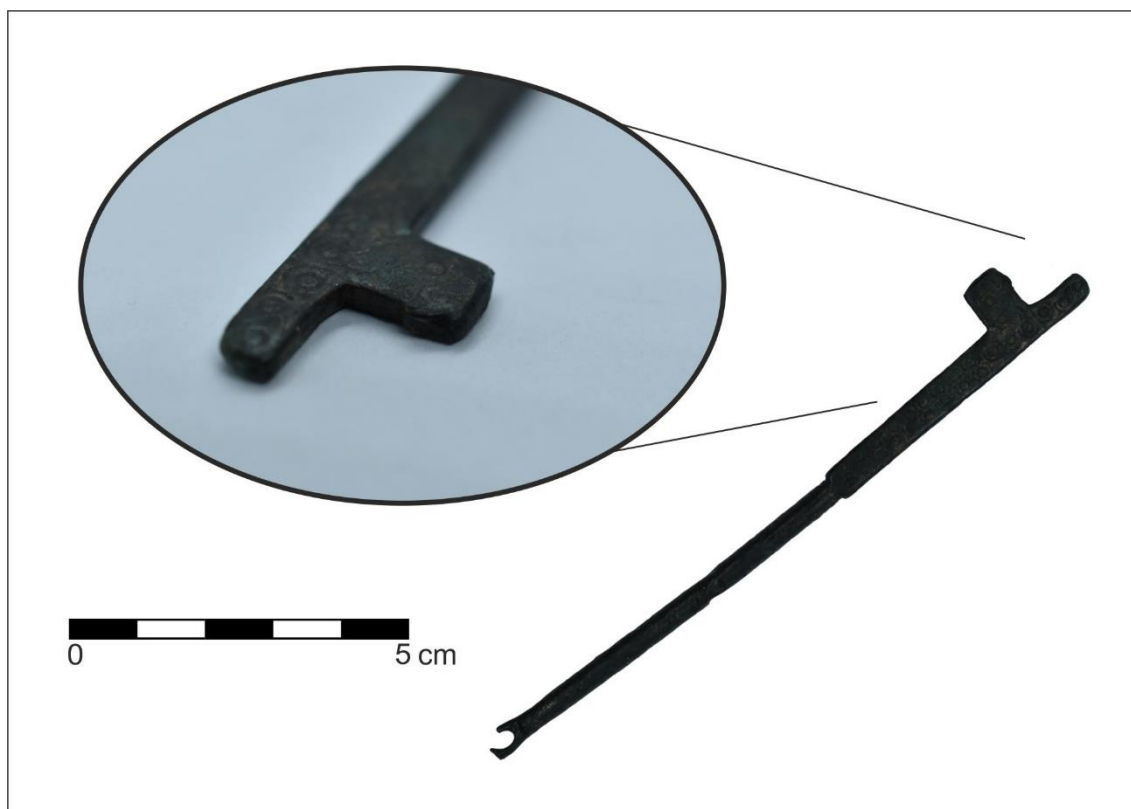
Spony podléhaly, jakožto šperky ke spínání oděvu, častým módním změnám. Představují proto výtečnou chronologickou oporu k datování jednotlivých objektů a hrobů. V objektu 28 byla objevena dvoudílná bronzová spona se samostřílovým vinutím

³ Po konzultaci s vedoucím práce prof. PhDr. Eduardem Droberjarem, PhD.

(Tab. 19:28) a klínovitou nožkou typu A 177 (Almgrenova VI. skupina, série 2a). Spona dosahuje celkové délky 4,7 cm, šířky cca 2,5 cm a váhy 6,9 g. Lučík spony má obdelníkový průřez. Tento typ spon je hojně rozšířen převážně v labsko-germánském prostoru (Almgren 1923, 86), proto jsou někdy označovány také jako polabské (Svoboda 1948, 176–181). Podrobnou klasifikaci těchto spon, jež je používána dodnes, vytvořila německá badatelka Mechthild Schulze-Dörrlam.

Spona se dochovala vcelku. Jedná se o typický exemplář vyskytující se v pozdním stupni mladší doby římské C2 (Peškař 1972, 131; Godłowski 1992, 27, 32, Abb. 11). Podle řazení M. Schulze spona odpovídá skupině 169, která ji datuje do 2. poloviny 3. až počátku 4. století (Schulze 1977, 96–97, 404, Taf. 12). Tato skupina převážně nezdobených spon bývá nejvíce zastoupena na horním toku Labe, ale také na Slovensku (Schulze 1977, 97, Karte 5). Po konzervaci byla potvrzena absence jakékoliv výzdoby. Z českých nálezů lze uvést např. Nebovidy, Prahu-Podbabu nebo Řepov (Schulze 1977, 96).

4.2.2 Bronzový klíč

Obr. 23. Zápy, okr. Praha-východ. Bronzový klíč nalezený v chatě č. 2 (Obj.32).

Ve výplni chaty č. 2 (Obj. 32) byl objeven pravděpodobně bronzový klíč (Tab. 19:32). Na povrchu jeho horní poloviny lze sledovat zřetelnou puncovanou výzdobu provedenou několika koncentrickými kroužky. Spodní polovina je oproti tomu zdobena rytými liniemi. Jeho celková délka dosahuje 10,9 cm, šířky cca 0,6 cm a váhy 11,1 g. Klíč je opatřen malým očkem, které ho umožňuje zavěsit (pravděpodobně na opasek). Zub klíče byl ulomený a nedochoval se v kompletní podobě (Obr. 23). Exemplář ze Záp neodpovídá žádnému běžnému druhu germánského klíče (*Kokowski 1997, Abb. 18*). Patrně se jedná o římsko-provinciální výrobek. Artefakt bude předmětem další studie.

4.2.3 Železná ostruha

V objektu č. 61 byla v hloubce 10 cm nalezena jedna železná obloukovitá ostruha s asymetrickým raménkem zakončená háčky (Tab. 19:61). Obdobná ostruha byla získána také z pohřebiště v Opočně (*Pleinerová 1995, Taf. 66:4, Taf. 74:3*). Pleinerová ji datovala, na základě práce M. Jahna, do 3. století (*Pleinerová 1995, 93*). Podle názoru M. Jahna jsou tyto ostruhy poměrně vzácné a nabyly v germánské hmotné kultuře jen malého významu (*Jahn 1921, 69*). Torzo silně zkorodované železné obloukovité ostruhy s háčkem bylo objeveno v soujámí č. 56 v Branči (Tab. 67:8). Autoři objekt zadatovali do fáze C, která byla vymezena roky 250/270 až ± 400 (*Kolník–Varsík–Vladár 2007, 35, 94*). Další analogie pochází z pohřebiště v Hrubčicích (*Tejral 1975, Tab. 5:3, 7*). Exemplář z Hrubčic je nápadně podobný ostruze typu Jahn 72 (*Jahn 1921, 70, Abb. 72*). Je tedy zřejmé, že tato skupina ostruh doznívá ještě v pozdní době římské.

4.2.4 Mince

Důležitou součástí nálezového fondu ze sídliště v Zápech (Plocha A) je také 18 římských mincí (Tab. 29–30). Ani jedna ovšem nebyla objevena přímo v sídlištním objektu. Všechny byly získány detektorovou prospekcí poblíž zkoumané plochy A. Tato skutečnost není nijak neobvyklá, naprostá většina mincí doby římské byla nalezena mimo konkrétní archeologický kontext (*Militký – Vích 2011, 298; Militký 2013, 33*). Nálezy z ornice, tedy z rozrušených sídlištních vrstev, lze považovat za mince náhodně

poztrácené v sídelním areálu v době jeho existence (*Vích a kol 2019, 160*). Je možné uvažovat nad skutečností, že některé mince zanikly přímo při skrývce ornice.

Na základě numismatické periodizace pro území osídlené svébskými kmeny a pro středodunajské provincie, již vypracoval B. Stoklas, náleží mince ze souboru ze Záp do periody II.–IIIc (*Stoklas 2020, 156–157*). Nejstarší minci reprezentuje císařský denár Vespasiana pro Domitiana jako Caesara (69–79), který lze spolu s bronzovou ražbou Commoda (180–192) a blíže neidentifikovatelnými mincemi antoninovské dynastie zařadit do II. periody. Ty se běžně vyskytují na sídlištích a v mincovních depotech ještě ve stupni C2 (*Stoklas 2023*). Za nejmladší exemplář považujeme blíže neidentifikovatelný inflační antoninián z roku 260–274.

Zvláštní pozornost si zasluhují záměrně a důsledkem dobové manipulace půlené nebo čtvrcené bronzové mince. Dohromady se v souboru ze Záp jedná o 12 sekaných nebo lánaných kusů. Tento trend je typický na sídlištích labsko-germánského kulturního okruhu v prvních dvou třetinách 3. století (*Stoklas 2020, 124*). Tímto způsobem mohly být provizorně vytvářeny menší nominály (*Militký–Vích 2011, 294*). Je však zajímavé, že půlené mince ze 3. století v pohraniční oblasti dunajského limitu neznáme (*Stoklas 2020, 124*). Analogie půlení a čtvrcení římských mincí z českého území známe například ze Kšel (*Militký 2010, 140–142, č. 134*), Prachovic (*Militký–Vích 2011, 282*), Stradouň (*Militký–Vích 2011, 283*) nebo Zalužan (*Militký 2010, 279–280, č. 363b*).

4.3 Ostatní nálezy

4.3.1 Skleněný korálek

K jedinému nálezu vyrobenému ze skelné hmoty patří korálek z objektu č. 90 (Tab. 23:90/2). Tempelmann-Maczyńska ho řadí do své skupiny XIV jako typ 126 (*Tempelmann-Maczyńska 1985, 37*). Jedná se o kobaltově modrý korálek ve tvaru kvádrů se zkosenými rohy. V době římské se obecně nalézají převážně na pohřebištích, ale známe je také ze sídlišť. Jejich častý výskyt v mladší době římské, a naopak absence ve starších obdobích, umožňují poměrně přesné chronologické zařazení. Ačkoliv je známe již z fáze C1a, vrcholu výskytu dosahují ve stupni C2 (*Tempelmann-Maczyńska 1985, 37*). Tento druh skleněných korálků se hojně vyskytuje na celé řadě lokalit jako

Hassleben, Nienburg, Häven nebo Rheindorf. Z českého prostředí můžeme uvést např. Dobřichov-Třebická (*Sakař 1970, Fig. 17:9*), Plotiště nad Labem (*Rybová 1979, Abb. 58:12*) nebo Žíželice (*Blažek 1995, Abb. 19:4*).

4.3.2 Hliněné přesleny

K dalším výrobkům z vypálené hlíny náležely v sídlištním souboru ze Záp 3 přesleny (Tab. 20:30; Tab. 20:32/1; Tab. 21:73/1). Když opomineme nádoby, jedná se o jeden z nejběžnějších artefaktů vyrobených z keramického těsta. Přesleny sloužily jako setrvačníky a závaží ručních dřevěných vřeten ke spřádání nití. Jednotlivé tvary nelze bohužel citlivěji chronologicky zařadit, obecně lze ale říci, že se přesleny častěji vyskytují v mladší době římské (*Chytrá 2005, 42*).

První z výše jmenovaných byl nalezen v hloubce 40–60 cm ve výplni kulové jamky číslo 6, která je součástí konstrukce chaty č. 1 (Obj. 30). Tvarem se podle členění H. Chytré jedná o dvojkónický souměrný přeslen s ostrým lomem typu 2a a rovnou základnou (*Chytrá 2005, 43–45, Tab.1, Tab.3*). Přeslen o celkovém průměru 40 mm, výšce 17,5 mm a se středovým otvorem širokým 7,5 mm vážil 30 g. Vyrobený byl z poměrně hrubé středně zrnité příměsi. Na tyto poměry byl povrch přeslenu velmi dobře vyhlazen.

V chatě č. 2 (Obj. 32) se nacházel trojitě členěný přeslen typu 3 podle H. Chytré s rovnou základnou (*Chytrá 2005, 43–45, Tab.1, Tab.3*). Tento má průměr 35 mm, výšku 19 mm a šířka středového otvoru činí 8 mm. Přeslen vážil 22 g. Vyzvednut byl z hloubky 20–40 cm v jihovýchodní části chaty, tedy řádově ze stejných míst jako předchozí kus. Keramická hmota obsahovala středně zrnité ostřívo. Ačkoliv byl povrch silně zasintrovaný a omlutý, na některých místech jeví lehké stopy leštění.

Poslední exemplář pochází z objektu 63. Jedná se o kónický tvar typu 4 dle H. Chytré s rovnou/konkávní základnou (*Chytrá 2005, 43–45, Tab.1, Tab.3*). Přeslen o maximálním průměru 30 mm, výšce 23 mm a se středovým otvorem širokým 6 mm vážil 18 g. Stejně jako u předešlých případů bylo keramické ostřívo poměrně hrubé. I přes tuto skutečnost byl povrch těla, včetně horní části, původně důkladně vyleštěný. Přeslen byl nalezen v hloubce 40–60 cm.

4.3.3 Kostěná brusle

V minulosti, jak již název napovídá, byly tyto nástroje interpretovány jako brusle nebo skluznice saní k lovu ryb pod ledem (*Motyková-Šneidrová 1964, 207*). V dnešní době se uvažuje také o jiném využití, a to především kvůli časté absenci jakýchkoliv provrtů pro upevnění. Převážně se předpokládá, že sloužily jako hladidla ke zpracování kůží (*Zeman 2001, 133*). Brusle ze Záp je vyrobena z dlouhé kosti zadní končetiny koně, jejíž jedna strana byla vyhlazena zhruba 0,5 cm do plošky (Tab. 22:73/4). Artefakt se nedochoval ve své úplnosti a odpovídá zhruba polovině délky celé kosti. Celková délka nástroje činí 13,5 cm. Existující konec je zbroušený do relativní roviny až na dřev. Na proximální straně kosti, pod její epifýzou, je z dorsálního směru jednostranně navrtaný otvor o průměru cca 9 mm.

Zajímavé zjištění nabízí také fakt, že zatímco jedna část brusle byla nalezena v objektu č. 73, druhá se nacházela v objektu č. 119, tedy téměř na zcela opačné straně sídliště ze zkoumané plochy A. To dokládá současnost obou dvou objektů ve stejném časovém horizontu. Obdobné artefakty známe jak ze starší (*Peške 1994, 310*), tak také z mladší doby římské (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, 104*).

4.3.4 Kostěná šídla

Z kostí se vyráběly také jednodušší předměty – šídla. Ta se v textilní výrobě využívala k děrování kůží a tkanin. V objektu č. 73 byly v hloubce 0–20 cm nalezeny 2 jednostranné kusy (Tab. 21:73/2; Tab. 21:73/3), z nichž se jeden nedochoval ve své úplnosti. Obě šídla byla vyrobena z fibul pravděpodobně juvenilního prasete, jehož distální polovina byla zbroušena do špičky. První kus má seříznutou epifýzu a je zbroušením a ohlazením zbavený hran. Jeho celková výška činí 8,7 cm. Druhý exemplář má odlomenou epifýzu a jeho výška činí 8,9 cm. Jako šídlo mohla sloužit také opracovaná kost nalezená v objektu č. 44 v hloubce 0–40 cm na ploše B (Tab. 23/44). Její celková výška je 6,9 cm. Obě šídla byla nalezena ve východní části objektů.

4.3.5 Kostěný proplétáček

Masivní hrot s otvorem z podélně štípané dlouhé kosti velkého savce (pravděpodobně krávy) pochází z objektu č. 73 (Tab. 22:73/5). Nástroj mohl sloužit pravděpodobně jako proplétáček k vyrábění rybářských sítí⁴. Nalezen byl ve východní polovině objektu v hloubce 0–20 cm. Jeho celková délka činí 10,6 cm. Proximální část kosti byla bez zachovalé epifýzy.

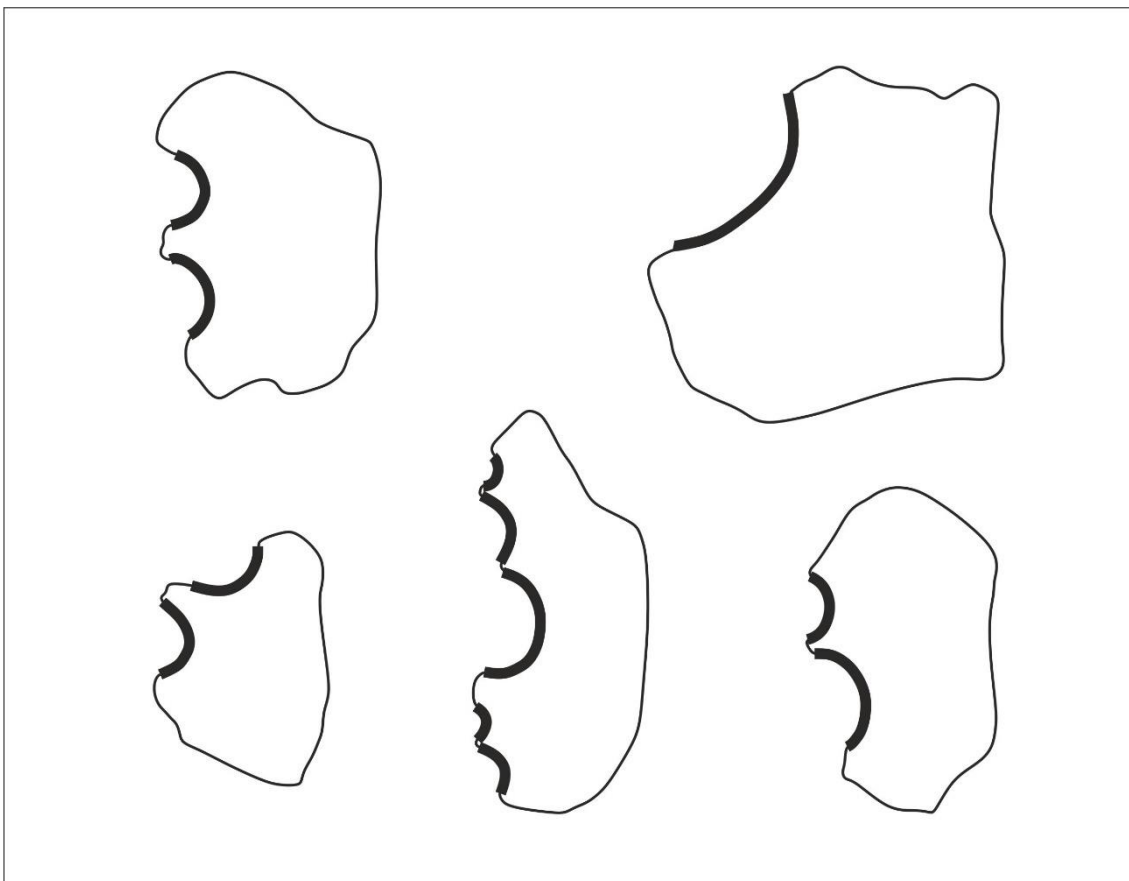
4.3.6 Parohová násada

Jako násada některého z nástrojů sloužila nahrubo opracovaná výsada paroží jelena, do které byl (na odříznuté ploše) navrtaný otvor (Tab. 20:32/2). Nalezena byla v objektu č. 32. Z technologického hlediska by bylo patrně jednodušší zbrousit perlení na povrchu parohu brouskem do hladka než jeho povrch postupně složitě seřezávat. Není tak zcela jasné, zda se jedná o hotový výrobek nebo pouze o polotovar. Celková délka artefaktu činí 13,5 cm.

4.3.7 Kamenná industrie

V objektech datovaných do doby římské se poměrně často objevují pískovcové a v menší míře také hliněné kuličky zhotovené člověkem. Jejich průměr se pohybuje od 2 do 3,5 cm a jejich váha od 8 do 40 g. V objektu č. 63 byl nalezen fragment původně nejspíš pískovcového drtidla (Tab. 21:63). Při jeho stěně na dně nádoby byly zřetelné pracovní stopy a silné zbroušení. Je možné, že byl artefakt sekundárně využit také jako brousek. V objektu č. 90 byla objevena část čepele pazourku (Tab. 23:90/1). Její jedna hrana měla odřenou hranu. V chatě č. 3 (Obj. 161) byl objevený blok břidlice (Tab. 23:161), patrně přinesená surovina na další zpracování.

⁴ Informace získána archeologem F. Doubkem.

Obr. 24. Zápý, okr. Praha-východ. Otisky v mazanici.

4.3.8 Mazanice

Vzhled stěn staveb z germánského sídliště ze Záp si můžeme představit díky zlomkům mazanice, které skýtají otisky dřev, na něž byla nanášena. Taková úprava zaručovala lepší trvanlivost i tepelnou izolaci. Kromě objektu č. 60 se však mazanice vyskytovala jen ve velmi malém množství, většinou v podobě malých peciček a drobných hrudek. Množství použité mazanice je zobrazeno na Obr. 26.

Větší bloky vypálené mazanice z některého z germánských obydlí byly zřejmě záměrně odklizeny a zaneseny do objektu č. 60, který mohl sekundárně sloužit jako odpadní jáma. Jedná se především o kusy, jež mají na jedné straně otisky proutěné armatury či jeden vyhlazený povrch. Výjimečně se objevují i otisky kulatin s větším průměrem (Obr. 24).

V neposlední řadě jsou zastoupeny kusy mazanice, které nesou stopy štípaného dřeva – prken, trámů či fošen. Zdá se, že mezi nosnými kůly mohly být stěny ze svisle stavěných prken opatřeny ještě proutěným výpletem a mohly být omazané na obou stranách hlinou.

4.3.9 Železná struska

Zpracování železné rudy na sídlišti v Zápech dokládají kusy železné strusky (Obr. 25). V objektu č. 63 byly objeveny nálezy typické hutnické strusce, kompaktní nebo s prameny a kapkovitou strukturou. V nevelkém množství byla železná struska

Nálezy strusky. (A)				
Objekty	Nálezový kontext		Hmotnost	
32	SZ 1/4	5 cm	3 g	1%
32	JZ 1/4	5 cm	13 g	3%
63	S 1/2	0–20 cm	144 g	29%
63	J 1/2	20–40 cm	156 g	32%
63	J 1/2	40–60 cm	31 g	6%
90	S 1/2	20–40 cm	60 g	12%
			407 g	83%
Nálezy strusky. (B)				
Objekty	Nálezový kontext		Hmotnost	
52	V 1/2	50–dno	47 g	10%
52	V 1/2	0–30 cm	36 g	7%
			83 g	17%
			490 g	100%

Obr. 25. Zápy, okr. Praha-východ. Nálezy hutnické strusky.

objevena také v objektu č. 32, 90 a 52 (B). Žádný z těchto objektů však neposkytl doklady, které je dovoluje interpretovat jako pece nebo výhně. Vzhledem k malému množství můžeme spíše předpokládat zatoulaný odpad některé z hutnických dílen. Pyrotechnická zařízení byla obvykle zakládána na samotném okraji sídliště nebo v jeho blízkém okolí, aby nenarušovala běžný chod osady.

Tak to bylo např. na germánském sídlišti s železárnami z mladší doby římské v Tuchlovicích (Pleiner 1959). Podle slov vedoucího výzkumu v Zápech Mgr. Lukáše Balouna by mohla k sídlišti patřit železářská pec objevená na ploše C, nacházející se jen několik desítek metrů severozápadně od potoka Svémyslická svodnice.

Nálezy mazanice. (A)		
Objekty	Množství	Hmotnost
3	2x	8 g
4	1x	5 g
5		
9	1x	3 g
10	2x	9 g
15	1x	3 g
17		
28	14x	168 g
30	9x	69 g
32	63x	673 g
37	3x	22 g
60	250x	8 913 g
61	3x	127 g
62	7x	153 g
63	32x	669 g
64	21x	342 g
73	38x	516 g
90	30x	751 g
110	22x	219 g
115	1x	21 g
119	1x	5 g
141	4x	45 g
143	2x	38 g
146	2x	13 g
152	6x	342 g
161	21x	262 g
190	1x	5 g
	537x	13 381 g
Nálezy mazanice. (B)		
Objekty	Množství	Hmotnost
1		
10		
44		
52		
Celkem	537x	13 381 g

Obr. 26. Zápý, okr. Praha-východ. Nálezy mazanice.

5 Archeozoologické nálezy

V rámci provedeného archeologického výzkumu při stavbě silničního obchvatu Záp byl získán také početný osteologický materiál. Pro účely této práce byl vybrán soubor nálezů z ploch A a B.

Výsledek osteologické analýzy by měl jednak poukázat na složení masité potravy na zkoumané lokalitě, jednak také na další ukazatele života tehdejšího osídlení – například využití zvířecích kostí k dalšímu zpracování, forma tepelné úpravy, vyskytující se lovené druhy a díky nim i provázanost s určitým typem krajiny a podobně.

Byl vybrán soubor čítající celkem 1 326 kusů kostí. Ve většině případů se jedná o fragmenty, což je zcela obvyklé, pokud se jedná vlastně v naprosté většině o odpad masité stravy. Kostí byly běžně vedle klasického porcování potravy dále rozstírávány za účelem získání morku. Jen velmi malé procento nálezů nemá za prvotní účel získání potravy – běžně lze takto charakterizovat například nástroje z paroží, které mohlo být nalezeno jako shoz nadále žijícího zvířete.

Na okraj této analýzy jsou zahrnuty i nálezy izolovaných zubů, které mohou také pocházet z přirozené výměny chrupu během života zvířete. Mnohdy je ale ani nelze jasně přiřadit k ostatním osteologickým nálezům patřícím určitému jedinci daného druhu, jež byl nalezen v objektu. V tabulce jsou proto vyčleněny jako hodnota před znaménkem +.

Z druhového rozložení osteologických nálezů jasně vyplývá, že hlavním zdrojem masité potravy byl chov hospodářských zvířat. Mezi nimi dominuje zejména skot, který je pak následován prasetem a ovci/kozou. To vcelku odpovídá obdobným archeologickým lokalitám (*Peške 1994, 306–309; Zeman–Venclová–Bubeník 1998, 114*) a vypovídá o zemědělském způsobu obživy této, archeologickým výzkumem zachycené, osady. Skot, vedle masité produkce, zajišťoval také produkci mléka, proto i věk determinovaných kostí náležel zejména dospělým jedincům. Obdobně tomu bylo i u ovci/koz, zde se však vyskytují častěji než u skotu i mladší jedinci v juvenilním věku. Produkce mléka byla tedy oproti skotu spíše jen doplňková. Prasata byla chována pro dobrou reprodukční schopnost a byla porážena již od infantilního věku⁵. Poměrně často

⁵ Informace získána archeologem F. Doubkem.

se na této lokalitě objevují kosti koně (Obr. 27), který byl ale využíván spíše jako jízdní prostředek.

Podobně tomu bylo také na sídlišti ze starší doby římské v Mlékojedech. Tam byli koně poráženi, až na jedinou výjimku, jako vzrostlí jedinci s již převážně ukončenou osifikací (*Peške 1994, 310*). Z dalších determinovaných druhů pak stojí za zmínku nález ramenní kosti psa v objektu číslo 61 a nález ptačího metatarsu, pocházejícího nejspíše z kura domácího, v objektu č. 73. Zajímavostí jsou také 2 skelety mladých jedinců psa, které byly vloženy do sloupové jámy jako obětiny a celkem 3 kravské lebky položené obráceně na dnech objektů při jejich hranách. Pravděpodobně i zde se mohlo jednat o jakousi formu rituálu. Oba tyto nálezy jsou rozvedeny v kapitole 7.1.1 a 7.2.3.

Z pohledu procentuálního zastoupení jednotlivých druhů jsou obě zkoumané plochy stejné. Na ploše B je sice výrazně méně osteologických nálezů oproti ploše A, ale procentuální zastoupení nejběžněji se vyskytujících chovaných hospodářských zvířat se, co do pořadí početnosti, nemění. Je to způsobené převážně tím, že se na ploše B vyskytuje výrazně méně objektů datovaných do doby římské. Výsledky jsou sice malým statistickým vzorkem značně zkreslené, ale nejpočetnější skupinou domácích hospodářských zvířat zůstává skot, následuje prase a na třetím místě je potom ovce/koza. Kůň ani další domácí druhy na této druhé lokalitě zaznamenány nebyly, což je ovšem do značné míry způsobeno již zmiňovaným málo početným osteologickým souborem nálezů. Z divokých druhů byly zaznamenány zuby a zlomek opracovaného paroží jelena a zlomek loketní kosti pocházející s největší pravděpodobností z pratura.

Z tafonomických znaků se na kostech nejčastěji objevují okusy zubů šelem, nejspíše psů, a opálení kostí v ohni při tepelné úpravě pokrmu. Nalezeno bylo i několik kostěných nástrojů, zejména šidel či proplétáčků. Z metakarpální kosti koně byla pak nalezena ve dvou fragmentech dochovaná část metatarsální kosti s vyhloubeným jednostranným otvorem při proximálním konci kosti a zbroušenou a ohlazenou dorsální plochou kosti. Posledním z nalezených nástrojů je po povrchu ořezaná výsada jeleního parohu. Z technologického hlediska výroby je daleko snazší nerovný povrch paroží zbrousit pomocí brusy než jej takto složitě ořezávat po malých ploškách. Vnitřní část hmoty na odříznutém konci pak byla vydlabána do formy kulatého otvoru.

Determinované nálezy v objektech (A).														
Objekty	NZ	MS	StřS	VS	BT	O/C	SSD	EC	CLF	ptačí (kur)	CE	BP		
5	1						1						2	
9	3												3	
10	4												4	
15	11			1+1									1+12	
28	18		4	1	5+12	1+1	1+1	1					7+38	
30	38				1+1	1	12						1+52	
32	110		3	11	2+12	2	1+16	3+7			1		6+162	
37	5			2	1	1		1					10	
60	12			1	1+2		1	2					1+18	
61	55				2+5	1	3	1	1				2+66	
62	41				5	1	1					1	49	
63	60				2+21	1+3	1						3+85	
64	23			3	9	2+3	1						2+39	
73	211		1	3	14+33		1+	2				1 (GG)	15+251	
90	58			1	3+13	4+6	1+3						8+81	
110	10			2	1								13	
115	1												1	
119	40				1+10	3	1+3	4			2+		4+60	
128	2		1										3	
141	61				22	1+	3	1					1+87	
143	8		1		2	1							12	
146	20				3	2+1	2	1					2+27	
152	7			3	2+14	2	1	1					2+28	
161	16		1		2+	1	1+						3+18	
190	49				3+4	1+2	3			2(S)			4+60	
součty	864	0	11	1+28	38+170	12+29	6+52	3+21	3	1	2+1	1	62+1182	
%	69,51%	0,00%	0,89%	2,33%	16,73%	3,30%	4,67%	1,93%	0,24%	0,08%	0,24%	0,08%	1243	100%
Determinované nálezy v objektech (B).														
Objekty	NZ	MS	StřS	VS	BT	O/C	SSD	EC	CLF	ptačí (kur)	CE	BP		
10/B	4												4	
44/B	10		1	2	14	1+2	4						1+33	
50/B	1		2										3	
52/B	9		1				4						14	
součty	24	0	4	2	14	1+2	8	0	0	0	0	0	1+54	
%	43,64%	0,00%	7,28%	3,64%	25,45%	5,45%	14,54%	0%	0%	0%	0%	0%	55	100%
celkem ZKo													1298	

Obr. 27. Zápý, okr. Praha-východ. Výstupní přehled osteologických nálezů.

5.1 Kravské lebky

K udržení náklonnosti a k zažehnutí nepříznivých událostí sloužily zvířecí oběti (Behm-Blancke 2003, 98). K takovýmto obětem docházelo patrně také na germánském sídlišti v Zápech, o čemž svědčí několik kravských lebek. V objektu č. 28 se nacházely dvě lebky dospělých krav. Při vyjmutí byly kosti značně fragmentarizovány, původně se však jednalo o celé lebky bez spodních čelistí. U obou kusů se nezachoval žádný ze zubů v jinak dochovaných horních čelistech, mohly být tedy záměrně vylámaný. Podobně je na tom také třetí kravská lebka objevená v objektu č. 100. Tento objekt se však z důvodu absence jakéhokoliv materiálu nepodařilo doposud datovat. Jedná se o mělký žlab vedený kolem germánské chaty č. 1 (Obj. 30). K určení stáří zvířete a k objasnění problematiky datace bude tento osteologický materiál předán k provedení radiokarbonové metody datování ¹⁴C. Výsledky budou předmětem další studie.

Kravská lebka z objektu č. 100 se z větší části dochovala celá. Z rozměrů je patrné, že se jednalo zvíře úctyhodné velikosti⁶ (Obr. 28). Také ve svatyni z mladší doby římské v Oberdorle v Durynsku byl mezi kosterními pozůstatky obětovaných zvířat nalezen skelet pozoruhodně velkého vola, kterého původně pravděpodobně vyšlechtili Římané (*Behm-Blancke 2003, 67*). Do středního Německa se tento druh dostal patrně díky hermundurským nájezdníkům, jež se vrátili z Galského císařství (*Imperium Galliarum*).

Všechny 3 exempláře kravských lebek ze zkoumaného sídelního areálu v Zápech byly v objektech nalezeny ležící na temenních kostech, tedy v obrácené anatomické poloze. Původně mohly být připevněny na kůlech nebo kopích, jak to známe právě např. z lokality v Oberdorle (*Behm-Blancke 2003, 154*).

Obr. 28. Zápy, okr. Praha-východ. Kravská lebka nalezená v objektu č. 100.

5.2 Psí skelety

V jedné z kůlových jamek germánské chaty č. 4 (Obj. 190) byli uloženi dva psi. První jedinec byl pohřben ve stočené spánkové poloze na boku (Obr. 29), zatímco druhý

⁶ Informace získána archeologem F. Doubkem.

skelet byl při ukládání prvně zmíněného jedince patrně částečně odkopán. V tomto případě můžeme patrně vyloučit možnost zabití za účelem základové oběti, která se nejspíše praktikovala k ochraně stavby před neštěstím a zlými duchy (Makiewicz 1987, 255). Pečlivé uložení do kúlové jamky svědčí o rituálu spojeném s ukončením funkce stavby. Šetrné zacházení také napovídá, že tu s psími ostatky nebylo zacházeno jako s běžným odpadem. Tuto domněnku by mohly podporovat nálezové situace z jiných lokalit. Kupříkladu na sídlišti z doby římské ve Vyškově byly podle O. Šeda zdechliny psů uloženy do interiéru chat až po skončení jejich funkce (Šedo 2004, 477–478). Obratle a kosti obou nalezených psů ze Záp nebyly osifikované a epifýzy nebyly ještě srostlé, jednalo se tedy o zhruba půl roku stará štěňata. Vzhledem ke stáří obou jedinců předpokládám, že se opravdu mohlo jednat o kultovní usmrcení obou zvířat.

Obr. 29. Zápy, okr. Praha-východ. Psí skelet nalezený v jedné z kúlových jamek chaty. č. 4 (Obj. 190).

Zapuštění nosného kúlu do předem vyhloubené jamky by s přítomností dvou uložených zdechlin nemohlo fungovat. Ačkoliv by byl nosný kúl schopný bez větších obtíží prorazit tělo štěněte, nebyl by již dostatečně stabilní pro delší trvání stavby. Jedná se tedy o jakési „magické“ uzavření existence stavby, když byl kúl již odstraněn. Psí pohřby se v Čechách objevují po celou dobu římskou a většina z nich náleží její starší

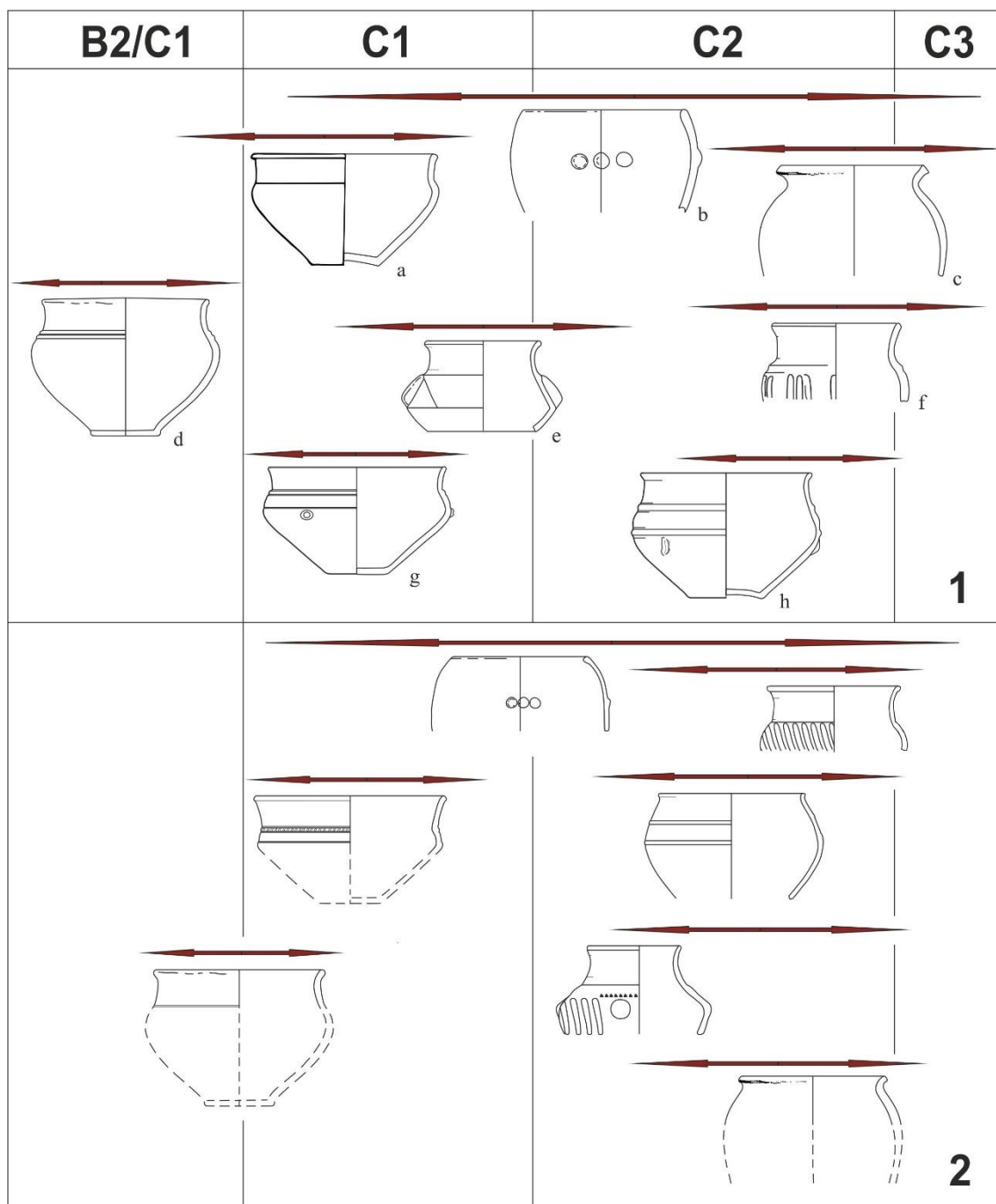
etapě (*Beneš–Nývltová Fišáková 2009, Obr. 2*). Jak ale autoři upozorňují, je to pravděpodobně zapříčiněno stavem poznání. Do dnešních dnů bylo nalezeno mnoho nových a doposud nepublikovaných případů. Nejvíce zastoupeným případem jsou psi pohřby v germánských polozemnicích nebo v jejich blízkém okolí (*Beneš–Nývltová Fišáková 2009, 536*). S případem uložených psích ostatků z mladší doby římské se můžeme setkat například u pohřbu u sloupové jamky nadzemního domu z Tuchlovic (*Pleiner 1959, 186, Obr. 19*).

6 Datace sídliště

Na tomto místě upozorním na chronologicky klíčové nálezy, které dovolují výplně objektů časově alespoň částečně zařadit. Bližší časové zařazení v Zápech lze opřít převážně o vlastnosti keramického souboru. Domnívám se, že počátek sídlištního areálu z doby římské lze klást již do první poloviny 3. století. K typologicky nejstaršímu keramickému tvaru může v rámci osídlení z mladší doby římské pravděpodobně patřit svrchní část terinovitě nádoby s prohnutým hrdlem z objektu č. 28 (*Tab. 1:28/5*), od něhož je okraj oddělen horizontálními jemně rytými liniemi. Jedná se o velmi pečlivě vyleštěný střep černé barvy patřící k jemné keramice, který mohl být součástí teriny nebo některé terinovitě nádoby známé ze závěru starší (*Kytlicová 1970, 358, 365, obr. 46; Godłowski 1992, 23*) a počátku mladší doby římské (*Pleinerová 1995, 100, 103, Taf. 7:4*). Z takto malého zlomku je velmi obtížně zjistit více podrobností. Je ovšem nápadné, že v keramickém souboru ze Záp chybí další znaky typické pro starší dobu římskou. Je tedy pravděpodobné, že tento tvar přežívá do stupně C1. Spona se samostřílovým vinutím (*Tab. 19:28*) a klínovitou nožkou typu A 177 (*Almgrenova VI. skupina, série 2a*) zároveň datuje objekt č. 28 až do stupně C2 (*Godłowski 1992, 27, 32, Abb. 11; Peškař 1972, 131; Schulze 1977, 96–97, 404, Taf. 12*).

V objektech č. 73 a 146 (*Tab. 6:73/1; Tab. 13:146/1*) byly nalezeny zlomky okrajů terinovitých nádob zdobených na rozhraní těla a hrdla plastickou páskou se šikmými vrypy, které mají své analogie na sídlišti v Cerekvici nad Loučnou (*Vích a kol. 2019, 116; Obr. 30:1*), Velkém Mederu (*Varsik 2008, 299, obr. 103:16*), na pohřebištích v Opočně (*Pleinerová 1995, Taf. 8:2, Taf. 16:7, Taf. 38:3*), v Plotišti nad Labem (*Rybová 1979, Abb. 21:2, 22:16*) a Pňově (*Rybová 1970, Taf. VI:7*). Právě tyto

mísovité teriny, jejichž povrch je mnohdy zdobený bohatým plastickým dekorem, jsou pro tuto fázi mladší doby římské typické.

Obr. 30. Vývoj keramických tvarů v mladší době římské. 1 – a) Platiště nad Labem (podle Rybová 1979), b) Turnov-Maškovy zahrady (podle Droberjar–Prostředník 2004), c) Bratislava-Trnávka „Zadné“ (podle Varsík 2011), d) Lužec nad Vltavou (podle Kytlicová 1970).

O trochu jiný případ se jedná u zlomku okraje nalezeného v objektu č. 115 (Tab. 11:115/1). Patrně jde o ostře profilovanou dvoudílnou mísu, která se svojí tektonikou podobá míse z hrobu 64 na pohřebišti v Pňově (*Rybová 1970, Taf. XXIII:1*).

Výrazněji se však projevuje materiál stupně C2 s možným přesahem do stupně C3. V absolutní chronologii se jedná o 2. polovinu 3. a závěr 4. století. K typickým tvarům mladší a pozdní doby římské patří mísy se širokým ústím a kónicky nebo mírně vydutým tělem, u nichž se vyskytují výrazně rozšířené podstavy nebo prstencové nožky. Známe je v celé řadě lokalit, jako jsou Přerubenice (*Zeman–Venclová–Bubeník 1998, obr. 4:9, obr. 8:3*), Tuchlovice (*Pleiner 1959, Obr. 21:8, Obr. 24:19*) nebo Turnov, Maškovy zahrady (*Droberjar–Prostředník 2004, Tab. 5:1, Tab. 5:2, Tab. 5:4, Tab. 13:3, Tab. 17:15*). V souboru ze Záp byl tento typ podstav nalezen v objektech č. 32, 73, 141 a 190.

Jako výzdobný prvek patřící do mladší a pozdní doby římské lze hodnotit plastické pupíky vytažené ze stěn nádob nebo vytlačené zevnitř. Obzvláště charakteristické je pro toto období v polabském kulturním okruhu trojice výčnělků umístěná v řadě. Na pohřebišti v Plotišti nad Labem nebo Turnově se vyskytla tato výzdoba na stejném typu nádoby (mísa nebo hrnec se zataženým okrajem) jako v Zápech (Tab. 8:90/3). Výzdoba důlky, zastoupená v Zápech pouze na míse se zaoblenou výdutí a s mírně vyhnutým okrajem z objektu č. 90, je jinde častější, a to již od stupně B2 (*Motyková–Pleiner 1987, 438*). A. Rybová tento typ mísy na pohřebišti v Plotišti nad Labem definovala jako H2b (*Rybová 1980, 109, Abb. 8:4*). Formy H1–H2 spadají na tomto pohřebišti do konce Fáze III. Podle K. Godlowského by mohla Fáze III zhruba odpovídat konci stupně C2 (*Godlowski 1992, 26–27*).

Z objektu č. 152 pochází zlomek keramiky zdobený tenkými šikmými žlábkami a odsazeným hrdlem (Tab. 14:152/8). Tento druh výzdoby se vyskytuje na keramických nádobách již od poloviny 2. století a svého vrcholu dosáhl ve 3. století (*Droberjar–Kazdová 1993, 144, Taf. 8:22/1, 9:36/1; Vích a kol. 2019, 109*). Dekor poté dožívá až do závěru doby římské (*Varsik 2011, 80–82, 159–160*). Podle tvaru střepe se mohlo jednat o nižší mísovitý tvar typický pro 3. a 4. století (*Droberjar 2008, 141*). Dalším příznačným znakem stupně C2 může být úplná absence sigillátového dovozu. S jeho vyzněním se na germánských sídlištích, především severně od středního Dunaje, počítá okolo poloviny 3. století (*Kuzmová 1997, 92, 95; Tejral 2008, 90–93*).

Chronologickou posloupnost demonstrovanou na keramických zlomcích doplňují kovové artefakty. Chronologicky citlivé jsou především mince. Nejstarší vzorek reprezentuje císařský denár Vespasiana pro Domitiana jako Caesara. Ačkoliv mince původně pochází z roku 77–78, vzhledem k jejímu silnému opotřebení můžeme předpokládat, že na území barbarika mohla ještě dlouho obíhat, nejspíše až do mladší doby římské. V této souvislosti je dobré zmínit, že stříbrné denáry byly v oběhu velmi dlouho a dobu ukončení jejich funkce může bezpečně stanovit jen archeologický kontext (*Militký 2008, 35*). Terminus post quem udává římská bronzová mince blíže neidentifikovatelné antoninovské dynastie (260–274), což samo o sobě nevyovídá o tom, jak dlouho byly objekty v Zápech užívány. V tomto ohledu mohou pomoci paralely z jiných lokalit. Těžiště výskytu zbytku římských mincí určil B. Stoklas na základě nálezových analogií z území Česka a Slovenska do stupně C1b–C2, s možným přesahem do stupně C1a a začátku stupně C3 (*Stoklas 2023*).

Výtečnou datovatelnou oporu představuje bronzová samostřílová spona (Tab. 19:28) s klínovitou nožkou typu A 177 (Almgrenova VI. skupina, série 2a) objevená v objektu č. 28. Jedná se o typický exemplář vyskytující se v pozdním stupni mladší doby římské C2 (*Godłowski 1992, 27, 32, Abb. 11; Peškař 1972, 131; Schulze 1977, 96–97, 404, Taf. 12*). Podle řazení M. Schulze spona odpovídá skupině 169, která ji datuje do 2. poloviny 3. až počátku 4. století (*Schulze 1977, 96–97, 404, Taf. 12*).

Do mladší doby římské lze také zadatovat železnou obloukovitou ostruhu s asymetrickým raménkem zakončenou háčky (Tab. 19:61). Podle názoru M. Jahna jsou tyto ostruhy poměrně vzácné a nabyly v germánské hmotné kultuře jen malého významu (*Jahn 1921, 69*). Poměrně dobře datovatelný je skleněný korálek nalezený v objektu č. 90. M. Tempelmann-Maczyńska ho řadí do své skupiny XIV jako typ 126 (*Tempelmann-Maczyńska 1985, 37*). Ačkoliv je známe již z fáze C1a, vrchol výskytu dosahují ve stupni C2 (*Tempelmann-Maczyńska 1985, 37*).

Jako celek lze toto sídliště na základě keramiky, římských mincí a ostatních nálezů zařadit do mladší doby římské. Domnívám se, že počátek sídlištního areálu můžeme na základě některých výše zmíněných artefaktů klást do první poloviny 3. století. Složitější je rozpoznat v rámci relativně krátkého časového úseku rozdíly mezi stupněm C1 a C2, zejména pokud se jedná o fragmentární keramický materiál. Chronologický ráz souboru přitom udávají především nejmladší artefakty, které bývají

zpravidla také nejpočetnější (Tejral 2008, 68). Jinak tomu není ani na lokalitě v Zápech. Nejvýrazněji se projevuje materiál ze stupně C2, v absolutní chronologii se jedná o 2. polovinu 3. století až začátek 4. století.

Jsem přesvědčen, že germánské sídliště v Zápech vzniklo bezprostředně po markomanských válkách v průběhu první poloviny 3. století (Obr. 30). Dobu trvání sídliště odhaduji na 100 let, tedy přibližně na čtyři generace. Sídlní aktivity mohly být ukončeny přibližně začátkem 4. století. V této souvislosti bude zajímavé sledovat vztah plochy A a B k ostatním sektorům, na kterých byly také rozpoznány objekty z mladší a pozdní doby římské.

7 Prostorová analýza

Sídlištní problematika germánských lokalit je na našem území jen velmi málo probádána (Droberjar–Prostředník 2004, 87). Nedostačující představu máme především o vnitřní struktuře markomanských osad. Tento nepříznivý stav je zapříčiněn tím, že sídliště byla většinou zkoumána jen na velmi malé ploše (Varsik 2011, 27). Pro studium sídlištní problematiky mladší doby římské mají velký význam naleziště v Cerekvicích nad Loučnou (Vích a kol. 2019), Přerubenicích (Zeman–Venclová–Bubeník 1998), Sedlci (Břicháček–Braun–Košnar 1991), Tuchlovicích (Pleiner 1959) a Turnově (Droberjar–Prostředník 2004).

Detailní plán lokality je zachycen na Obr. 37–53. Nejvíce sídlištních objektů z doby římské se na lokalitě v Zápech koncentruje na rozhraní plochy A a B (Obr. 35). Rozloha tohoto prostoru je cca 0,4 ha. Další dva objekty datované do doby římské se nacházely zhruba uprostřed plochy B. Od výše zmíněné hlavní koncentrace objektů jsou tedy vzdáleny cca 180 m a de facto odděleny říční nivou (Obr. 33). Původně se jednalo o prameniště, které odvádělo vyvěrající vodu do Svémyslické svodnice. V druhé polovině 20. století byly zdejší mokřady záměrně zavezeny hlínou pro potřeby zemědělství.

Potenciální římský materiál byl zjištěn také v kúlové jamce č. 17, která je od hlavní koncentrace objektů vzdálena více jak 270 m – pokud vůbec ještě jde o součást též lokality (či její fáze), jedná se o její komponentu s méně významných archeologickým projevem. Rozsáhlý hliník (Obj. 15) při jižním okraji hlavní

koncentrace objektů na ploše A by pravděpodobně mohl nepřímo dokládat hranici hlavní části sídliště. Takto velký hliník bude spíše situován při okraji zástavby než v jejím středu.

Na rozhraní zkoumaných ploch A a B bylo možné rozpoznat 2 koncentrace chat, severní (chata č. 3 a 5) a jižní (chata č. 1, 2, 4). Vzhledem k tomu, že sonda má šířku 27 m, nemůžeme vyloučit přítomnost dalších polozemnic mimo stavební zábor a o celkovém uspořádání (asi) obytných staveb můžeme pouze spekulovat. Na základě datačního materiálu nelze současnost chat vyloučit ani potvrdit. Lze předpokládat, že u některých probíhaly dodatečné úpravy. Velké množství reparačních kúlů v chatě č. 4 svědčí o jejím delším fungování.

Na ploše mezi chatami nesledujeme žádné větší zahloubené objekty, ale poměrně bohatou koncentraci kúlových jam, které však nenabízí jednoznačné interpretační možnosti. K dalšímu posouzení by bylo nutné sondu rozšířit. Je však zřejmé, že prostor mezi chatami mohl obsahovat alespoň menší nadzemní stavby a volnější prostor. Na západogermánských sídlištích jsou poměrně běžné velké nadzemní sloupové stavby obytného charakteru (*Schuster 2004, Abb. 99*), které v Čechách doposud postrádáme. Není ani jasné, kde byl v zimě, nebo za nepříznivých povětrnostních podmínek, ustájen dobytek. Hlubší (datované) neobytné objekty se vyskytují zejména při východním okraji plochy.

Většinu objektů na ploše A nebylo možné vzhledem k absenci datovatelného materiálu časově zařadit. Pokud se podíváme na relativní prostorové vztahy objektů z doby římské a objektů nedatovaných, nelze si nevšimnout, že spolu korelují (Obr. 59).⁷ Sídlištní objekty z doby římské prostorově převažují nad objekty s materiálem ze střední doby bronzové (Obr. 54, 55). Zcela jasná superpozice byla sledována pouze v případě obj. č 32 a 125 a možná u obj. č 28 a 115. Pozoruhodná je situace chaty č. 1, jež se nacházela mezi žlaby 100–102 (Obr. 75, 76). Ty mohly patřit k základovým žlabům domu typu Slavonín ze střední doby bronzové. Žádné objekty z doby římské je však nenarušují, chata č. 1 je navíc umístěna elegantně v jejich mezích. Žlaby č. 36 a 156 (Obr. 70, 71, 80) jsou také orientovány stejně a opět se respektují s ostatními

⁷ Zobrazeny relativní hustoty (Kernel Density Estimation) nedatovaných objektů definovaných jejich geometrickým středem. Cílem bylo názorně demonstrovat hrubé koncentrace objektů, a případně odhadnout jejich kulturní příslušnost na základě blízkosti k objektům datovaným. Jedná se pouze o hrubou vizuální pomůcku.

objekty; SV–JZ orientace žlabů koresponduje s orientací stěn chat. Žlaby č. 14 a 137 (Obr. 62, 78) jsou při samém okraji hlavní koncentrace objektů na ploše A a mají opět velmi podobnou orientaci.

Mince z doby římské, nalezené při detektorovém průzkumu (na ploše cca 0,8 ha), mohou nepřímo prokazovat další pokračování sídliště mimo zábor stavební plochy. Musíme však počítat s velkou mobilitou kovových artefaktů v ornici (Obr. 60). Pokud bychom (velmi) štedře projektovali potenciální rozsah sídliště (tj. hlavní koncentrace objektů + detektorové nálezy), můžeme počítat s plochou velkou až 1,5 ha. Pokud se podíváme na množství římské keramiky v objektech, vyskytovala se ve větších zahloubených objektech (Obr. 56).

Střepy byly občas korodované, čili mohlo jít o sekundární a terciární odpad, obj. A 90, B 44 obsahovaly větší rekonstruovatelné fragmenty, čili mohly plnit roli odpadních jam. Obecně se jedná o typický keramický odpad, který vypovídá o obecném sídlištním charakteru sledované plochy. Zcela obdobnou situaci sledujeme v případě prostorové distribuce zvířecích kostí (Obr. 58) a mazanice (Obr. 57). Větší soujámí (Obj. 60) obsahovalo velké množství mazanice a kostí a jeho okolí bylo v okruhu v cca 4 m zcela prázdné (tj. bez kůlových jam) (Obr. 47, 48). Jáma pravděpodobně sloužila původně jako hliník a posléze byla zaházena odpadem.

Ve žlabu 100 byla situována volská hlava (chystá se analýza ¹⁴C), podobně jako v obj. 28. Chata 5 (obj. 190) obsahovala v jedné z kůlových jamek dva skelety psů. Tyto situace jsou ve stejné části sídliště (Obr. 90), avšak není možné bezpečně soudit, zda se jedná souvislost (kult?) nebo náhodu.

Na skryté části plochy A tedy pravděpodobně sledujeme nespécializovanou komponentu (rezidenční?) sídliště z mladší doby římské, přičemž situace je komplikovaná polykulturním charakterem lokality jako takové. Výrobní část sídliště byla pravděpodobně od obytné oddělena především kvůli riziku požárů, které hrozily z důvodu technologických provozů (*Leube 1998, 9*). Malé množství hutnické strusky bylo zjištěno v těsné blízkosti v Obj. 32, 63 a 90 na ploše A a dále také v Obj. 52 na ploše B.

8 Význam regionu mezi Čelákovicemi a Vinoří v době římské

Germánské osady se v regionu koncentrovaly především v úrodných oblastech kolem drobných levých přítoků Labe (Zápy, Záluží u Čelákovic, Jenštejn). Patrná je snaha o získání co nejkvalitnějšího zemědělského zázemí. V rámci této oblasti lze vysledovat několik chronologicky blízkých souborů. Dříve než jim budu věnovat pozornost, chtěl bych nejprve shrnout a upozornit na sídlištní aktivity ze starší doby římské ve stejném prostoru.

Z první poloviny 1. století známe 3 kostrové hroby, které byly nalezeny při stavbě domu v Nehvizdech (*Motyková-Šneidrová 1963, 36*). Na katastru obce Jenštejna s přesahem do katastru Radonic bylo zjištěno sídliště ze starší doby římské (*Motyková-Šneidrová 1963, 22*). Celkem 2 zahloubené chaty a 4 jámy z doby římské byly zachyceny záchranným výzkumem při stavbě rodinných domků v Praze-Vinoří (*Konopa 1985*). V Zápech se v poloze Choděrka vykopalo několik žárových hrobů z první poloviny 1. století (*Motyková-Šneidrová 1963, 68, Taf. X:4–13*). Při stavbě rodinného domu v Záluží u Čelákovic byl objeven objekt z doby římské. Podle střepů z nádob a denáru císaře Vespasiana (69–79) byl datován do starší doby římské (*Špaček 1999, 78; Jančo 2000, 240*). S novými poznatky bylo sídliště v nedávné době zpracované a publikované (*Droberjar-Snitilý-Citterbard 2022, 171–202*).

V Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi byl údajně v kostrovém hrobě na blíže nespecifikovaném místě nalezen antoninian císaře Valeriana (253–259); (*Pochitonov 1955, 152, č. 559*). V Čelákovicích byly odkryty celkem 3 žárové hroby z mladší doby římské. První byl objeven při stavbě sklípku u domu čp. 877 (ppč. 327) v Husově ulici. V terině s válcovitým hrdlem sloužily jako milodary mezi spálenými kostmi skleněný korálek, zlomek železné tyčinky a fragmenty dvou keramických nádob (*Motyková-Šneidrová 1967, 13; Jančo 2000, 233; Droberjar-Špaček 2003, 320*). Pouhé 3 m jižně od tohoto objektu byl později objeven ještě jeden další hrob. Ten obsahoval nůž, přeslen a zlomky kostěného hřebenu (*Droberjar-Špaček 2003, 322*).

Na jiném místě v poloze Nedaniny (ppč. 1665) byl při budování komunikací a inženýrských sítí pro výstavbu nových rodinných domů odkryt doposud poslední hrob (*Droberjar-Špaček 2003, 322*). Hliněná popelnice v podobě hluboké mísy se zataženým

okrajem měla proražený „otvor pro duši“ a byla přikryta jinou mísou (vrchlíkovitou) rovněž s proraženým otvorem. Obsahovala destičkovitou sponu typu Almgren 229 jako milodar (Almgren 1923, 243).

Jiná hliněná popelnice byla objevena při těžbě písku na malém návrší u Záluží směrem k Čelákovcům. Jako milodary zde sloužilo bronzové prolamované kování dřevěného vědra, bronzová přezka s přichytnou destičkou, 2 jehlice, zlomek kostěného hřebene, stříbrný drát, ocílka, rydlo a nůž (*Motyková-Šneidrová 1963, 67*).

Všechny tyto aktivity souvisí s předpokládanými zónami hlavních osídlených teritorií, jakými byla severní polovina Čech, především Pražsko a Polabí (*Droberjar-Prostředník 2004, 87*). Tento prostor je tradičně spojován s obchodními cestami na východ Čech a dále na Moravu. Jiná prozkoumaná naleziště z mladší doby římské – Cerekvice nad Loučnou, Přerubnice, Sedlec nebo Turnov – se nacházela spíše v okrajových oblastech hlavního osídlení. Jedná se tedy o doposud první částečně odkrytou osadu v regionu. Z tohoto důvodu představuje lokalita v Zápech důležitý zdroj informací. Význam regionu dále pokračuje v období stěhování národů, jak dokazuje například rozsáhlé kostrové pohřebiště ze Záluží u Čelákovc (*Svoboda 1965, 281–295*).

9 Závěr

Na lokalitě Zápy ve středních Čechách se díky záchrannému archeologickému výzkumu zhotoveném ÚAPPSC podařilo na ploše A a B odkrýt 30 objektů (včetně sloupových/kulových jamek) z doby římské v doprovodu komponentů jiných kultur (hroby únětické kultury a sídlištní objekty ze střední doby bronzové). V jejich výplni byly nalezeny především zlomky keramických nádob, zvířecí kosti a také mazanice. Pramenný fond vykazuje blízký vztah k artefaktům polabského okruhu. Většina sídlištních situací spadá do skupiny zásobních jam a blíže nerozpoznaných sídlištních objektů. Mimo to zde bylo rozpoznáno 5 zahloubených chat na poměrně malém prostoru.

Na základě analýzy keramických zlomků lze zdejší rezidenční aktivity zařadit do průběhu Eggersových stupňů C1–C2. Mezi poměrně běžnými tvary (teriny a terinovitě hluboké mísy, mísy a hrnce esovité profilace, mísy a hrnce se zataženým okrajem, mísy na prstencové nožce a různé tvary mís se širokým ústím a konickým nebo mírně

vydutým tělem) stojí za zmínku hluboká mísa se zaoblenou výdutí a s mírně vyhnutým okrajem připomínající na kruhu vyrobené zboží. Dále také pohárek s mírně odsazeným trychtýřovitě rozšířeným hrdlem a bohatou výzdobou v podobě šikmé kanelury, řady hrotitých vpichů a 3 rovnoměrně rozloženými plastickými vypnulínami. Za zmínku stojí také dva fragmenty římsko-provinciální na kruhu točené keramiky. K dalším výrazným oporám pro datování patří také 18 římských mincí získaných detektorovým průzkumem poblíž zkoumané plochy A.

Ze spon disponujeme bronzovým spínadlem typu A 177 (Almgrenova VI. skupina, série 2a) z druhé poloviny 3. až počátku 4. století. K dalším kovovým artefaktům nalezeným na sídlišti v Zápech patří železná obloukovitá ostruha s asymetrickým raménkem zakončená háčky a bronzový klíč, který byl pravděpodobně vyroben na území římské říše.

Některé objekty sloužily po ztrátě své původní (zásobní) funkce jako odpadní jámy. Na lokalitě v Zápech nebylo možné spolehlivě rozpoznat členění zástavby, tedy vztah obytných a hospodářských prostor. To je zapříčiněno převážně tím, že byla prozkoumána jen malá část osídlené plochy. Přítomnost zjištěných druhů domácích zvířat představuje obvyklý obraz na germánských sídlištích. Nejvíce je v chovu zvířat zastoupen hovězí dobytek a prase domácí. Pozoruhodný je poměrně velký výskyt kostí koně.

10 Katalog objektů a nálezů

V záhlaví jednotlivých objektů je vždy uvedeno číselné označení, pod kterým byl objekt evidován v terénu a pod kterým je vedená celá jeho dokumentace. Vedle v závorce je také označena jeho interpretace (chata, jáma, soujámí apod.). Dále je u každého objektu uveden stručný popis nálezové situace a rozměry objektu. V případě zahloubených chat je základní charakteristika doplněna o konstrukční detaily stavby, jako je orientace nebo rozmístění a rozměry nosných kúlů. Na posledním místě je zaznamenáno množství nalezených střepů nádob a ostatních nálezů.

Deskripce typických zlomků keramického materiálu (okraje, zdobené výdutě, dna, římsko-provinciální střepy) je založena pouze na makroskopickém pozorování. Keramické těsto je podle velikosti příměsí rozčleněno na jemně zrnitou (ostřivo do 1

mm), středně zrnitou (ostřívo do 2 mm) a hrubou (ostřívo nad 3 mm). Uvedena je také technologie výroby (ruční, na kruhu), druh keramiky (jemná, hrubá), povrchová úprava (hlazení, leštění, zdrsnění), výzdoba, barva a u rekonstruovatelných okrajů také průměr. Význam jednotlivých zkratek je uveden níže. V samotném katalogu je pak každá vlastnost keramiky oddělena čárkami.

Zkratky použité v katalogu:

GFO	germánský fragment okraje
GFT	germánský fragment těla (zdobený)
GFN	germánský fragment dna
DK	druh keramiky
KH	keramická hmota
PO	povrch
(R)	vyrobená v ruce
(K)	vyrobená na kruhu
(2)	počet k sobě slepených úlomků
B	barva (vnější strana)
V	výzdoba

Plocha A

Objekt 3 – Obr. 61 (sloupová jáma)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny přímé šikmé, dno rovné, rozměry 40 × 52 cm, hloubka 26 cm.

Popis vrstev:

1 – hnědá hlinitojílovitá, nahodile drobků mazanice 1 mm, nahodile hrudky jílu 2 mm, mírně ulehlá.

Nálezy: 5 fragmentů germánské keramiky: 0x jemná keramika, 5x hrubá keramika; mazanice 2x (8 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (1)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:3).

Objekt 4 – Obr. 61 (sloupová jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny přímé šikmé, dno rovné, půdorys o rozměrech 52 × 58 cm, hloubka 18 cm.

Popis vrstev:

1 – hnědá hlinitojílovitá, nahodile drobků mazanice 1 mm, nahodile hrudky jílu 2 mm, mírně ulehlá.

Nálezy: 10 fragmentů germánské keramiky, 3x neurčitelný zlomek: 0x jemná keramika, 10x hrubá keramika; mazanice 1x (5 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (1)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, bez výzdoby, světle okrová. (Tab. 1:4/1)

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, nerovnoměrné ryté linie, šedookrová. (Tab. 1:4/2).

Objekt 5 – Obr. 61 (sloupová jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny přímé šikmé, dno rovné, půdorys o rozměrech 28 × 22 cm, hloubka 8 cm.

Popis vrstev:

1 – žlutohnědá, jílovitohlinitá, mírně ulehlá.

Nálezy: 4 fragmentů germánské keramiky, 1x neurčitelný zlomek: 0x jemná keramika, 4x hrubá keramika.

Objekt 9 – Obr. 61 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny mírně podebrané, dno rovné, půdorys o rozměrech 110 × 106 cm, hloubka 110 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavohnědá, hlinitojílovitá, slabě ulehlá, drobký mazanice 2 mm, nahodile uhlíky 1 mm.

2 – žlutohnědá, jílovitá s příměsí hlíny.

3 – hnědá, hlinitojílovitá, silně ulehlá, nahodile mazanice a uhlíky 1 mm, hrudky jílu.

Nálezy: 29 fragmentů germánské keramiky, 4x neurčitelný zlomek: 2x jemná keramika, 27x hrubá keramika; mazanice 1x (3 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (2)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 1:9/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:9/2).

Zdobené (1)

1.) GFT 2 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO jemně drsněný, V nepravidelně umístěné ryté linie, B okrová. (Tab. 1:9/3)

Objekt 10 – Obr. 61 (kúlová jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny přímé šikmé, dno rovné, půdorys o rozměrech 42 × 46 cm, hloubka 14 cm.

Popis vrstev:

1 – hnědá, hlinitojílovitá, středně ulehlá, hrudky jílu, nahodile drobký mazanice 1 mm.

Nálezy: 11 fragmentů germánské keramiky, 5x neurčitelný zlomek: 0x jemná keramika, 11x hrubá keramika; mazanice 2x (9 g).

Objekt 15 – Obr. 63–65 (soujámí)

Popis: Soujámí nepravidelného půdorysu, stěny nepravidelné, dno členité.

Nálezy: 20 fragmentů germánské keramiky, 1 fragment římsko-provinciální keramika, 7x neurčitelný zlomek: 0x jemná keramika, 20x hrubá keramika; mazanice 1x (5 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (2)

- 1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO deformovaný/původně patrně hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 1:15/1).
- 2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO deformovaný, původně patrně hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 1:15/2).

Objekt 17 – Obr. 61 (sloupová jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny přímé šikmé, dno rovné, půdorys o rozměrech 40 × 42 cm, hloubka 14 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavohnědá, hlinitojílovitá, středně ulehlá, nahodile uhlíky 1 mm, hrudky jílu 2 mm.

Nálezy: 1 fragment germánské keramiky: 0x jemná keramika, 1x hrubá keramika.

Výběr typických zlomků:

- 1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B světle hnědá, d=14 cm. (Tab. 1:17).

Objekt 28 – Obr. 66 (jáma)

Popis: Jáma nepravidelného oválného půdorysu, stěny mírně se svažující, dno členité, půdorys o rozměrech 250 × 452 cm, hloubka 50 cm. Objekt č. 28 narušuje pravděpodobně starší objekt č. 115. V objektu č. 115 se nacházeli pouze keramické zlomky z doby římské, ve dně objektu byla ovšem zakopaná nádoba ze starší doby bronzové.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 10 %.

2 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 2 %.

3 – bílošedá jílovitá hlína, dosti ulehlá.

4 – černá prachová hlína, středně ulehlá.

5 – světle šedá prachová hlína, středně ulehlá.

6 – šedá hlína promíchaná s podložím 25 %.

Nálezy: 1x bronzová spona; 30 fragmentů germánské keramiky, 1x neurčitelný zlomek:

3x jemná keramika, 27x hrubá keramika; mazanice 14x (168 g).

1x bronzová spona

Výběr typických zlomků:

Okraje (5)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:28/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:28/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO pravděpodobně původně leštěný, V bez výzdoby, B světle šedá. (Tab. 1:28/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 1:28/4).

5.) GFO 5 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V ryté linie, B černá. (Tab. 1:28/5).

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 1:28/6).

Dna (1)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nepravidelně uhlazený, V bez výzdoby, B světle šedá. (Tab. 1:28/7).

Objekt 30 – Obr. 67 (Chata 1)

Rozměry: Délka 3,9 m, šířka 3,2 m.

Popis: Zahloubený objekt nepravidelného obdélníkového půdorysu se zaoblenými rohy a rovným dnem.

Rozmístění kúlů: Trojice kúlů v kratších protilehlých stěnách (typ Droberjar C2).

Průměr/ hloubka nosných kúlových jam: 44 cm–60 cm/36 cm–58 cm.

Orientace: SZ-JV.

Datace: Mladší doba římská.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky okrové spraše 5 %.

2 – tmavě hnědošedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky okrové spraše 3 %.

3 – světle šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky okrové spraše 8 %.

4 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá.

5 – okrová spraš promíchaná s šedou hlínou 50 %.

Nálezy: 1x hliněný přeslen; 67 fragmentů germánské keramiky, 15x neurčitelný zlomek:

9x jemná keramika, 58x hrubá keramika; mazanice 9x (69 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (6)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V linie hrotitých vpichů/série horizontálních rytých linií/prstový žlábek, B černá. (Tab. 1:30/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 1:30/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:30/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nepravidelně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:30/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:30/5)

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 1:30/6).

Zdobené (6)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 1:30/7).

2.) GFT 2 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V nepravidelně uspořádané ryté linie, B tmavě šedá. (Tab. 2:30/8)

3.) GFT 3 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO hlazený, V slabé hřebenové linie, B šedohnědá. (Tab. 2:30/9).

4.) GFT 4 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO hlazený, V malé čočkovité vrypy, B tmavě šedá. (Tab. 2:30/10).

5.) GFT 5 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nepravidelně uhlazený, V hřebenové linie, B šedookrová. (Tab. 2:30/11).

Objekt 32 – Obr. 68 (Chata 2)

Rozměry: Délka 4,7 m, šířka 4,1 m.

Popis: Zahloubený objekt nepravidelného obdélníkového půdorysu se zaoblenými rohy a rovným dnem.

Rozmístění kúlů: Trojice kúlů v kratších protilehlých stěnách (typ Droberjar C2).

Průměr/hloubka nosných kúlových jam: 26 cm–52 cm / 24 cm–52 cm.

Orientace: SZ-JV.

Datace: Mladší doba římská.

Popis vrstev:

1 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá, drobký mazanice 1 %.

2 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrny podloží 25 %.

3 – tmavě hnědošedá prachová hlína, středně ulehlá, drobký mazanice 5 %.

Nálezy: 1x bronzový klíč; 1x hliněný přeslen; 1x parohová násada; 193 fragmentů germánské keramiky: 0x jemná keramika, 193x hrubá keramika; mazanice 63x (673 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (8)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:32/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 2:32/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:32/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO, hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 2:32/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:32/5).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:32/6).

7.) GFO 7 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 2:32/7).

8. GFO 8 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:32/8).

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, středně zrnitá, PO hlazený, V vertikální kanelura/série horizontálních rytých linií, B tmavě šedá. (Tab. 2:32/9).

Objekt 37 – Obr. 70–71 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny podebrané, dno konkávní, půdorys o rozměrech 130 × 132 cm, hloubka 62 cm.

Popis vrstev:

1 – světle šedá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 5 %.

2 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 5 %.

Nálezy: 6 fragmentů germánské keramiky: 0x jemná keramika, 6x hrubá keramika; mazanice 3x (22 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (1)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO deformovaný/původně patrně nerovnoměrně uhlazený, V prstové vrypy, B tmavě šedá. (Tab. 2:37).

Objekt 60 – Obr. 69 (jáma)

Popis: Jáma nepravidelného kruhového půdorysu, stěny mírně se svažující, dno rovné, půdorys o rozměrech 442 × 390 cm, hloubka 62 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 1 %.

2 – tmavě hnědá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 1 %.

3 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 1 %.

Nálezy: 35 fragmentů germánské keramiky, 4x neurčitelný zlomek: 5x jemná keramika, 30x hrubá keramika; mazanice 250x (8 913 g).

Výběr typických zlomků:

Část nádoby (1)

1.) Pohár (R), DK jemná, KH jemně zrnitý, PO leštěný, V šikmé žebrování/ plastický vypnulínový výčnělek/ linie hrotitých vpichů, B okrová. (Tab. 24:60).

Okraje (6)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:60/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:60/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 2:60/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:60/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:60/5).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 2:60/6).

Zdobené (4)

1.) GFT (R), DK jemná, KH středně zrnitý, PO jemně drsněný, V nepravidelně umístěné ryté linie, B okrová. (Tab. 2:60/7).

2.) GFT (R), D jemná, KH jemně zrnitá, PO leštěný, V šikmé žebrování, B okrová (patrně patří k části nádoby 60/1). (Tab. 2:60/8).

3.) GFT (R), D jemná, KH jemně zrnitá, PO pravděpodobně původně leštěný, šikmé žebrování, tmavě šedá. (Tab. 2:60/9).

4.) GFT (R), D jemná, KH jemně zrnitá, PO pravděpodobně původně leštěný, šikmé žebrování, okrová/oranžová. (Tab. 2:60/10).

Objekt 61 – Obr. 72 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny podebrané, dno rovné, půdorys o rozměrech 190 × 194 cm, hloubka 70 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá.

2 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrny podloží 15 %, drobky mazanice 1 %.

3 – šedá hlína promíchaná s podložím 30 %.

Nálezy: 1x železná ostruha; 43 fragmentů germánské keramiky, 2x neurčitelný zlomek: 3x jemná keramika, 40x hrubá keramika; mazanice 3x (127 g).

Výběr typických střeptů:

Část nádoby (1)

1.) Miniaturní nádobka (R), D hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V 3(?) plastické výčnělky, B tmavě šedá. (Tab. 24/61).

Okraje (9)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V nepravidelné vodorovné ryté linie, B tmavě šedá. (Tab. 3:61/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá, d=20 cm. (Tab. 3:61/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, bez výzdoby, šedohnědá. (Tab. 3:61/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně hlazený okraj a drsněné tělo, bez výzdoby, tmavě šedá. (Tab. 3:61/4).

5.) GFO 5 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 3:61/5).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 3:61/6).

7.) GFO 7 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený okraj a drsněné tělo, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 3:61/7).

8.) GFO 8 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený okraj a drsněné tělo, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 3:61/8).

9.) GFO 9 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá? (silně zasintrovaný povrch). (Tab. 3:61/9).

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO leštěný, V rytá linie, B černá. (Tab. 3:61/10).

Objekt 62 – Obr. 72 (jáma)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny mírně se svažující, dno rovné; dokumentovaný půdorys 146 × 95–126 cm, hloubka 64 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá.

2 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrny podloží 15 %, drobký mazanice 1 %.

3 – šedá hlína promíchaná s podložím 30 %.

Nálezy: 58 fragmentů germánské keramiky, 17x neurčitelný zlomek: 0x jemná keramika, 58x hrubá keramika; mazanice 7x (153 g).

Výběr typických střepů:

Část nádoby (1)

1.) Mísa se zataženým okrajem (R), D hrubá, KH hrubá, PO hlazený, vertikální ryté linie, B šedookrová. (Tab. 25:62).

Okraje (4)

1.) GFO1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO deformovaný/původně patrně hlazený?, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 3:62/1).

2.) GFO2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO deformovaný/nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 3:62/2).

3.) GFO3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 3:62/3).

4.) GFO4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 3:62/4).

Dna (1)

1.) GFD1 (R), (3), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 3:62/5).

Objekt 63 – Obr. 72 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny sestupné, dno vypouklé, půdorys o rozměrech 250 × 224 cm, hloubka 88 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá, drobký mazanice 1 %.

2 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, drobký mazanice 1 %, drobký pískovce 1 %.

3 – šedá hlína promíchaná s podložím 30 %.

Nálezy: 1x kamenné drtidlo; 107 fragmentů germánské keramiky, 11x neurčitelný zlomek: 15x jemná keramika, 92x hrubá keramika; mazanice 32x (669 g).

Výběr typických střepů:

Část nádoby (1)

1.) Hrnec se zataženým okrajem (R), D hrubá, KH hrubá, PO drsněný, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 26:63).

Okraje (22)

1.) GFO1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V 1x plastický výčnělek, B šedohnědá. (Tab. 4:63/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V vertikální ryté linie/plastická lišta, B šedookrová. (Tab. 4:63/2).

3.) GFO 3 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/5).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/6).

7.) GFO 7 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/7).

8.) GFO 8 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 4:63/8).

9.) GFO 9 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/9).

10.) GFO 10 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 4:63/10).

11.) GFO 11 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/11).

12.) GFO 12 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 4:63/12).

13.) GFO 13 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/13).

14.) GFO 14 (R), DK hrubá, KH z org. materiálu?, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/14).

15.) GFO 15 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 4:63/15).

16.) GFO 16 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/16).

17.) GFO 17 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 4:63/17).

18.) GFO 18 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 4:63/18).

19.) GFO 19 (R),(2), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B světle hnědá, d=17 cm. (Tab. 4:63/19).

20.) GFO 20 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 5:63/20).

21.) GFO 22 (R), (2), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 5:63/21).

22.) GFO 21 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, černá. (Tab. 5:63/22).

Zdobené (4)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V prstové vrypy, B šedohnědá. (Tab. 5:63/23).

2.) GFT 2 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO hlazený, V kruhové kolky, B tmavě šedá. (Tab. 5:63/24).

3.) GFT 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V ryté linie, B šedohnědá. (Tab. 5:63/25).

4.) GFT 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V prstové vrypy, B černá. (Tab. 5:63/26).

5.) GFT 5 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V žlábek, B černá. (Tab. 5:63/27).

6.) GFT 6 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 5:63/28).

Dna (1)

1.) GFD 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V prstové vrypy, B šedá. (Tab. 5:63/29).

Objekt 64 – Obr. 73 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny mírně se svažující, dno mírně konkávní, půdorys o rozměrech 322 × 286 cm, hloubka 62 cm.

Popis vrstev:

1 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrny podloží 5 %, drobků mazanice 1%.

Nálezy: 43 fragmentů germánské keramiky, 4x neurčitelný zlomek: 2x jemná keramika, 41x hrubá keramika; mazanice 21x (342 g).

Výběr typických střepů:

Část nádoby (1)

1.) Mísa se zataženým okrajem (R), D hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V vertikální ryté linie, B šedookrová. (Tab. 26:64).

Okraje (11)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO okraj původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 5:64/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 5:64/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 5:64/3).

- 4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 5:64/4).
 - 5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 5:64/5).
 - 6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný okraj, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 26:64/6).
 - 7.) GFO 7 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B světle šedá. (Tab. 5:64/7).
 - 8.) GFO 8 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný okraj a hlazené tělo, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 5:64/8).
 - 9.) GFO 9 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO deformovaný/původně patrně leštěné hrdlo, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 5:64/9).
 - 10.) GFO 10 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný okraj a hlazené tělo, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 5:64/10).
 - 11.) GFO 11 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 6:64/11).
 - 12.) GFO 12 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO deformovaný/ původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 6:64/12).
- Zdobené (3)
- 1.) GFT 1 (R), DK jemná, KH jemně drsněná, PO původně patrně leštěný, V přesekávaná plastická páska, B tmavě šedá. (Tab. 6:64/13).
 - 2.) GFT 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V řada horizontálních rytých linií, B tmavě šedá. (Tab. 6:64/14).
 - 3.) GFT 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO nerovnoměrně uhlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 6:64/15).

Objekt 73 – Obr. 73 (jáma)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny mírně se svažující, dno rovné, půdorys o rozměrech 562 × 260 cm, hloubka 68 cm.

Popis vrstev:

- 1 – šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá.
- 2 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrny okrové spraše 10%

3 – šedá hlína promíchaná s podložím 30 %.

Nálezy: 1x hliněný přeslen; 2x kostěné šídlo, 1x kostěná brusle, 1x kostěný proplétáček; 149 fragmentů germánské keramiky, 3x neurčitelný zlomek: 12x jemná keramika, 137x hrubá keramika; mazanice 38x (516 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (22)

- 1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V přesekávaná plastická páska, B šedohnědá. (Tab. 6:73/1).
- 2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/2).
- 3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 6:73/3).
- 4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/4).
- 5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 6:73/5).
- 6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/6).
- 7.) GFO 7 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/7).
- 8.) GFO 8 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/8).
- 9.) GFO 9 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazené hrdlo a hrubě drsněné tělo, V bez výzdoby, B hnědookrová. (Tab. 6:73/9).
- 10.) GFO 10 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný okraj a hlazené tělo, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/10).
- 11.) GFO 11 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/11).
- 12.) GFO 12 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/12).
- 13.) GFO 13 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 6:73/13).

14.) GFO 14 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 6:73/14).

15.) GFO 15 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený? (silně zasintrovaný povrch), V bez výzdoby, B okrová?. (Tab. 6:73/15).

16.) GFO 16 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 6:73/16).

17.) GFO 17 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 7:73/17).

18.) GFO 18 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 7:73/18).

19.) GFO 19 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný okraj a hlazené tělo, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 7:73/19).

20.) GFO 20 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 7:73/20).

21.) GFO 21 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 7:73/21).

22.) GFO 22 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. Zdobené (7) (Tab. 7:73/22).

1.) GFT 1 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO hlazený, V šikmé žebrování, B okrová. (Tab. 7:73/23).

2.) GFT 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V plastický výčnělek/žlábek, B šedá. (Tab. 7:73/24).

3.) GFT 3 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO leštěný, V šikmé žebrování, B tmavě šedá. (Tab. 7:73/25).

4.) GFT 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 7:73/26).

5.) GFT 5 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V nekolinásobná přesekávaná plastická páská, B černá. (Tab. 7:73/27).

6.) GFT 6 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V nepravidelně umístěné ryté linie, B černá. (Tab. 7:73/28).

7.) GFT 7 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V nepravidelně umístěné ryté linie, B šedohnědá. (Tab. 7:73/29).

Dna (2)

1.) GFD 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá, d=8 cm. (Tab. 7:73/30).

2.) GFD 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá, d=9 cm. (Tab. 7:73/31).

Objekt 90 – Obr. 74 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny podebrané, dno rovné, půdorys o rozměrech 210 × 194 cm, hloubka 64 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě hnědošedá prachová hlína, středně ulehlá.

2 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrny podloží 10 %, drobků mazanice 1%

3 – šedá hlína promíchaná s podložím 30 %.

Nálezy: 1x skleněný korálek; 1x pazourek; 103 fragmentů germánské keramiky, 32x neurčitelný zlomek: 3x jemná keramika, 100x hrubá keramika; mazanice 30x (751 g).

Výběr typických zlomků:

Část nádoby (1)

1.) Mísa se zaoblenou výdutí a s mírně vyhnutým okrajem (R), D jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V plastické lišty/důlek, B černá. (Tab.27:90).

Okraje (23)

1.) GFO 1 (R), (3), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V 1x plastický výčnělek, B šedohnědá, d=28 cm. (Tab. 7:90/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO patrně leštěné hrdlo a hlazené tělo, V prstové vrypy, B šedohnědá, d=17 cm. (Tab. 8:90/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V 3x plastický výčnělek, B šedohnědá, d=21 cm. (Tab. 8:90/3).

4.) GFO 4 (R), (2), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V prstové vrypy, B šedohnědá, d=30 cm. (Tab. 8:90/4).

5.) GFO 5 (R), (3), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V prstové vrypy, B šedohnědá, d=18 cm. (Tab. 9:90/5).

- 6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V bez výzdoby, B tmavě šedá, d=34 cm. (Tab. 9:90/6).
- 7.) GFO 7 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 9:90/7).
- 8.) GFO 8 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 9:90/8).
- 9.) GFO 9 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/9).
- 10.) GFO 10 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V bez výzdoby, B světle šedá. (Tab. 10:90/10).
- 11.) GFO 11 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO deformovaný/původně patrně hlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 10:90/11).
- 12.) GFO 12 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 10:90/12).
- 13.) GFO 13 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V bez výzdoby, B světle šedá. (Tab. 10:90/13).
- 14.) GFO 14 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/14).
- 15.) GFO 15 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/15).
- 16.) GFO 16 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/16).
- 17.) GFO 17 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/17).
- 18.) GFO 18 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/18).
- 19.) GFO 19 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO okraj původně patrně leštěný a hlazené tělo, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 10:90/19).
- 20.) GFO 20 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO deformovaný/původně patrně hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová?. (Tab. 10:90/20).
- 21.) GFO 21 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 10:90/21).

22.) GFO 22 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/22).

23.) GFO 23 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/23).

Zdobené (8)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/24).

2.) GFT 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 10:90/25).

3.) GFT 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V prstové vrypy, B šedá. (Tab. 10:90/26).

4.) GFT 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V prstové vrypy, B šedookrová. (Tab. 10:90/27).

5.) GFT 5 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V série horizontálních žlábků, B tmavě šedá. (Tab. 10:90/28).

6.) GFT 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V přesekávaná plastická páska, B černá. (Tab. 11:90/29).

7.) GFT 7 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V 1x plastický výčnělek, B okrová. (Tab. 11:90/30).

8.) GFT 8 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V 1x plastická vypnulina, B šedohnědá. (Tab. 11:90/31).

Dna (2)

1.) GFD 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO drsněný, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 11:90/32).

2.) GFD 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO drsněné tělo, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 11:90/33).

Objekt 110 (jáma)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny sestupné, dno vypouklé, půdorys o rozměrech 146 × 122 cm, hloubka 36 cm.

Popis vrstev:

1 – středně ulehlá šedohnědá prachovitá hlína, nahodile drobký mazanice.

2 – středně ulehlá hnědošedá prachovitá hlína, pecky okrové spráše 5 %.

Nálezy: 32 fragmentů germánské keramiky, 1 fragment římsko-provinciální keramiky, 8x neurčitelný zlomek: 8x jemná keramiky, 24x hrubá keramiky; mazanice 22x (219 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (5)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 11:110/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO okraj původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 11:110/2).

3.) GFO 3 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 11:110/3).

4.) GFO 4 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 11:110/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 11:110/5).

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO hlazený, V přesekávaná plastická páska, B šedohnědá. (Tab. 11:110/6).

Objekt 115 – Obr. 66 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny mírně se svažující, dno rovné, půdorys o rozměrech 220 × 212 cm, hloubka 54 cm. Objekt č. 115 narušen objektem č. 28. Objekt obsahuje zlomky germánské keramiky, ve dnu objektu byla pohřbena keramická nádoba z doby bronzové. Pravděpodobně se jedná o starší objekt.

Popis vrstev:

1 – šedá hlína promíchaná s podloží 25 %.

2 – tmavě šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá.

3 – světle šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá, drobnky mazanice 1 %.

Nálezy: 4 fragmentů germánské keramiky, 3x neurčitelný zlomek: 1x jemná keramiky, 3x hrubá keramiky; mazanice 1x (21 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje: (2)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V přesekávaná plastická páska, B tmavě šedá. (Tab. 11:115/1).

2.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 11:115/2).

Objekt 119 – Obr. 77 (jáma)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny mírně se svažující, dno vypouklé, půdorys o rozměrech 310 × 336 cm, hloubka 62 cm.

Popis vrstev:

1 – středně ulehlá prachovitá hlína, drobký mazanice 1 %.

2 – středně ulehlá prachovitá hlína, skvrny okrové spraše 25 %.

Nálezy: 80 fragmentů germánské keramiky, 8x neurčitelný zlomek: 6x jemná keramika, 74x hrubá keramika; mazanice 1x (5 g).

Výběr typických zlomků:

Část miniaturní nádoby (1)

1.) Miniaturní nádoba se zataženým okrajem (R), (3), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V 1(3?) x plastický výčnělek, B tmavě šedá, d=9 cm. (Tab. 27:119).

Okraje (9)

1.) GFO 3 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V horizontální ryté linie/plastický vypnulínový výčnělek, B černá. (Tab. 11:119/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B světle šedá. (Tab. 11:119/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO deformovaný/původně patrně hlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 11:119/3).

4.) GFO 4 (R), (2), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B černá. (Tab. 12:119/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO deformovaný/původně patrně hlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 12:119/5).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 12:119/6).

7.) GFO 7 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 12:119/7).

8.) GFO 8 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO deformovaný, V bez výzdoby, B tmavě šedá?. (Tab. 12:119/8).

9.) GFO 9 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 12:119/9).

Zdobené (12)

1.) GFT 1 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V přesekávaná mřížka/horizontální žlábký, B tmavě šedá. (Tab. 12:119/10).

2.) GFT 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B světle šedá. (Tab. 12:119/11).

3.) GFT 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V slabé hřebenové linie, B tmavě šedá. (Tab. 12:119/12).

4.) GFT 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B světle šedá. (Tab. 12:119/13).

5.) GFT 5 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V horizontální ryté linie, B tmavě šedá. (Tab. 12:119/14).

6.) GFT 6 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO slabě drsněný, V nepravidelně umístěné ryté linie, B okrová. (Tab. 12:119/15).

7.) GFT 7 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B šedohnědá. (Tab. 12:119/16).

8.) GFT 8 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B šedohnědá. (Tab. 12:119/17).

9.) GFT 9 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nepravidelně uhlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 12:119/18).

10.) GFT 10 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 12:119/19).

11.) GFT 11 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B šedá. (Tab. 12:119/20).

Speciální

1.) GFT 1 (K), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedožlutá. (Tab. 12:119/21).

Objekt 141 – Obr. 74 (soujámí)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny šikmé, dno vypouklé, půdorys o rozměrech 386 × 288 cm, hloubka 74 cm. Objekt č. 141 je narušený objektem č. 143.

Popis vrstev:

- 1 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky podloží 10 %
- 2 – středně šedá hlína promíchaná s okrovou spraší 25 %
- 3 – tmavě hnědošedá prachová hlína, středně ulehlá.
- 4 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá.
- 5 – okrová spraš promíchaná s šedou hlínou 30 %.

Nálezy: 17 fragmentů germánské keramiky, 6x neurčitelný zlomek: 0x jemná keramika, 17x hrubá keramika; mazanice 4x (45 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (4)

- 1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 13:141/1).
- 2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová, d=19 cm. (Tab. 13:141/2).
- 3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B světle šedá. (Tab. 13:141/3).
- 4.) GFO 4 (R), (2), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěné hrdlo a hlazené tělo, V bez výzdoby, B šedohnědá, d=16 cm. (Tab. 13:141/4).

Speciální (1)

- 1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová, 1x reparační otvor. (Tab. 13:141/5).

Dna (1)

- 1.) GFO (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá, d=9 cm. (Tab. 13:141/6).

Objekt 143 – Obr. 74 (kůlová jáma)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny mírně se svažující, dno vypouklé, půdorys o rozměrech 72 × 94 cm, hloubka 42 cm. Objekt č. 143 narušuje objekt č. 141.

Popis vrstev:

1 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky podloží 10 %

2 – středně šedá hlína promíchaná s okrovou spraší 25%

3 – tmavě hnědošedá prachová hlína, středně ulehlá.

4 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá.

5 – okrová spraš promíchaná s šedou hlínou 30 %.

Nálezy: 4 fragmenty germánské keramiky: 0x jemná keramika, 4x hrubá keramika; mazanice 2x (38 g).

Objekt 146 – Obr. 74 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny mírně se svažující, dno rovné, půdorys o rozměrech 230 × 240 cm, hloubka 44 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá.

2 – středně hnědá prachová hlína, středně ulehlá, skvrny okrové spraše 20 %.

Nálezy: 22 fragmentů germánské keramiky, 3x neurčitelný zlomek: 3x jemná keramika, 19x hrubá keramika; mazanice 2x (13 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (3)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V přesekávaná plastická páska/1x plastický vypnulínový výčnělek, B tmavě šedá. (Tab. 13:146/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 13:146/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B černá. (Tab. 13:146/3).

Zdobení (1)

1.) GFT 1 (R), (3), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 13:146/4).

Objekt 152 – Obr. 74 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny mírně se svažující, dno konkávní, půdorys o rozměrech 252 × 232 cm, hloubka 70 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 1 %.

2 – středně šedá prachová hlína, středně ulehlá, drobků mazanice 1 %, čocky světle šedé hlíny 10 %.

3 – černošedá prachová hlína, středně ulehlá, hrudky podloží 10 %.

Nálezy: 43 fragmentů germánské keramiky, 5x neurčitelný zlomek: 6x jemná keramika, 37x hrubá keramika; mazanice 6x (342 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (8)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V šikmá kanelura, B tmavě šedá. (Tab. 14:152/3).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný okraj a nerovnoměrně uhlazené tělo, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 13:152/1).

3.) GFO 3 (R), DK jemná, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B černá. (Tab. 14:152/2).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO nerovnoměrně uhlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 14:152/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 14:152/5).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 14:152/6).

7.) GFO 7 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 14:152/7).

Objekt 161 – Obr. 81 (Chata 3)

Rozměry: Délka 4,4m, šířka 3,4m? (větší část objektu byla odtěžena skrývkou)

Popis: Zahloubený objekt nepravidelného obdélníkového půdorysu se zaoblenými rohy a rovným dnem.

Rozmístění kúlů: Trojice kúlů v kratších protilehlých stěnách (typ Droberjar C2).

Průměr a hloubka nosných kúlových jam: 50 cm–68 cm/50 cm–58 cm.

Orientace: SZ-JV.

Datace: Mladší doba římská.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá.

2 – šedá hlína promíchaná s okrovou spraší 25 %.

Nálezy: 1x blok břidlice; 35 fragmentů germánské keramiky, 11x neurčitelný zlomek: 0x jemná keramika, 35x hrubá keramika, 21 kusů mazanice (262 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (6)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený? (silně zasintrovaný povrch), V 1x plastické ouško, B okrová? (Tab. 14:161/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený? (silně zasintrovaný povrch), V bez výzdoby, B ?. (Tab. 14:161/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený? (silně zasintrovaný povrch), V bez výzdoby, B šedookrová?. (Tab. 14:161/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený? (silně zasintrovaný povrch), V bez výzdoby, B okrová?. (Tab. 14:161/4).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 14:161/5).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 14:161/6).

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V linie hrotitých vpichů/horizontální rytá linie, B okrová. (Tab. 14:161/7).

Dna (1)

1.) GFD 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 14:161/8).

Objekt 190 – Obr. 82 + 83 (Chata 4)

Rozměry: Délka 4,3 m, šířka 4,3 m.

Popis: Zahloubený objekt téměř kruhového půdorysu s rovným dnem.

Rozmístění kúlů: Uspořádání nosných kúlů do šestiúhelníku? (typ DroberjarB1).

Průměr/hloubka nosných kúlových jam: 30 cm–60 cm/28 cm–56 cm.

Orientace: SZ-JV.

Datace: Mladší doba římská.

Popis vrstev:

1 – světlá šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá až ulehlá.

2 – světlá hnědošedá prachová hlína, středně ulehlá, nahodile drobký mazanice.

Nálezy: 41 fragmentů germánské keramiky, 8x neurčitelný zlomek: 7x jemná keramika, 34x hrubá keramika, 1 kus mazanice (5 g).

Výběr typických zlomků:

Okraje (3)

1.) GFO 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 15:190/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 15:190/2).

3.) GFO 3 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO okraj původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 15:190/3).

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V 1x plastický výčnělek, B šedá. (Tab. 15:190/4).

Dna (1)

1.) GFD 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá, d=9 cm. (Tab. 15:190/5).

Plocha B

Objekt 1 – Obr. 86 (soujámí)

Popis: Jáma nepravidelného oválného půdorysu, stěny sestupné, dno rovné, půdorys o rozměrech 490 × 222 cm, hloubka 40 cm.

Popis vrstev:

1 – šedohnědá prachová hlína promíchaná se žlutookrovou spraší, středně ulehlá.

2 – šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky žlutookrové spraše 20 %.

Nálezy: 10 fragmentů germánské keramiky: 1x jemná keramika, 9x hrubá keramika.

Výběr typických zlomků:

Okraje (1)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 16:B1/1).

Zdobené (1)

1.) GFT 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V prstové vrypy, B okrová. (Tab. 16:B1/2).

Dna (1)

1.) GFD 1 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 16:B1/3).

Objekt 10 – Obr. 87 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny přímé šikmé, dno rovné, půdorys o rozměrech 216 × 190 cm, hloubka 24 cm. Objekt č. 10 narušuje objekt č. 11.

Popis vrstev:

1 – šedá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky žlutookrové spraše 10 %.

2 – šedá prachová hlína promíchaná s žlutookrovou spraší, středně ulehlá.

3 – žlutookrová spraš promíchaná s trochou šedé prachové hlíny 10 %.

4 – šedá prachová hlína, středně ulehlá.

Nálezy: 25 fragmentů germánské keramiky, 6x neurčitelný zlomek: 1x jemná keramika, 24x hrubá keramika.

Výběr typických zlomků:

Okraje (2)

1.) GFO 1 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B okrová. (Tab. 16:B10/1).

2.) GFO 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 16:B10/2).

Objekt 44 – Obr. 88 (jáma)

Popis: Jáma téměř kruhového půdorysu, stěny svažité, dno rovné, půdorys o rozměrech 240 × 224 cm, hloubka 94 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě hnědošedá prachová hlína, středně ulehlá, nahodile drobky mazanice, nahodile uhlíky 2 mm.

2 – tmavě šedohnědá prachová hlína, středně ulehlá, skvrnky okrové spráše 20 %.

3 – tmavě šedá prachová hlína, středně ulehlá, malé kamínky 20 %.

Nálezy: 1x kostěné šídlo; 69 fragmentů germánské keramiky, 7x neurčitelný zlomek: 5x jemná keramika, 64x hrubá keramika.

Výběr typických zlomků:

Okraje (13)

1.) GFO 1 (R), (3), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá, d=13 cm. (Tab. 16:B44/2).

2.) GFO 2 (R), (2), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá, d=12 cm. (Tab. 16:B44/4).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedá, d=12 cm. (Tab. 16:B44/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedookrová, d=23 cm. (Tab. 16:B44/5).

5.) GFO 5 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 16:B44/1).

6.) GFO 6 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 16:B44/6).

7.) GFO 7 (R), DK jemná, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B černá. (Tab. 16:B44/7).

8.) GFO 8 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 16:B44/8).

9.) GFO 9 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 16:B44/9).

10.) GFO 10 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá, d=36 cm. (Tab. 17:B44/10).

11.) GFO 11 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá. (Tab. 17:B44/11).

12.) GFO 12 (R), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 17:B44/12).

Zdobené (4)

1.) GFT 1 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO leštěný, V plastický vypnulínový výčnělek, B šedohnědá. (Tab. 17:B44/14).

2.) GFT 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V 1x plastický výčnělek, B šedohnědá. (Tab. 17:B44/15).

3.) GFT 3 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V prstové vrypy, B šedookrová. (Tab. 17:B44/16).

Dna (2)

1.) GFD 1 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedohnědá. (Tab. 18:B44/17).

3.) GFD 2 (R), DK hrubá, KH hrubá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 18:B44/18).

Objekt 52 – Obr. 88 (jáma)

Popis: Jáma oválného půdorysu, stěny mírně se svažující, dno rovné, půdorys o rozměrech 206 × 162 cm, hloubka 56 cm.

Popis vrstev:

1 – tmavě šedohnědá prachovitá hlína, středně ulehlá, nahodile drobnky mazanice, nahodile kousky uhlíků.

2 – světle šedohnědá prachovitá hlína, středně ulehlá, skvrnky okrové spraše 20 %. nahodile kousky uhlíků 1 mm, nahodile kameny 2 cm.

Nálezy: 25 fragmentů germánské keramiky: 11x jemná keramika, 14x hrubá keramika.

Výběr typických zlomků:

Okraje (4)

1.) GFO 1 (R), (5), DK jemná, KH středně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B tmavě šedá, d=23 cm. (Tab. 18:B52/1).

2.) GFO 2 (R), DK jemná, KH jemně zrnitá, PO leštěný, V bez výzdoby, B šedookrová. (Tab. 18:B52/2).

3.) GFO 3 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO původně patrně leštěný, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 18:B52/3).

4.) GFO 4 (R), DK hrubá, KH středně zrnitá, PO hlazený, V bez výzdoby, B šedá. (Tab. 18:B52/4).

Objekt 73 – Obr. 89 (Chata 5)

Rozměry: Délka ? m, šířka ? m.

Popis: ?

Rozmístění kúlů: Trojice kúlů v kratších protilehlých stěnách (typ Droberjar C2).

Průměr/hloubka nosných kúlových jam: 34 cm–50 cm/ 30 cm–64 cm.

Orientace: SZ-JV.

Datace: Mladší doba římská?

Nálezy: Bez materiálu.

11 Literatura, prameny, internetové zdroje

Literatura

Baloun, L. 2021: Zápý, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. akol., terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. Archeologie ve středních Čechách 25/2, 756–758.

Behm-Blancke, G. 2003: Heiligtümer der Germanen und ihrer Vorgänger in Thüringen. Die Kultstätte Oberdorla. Forschungen zum alteuropäischen Religions- und Kultwesen. Text und Fototafeln, Weimarer Monographien zur Ur- und Frühgeschichte 38/1. Stuttgart.

Beneš, Z.–Nývltová Fišáková, M. 2009: „Pohřby psů“ na sídlištích doby římské v Čechách: současný stav poznání, In: Karwowski, M. Droberjar, E. (eds.): Archeologia Barbarzyńców 2008: powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim. Materiały z IV Protohistorycznej Konferencji Sanok, 13–17 października 2008, Collectio Archaeologica Ressoviensis Tomus XIII, 531–542, Rzeszów.

Beneš, Z. 2010: Dobroměřice u Loun a Březno u Chomutova – dvě sídliště doby římské v severozápadních Čechách. In: Beljak, J.–Březinová, G.–Varsik, V. (ed.), Archeológia barbarov 2009, 67–112.

Beneš, Z.–Nývltová Fišáková, M. 2019: Nové nálezy z pozdní doby římské a časně doby stěhování národů na východním okraji středních Čech. Archeologie ve středních Čechách 23, 521–541.

- Blažek, J. 1995: Die jung- und spät kaiserzeitlichen Skelett gräber in Nordwestböhmen, Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 37, 139–161.*
- Břicháček, P.–Braun, P.–Košnar, L. 1991: Předběžná zpráva o výzkumu v Sedlci (okr. Č. Budějovice) v letech 1980–1987, Archeologické rozhledy 43, 436–446.*
- Czarnecka, K. 2020: Zamki i klucze kultury przeworskiej. Działanie, zastosowanie, znaczenie symboliczne, Warszawa.*
- Demek, J. 1965: Geomorfologie českých zemí. Praha.*
- Demek, J. et al. 2006: Zeměpisný lexikon ČR. Brno.*
- Dieke, M. 2005: Die kaiserzeitlich-frühvölkerwanderungszeitliche Keramik von Hildesheim Bavenstedt. Neue Ausgrabungen und Forschungen in Niedersachsen 25, 9–166.*
- Droberjar, E. 1997: Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren, Fontes Archaeologici Pragenses 21. Praha.*
- Droberjar, E. 2008: Mladší doba římská. In: V. Salač (ed.), Archeologie pravěkých Čech 8. Doba římská a stěhování národů. Praha, 127–154.*
- Droberjar, E.–Špaček, J. 2003: Žárové hroby a ostrovní (?) nález z mladší doby římské v Čelákovících. Archeologie ve středních Čechách 7, 319–347.*
- Droberjar, E.–Prostředník, J. 2004: Turnov-Maškovy zahrady – germánský dvorec ze 3. století, Památky archeologické 95, 31–106.*
- Droberjar, E.–Snítily, P.–Citerbard, J. 2022: Sídliště ze starší doby římské v Záluží u Čelákovíc. Archeologie ve středních Čechách. 2022, 26/1, 171–202.*
- Erdrich, M. 2001: Rom und die Barbaren. Das Verhältnis zwischen dem Imperium Romanum und den germanischen Stämmen vor seiner Nordwestgrenze von der späten römischen Republik bis zum Gallischen Sonderreich. Mainz.*
- Gaedtke-Eckardt, D.-B. 1990: Der Pfungstberg. Studien zu einem Gräberfeld der römischen Kaiserzeit bis Völkerwanderungszeit bei Helmstedt. Dissertation zur Erlangung des philosophischen Doktorgrades am Fachbereich Historisch Philologische Wissenschaften der Georg-August-Universität zu Göttingen.*
- Gaedtke-Eckardt, D.-B. 1991: Der Pfungstberg bei Helmstedt. Studien zu einem Gräberfeld der Römischen Kaiserzeit bis Völkerwanderungszeit. Forschungen und Berichte des Braunschweigischen Landesmuseums, Bd. 2. Braunschweig: Heckner.*

Gaedtke-Eckardt, D.-B. 1992: Zur Interpretation spät kaiserzeitlicher Drehscheibenkeramik im braunschweigischen Raum. In: Braunschweigische Heimat. 6–15.

Geisler, H. 1979: Germanische Brändgräber der späten römischen Kaiserzeit aus Schweinitz, Kr. Jessen. Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte Potsdam 12, 81–122.

Godłowski, K. 1992: Die Chronologie der jüngeren und späten Kaiserzeit in den Gebieten südlich der Sudeten und Karpaten. In: Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Latènezeit bis zum Frühmittelalter. Kraków, 23–54.

Hegewisch, M. 2001: Bodenlose Siebgeräte – Zur Deutung einer Gerätegattung, Veröffentlichungen zur Brandenburgischen Landesarchäologie 35, 73–83.

Hegewisch, M. 2005: Germanische Adaptionen römischer Importgefäße, BerRGK 86, 2005, 197–348.

Hegewisch, M. 2011: Zur Drehscheibenkeramik im Westen der Germania magna. Anfänge, Weiterentwicklung und Verbreitung. In: Bemann, J.–Hegewisch, M.–Meyer, M. Schmauder, M. (eds.): Drehscheibentöpferei im Barbaricum: Technologietransfer und Professionalisierung eines Handwerks am Rande des Römischen Imperiums. Akten der Internationalen Tagung in Bonn vom 11. bis 14. Juni 2009. Bonn, 119–174.

Hegewisch, M.–Meyer, M. 2011: Naturwissenschaftliche Analysen kaiserzeitlicher Drehscheibenkeramik aus Brandenburg. Archäologischer Kommentar. In: Bemann, J.–Hegewisch, M.–Meyer, M. Schmauder, M. (eds.): Drehscheibentöpferei im Barbaricum: Technologietransfer und Professionalisierung eines Handwerks am Rande des Römischen Imperiums. Akten der Internationalen Tagung in Bonn vom 11. bis 14. Juni 2009. Bonn, 35–44.

Chytrá, H. 2005: Přesleny jako součást výbavy hrobů doby římské v Čechách, na Moravě a na jihozápadním Slovensku, rkp. bakalářské diplomové práce na ÚAM FF MU, Brno.

Jaekel, P. 1970: Die Münzprägungen des Hauses Habsburg und der Republik Österreich. Basel: Münzen und Medailen A. G. Basel.

RIC II - MATTINGLY, Harold – SYDENHAM, A. Edward.: The Roman Imperial Coinage. Volume 2. Reprinted. Ringwood: Pardy and Son Ltd., 2001 (v textě ako RIC II).

RIC III - MATTINGLY, Harold – SYDENHAM, A. Edward.: The Roman Imperial Coinage. Volume 3. Reprinted. Ringwood: Pardy and Son Ltd., 2003 (v texte ako RIC III).

RIC IV/časť II - MATTINGLY, Harold – SYDENHAM, A. Edward – SUTHERLAND, C. H. V. The Roman Imperial Coinage. Volume 4, Part 2. Reprinted. Ringwood: Pardy and Son Ltd., 1998 (v texte ako RIC IV/časť II).

IV/časť III - MATTINGLY, Harold – SYDENHAM, A. Edward – SUTHERLAND, C. H. V. The Roman Imperial Coinage. Volume 4, Part 3. Reprinted. Ringwood: Pardy and Son Ltd., 1998 (v texte ako RIC IV/časť III).

RIC V/časť I – MATTINGLY, H. – SYDENHAM, A. Edward –WEBB, H. Percy. The Roman Imperial Coinage. Volume 5, Part 1. Reprinted. London: Bookcraft (Bath) Ltd., 2001. (v texte ako RIC V časť I).

RSC II - SEABY, B. A. Roman silver coins. Volume 2. Reprinted. London: Seaby Publications Ltd., 1979 (v texte ako RSC II).

RSC III - SEABY, B. A – SEAR, R. David. Roman silver coins. Volume 3. Reprinted. London: Seaby Publications Ltd., 1982 (v texte ako RSCIII).

RSC IV - SEABY, B. A – SEAR, R. David. Roman silver coins. Volume 4. Reprinted. London: Seaby Publications Ltd., 1982 (v texte ako RSC IV).

Jiřík, J. 2007: Vybrané sídlištní situace mladší doby římské až časné fáze doby stěhování národů v severozápadních Čechách. In: E. Droberjar – O. Chvojka (eds.): Archeologie barbarů 2006. Archeologické výzkumy v jižních Čechách supp. 3/II. České Budějovice, 535–564.

Jobst, W. 1975: Die römischen Fibeln aus Lauriacum. Forschungen in Lauriacum 10. Linz.

Keller, E. 1979: Das spätrömische Gräberfeld von Neuberg an der Donau, Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte, A 40. Kallmunz.

Kolník, T. 1962: Nové sídliskové nálezy z doby římskej na Slovensku, Archeologické rozhledy 14, 344–397.

Kolník, T. 1998: HausundHofimquadischenLimesvorland. In: Leube, A. (ed.), Haus und Hofimöstlichen Germanien. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Band 50, 144–159.

- Kolník, T.–Varsík, V.–Vladár, J. 2007:* Branč. Germánska osada z 2. až 4. storočia. Nitra.
- Krekovič, E. 2014:* Miniaturgefäße im quadischen Kultur-Gebiet in der Slowakei. In: R. Madyda-Legutko, J. Rodzińska-Nowak (red.): *Honoratissimum assensus genus est armis laudare. Studia dedykowane Profesorowi Potrowi Kaczanowskiemu z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin.* Kraków 2014, 443–453.
- Kytlicová, O. 1970:* Pohřebiště z doby římské v Lužci nad Vltavou (o. Mělník), *Památky archeologické* LXI, 291–377.
- Ložek, V.–Kubíková, J.–Špryňar, P. 2005:* Chráněná území ČR. XIII., Střední Čechy. Brno.
- Militký, J. 2008:* Numizmatické prameny ke starší i mladší době římské. Numizmatické prameny. In: V. Salač (ed.), *Archeologie pravěkých Čech 8. Doba římská a stěhování národů.* Praha, 32–37, 166–170.
- Militký, J. 2010:* Finds of greek, roman and early byzantine coins in the territory of the Czech republic. I. Bohemia (Volume 1). Collection Moneta 107. Wetteren–Warsaw.
- Militký, J.–Vich, D. 2011:* Nové nálezy římských mincí na českomoravském pomezí. In: E. Droberjar (ed.): *Archeologie barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem.* Olomouc, 279–306.
- Militký, J. 2013:* Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách (5. století před Kristem až 7. století po Kristu). *Komentovaný katalog nálezového fondu.* Praha.
- Motýková-Šneidrová, K. 1963:* Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. Praha.
- Motýková-Šneidrová, K. 1964:* Příspěvek ke studiu výrobků z kosti v době římské v Čechách, *ASM* 1,202-210.
- Motýková, K.–Pleiner, R. 1987:* Die römerzeitliche Siedlung mit Eisenhütten in Ořech bei Prag, *Památky archeologické* LXXVIII, 371-448.
- Musil, J. 2008:* Výrobky římských dílen v Čechách – 3. století po Kr. In: V. Salač (ed.), *Archeologie pravěkých Čech 8. Doba římská a stěhování národů.* Praha, 155.
- Neuhäslová, Z. a kol. 1998:* Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Praha.
- Peškař, I. 1961:* Nové poznatky o obytných stavbách na moravských sídlištích z doby římské, *Památky archeologické* 52, 414–422.

- Peškař, I. 1972:* Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren. Praha.
- Pleiner, R. 1959:* Osada s železárnami z mladší doby římské v Tuchlovicích. *Památky archeologické* 50, 158–196.
- Pleinerová, I. 1995:* Opočno. Ein Brandgräberfeld der jüngeren und späten Kaiserzeit in Nordwestböhmen. Krakow.
- Pleinerová, I. 2007:* Březno und germanische Siedlungen der jüngeren Völkerwanderungszeit in Böhmen. Praha.
- Rybová, A. 1970:* Das Brandgräberfeld der jüngeren römischen Kaiserzeit von Pňov. Praha.
- Rybová, A. 1979:* Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2.–5. Jahrhundert u. Z. I. Teil. *Památky archeologické* 70, 353–489.
- Sakař, Vladimír 1970:* Roman Imports in Bohemia. Pragae
- Schach-Döriges, H. 1999:* Zur frühalamannischen Siedlung nordwestlich der Altstadt von Kirchheim unter Teck, Kr. Esslingen. *Fundberichte aus Baden-Württemberg* 23, 261–301.
- Schulz, W. 1933:* Das Fürstengrab von Haßleben. *Röm.-Germ. Forsch.* 7. Berlin.
- Schulze, M. 1977:* Die spätkaiserzeitlichen Armbrustfibeln mit festem Nadelhalter. Bonn.
- Schuster, J. 2004:* Herzsprung. Eine kaiserzeitliche bis völkerwanderungszeitliche Siedlung in der Uckermark. *Berliner Archäologische Forschungen* 1. Rahden/Westf.: Verlag Marie Leidorf.
- Stoklas, B. 2020: Začiatok hospodárskej krízy Rímskeho impéria v konfrontácii s nálezmi antoniniánov v 2.-3. storočí po Kristovi na území Čiech, Moravy, Slovenska, Horného a Dolného Rakúska a Maďarska. Dizertačná práca (Nepublikované).
- Svoboda, B. 1948:* Čechy a římské Imperium. Praha.
- Šedo, O. 2004:* K výkladu nálezů koster zvířat na sídlišti z doby římské ve Vyškově. In: *K počtě Vladimíru Podporskému. Přátelé a žáci k sedmdesátým narozeninám.* Brno 2004, 473–478.
- Tejral, J. 1975:* Die Probleme der späten römischen Kaiserzeit in Mähren. Praha.
- Tejral, J. 1998:* Die Besonderheiten der germanischen Siedlung sentwicklung währendder Kaiserzeitund der frühen Völkerwanderungszeit in Mähren und ihr

Niederschlagimarch äologischen Befund. In: J. Henning, A. Leube, (Hrsg.), Haus und Hofimöstlichen Germanien, Universitätsforsch. zurprähist. Arch. 50, Schr. zur Arch. der germ. und slawischen Frühgesch. 2, Bonn, 181–207.

Tejral, J. 2008: Ke zvláštnostem sídlištního vývoje v době římské na území severně od středního Dunaje. In: E. Droberjar - B. Komoróczy - D. Vachútová (Eds.): Barbarská sídliště, Archeologie barbarů 2007, Spisy archeologického ústavu AV ČR Brno 37, Brno, 67–98.

Tempelmann-Maczyńska, M. 1985: Die Perlen der Römischen Kaiserzeit und der frühen Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum. Mainz.

Uschmann, K. U. 2006: Die Gehöte von Briesnig 68 an der Hornoer Höhe, Lkr. Spree-Neiße. Ethnogr.-Arch. Zeitschr. 47, 19–43.

Varsik, V. 2008: Germánske sídliskové objekty z doby rímskej datované terrou sigillatou do doby Severovcov. Objekt 106. Zborník Slovenského národného múzea 102. Archeológia 18, 293–306.

Venclová, N. (ed.) 2008: Archeologie pravěkých Čech 7. Doba laténská. Praha.

Varsik, V. 2011: Germánske osídlenie na východním predpolí Bratislavy. Sídliská z doby rímskej v Bratislave-Trnávke a v okolí. Nitra.

Venclová, N. 1975: Sídliště laténsko-římského horizontu v Běchovicích. Archeologické Rozhledy 27, 400–428

Vích, D. a kol. 2019: Sídliště z doby římské v Cerekvici nad Loučnou. Archeologie východních Čech 18, 75–204.

Zavřel, P. 1999: Současný stav výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. Archeologické rozhledy 51, 468–516.

Zeman, J.–Venclová, N.–Bubeník, J. 1998: Železářská osada z 3. – poč. 5. stol. v Přerubenicích. Praehistorica 23, 95–131.

Zeman, T. 2001: Germánská kostěná a parohová industrie doby římské ve středoevropském barbariku. SPFFBU M 6, 107–147.

Prameny

Snítily, P. 2010: Nálezová zpráva o výsledcích záchranného archeologického výzkumuprovedeného v roce 2009 při zemních pracích pro výstavbu komunikací a inženýrskýchsítí na ppč. 215/31 na k. ú. Stránka, obec Zápy, okr. Praha–východ.

Internetové zdroje

Analýzy výškopisu 2023: Český úřad zeměměřický a katastrální: Geoportál, Analýzy výškopisu. Dostupné online: <http://ags.cuzk.cz/dmr/> (cit. 14.4.2023)

Geologická mapa 2023: Česká geologická služba, Geovědní mapy 1:50000. Dostupné online: <https://mapy.geology.cz/geocr50/> (cit. 14.4.2023)

Erozní mapa 2023: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, Půda v mapách. Dostupné online: <https://mapy.vumop.cz> (cit. 14.4.2023)

Katastrální mapa 2023: Český úřad zeměměřický a katastrální, Mapa katastru nemovitostí. Dostupné online: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz> (cit. 14.4.2023)

Půdní mapa 2023: Česká geologická služba, Půdní mapa 1:50000. Dostupné online: <https://mapy.geology.cz/pudy/> (cit. 14.4.2023)

Numizmatický posudek

Stredné Čechy – Nálezy z lokality Stránka, poloha Zápy – sídlisko z doby rímskej zo stupňov C1-C2/C3

Nálezy pochádzajú z detektorovej prospekcie.

1. (87.) Rímske cisárstvo, Vespasianus pre Domitiana Caesara (69-79), mincovňa Roma (Rím), denár z r. 77-78. (Tab. 29:2)
Av.: Hlava cézara vpravo s vavrínovým vencom. Opis: (CA)ESAR AVG F DOMITIANVS. Bodkovaný lem ošúchaný.
Rv.: Jazdec vypínajúci sa na koni vpravo, dvíha ruku. Opis: bez opisu; v exergu COS V. Bodkovaný lem ošúchaný.
Ag; 2,80 g; 18,34 x 18,80 mm; 4 h.
Literatúra: RIC II, s. 43/č. 242; porovnanie RSC II, s. 62/č. 49a.
Lokácia: plocha A
Hĺbka: 0-10 cm
2. (69.) Rímske cisárstvo, Commodus (180-192), mincovňa Roma (Rím), dupondius poľený sekaním (1/2 mince) z r. 181. (Tab. 30:10)
Av.: Hlava cisára vpravo, s lúčovitou korunou. Opis: (M) COM(M)ODVS AN(T)-[ONINVS AVG]. Bodkovaný lem ošúchaný.
Rv.: Felicitas (?) stojí vľavo. Opis: FEL A(VG) [... .. .].
Bodkovaný lem ošúchaný.
Ae; 4,76 g; 13,78 x 24,04 mm; 6 h.
Literatúra: RIC III, s. 404/č. 314.
3. (16.) Rímske cisárstvo, Commodus (180-192), mincovňa Roma (Rím), sestercius z r. 190. (Tab. 29:6)
Av.: Hlava/odetá busta cisára vpravo s vavrínovým vencom. Opis: (M COMMO)D A(NT P FELIX AVG BRIT P P). Bodkovaný lem ošúchaný.
Rv.: Dlhý okřídlený caduceus medzi dvoma rohmi hojnosti; po stranách v poli (S) C. Opis: nečitateľný. Bodkovaný lem ošúchaný.
Ae; 19,01 g; 27,25 x 26,89 mm; 12 h.
Literatúra: RIC III, s. 430/č. 565/s. 431/č. 566?
Lokácia: plocha A

- Hĺbka: 0-10 cm
4. (65.) Rímske cisárstvo, člen antoninovskej dynastie (161-192), mincovňa Roma (Rím), as polený lámaním (1/2 mince). (Tab. 30:11)
 Av.: Hlava/odetá busta cisára vpravo. Opis: [.....] AVG (.....).
 Rv.: Odetá ženská postava vľavo. Opis: nečitateľný.
 Ae; 8,11 g; 14,70 x 29,14 mm; 11 h.
 Literatúra: RIC III, ?
 Lokácia: plocha A
 Hĺbka: 0-10 cm
5. (43.) Rímske cisárstvo, člen antoninovskej dynastie (138-192), mincovňa Roma (Rím), rozlomený sestercius (1/2 mince). (Tab. 29:7)
 Av.: Hlava/odetá busta cisára vpravo s vavrínovým vencom. Opis: [.....].....(A)NTONIN[.....]. Bodkovaný lem ošúchaný.
 Rv.: zničený. Opis: nezachoval sa.
 Ae; 11,03 g; 26,52 x 33,55 mm.
 Literatúra: RIC III, ?
 Lokácia: plocha A
 Hĺbka: 0-10 cm
6. (76.) Rímske cisárstvo, člen antoninovskej dynastie (161-192), mincovňa Roma? (Rím?), as štvrtený lámaním (1/4 mince). (Tab. 30:14)
 Av.: Hlava/busta cisára vpravo, s vavrínovým vencom. Opis: [.....].. COM[.....].
 Rv.: Nečitateľný. Opis: [.....] COS [.....].
 Ae; 3,73 g; 14,34 x 14,58 mm.
 Literatúra: RIC II?
 Lokácia: plocha A
 Hĺbka: 0-10 cm
7. (36.) Rímske cisárstvo, neurčiteľný panovník (79-192), neurčiteľná mincovňa, fragment bronzovej mince (1/5 mince). (Tab. 30:18)
 Av.: Nečitateľný. Opis: [...] A [.....].Bodkovaný lem ošúchaný.

- Rv.: Nezachoval sa. Opis: GEN AV[.]/alebo [.....]DEN AV[.....]?
 Bodkovaný lem ošúchaný.
 Ae; 3,44 g; 20,28 x 12,86 mm.
 Literatúra: RIC II-III?
 Lokácia: plocha A
 Hĺbka: 0-10 cm
8. (12.) Rímske cisárstvo, Antoninus IV./Elagabalus (218-222), mincovňa Roma (Rím), denár z r. 220-222. (Tab. 29:5)
 Av.: Odetá busta cisára vpravo s vavrínovým vencom. Opis: IMP ANTONIN(VS) PIVS AVG. Bodkovaný lem ošúchaný.
 Rv.: Abundantia stojí potočená vľavo, vyprázdňuje roh hojnosti (cornucopiae), ktorý drží v oboch rukách; vpravo za ňou je hviezda.
 Opis: ABVNDAN-(TI)A AVG. Bodkovaný lem ošúchaný.
 Ag; 2,16 g; 18,21 x 17,92 mm; 7 h.
 Literatúra: RIC IV/časť II, s. 32/č. 56; porovnanie RSC III, s. 110/č. 1a.
 Lokácia: plocha A
 Hĺbka: 0-10 cm
9. (64.) Rímske cisárstvo, Alexander Severus (222-235), mincovňa Roma (Rím), denár z r. 227. (Tab. 29:4)
 Av.: Odetá busta cisára v brnení vpravo s vavrínovým vencom. Opis: IMP C M AVR SEV ALEXAND AVG. Bodkovaný lem ošúchaný.
 Rv.: Pax beží vľavo, drží olivovú vetvičku a dlhé žezlo. Opis: P M TR P VI COS II P P. Bodkovaný lem ošúchaný.
 Ag; 2,69 g; 20,25 x 18,22 mm; 6 h.
 Literatúra: RIC IV/časť II, s. 75/č. 67; porovnanie RSC III, s. 140/č. 319.
 Lokácia:
 Hĺbka:
10. (40.) Rímske cisárstvo, Gordianus III. (238-244), mincovňa Roma (Rím), antoniniánus z r. 241-243, 4. emisia. (Tab. 29:1)
 Av.: Odetá busta cisára vpravo s lúčovitou korunou. Opis: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG. Bodkovaný lem.

Rv.: Nahý Herkules stojí vpravo, pravú ruku má založenú vbok, ľavou sa opiera o kyjak položený na skale, po pravej strane od kyjaka je levia kožušina. Opis: VIRTVTI A-VGV(S)TI. Bodkovaný lem.

Ag; 4,54 g; 23,46 x 22,34 mm; 12 h.

Literatúra: RIC IV/časť III, s. 25/č. 95; porovnanie RSC IV, s. 10/č. 404.

Lokácia: plocha A

Hĺbka: 0-10 cm

11. (21.) Rímske cisárstvo, Valerianus I. (253-260), mincovňa Roma (Rím), postriebrený antoniniánus z r. 256-257, 4. emisia. (Tab. 29:3)

Av.: Odetá busta cisára vpravo s lúčovitou korunou. Opis: (IMP) C P LIC (VA)LERIANVS P F AVG. Bodkovaný lem ošúchaný.

Rv.: Viktória stojí vľavo, opiera sa o štít a drží palmovú ratolesť. Opis: VIC(T)O(RIAE) AVGG.

Ae/Ag; 2,24 g; 19,14 x 18,62 mm; 6 h.

Literatúra: RIC V/časť I, s. 56/č. 224; porovnanie RSC IV, s. 56/č. 224.

Lokácia: plocha A

Hĺbka: 0-10 cm

12. (37.) Rímske cisárstvo, neurčiteľný panovník (69-260), mincovňa Roma (Rím), stredný bronz delený sekaním (1/2 mince). (Tab. 29:8)

Av.: Odetá busta cisára vpravo. Opis: [.....] COS III (.....).

Rv.: Odetá ženská postava vľavo; v poli zľava doprava [S] C. Opis: nečitateľný.

Ae; 9,04 g; 15,42 x 28,01 mm.

Literatúra: RIC II-IV/časť 3.

Lokácia: plocha A

Hĺbka: 0-10 cm

13. (42.) Rímske cisárstvo, neurčiteľný panovník (0-260), neurčiteľná mincovňa, veľký bronz (sestercius?) štvrtený lámaním (1/4 mince). (Tab. 30:13)

Av.: Nezachoval sa. Opis: Nezachoval sa.

Rv.: Nezachoval sa. Opis: Nezachoval sa.

Ae; 5,87 g; 15,62 x 17,33 mm.

Literatúra: ?

- Lokácia: plocha A
Hĺbka: 0-10 cm
14. (19.) Rímske cisárstvo, neurčiteľný panovník (0-260), neurčiteľná mincovňa, stredný bronz (dupondius?) štvrtený sekaním z dvoch strán (1/4 mince). (Tab.30:17)
Av.: Hlava/busta cisára vpravo, s lúčovitou korunou (?). Opis: Nezachoval sa.
Rv.: Nezachoval sa. Opis: Nezachoval sa.
Ae; 3,99 g; 14,44 x 14,23 mm.
Literatúra: ?
Lokácia: plocha A
Hĺbka: 0-10 cm
15. (15.) Rímske cisárstvo, neurčiteľný panovník (0-260), neurčiteľná mincovňa, stredný bronz delený sekaním (1/2 mince). (Tab. 29:9)
Av.: Hlava/odetá busta cisára vpravo. Opis: nečitateľný.
Rv.: zničený. Opis: nezachoval sa.
Ae; 10,86 g; 15,88 x 30,36 mm.
Literatúra: ?
Lokácia: plocha A
Hĺbka: 0-10 cm
16. (70.) Rímske cisárstvo, neurčiteľný panovník (0-260), neurčiteľná mincovňa, bronzová minca terciovaná lámaním (1/3 mince). (Tab. 30:12)
Av.: Nezachoval sa. Opis: Nezachoval sa.
Rv.: Nezachoval sa. Opis: Nezachoval sa.
Ae; 6,43 g; 26,65 x 12,19 mm.
Literatúra: ?
Lokácia: plocha A
Hĺbka: 0-10 cm
17. (88.) Rímske cisárstvo, neurčiteľný panovník, neurčiteľná mincovňa, fragmentárne zachovaný antoniniánus (1/3 mince) z r. 260-274. (Tab. 30:16)
Av.: Odetá busta cisára vpravo s lúčovitou korunou. Opis: nečitateľný.

Rv.: Nečitateľný, zbrúsený. Opis: nezachovaný.

Ae/billon?; 1,25 g; 17,13 x 17,21 mm.

Literatúra: RIC V/časť I, ?

Lokácia: plocha A

Hĺbka: 0-10 cm

18. (14.) Rímske cisárstvo?, nedatovaný fragment bronzovej mince (1/6 mince).

(Tab. 30:15)

Av.: Nezachoval sa. Opis: Nezachoval sa.

Rv.: Nezachoval sa. Opis: Nezachoval sa.

Ae; 4,22 g; 20,70 x 11,00 mm.

Literatúra: ?

Lokácia: plocha A

Hĺbka: 0-10 cm

12 Seznam příloh

Obr. 31: Zápý, Plocha stavby A a B.

Obr. 32: Zápý, poloha lokality a reliéf terénu (Zabaged).

Obr. 33: Zápý, orientační plán lokality.

Obr. 34: Zápý, poloha objektů na ploše B.

Obr. 35: Zápý, poloha objektů na ploše A, severní část.

Obr. 36: Zápý, poloha objektů na ploše A, severní část, pokračování.

Obr. 37: Zápý, poloha objektů na ploše A, jižní část.

Obr. 38: Zápý, plocha B, detail 1.

Obr. 39: Zápý, plocha B, detail 2.

Obr. 40: Zápý, plocha B, detail 3.

Obr. 41: Zápý, plocha B, detail 4.

Obr. 42: Zápý, plocha B, detail 5.

Obr. 42: Zápý, plocha B, detail 6.

Obr. 43: Zápý, plocha B, detail 7.

Obr. 44: Zápý, pohled na centrální část sídliště (plocha A, severně plocha B).

Obr. 45: Zápý, plocha A, detail 1.

Obr. 46: Zápý, plocha A, detail 2.

Obr. 47: Zápý, plocha A, detail 3.

Obr. 48: Zápý, plocha A, detail 4.

Obr. 49: Zápý, plocha A, detail 5.

Obr. 50: Zápý, plocha A, detail 6.

Obr. 51: Zápý, plocha A, detail 7.

Obr. 52: Zápý, plocha A, detail 8.

Obr. 53: Zápý, plocha A, detail 9.

- Obr. 54: Zápý, plocha B, datované objekty.
- Obr. 55: Zápý, plocha A a B, datované objekty.
- Obr. 56: Zápý, centrální část lokality, množství keramických fragmentů v objektech.
- Obr. 57: Zápý, centrální část lokality, množství mazanice v objektech.
- Obr. 58: Zápý, centrální část lokality, množství kostí v objektech.
- Obr. 59: Zápý, centrální část lokality, datované objekty a prostorové koncentrace nedatovaných objektů.
- Obr. 60: Zápý, nálezy mincí (uvedeno číslo sáčku) a centrální část sídliště.
- Obr. 61: Zápý, plocha A, objekty 3, 4, 5, 9, 10, 10, 17.
- Obr. 62: Zápý, plocha A, objekt 14.
- Obr. 63: Zápý, plocha A, objekt 15, část 1.
- Obr. 64: Zápý, plocha A, objekt 15, část 2.
- Obr. 65: Zápý, plocha A, objekt 15, část 3.
- Obr. 66: Zápý, plocha A, objekty 28, 115.
- Obr. 67: Zápý, plocha A, objekty 30, 111, 112.
- Obr. 68: Zápý, plocha A, objekty 32, 128.
- Obr. 69: Zápý, plocha A, objekt 60.
- Obr. 70: Zápý, plocha A, objekty 36, 37, část 1.
- Obr. 71: Zápý, plocha A, objekty 36, 37, část 2.
- Obr. 72: Zápý, plocha A, objekty 61, 62, 63.
- Obr. 73: Zápý, plocha A, objekty 73, 119.
- Obr. 74: Zápý, plocha A, objekty 90, 146, 152.
- Obr. 75: Zápý, plocha A, objekt 100.
- Obr. 76: Zápý, plocha A, objekty 101, 102.
- Obr. 77: Zápý, plocha A, objekty 119, 141.
- Obr. 78: Zápý, plocha A, objekt 137.

- Obr. 79: Zápý, plocha A, objekty 137, 138, 14.
- Obr. 80: Zápý, plocha A, objekt 156.
- Obr. 81: Zápý, plocha A, objekt 161.
- Obr. 82: Zápý, plocha A, objekt 190, část 1.
- Obr. 83: Zápý, plocha A, objekt 190, část 2.
- Obr. 84: Zápý, plocha A, Nadzemní stavba 1, kůlové jámy.
- Obr. 85: Zápý, plocha A, Nadzemní stavba 2 a 3, kůlové jámy.
- Obr. 86: plocha B, objekt 1.
- Obr. 87: plocha B, objekt 10, 11.
- Obr. 88: plocha B, objekt 44, 52.
- Obr. 89: plocha B, objekt 73, kůlové jámy.
- Obr. 90: plocha A, poloha zvířecích obětín.
- Tab. 1
- Tab. 2
- Tab. 3
- Tab. 4
- Tab.5
- Tab.6
- Tab. 7
- Tab. 8
- Tab. 9
- Tab. 10
- Tab. 11
- Tab. 12
- Tab. 13
- Tab. 14
- Tab. 15
- Tab. 16
- Tab. 17
- Tab. 18

Tab. 19

Tab. 20

Tab. 21

Tab. 22

Tab. 23

Tab. 24

Tab. 25

Tab. 26

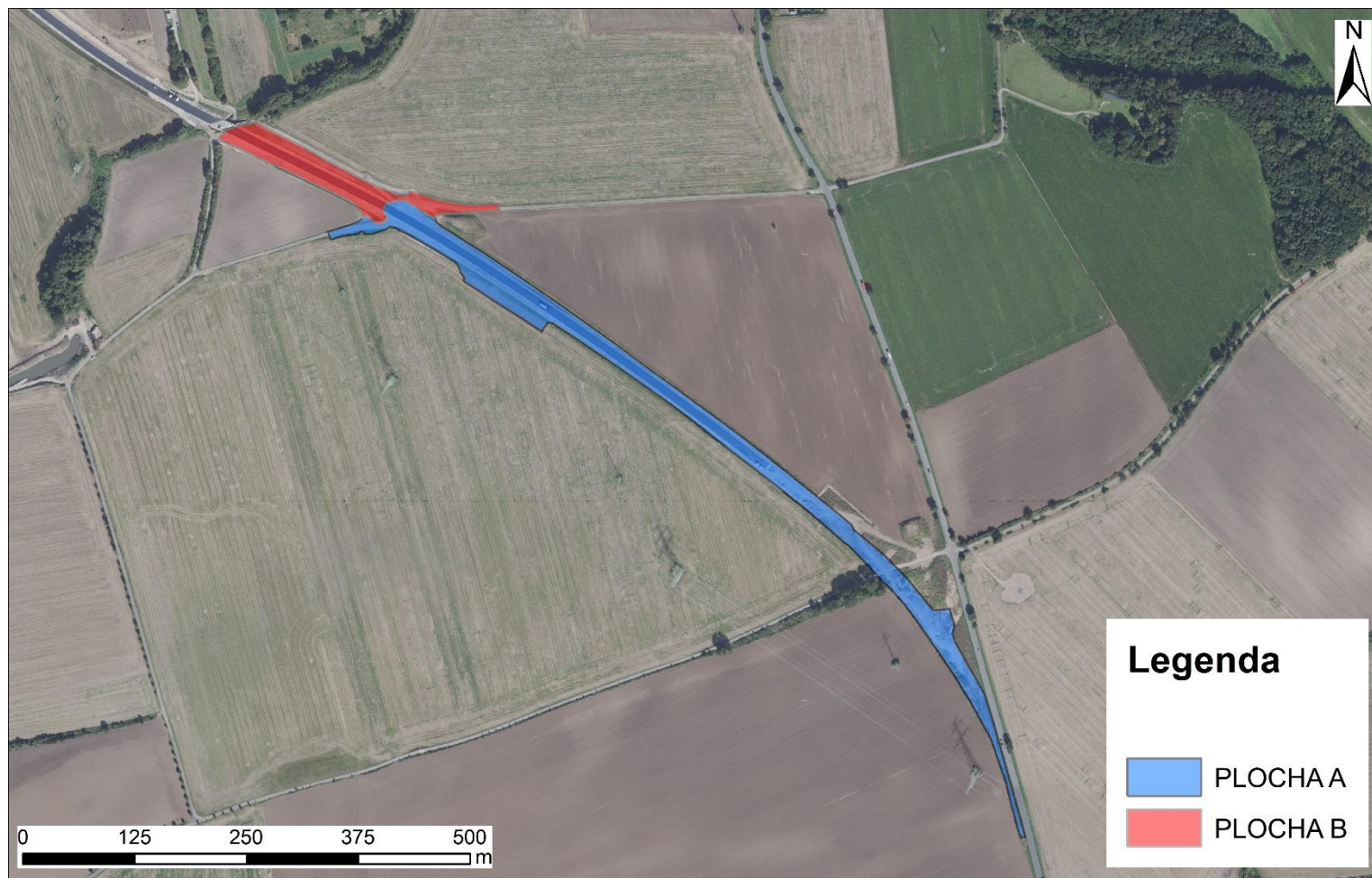
Tab. 27

Tab. 28

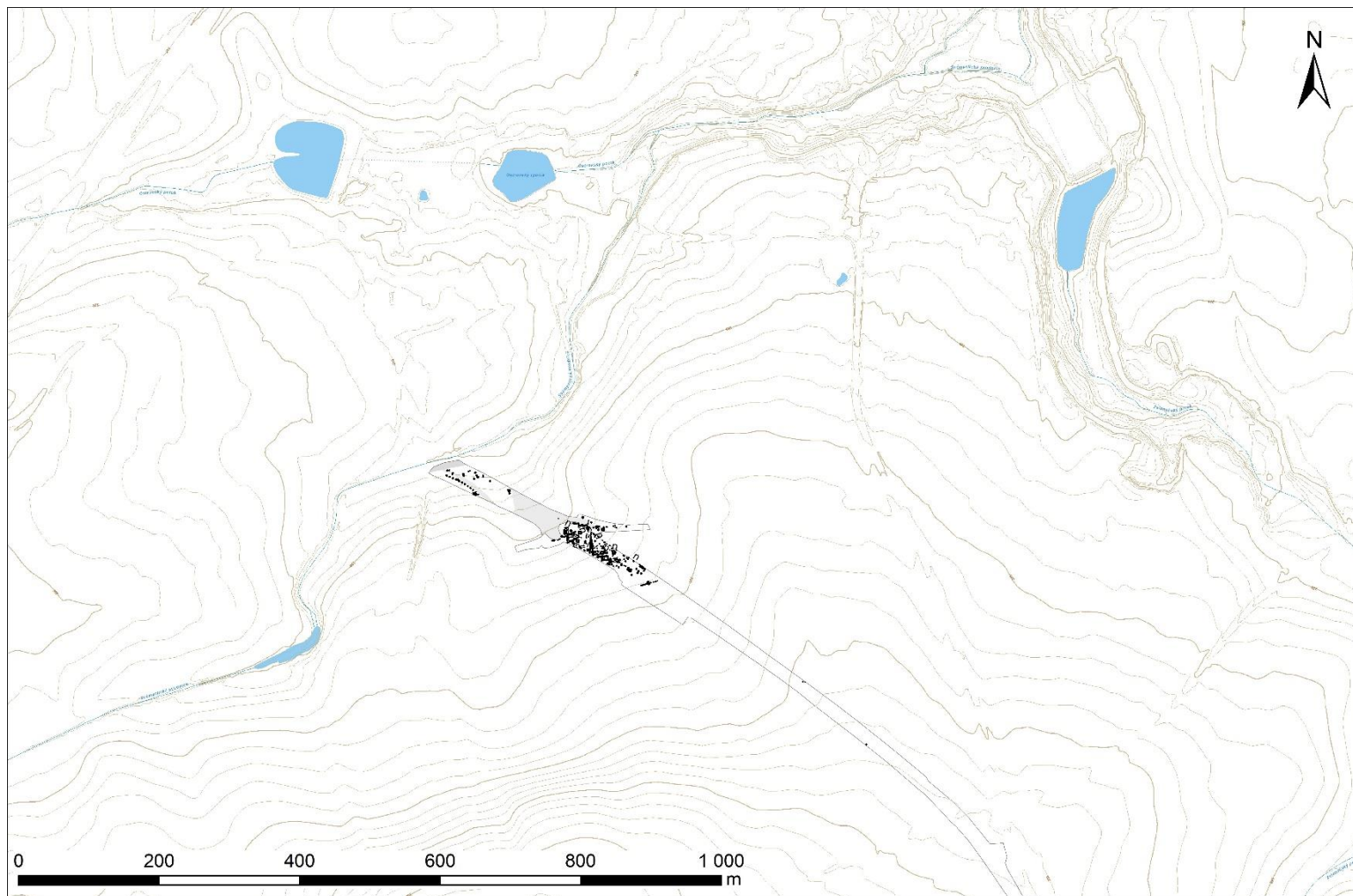
Tab. 29

Tab. 30

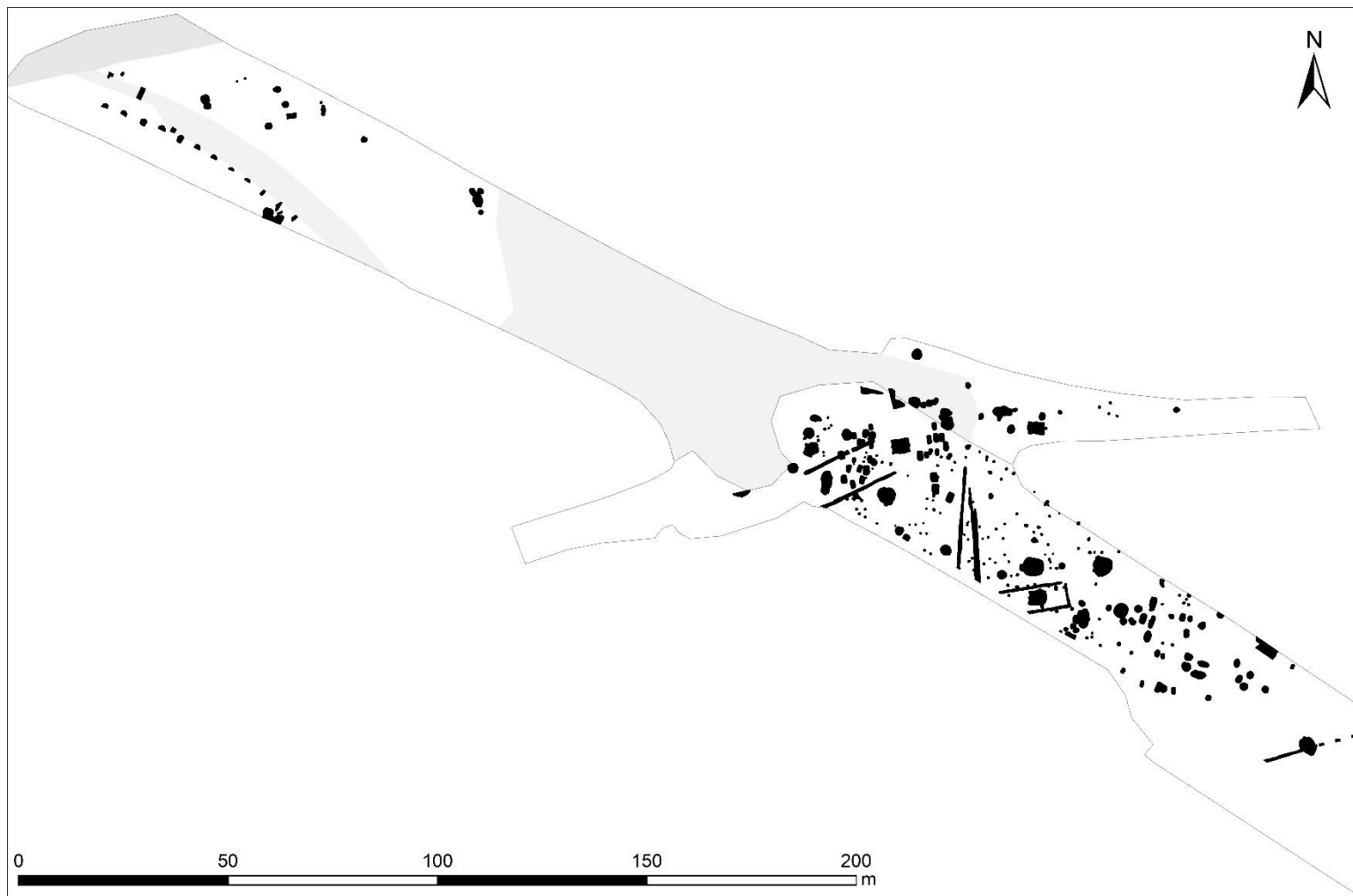
13 Přílohy

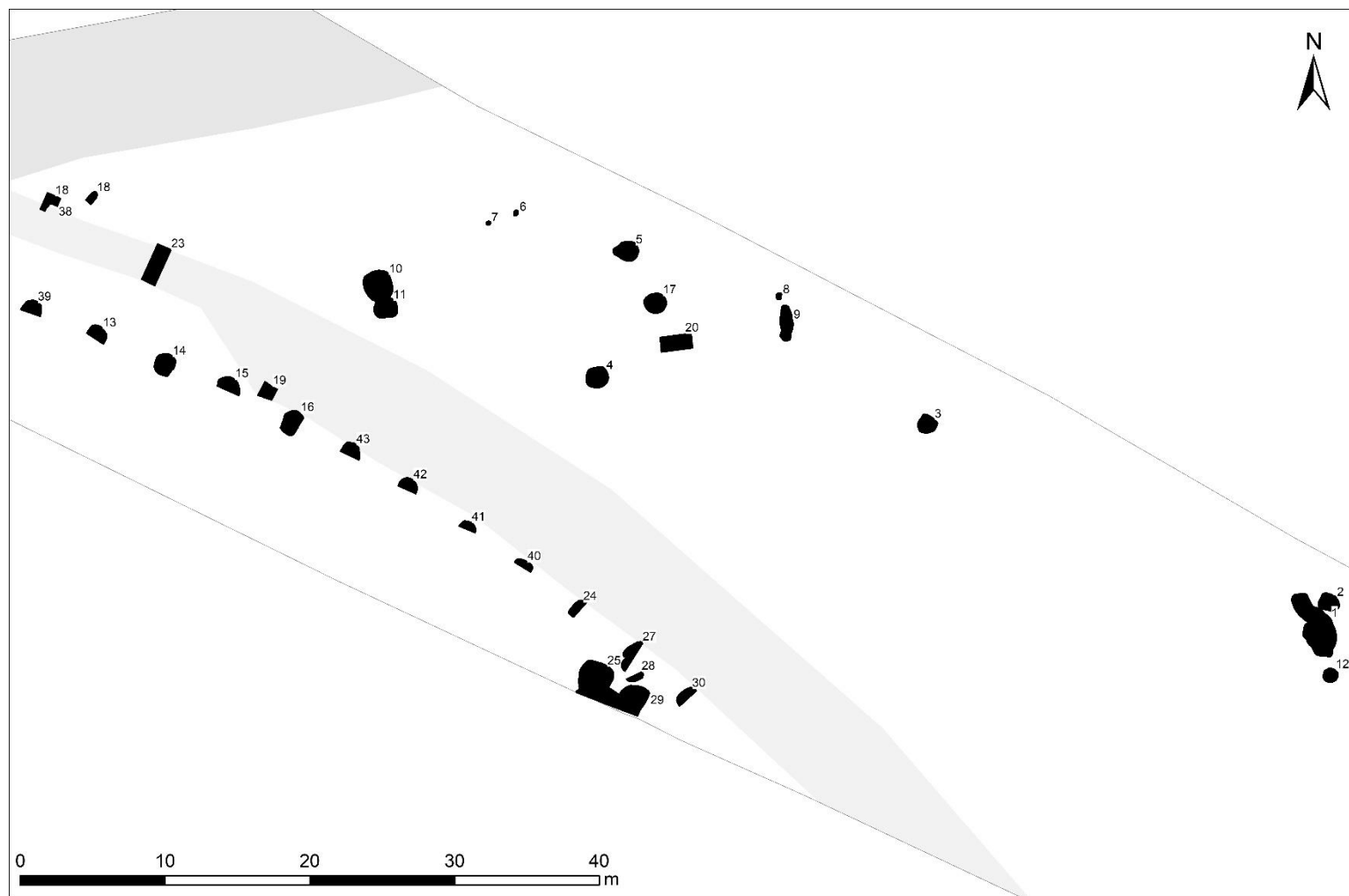
Obr. 31: Zápy, Plocha stavby A a B.

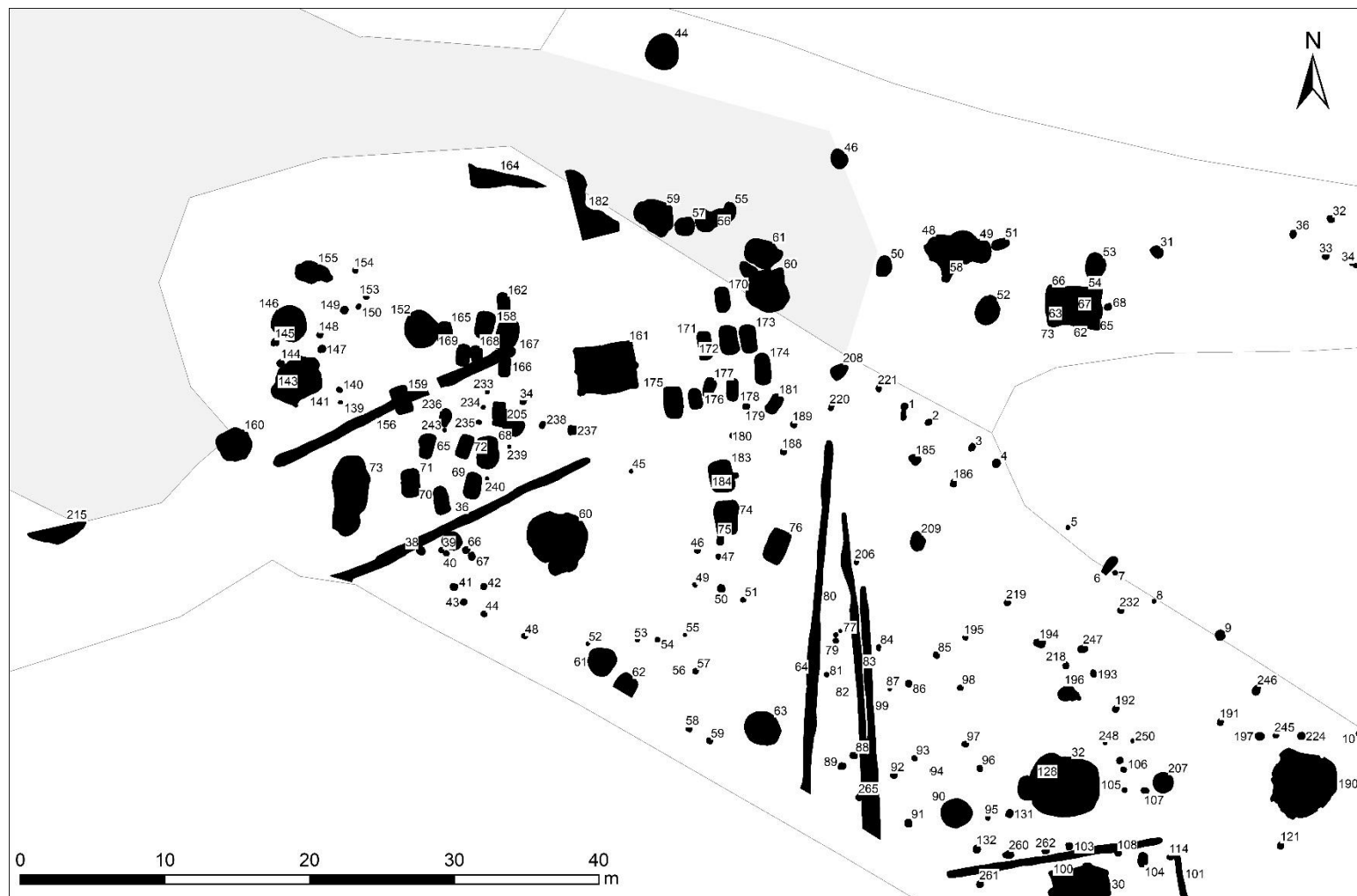
Obr. 32: Zápý, poloha lokality a reliéf terénu (Zabaged).

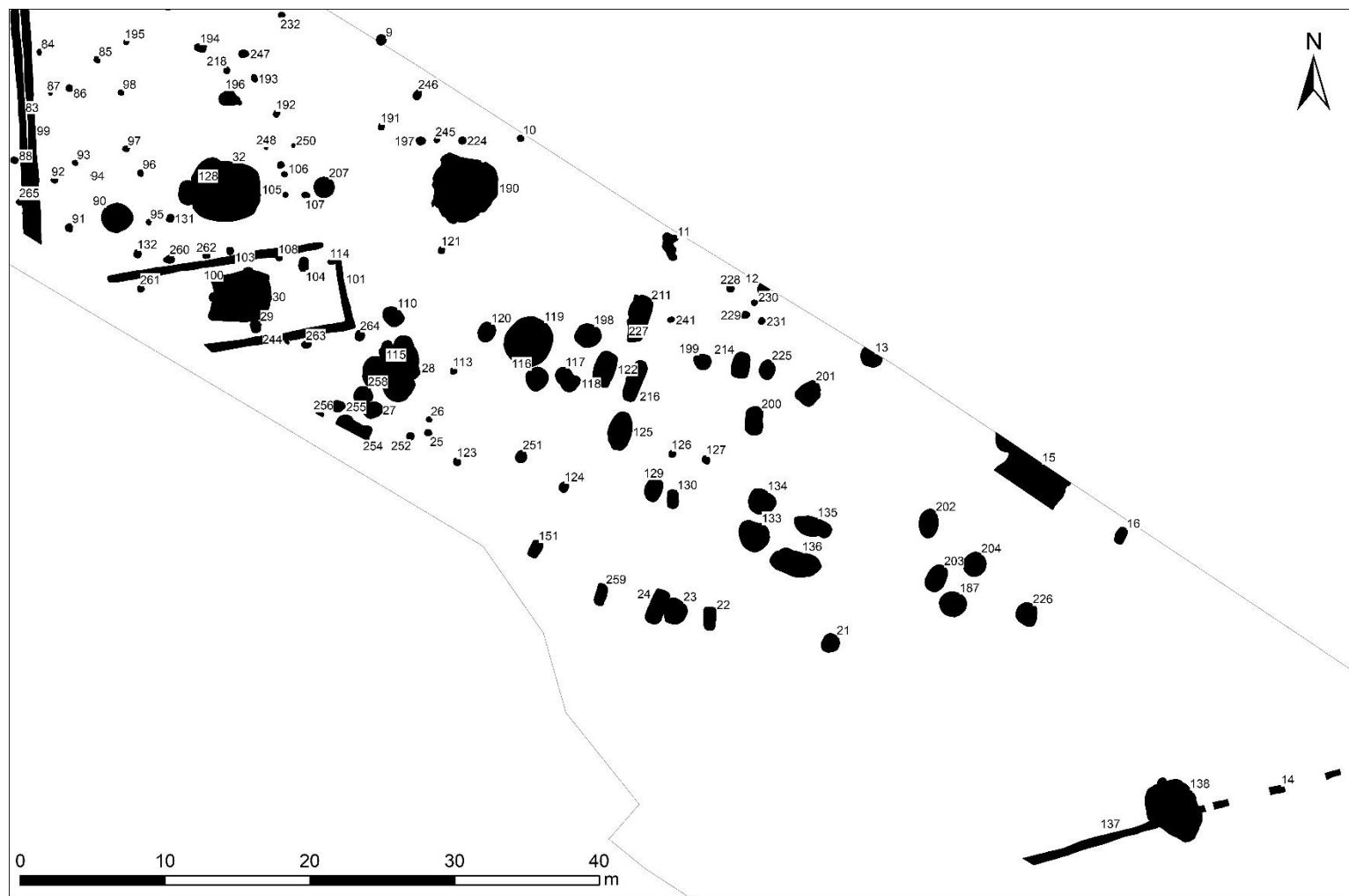
Obr. 33: Zápy, orientační plán lokality.

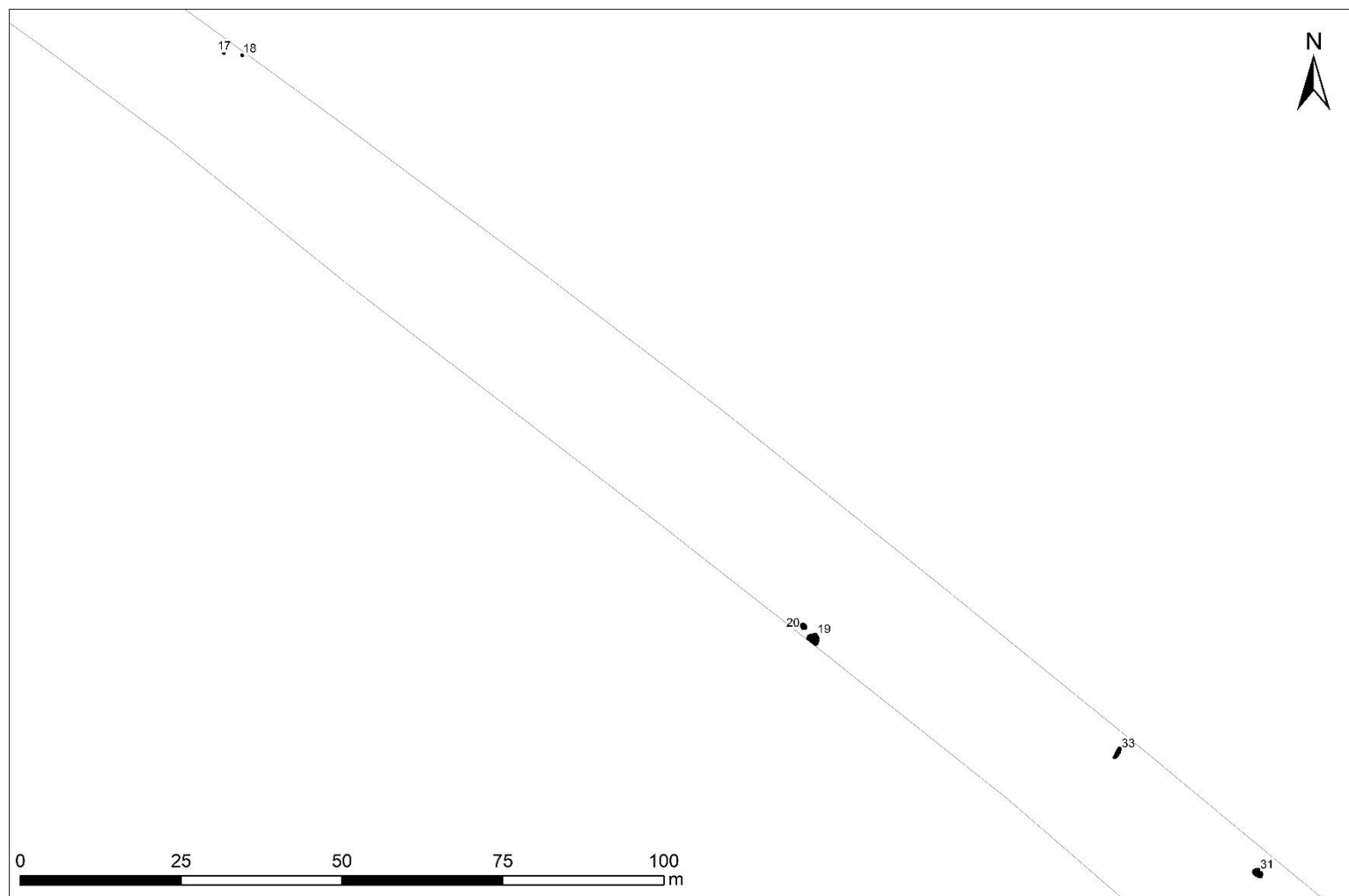
Obr. 34: Zápý, poloha objektů na ploše B.

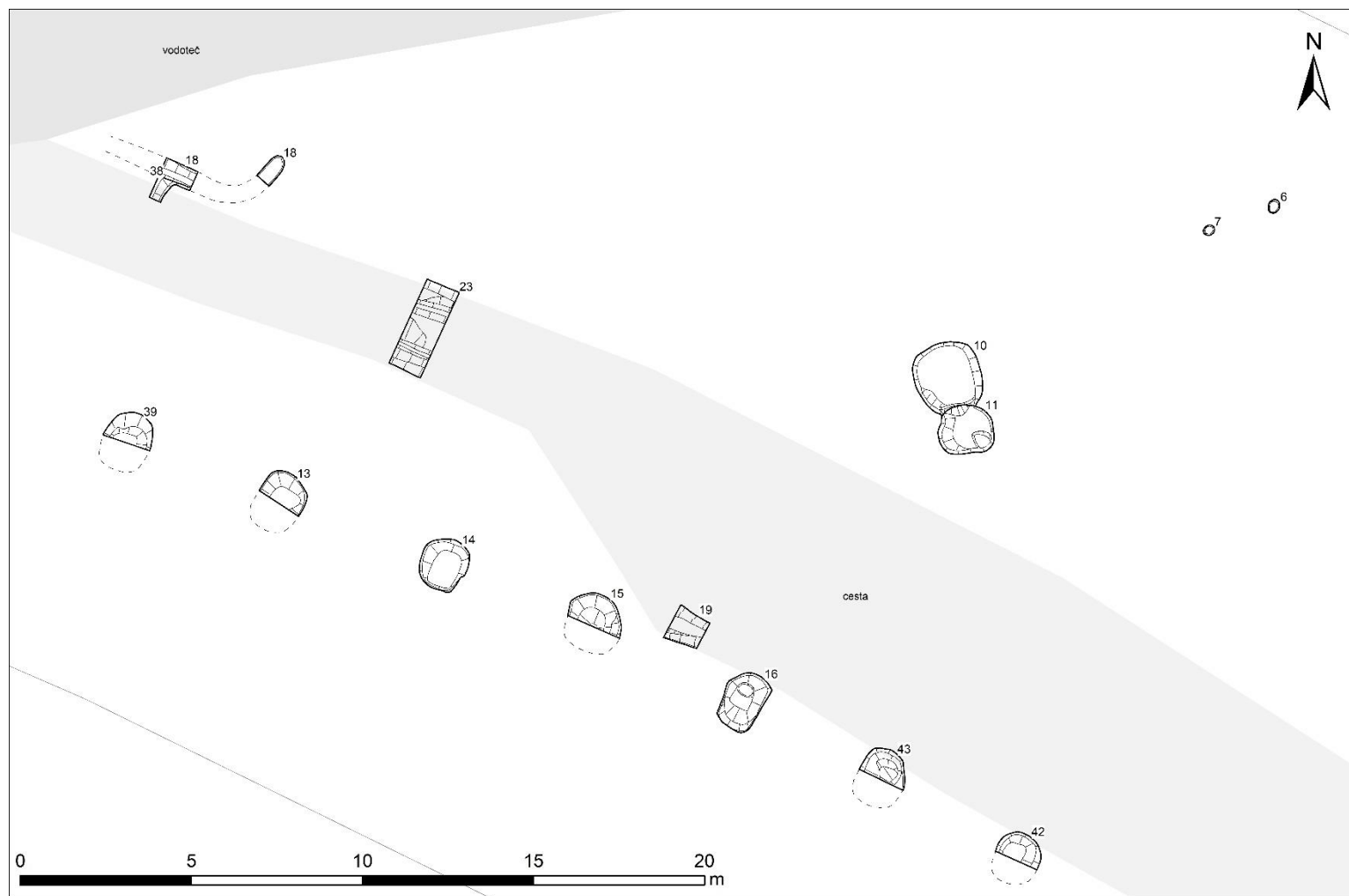
Obr. 35: Zápý, poloha objektů na ploše A, severní část.

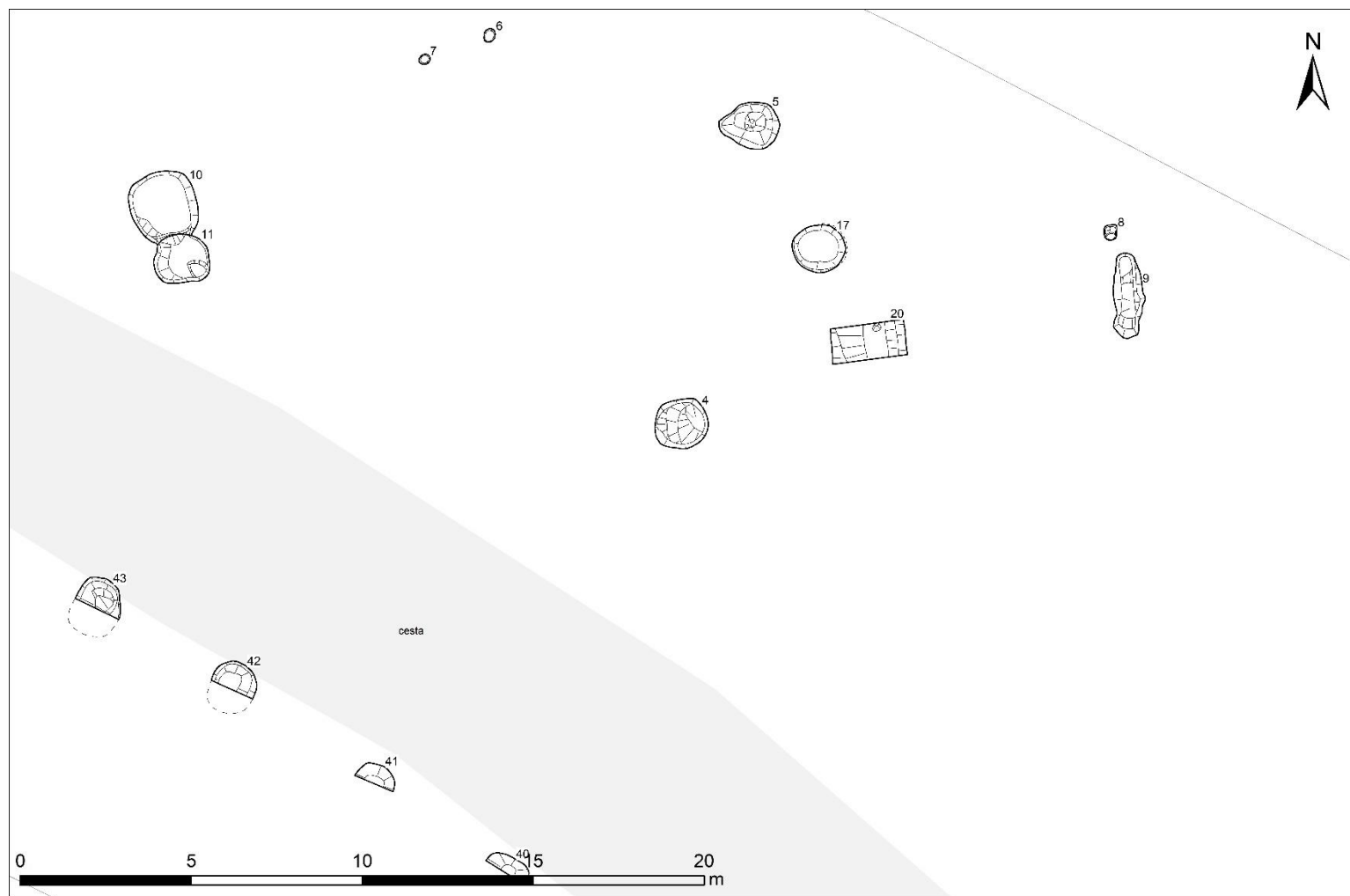
Obr. 36: Zápý, poloha objektů na ploše A, severní část, pokračování.

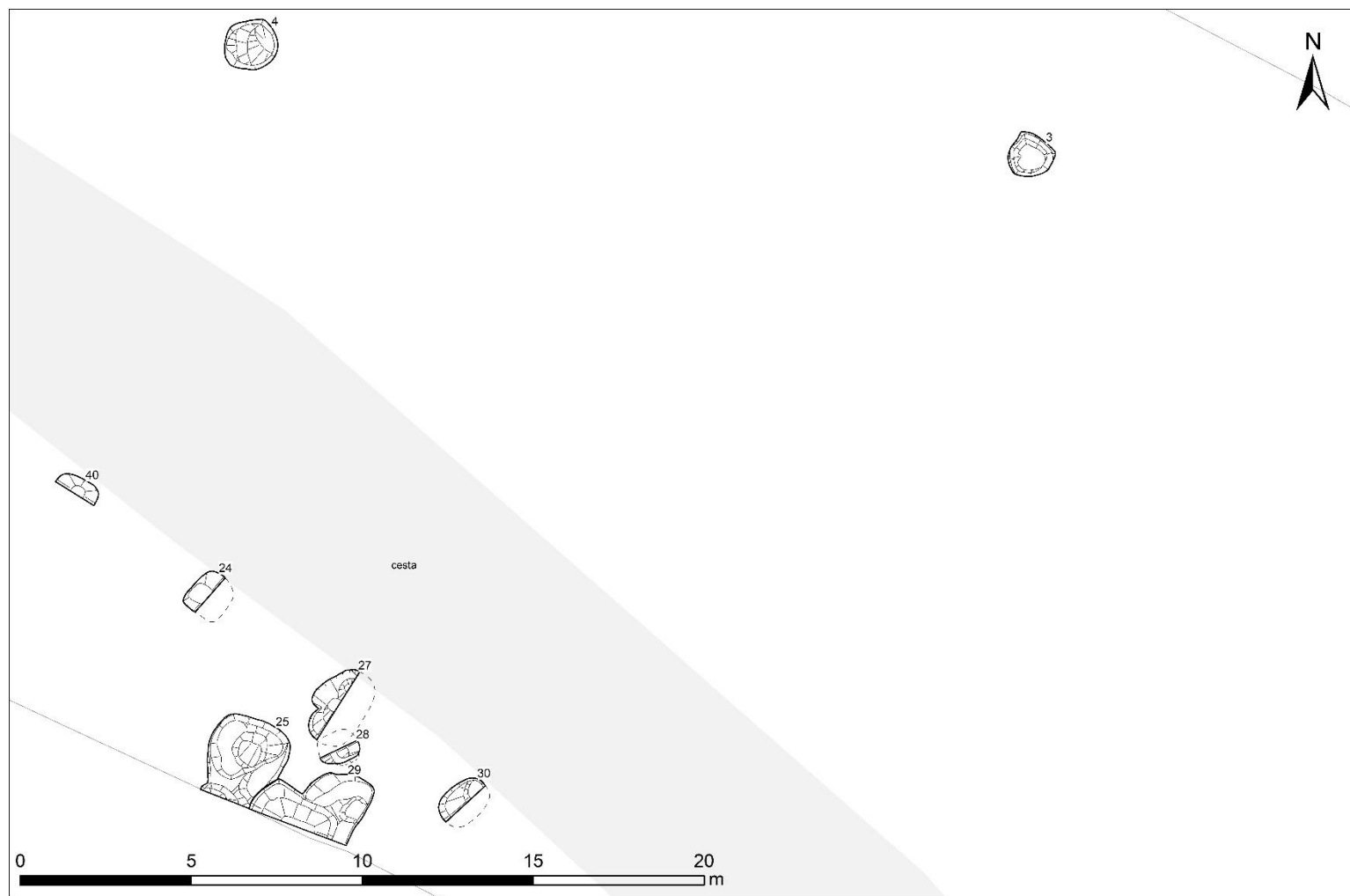
Obr. 37: Zápý, poloha objektů na ploše A, jižní část.

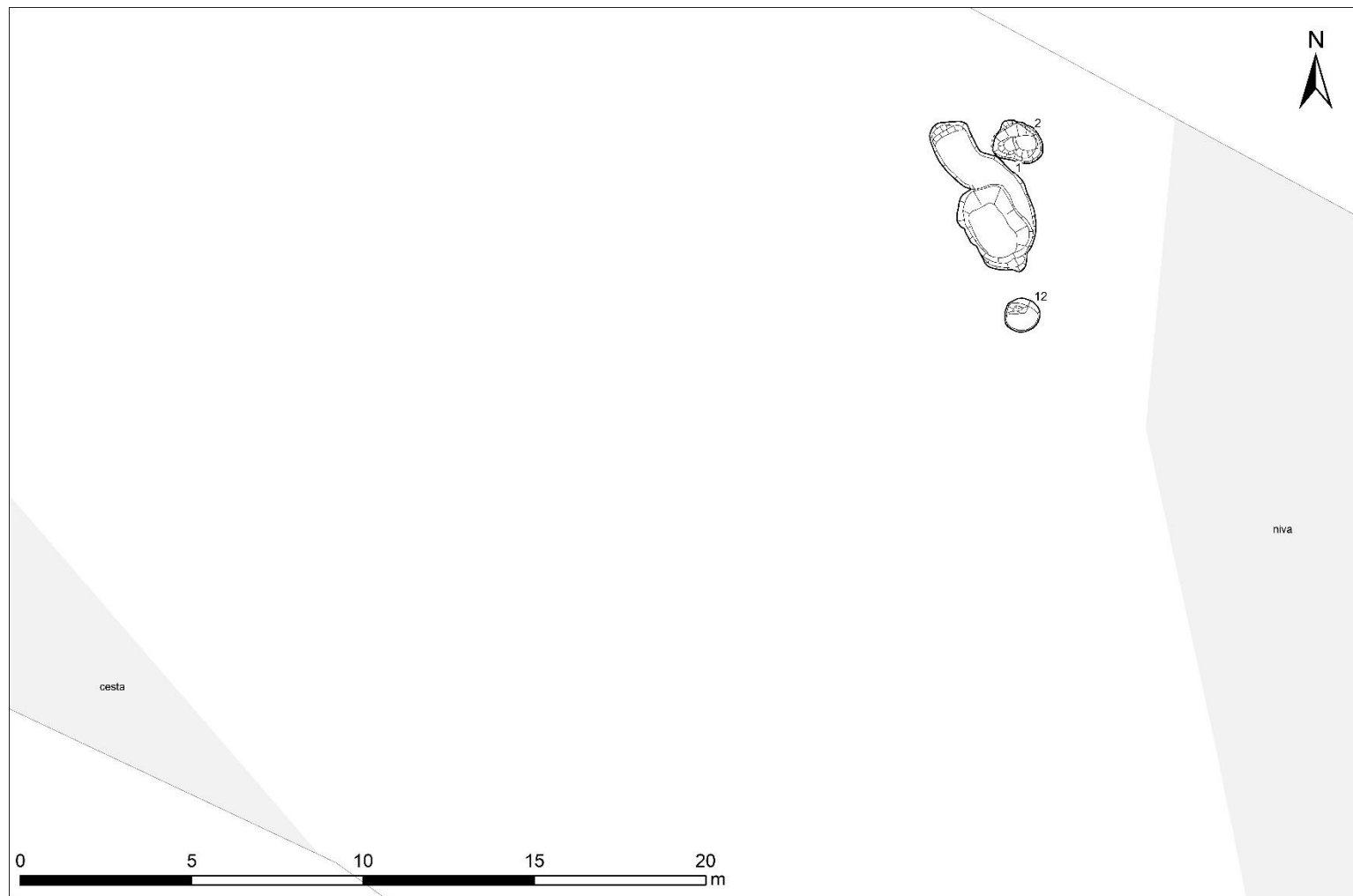
Obr. 38: Zápy, plocha B, detail 1.

Obr. 39: Zápy, plocha B, detail 2.

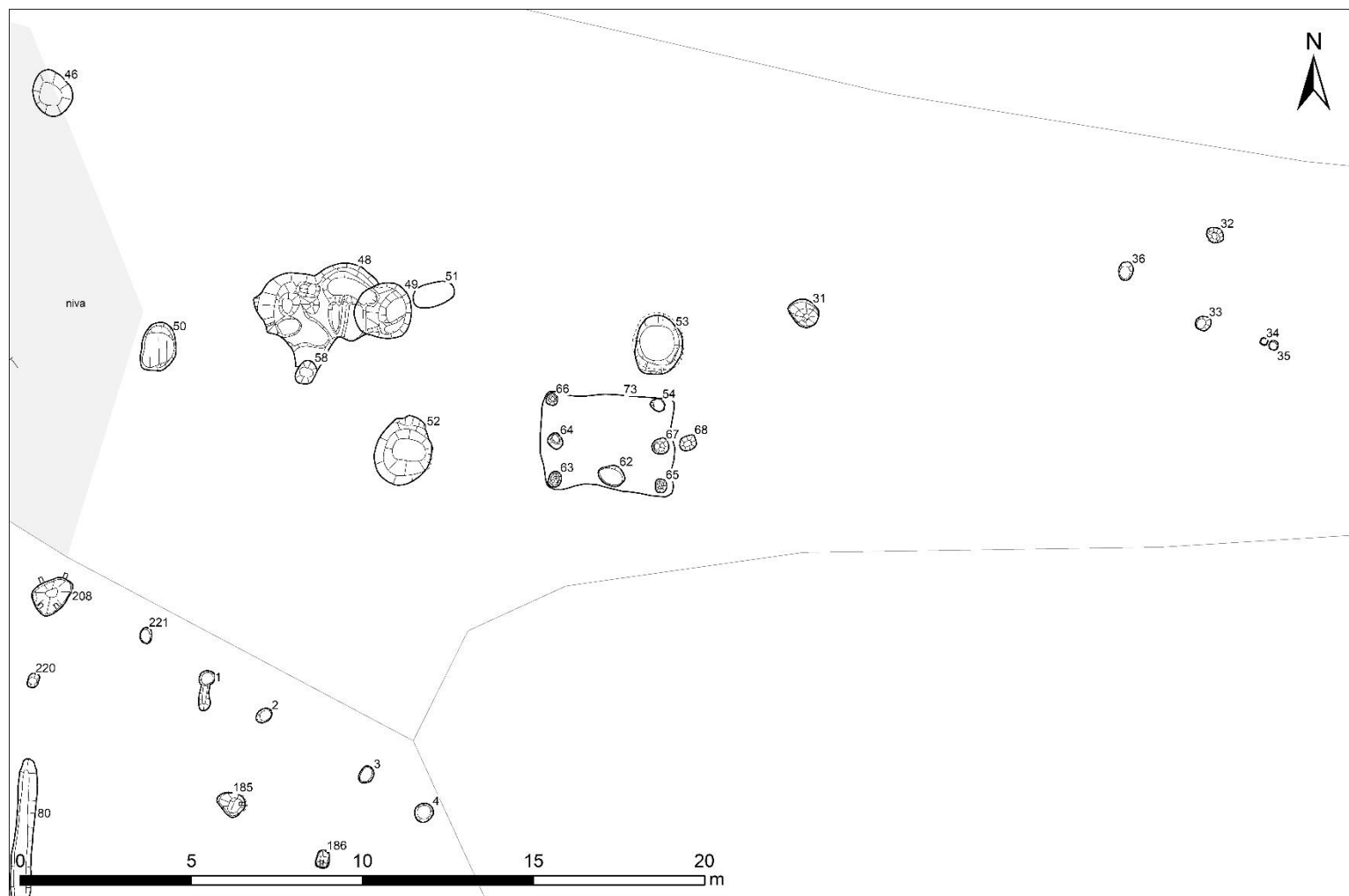
Obr. 40: Zápy, plocha B, detail 3.

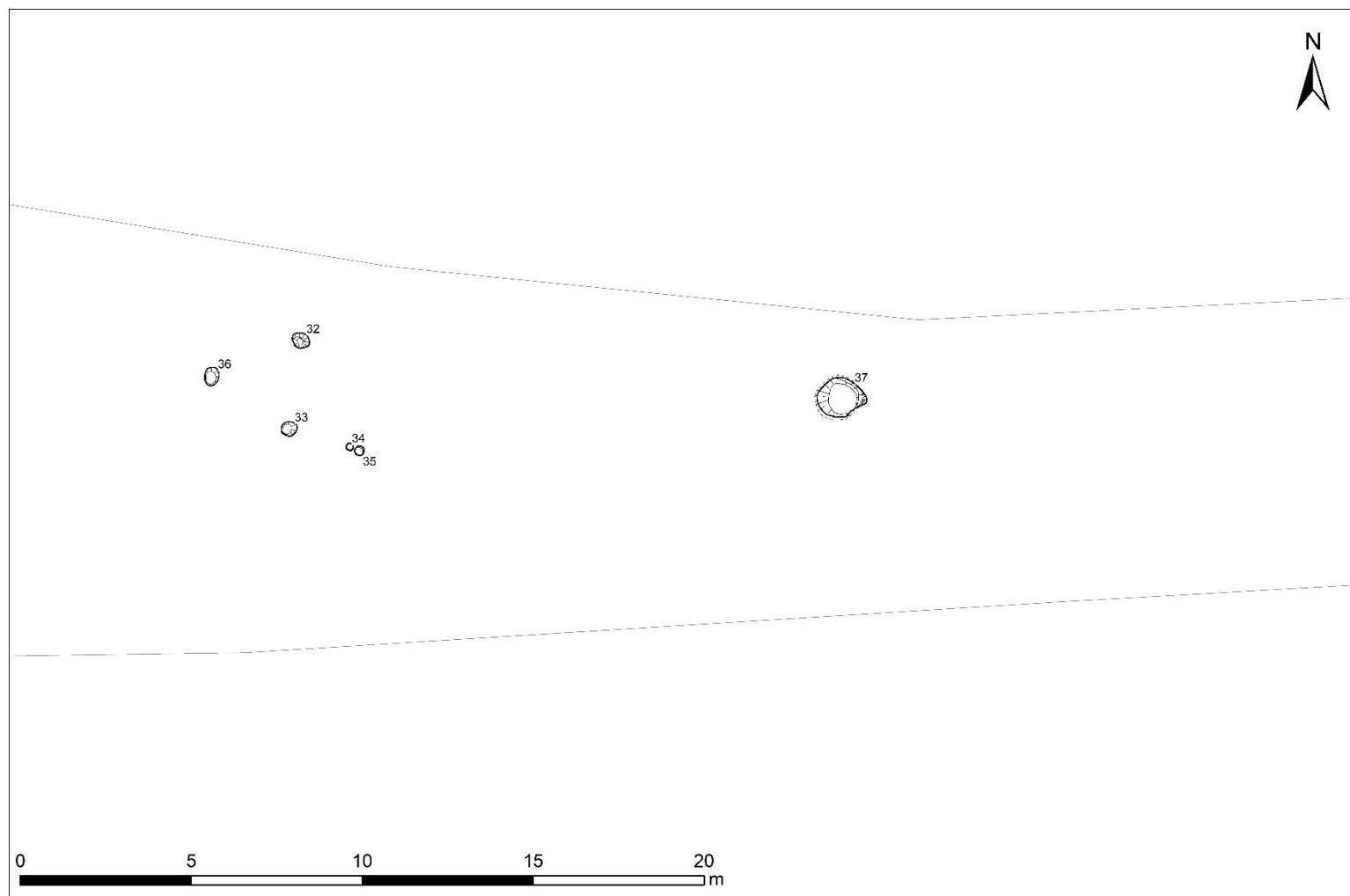
Obr. 41: Zápy, plocha B, detail 4.

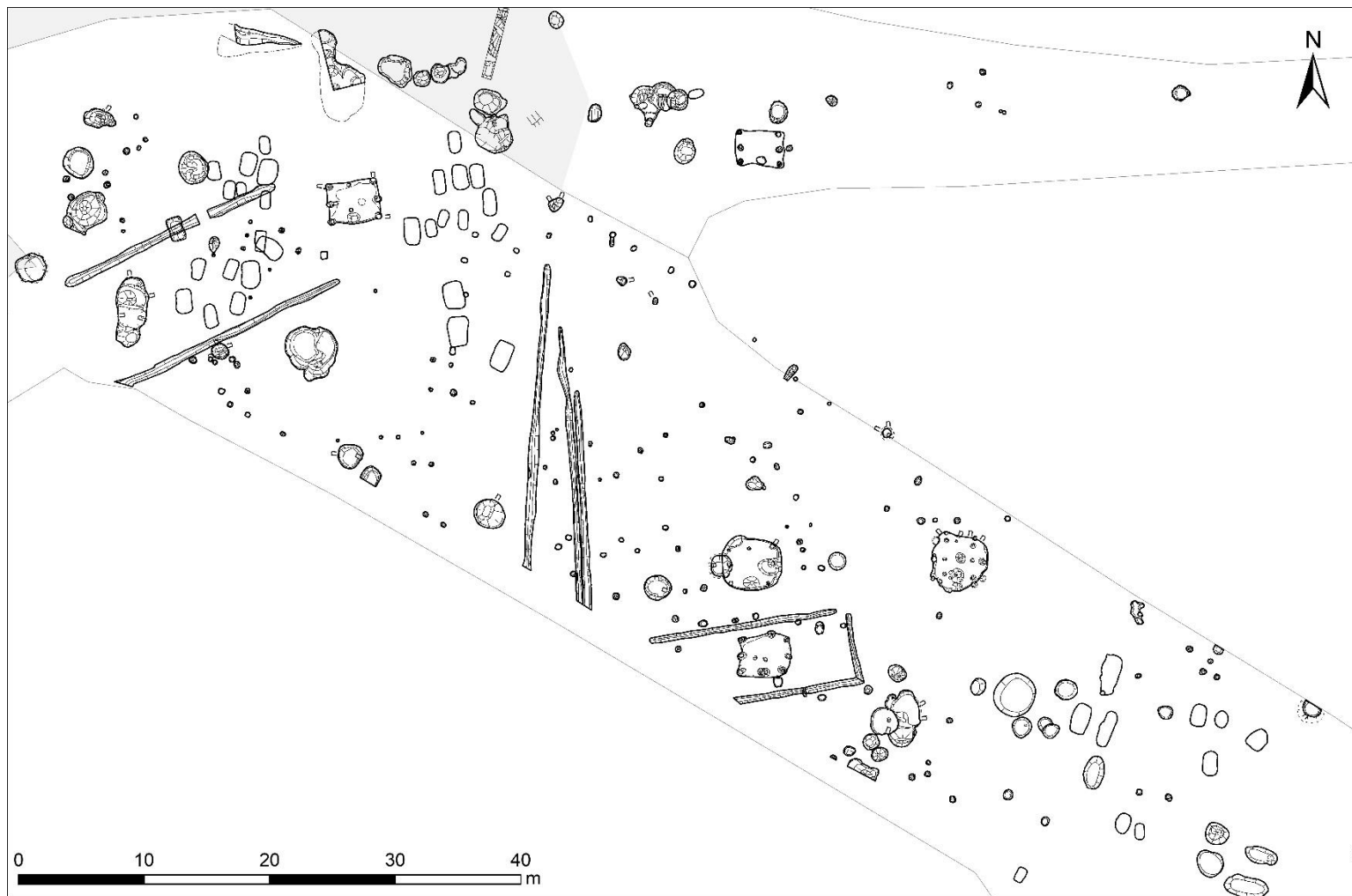
Obr. 42: Zápy, plocha B, detail 5.

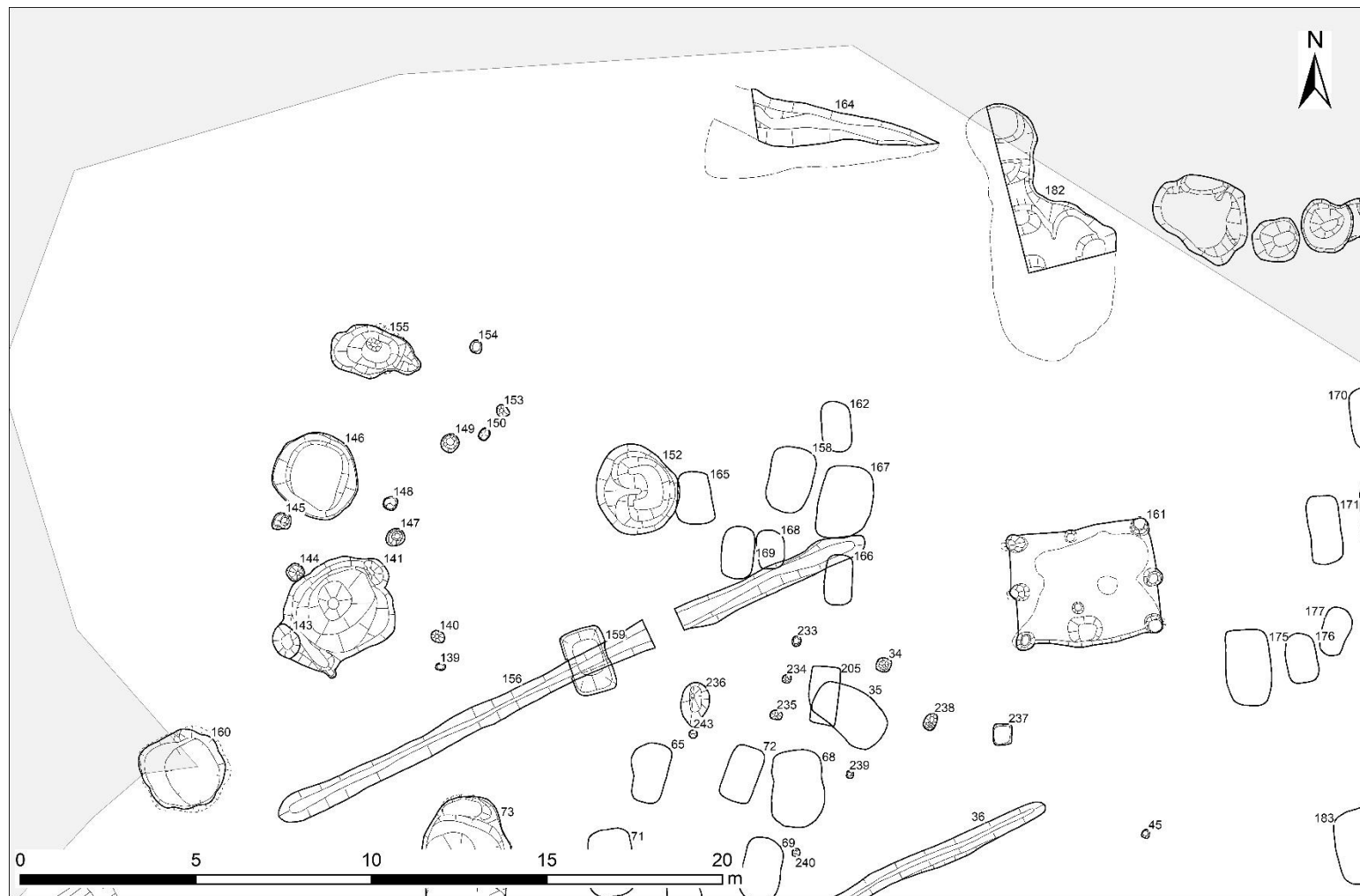
Obr. 42: Zápy, plocha B, detail 6.

Obr. 43: Zápy, plocha B, detail 7.

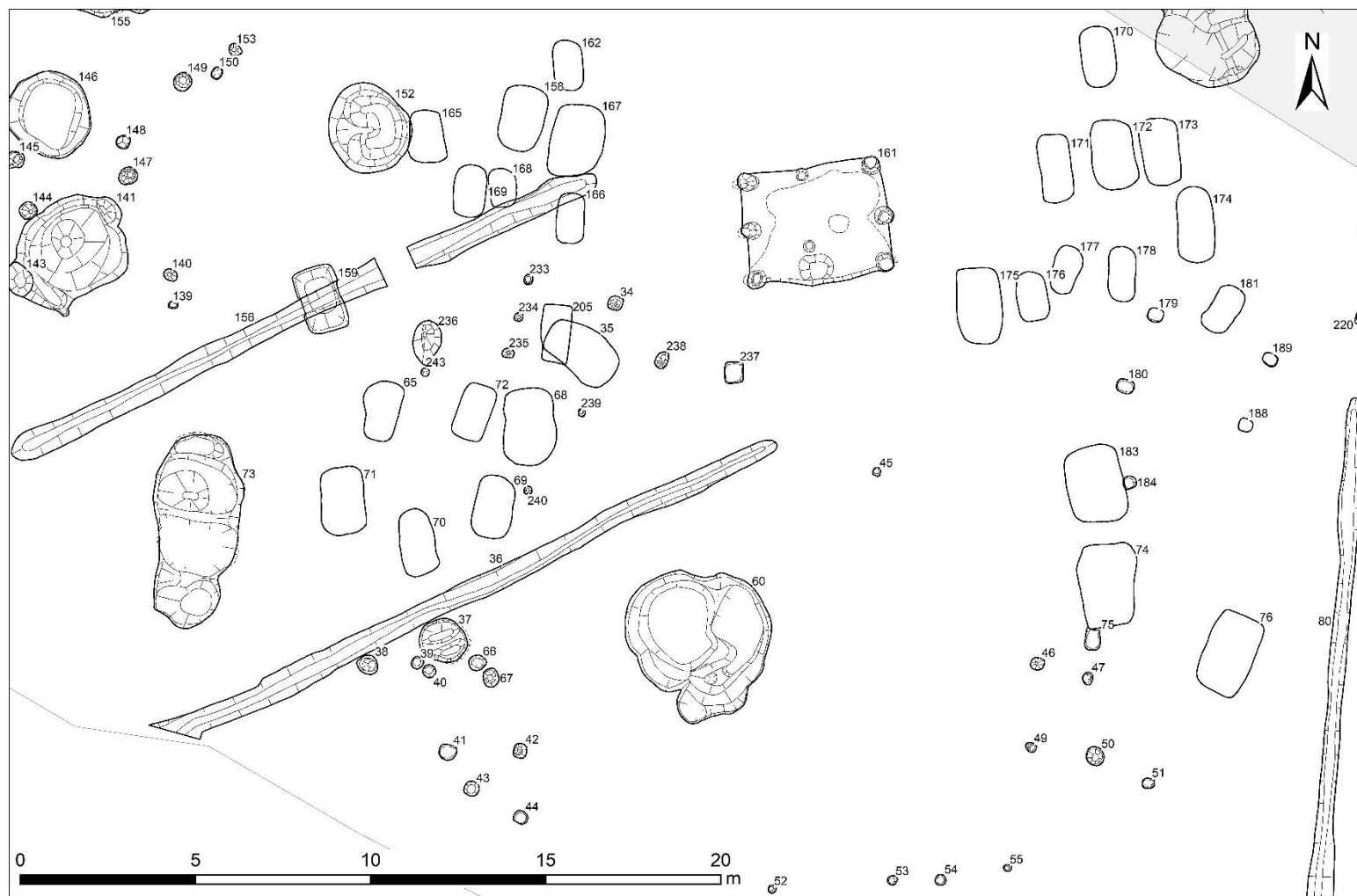
Obr. 44: Zápý, pohled na centrální část sídliště (plocha A, severně plocha B).

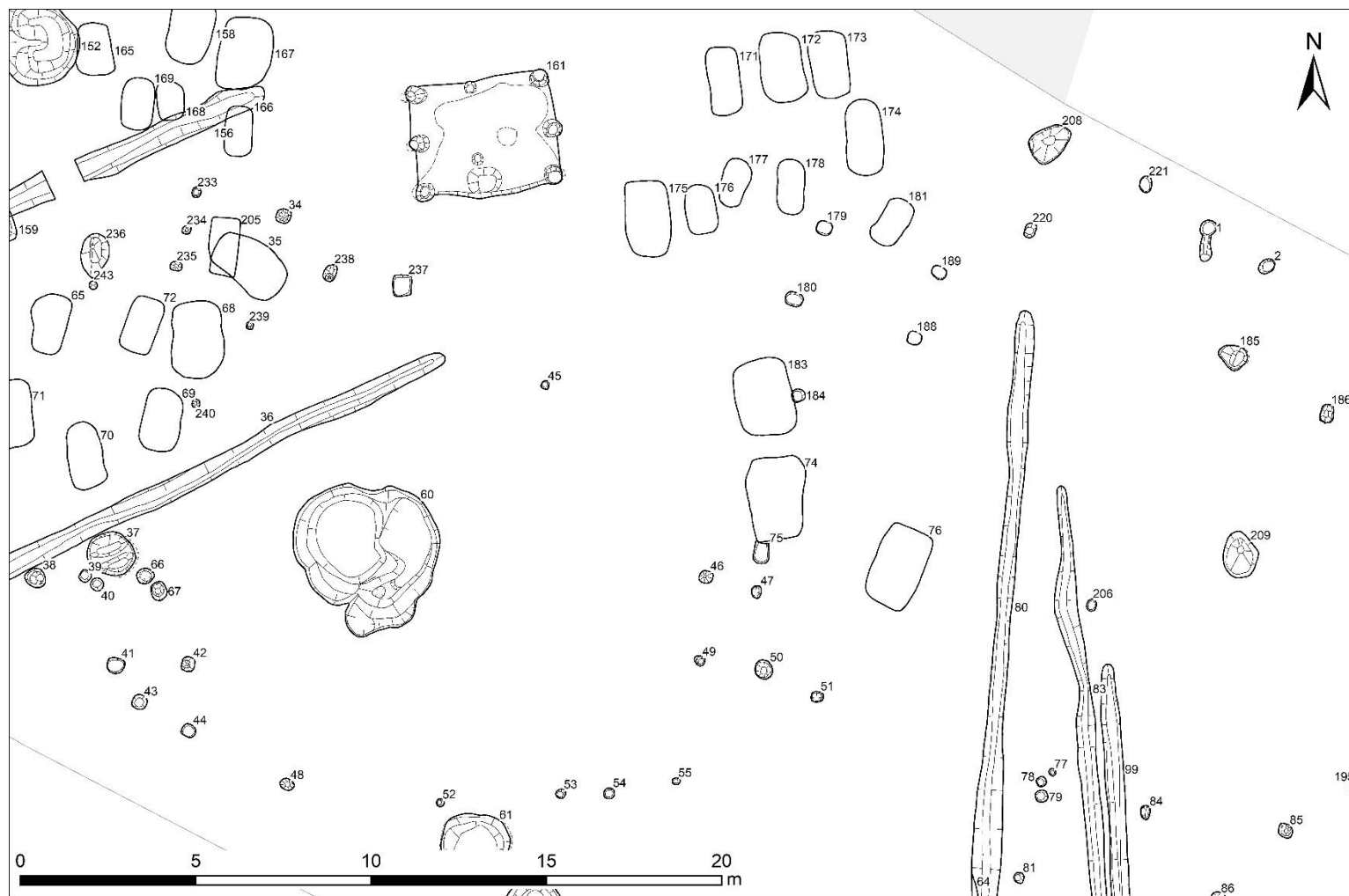
Obr. 45: Zápy, plocha A, detail 1.

Obr. 46: Zápý, plocha A, detail 2.

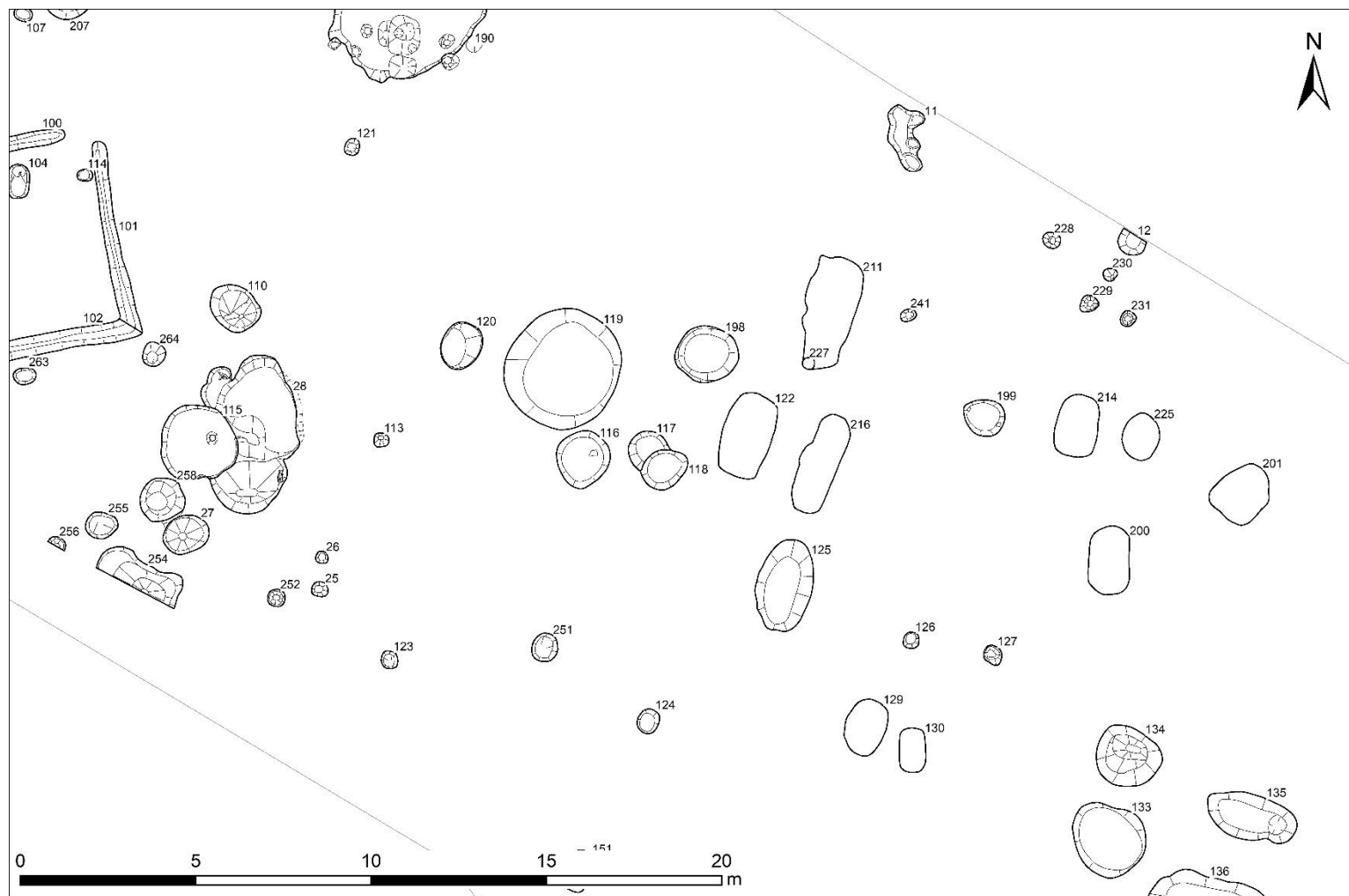
Obr. 47: Zápy, plocha A, detail 3.

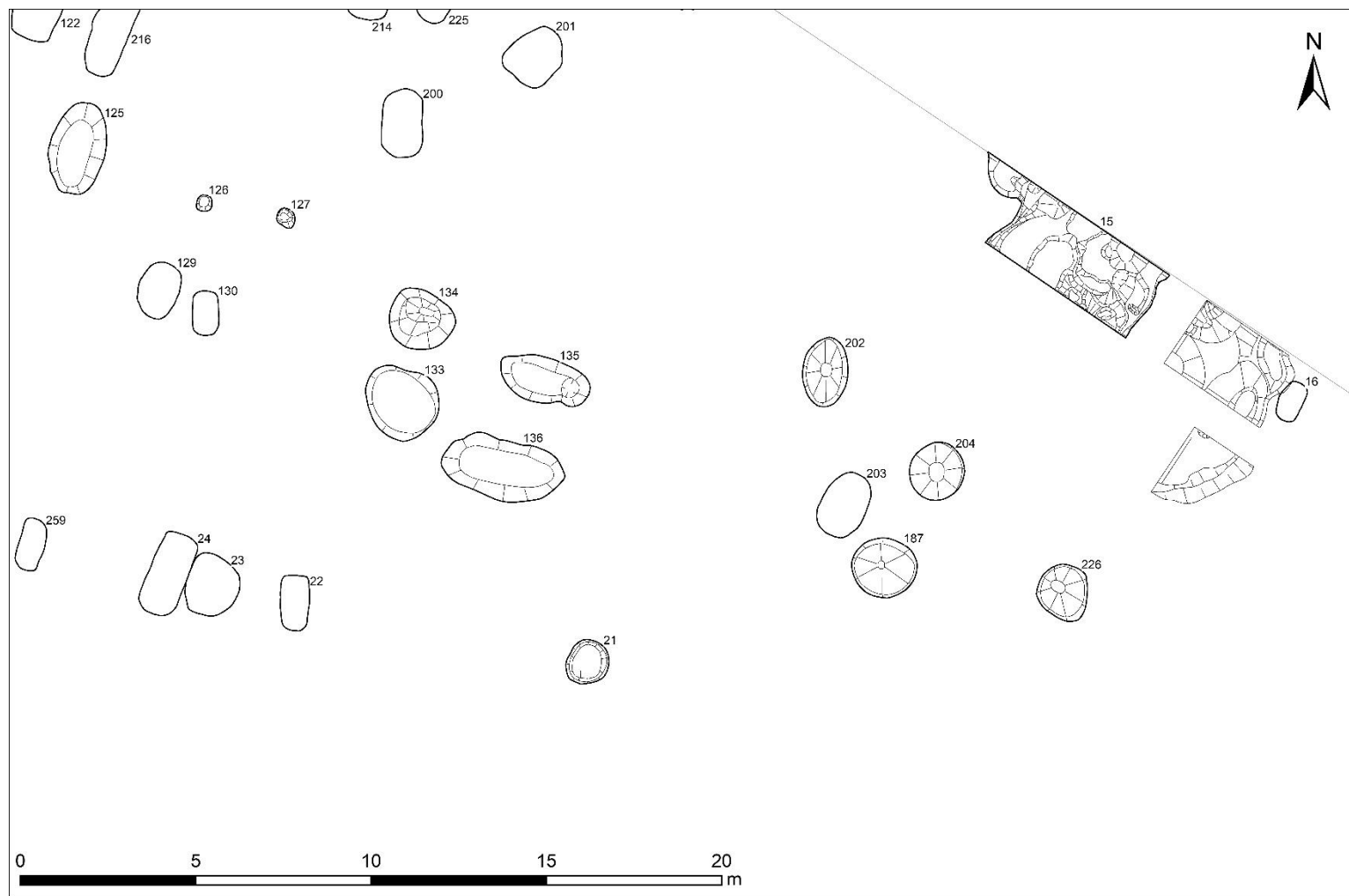
Obr. 48: Zápy, plocha A, detail 4.

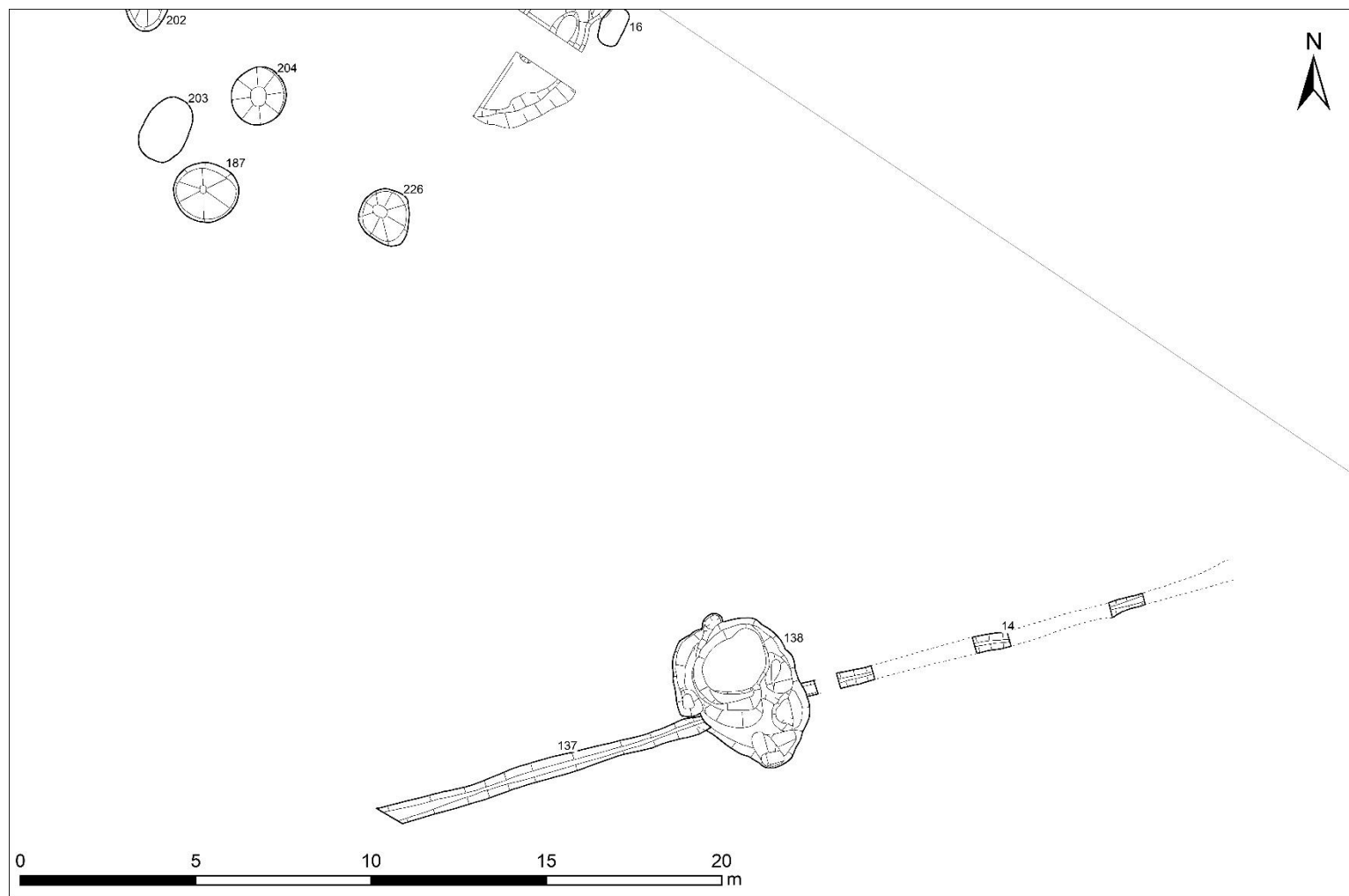
Obr. 49: Zápy, plocha A, detail 5.

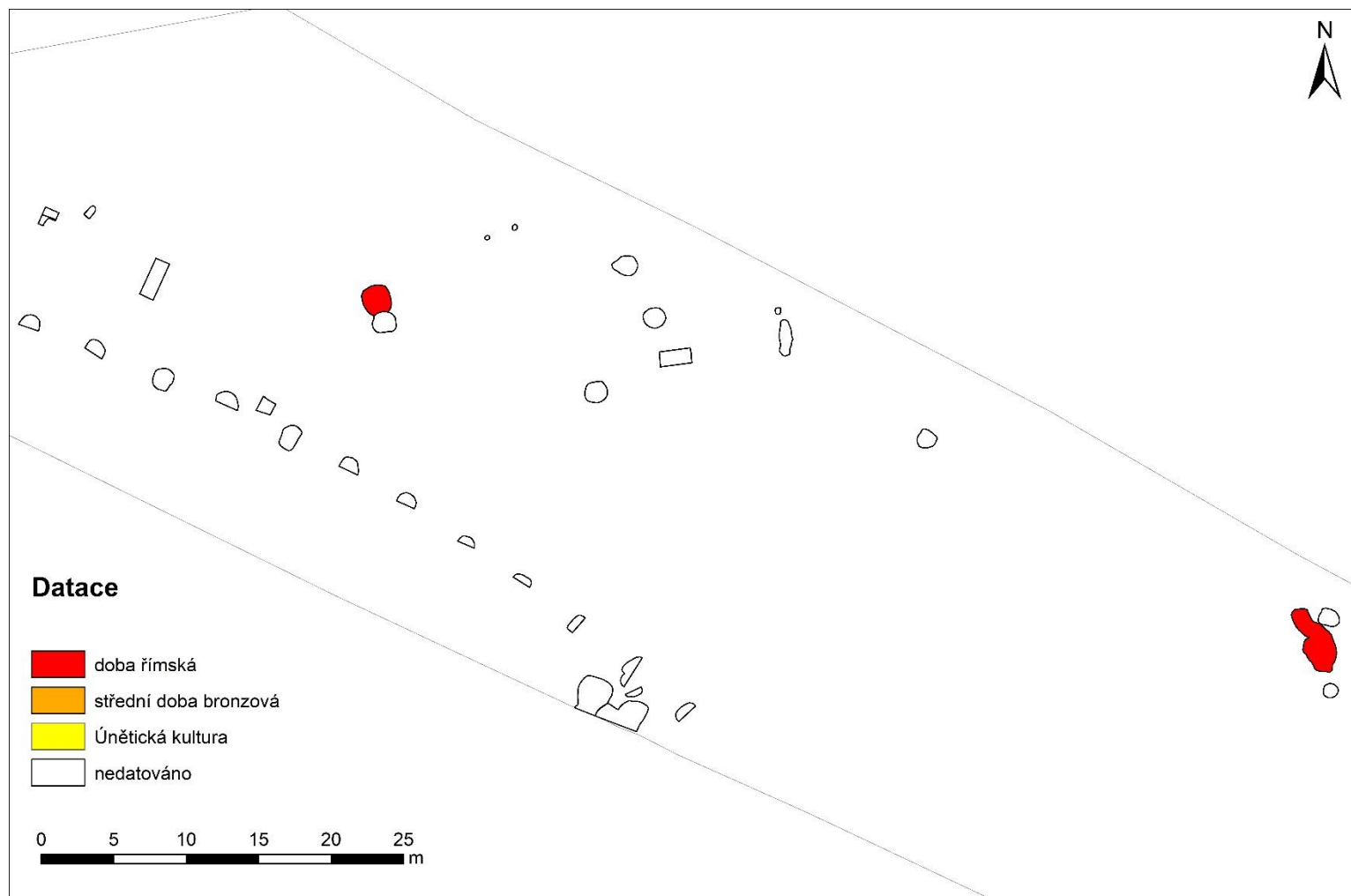
Obr. 51: Zápy, plocha A, detail 7.

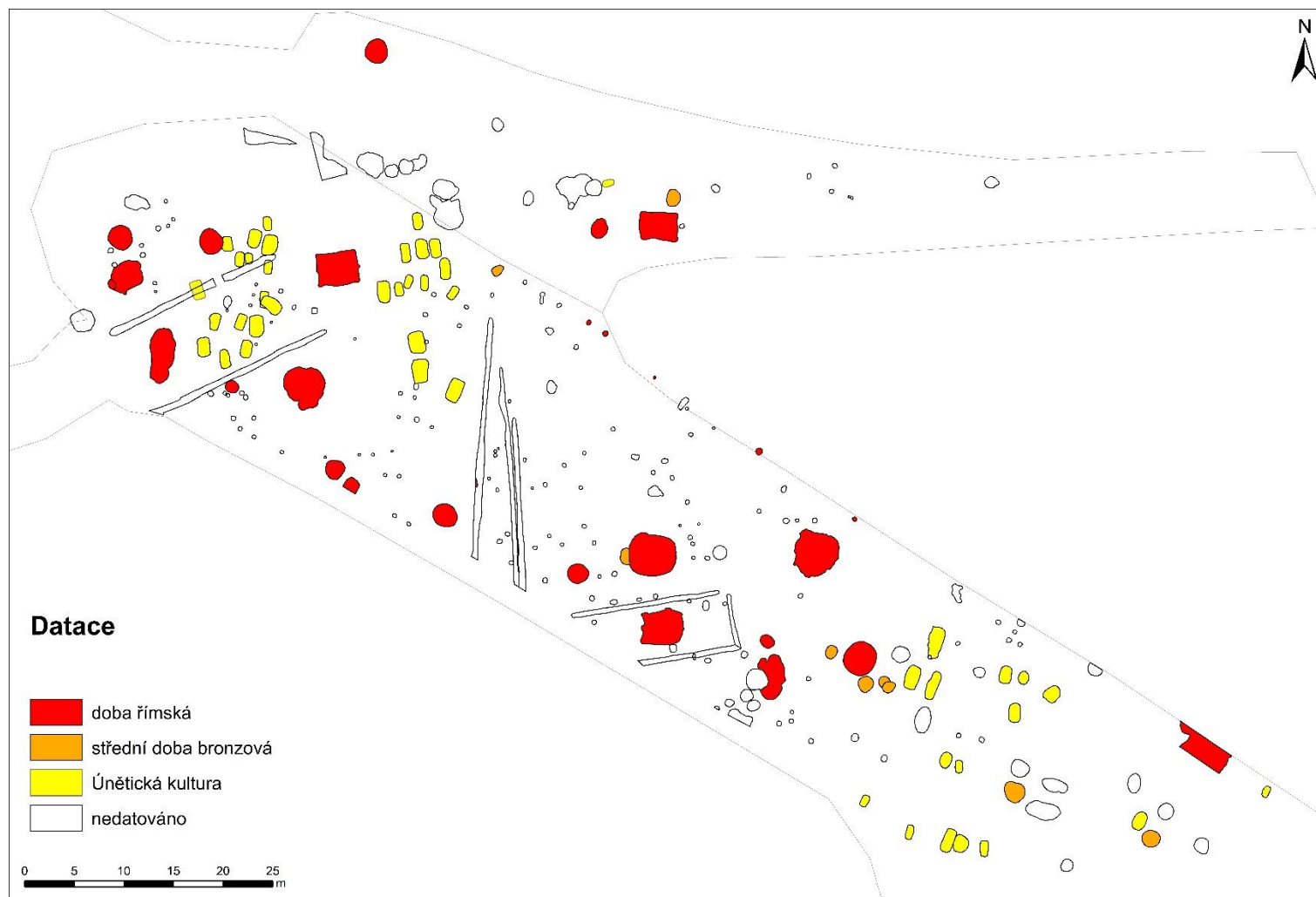
Obr. 52: Zápy, plocha A, detail 8.

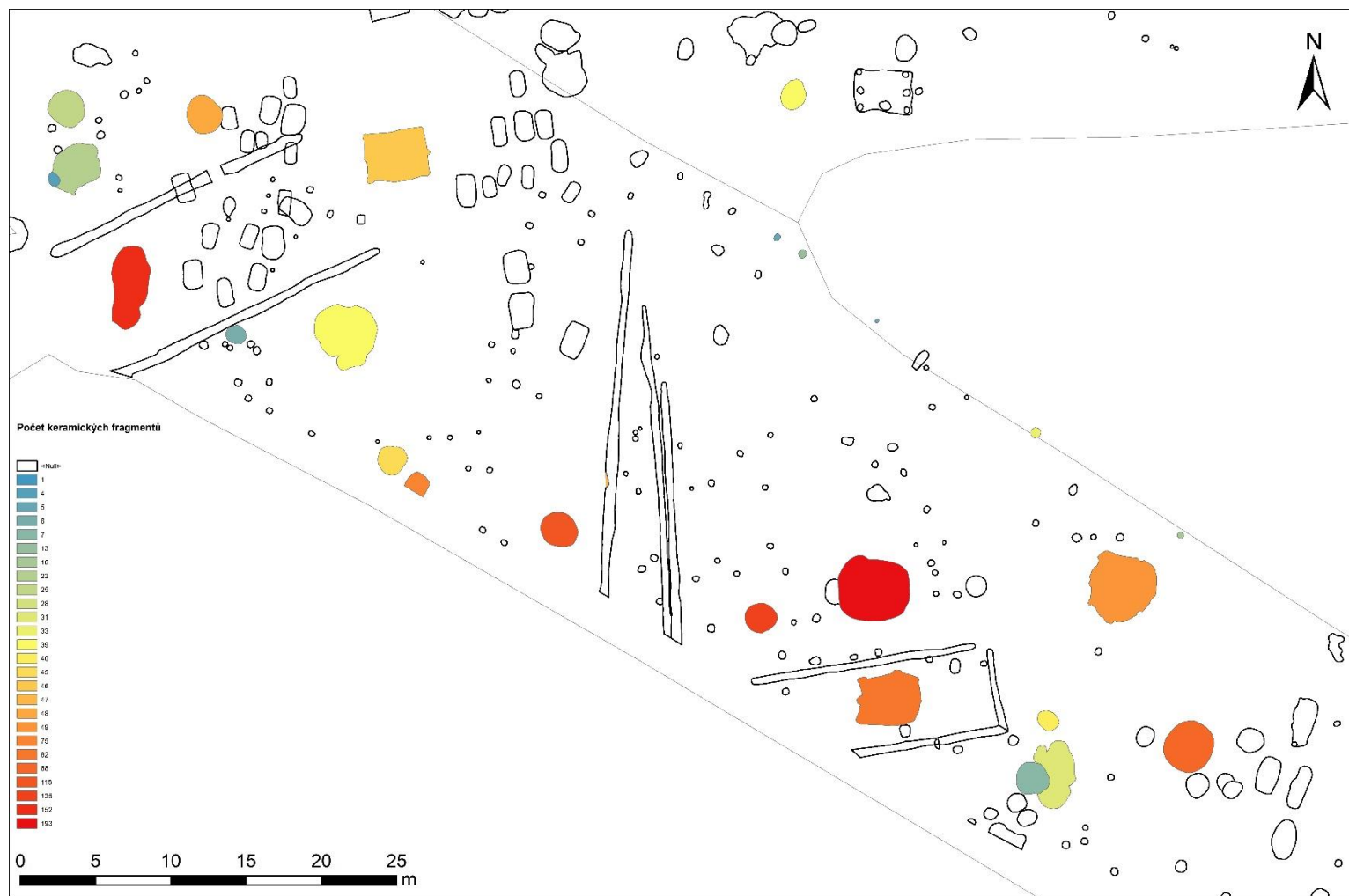
Obr. 53: Zápy, plocha A, detail 9.

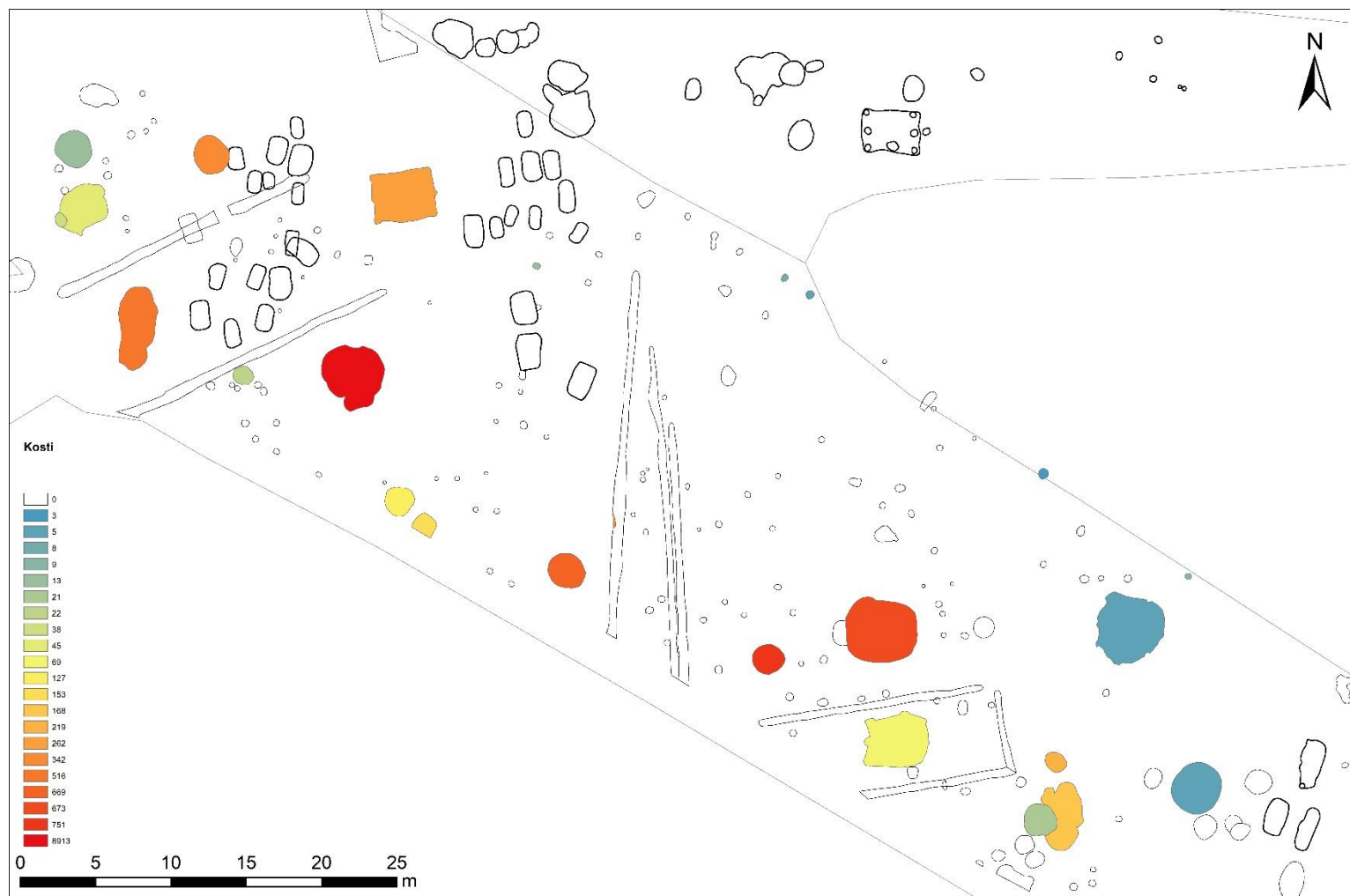
Obr. 54: Zápy, plocha B, datované objekty.

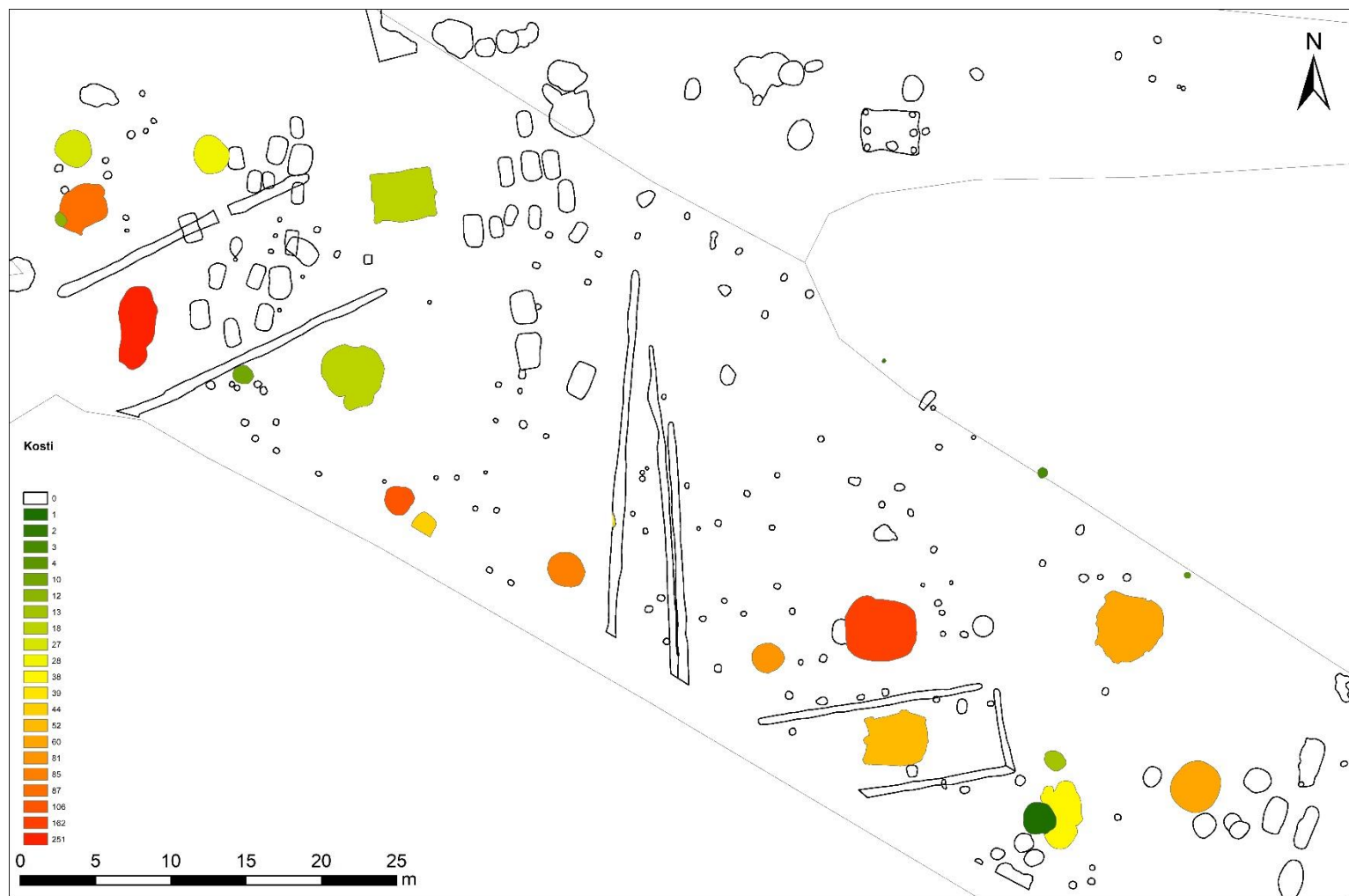
Obr. 55: Zápy, plocha A a B, datované objekty.

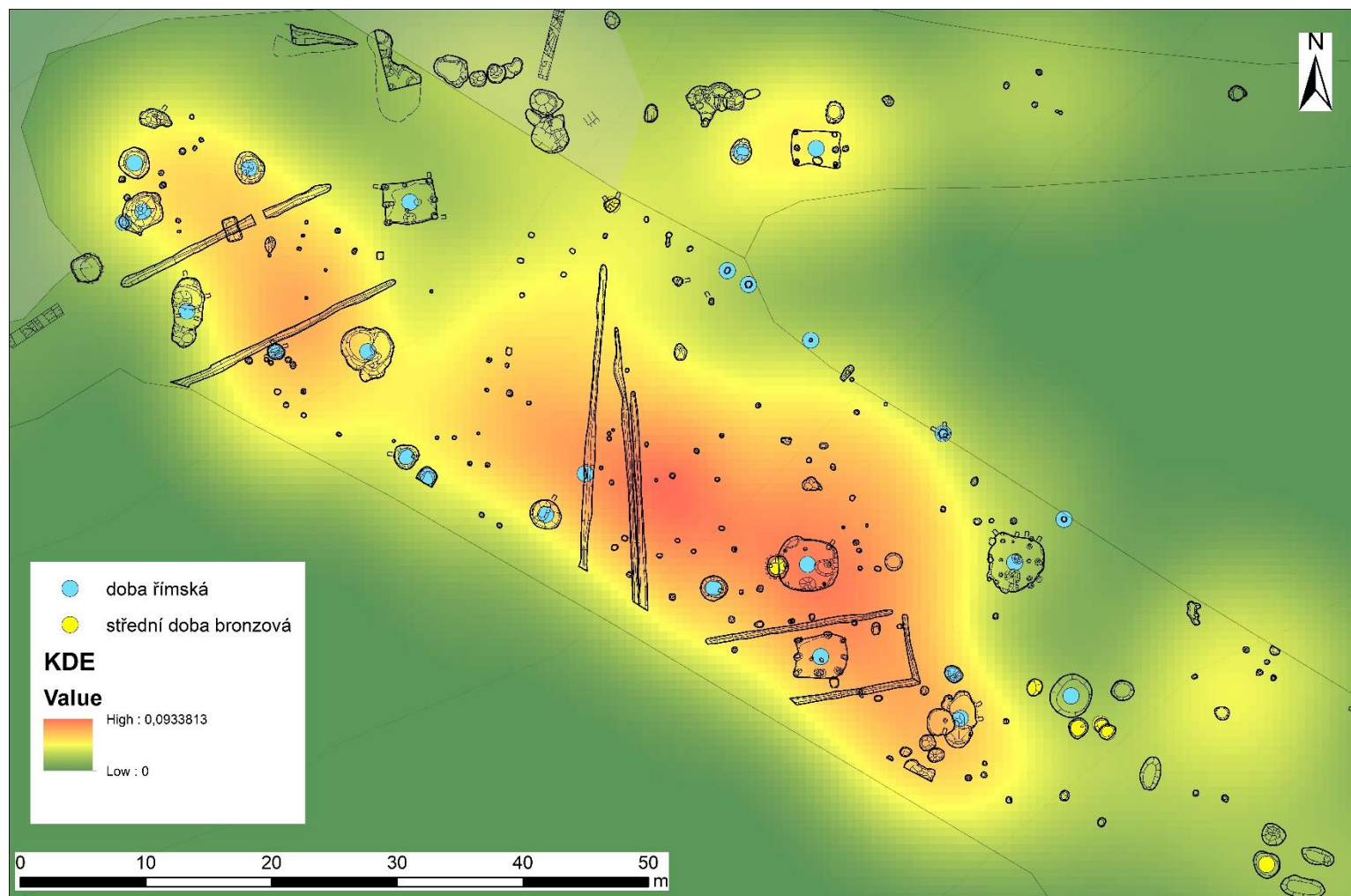
Obr. 56: Zápy, centrální část lokality, množství keramických fragmentů v objektech.

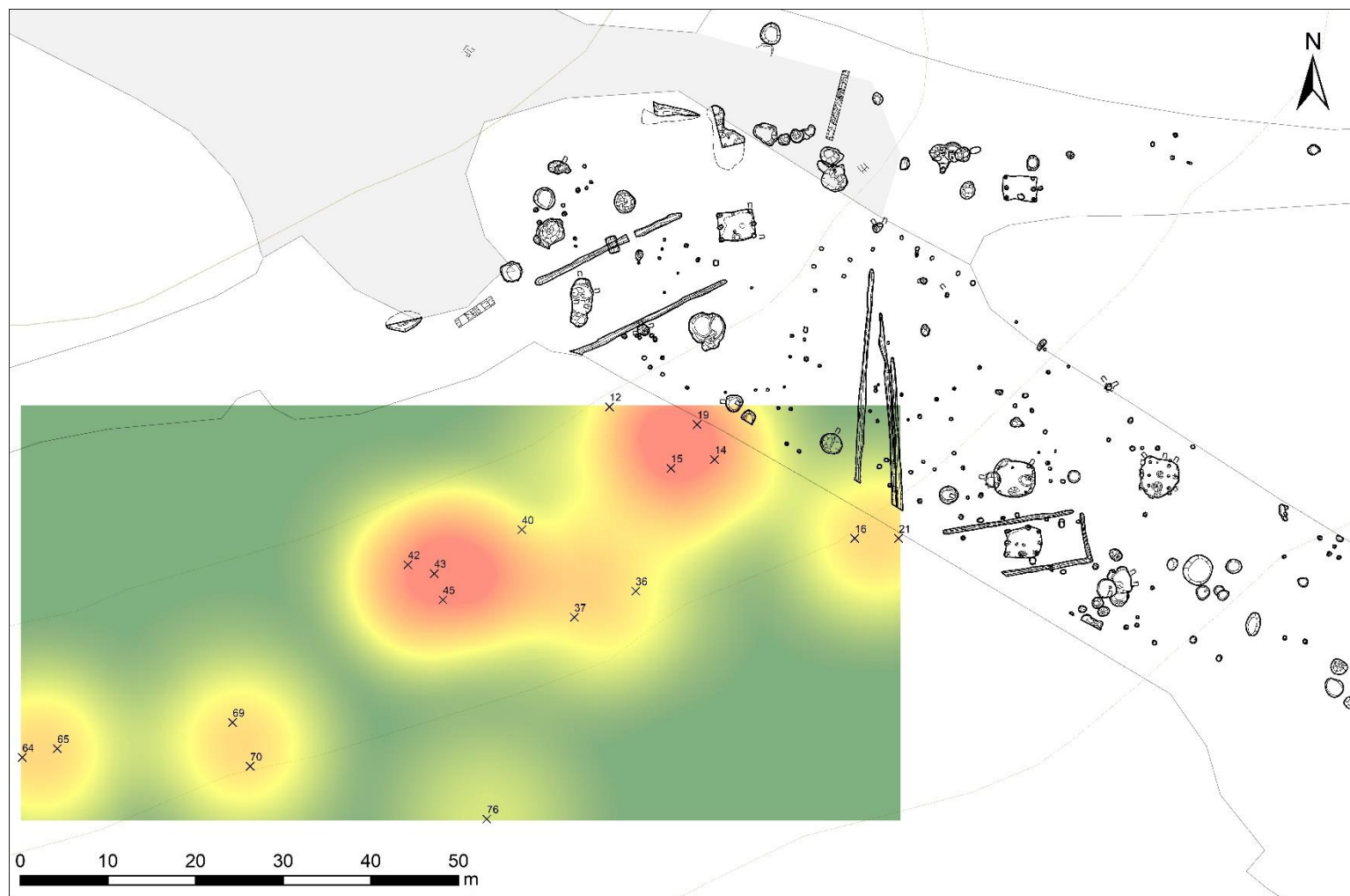
Obr. 57: Zápy, centrální část lokality, množství mazanice v objektech.

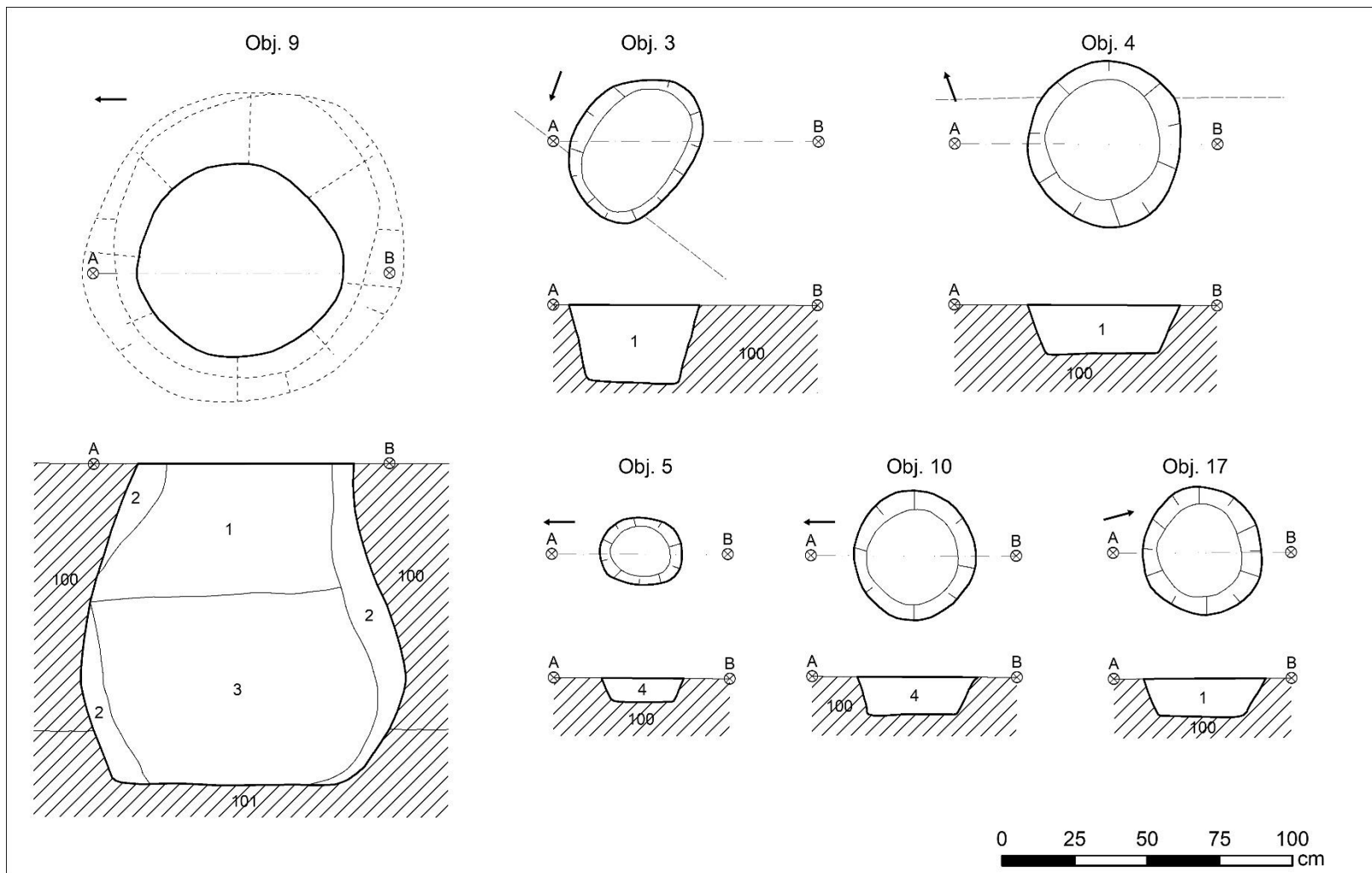
Obr. 58: Zápy, centrální část lokality, množství kostí v objektech.

Obr. 59: Zápy, centrální část lokality, datované objekty a prostorové koncentrace nedatovaných objektů.

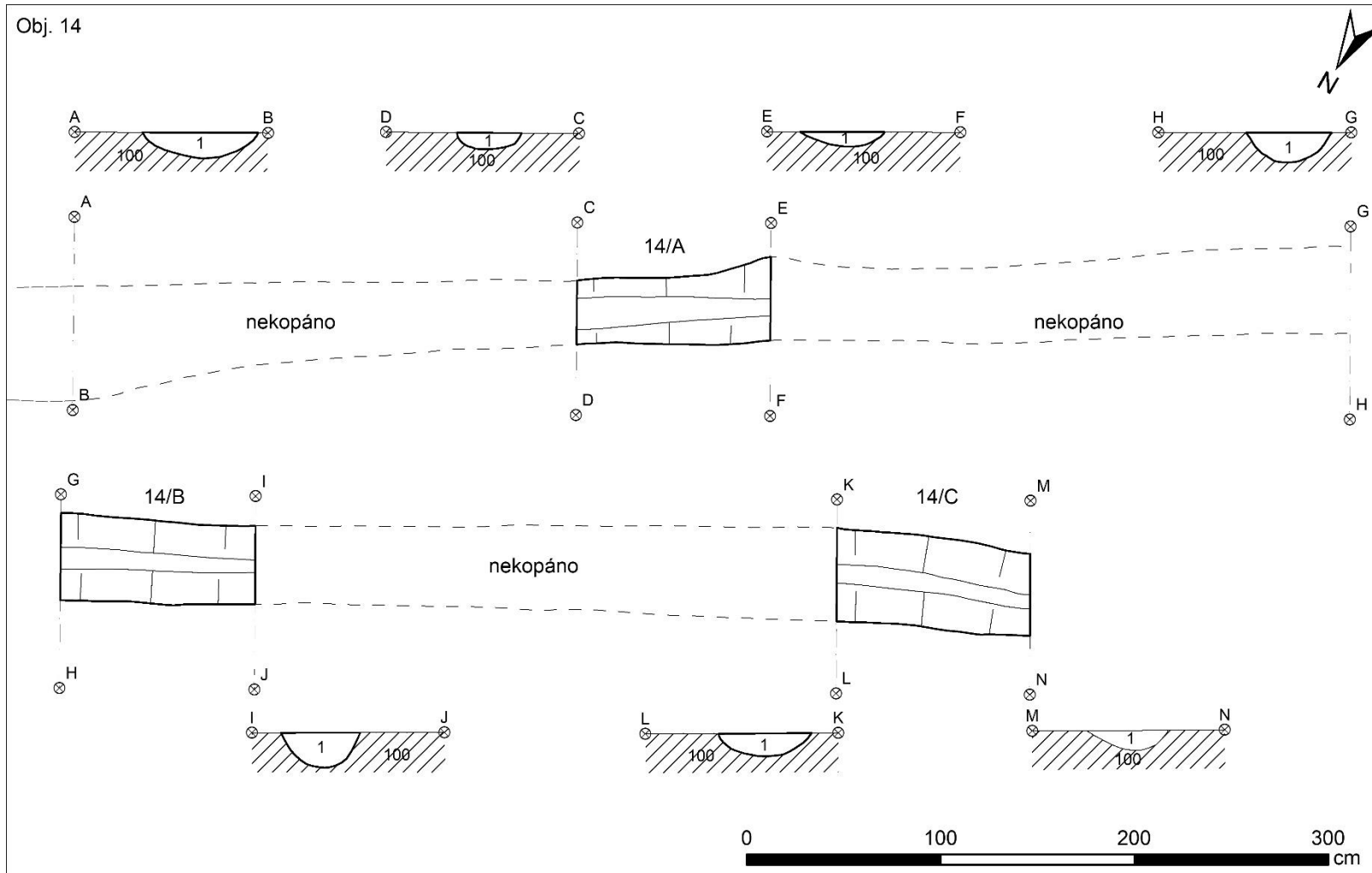

Obr. 60: Zápory, nálezy mincí (uvedeno číslo sáčku) a centrální část sídliště.

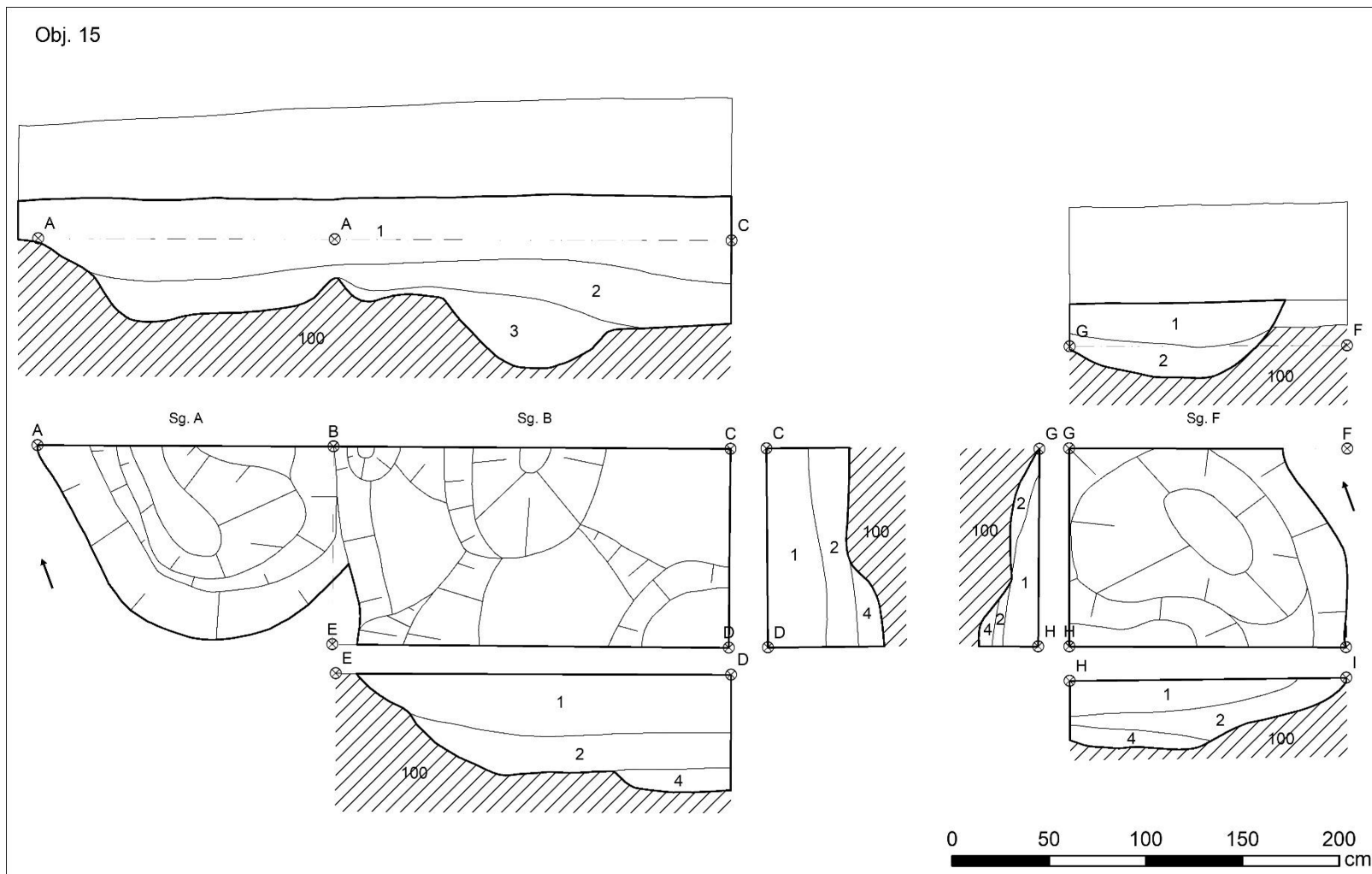

Obr. 61: Zápy, plocha A, objekty 3, 4, 5, 9, 10, 10, 17.

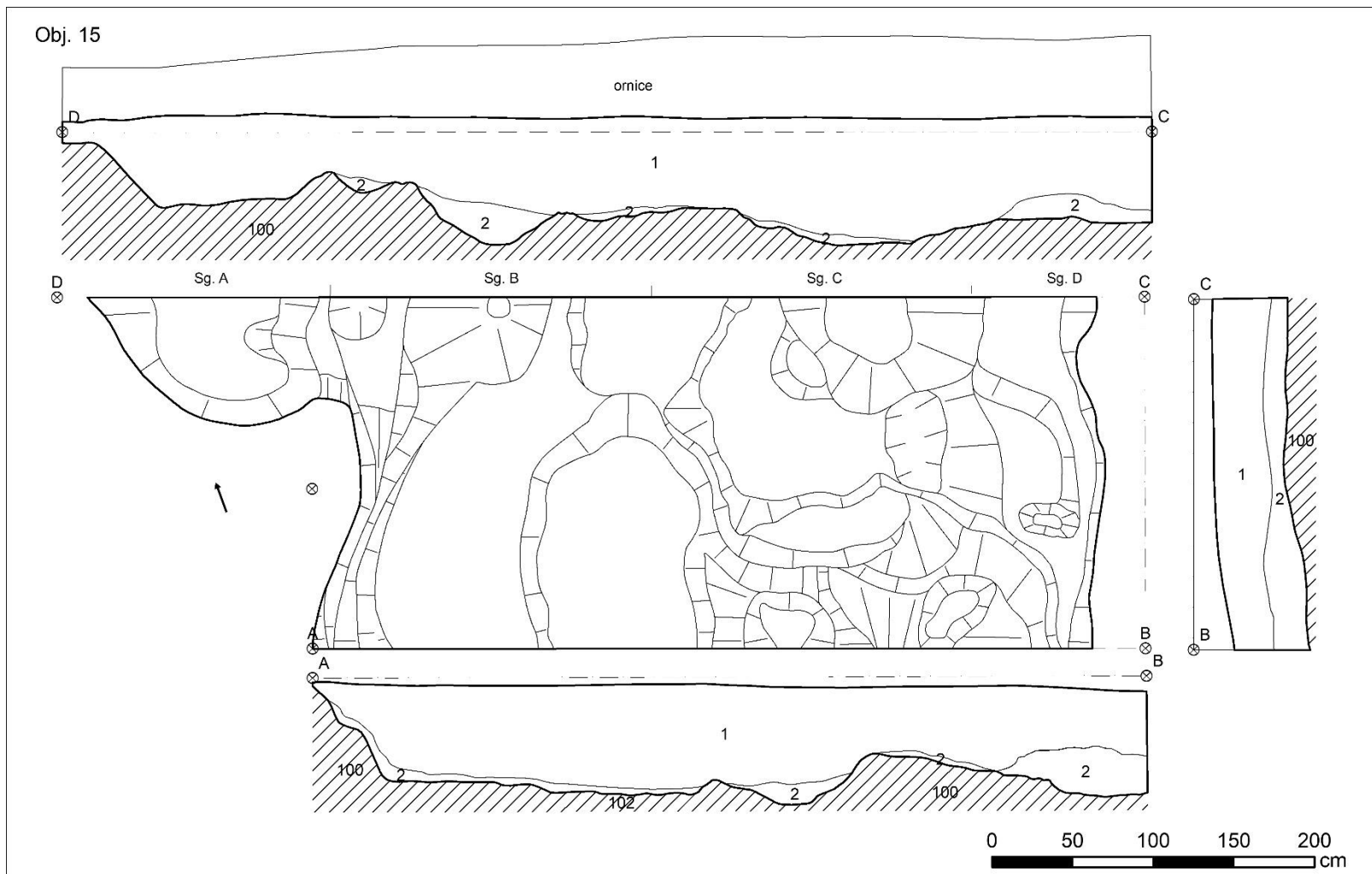
Obj. 14

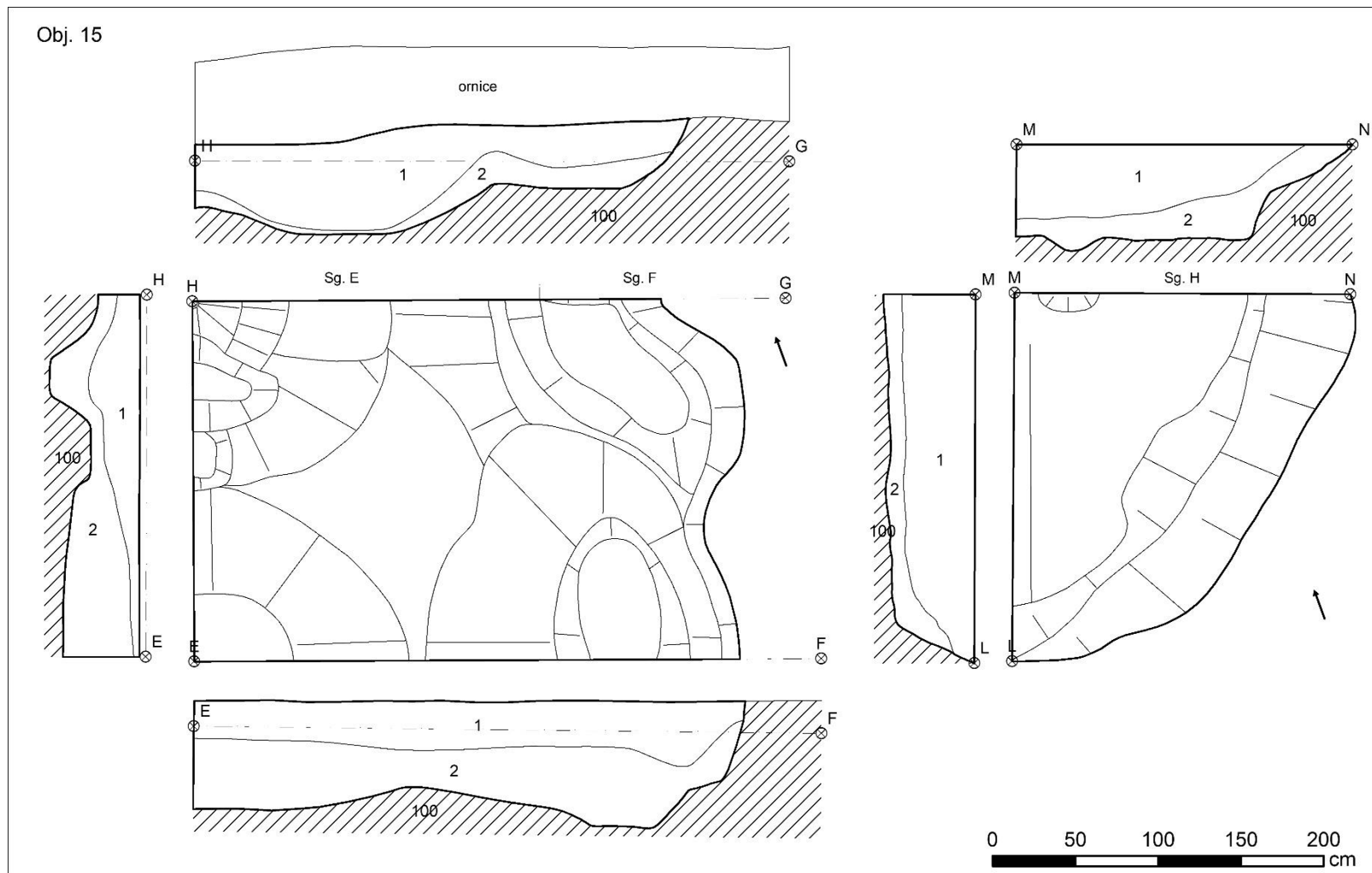
Obr. 62: Zápy, plocha A, objekt 14.

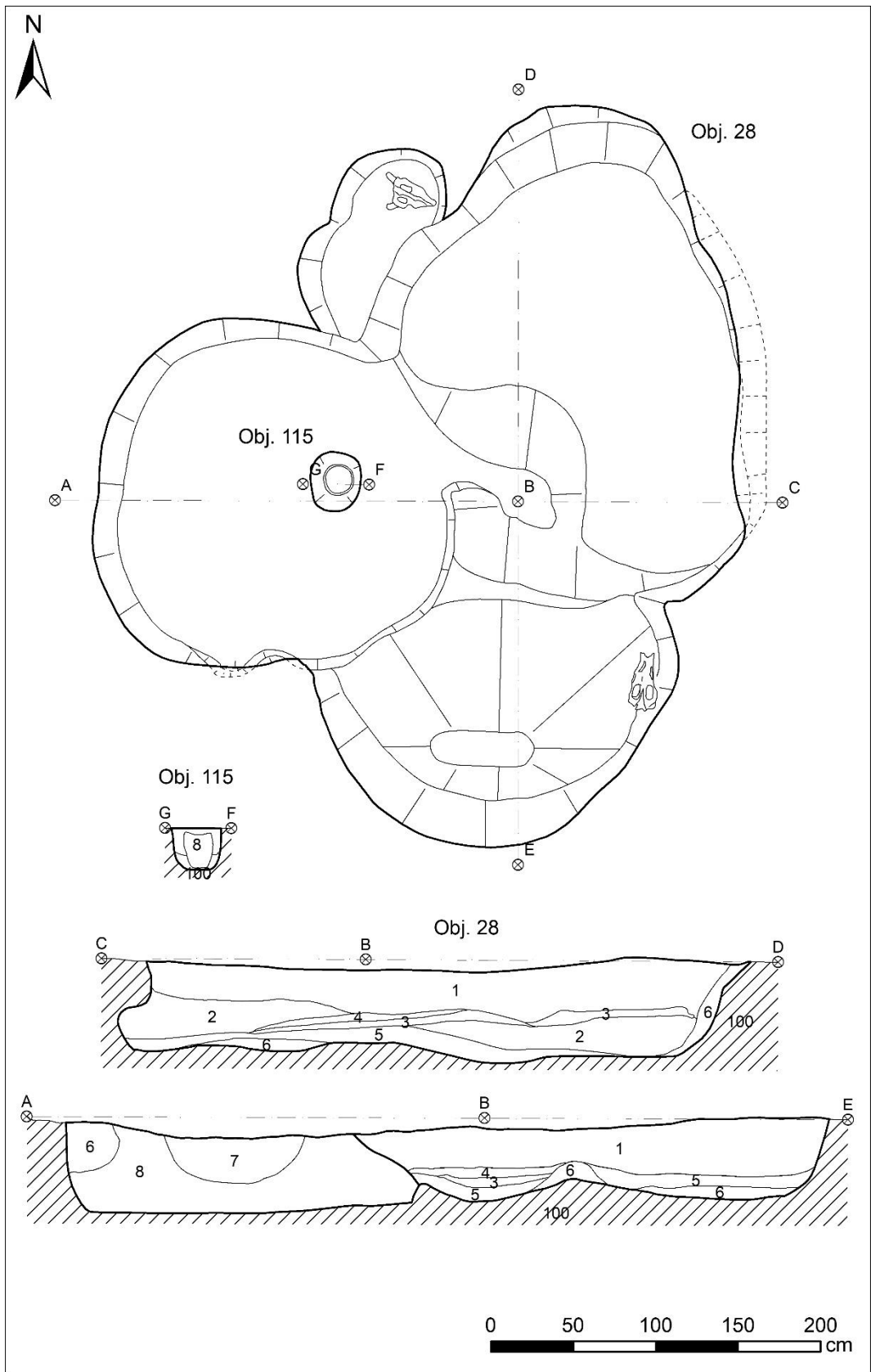
Obr. 63: Zápy, plocha A, objekt 15, část 1.

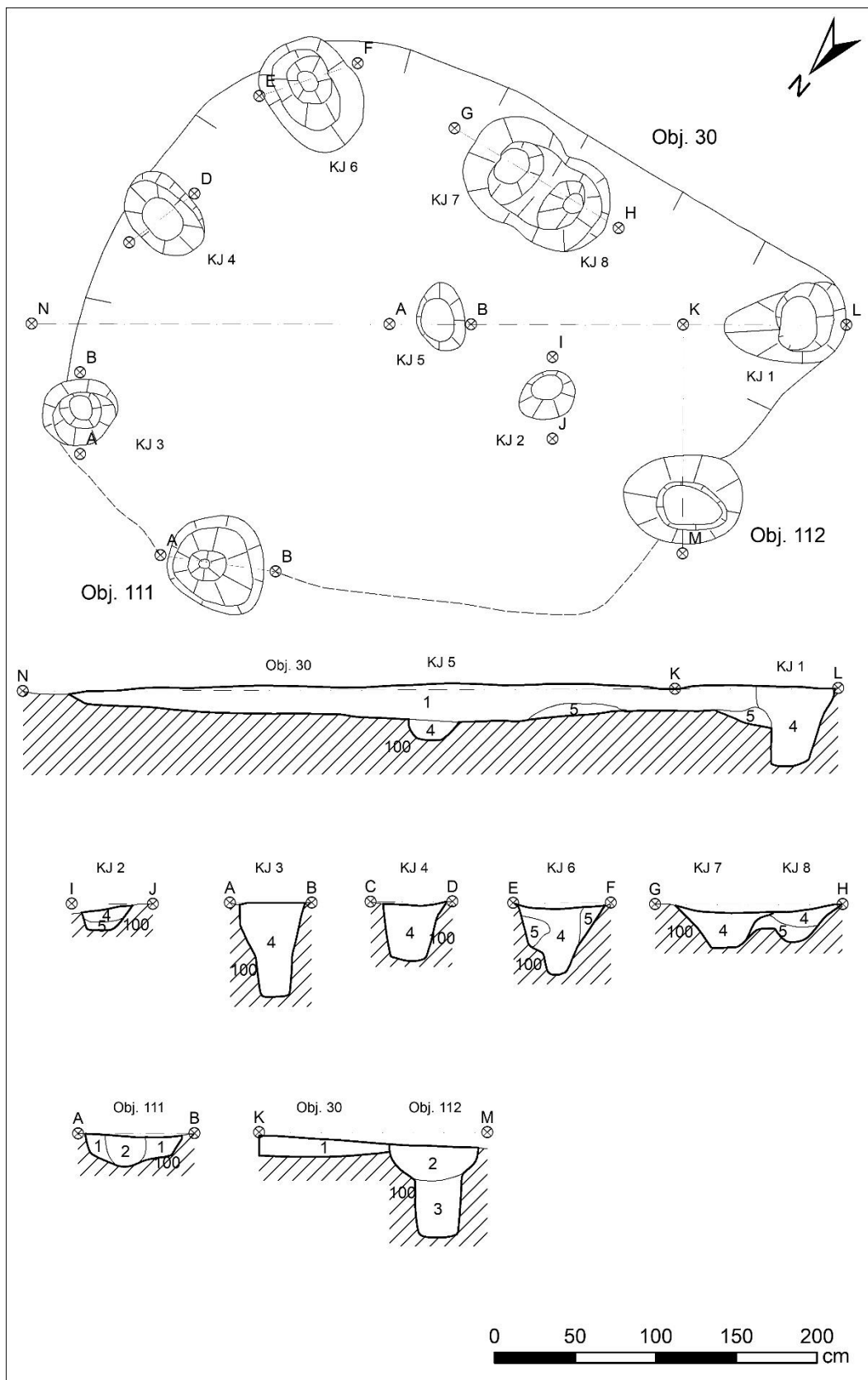
Obr. 64: Zápý, plocha A, objekt 15, část 2.

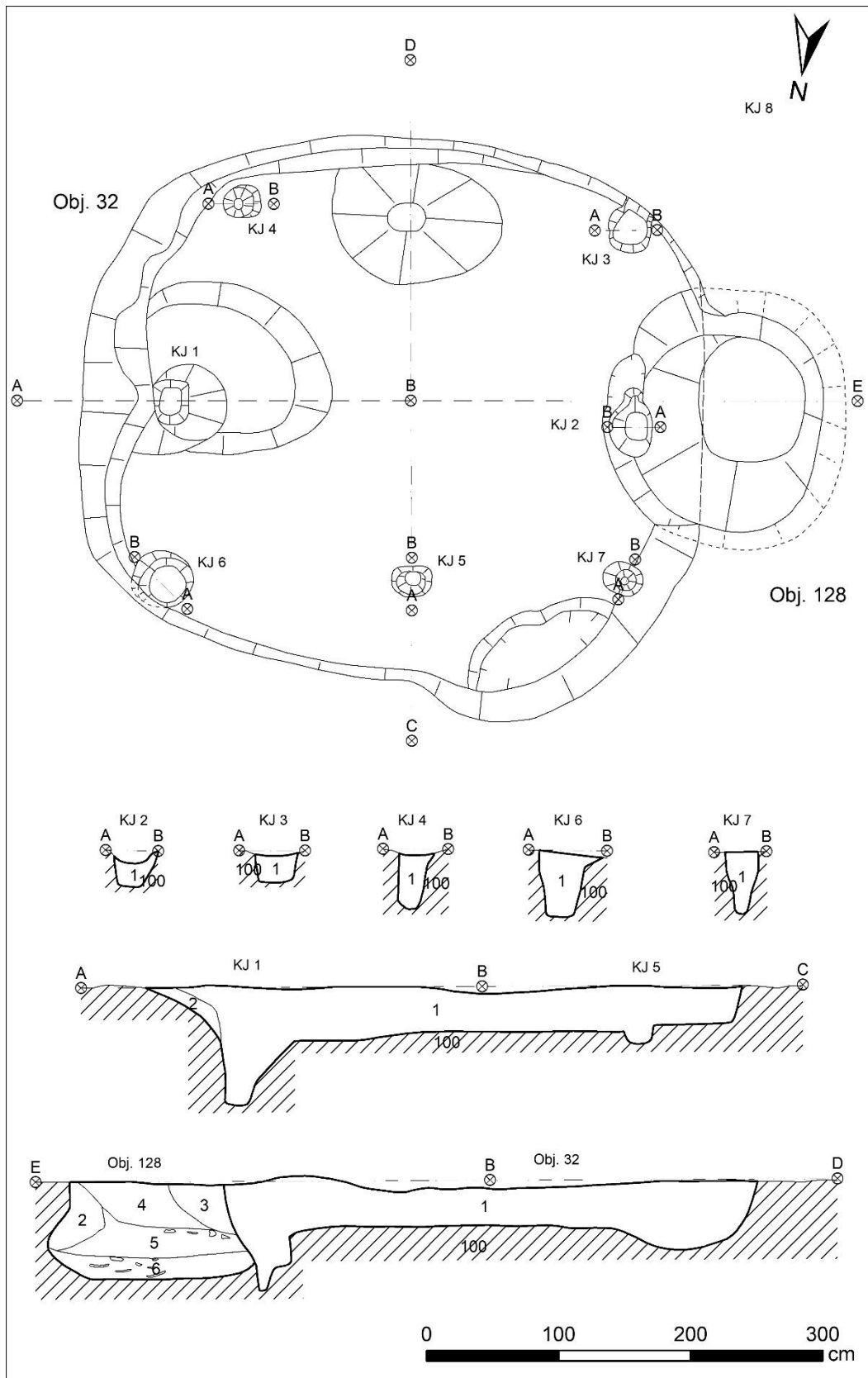
Obr. 65: Zápy, plocha A, objekt 15, část 3.

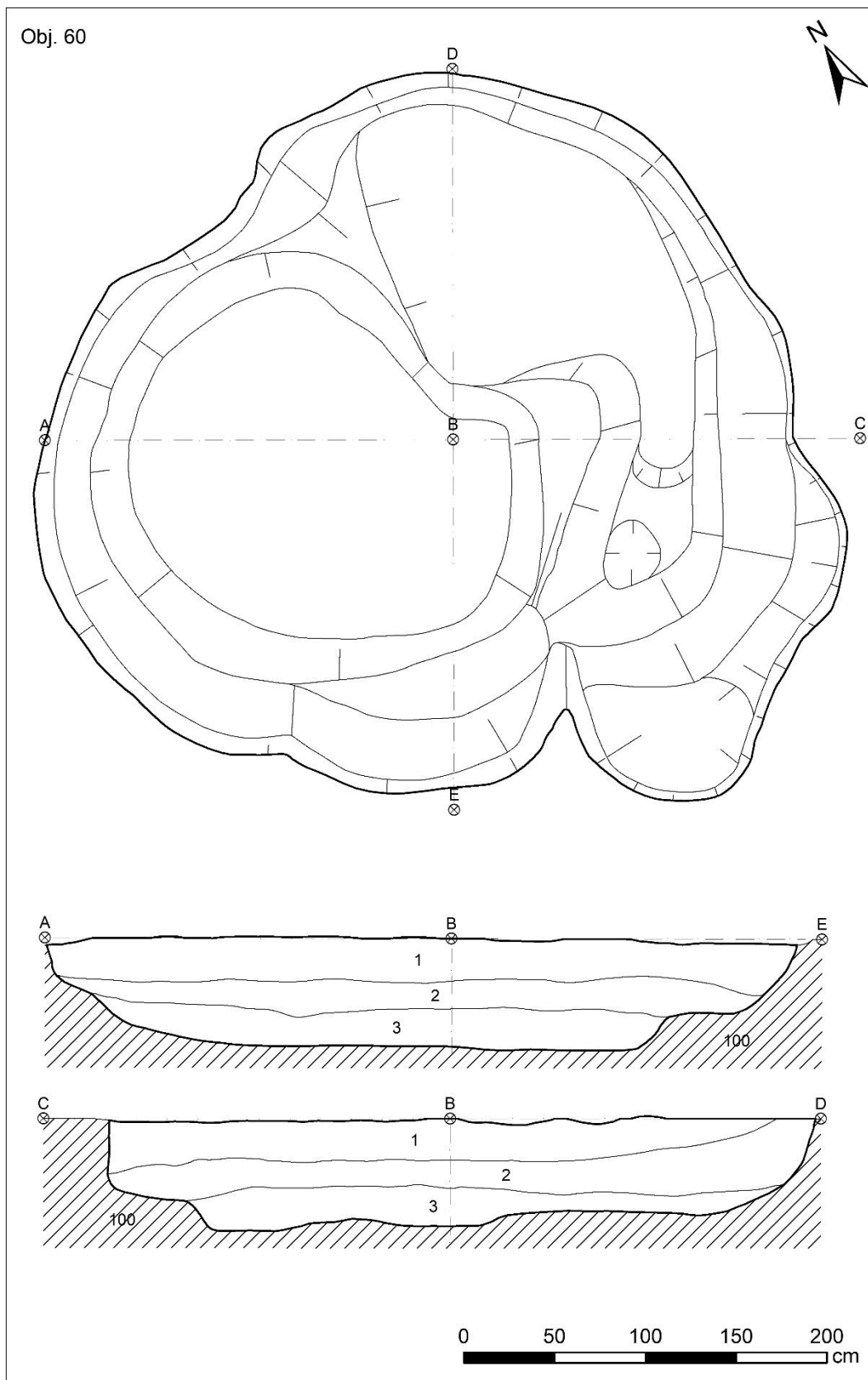
Obr. 66: Zápy, plocha A, objekty 28, 115.

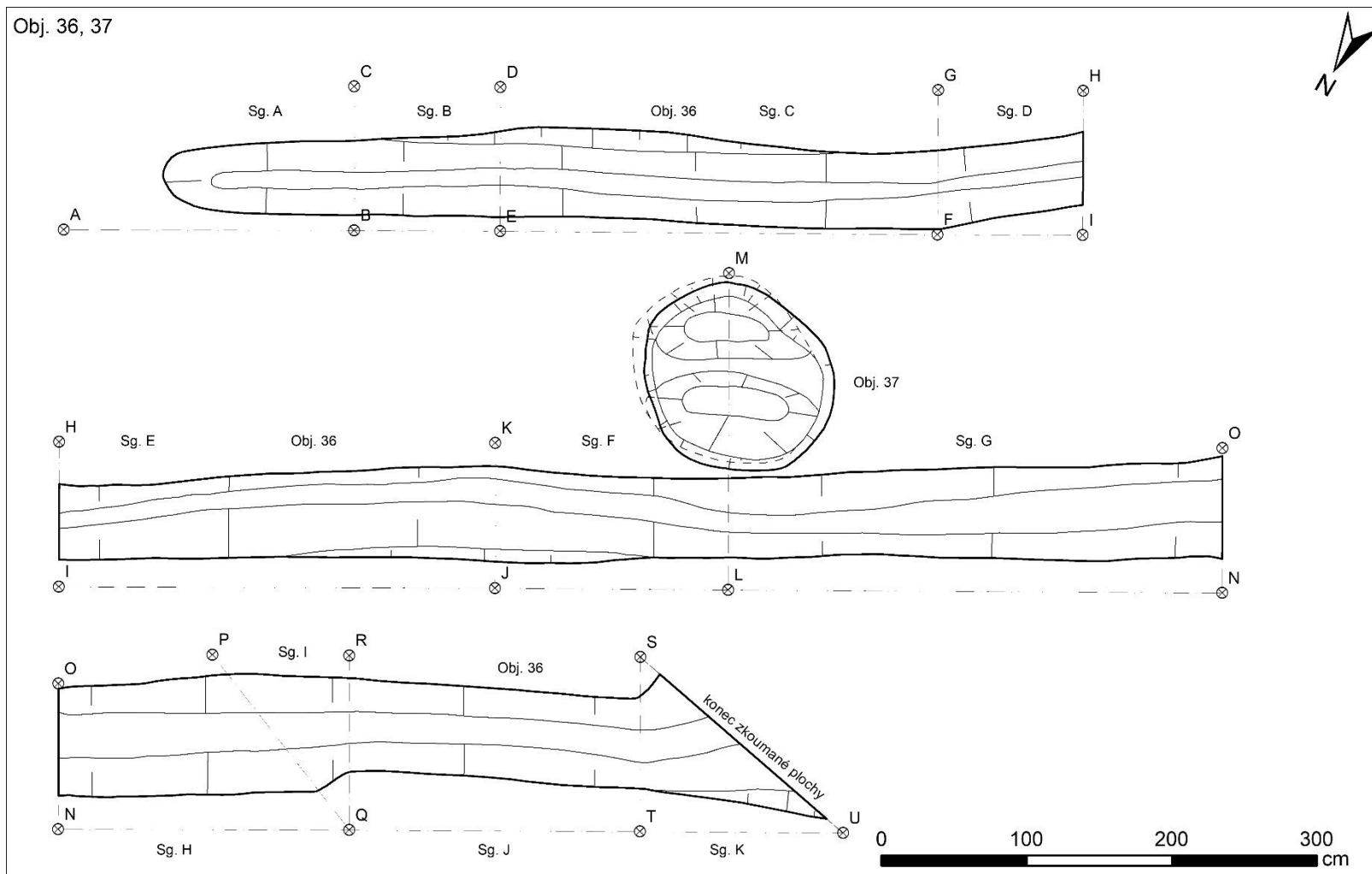
Obr. 67: Zápy, plocha A, objekty 30, 111, 112.

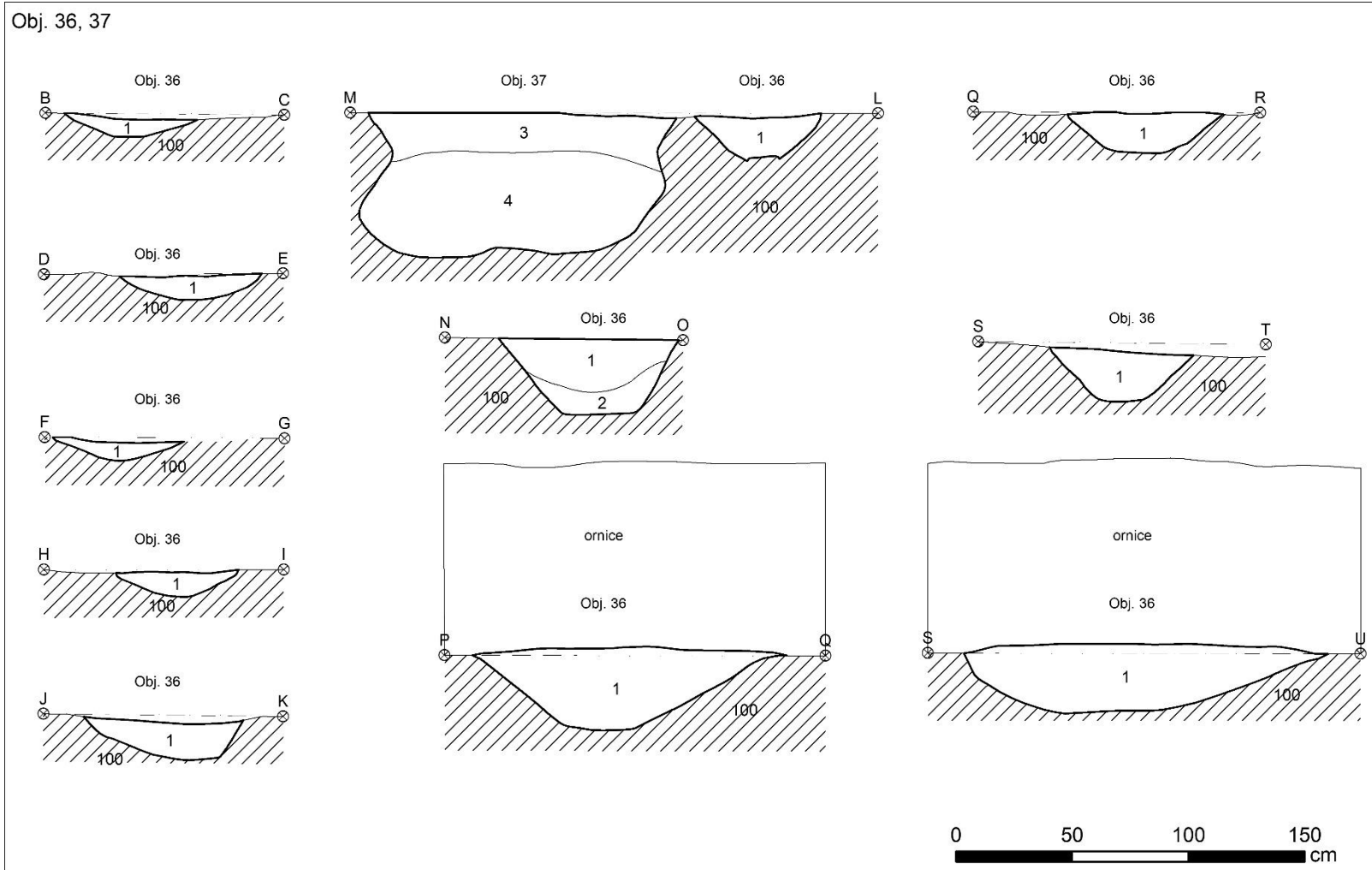
Obr. 68: Zápy, plocha A, objekty 32, 128.

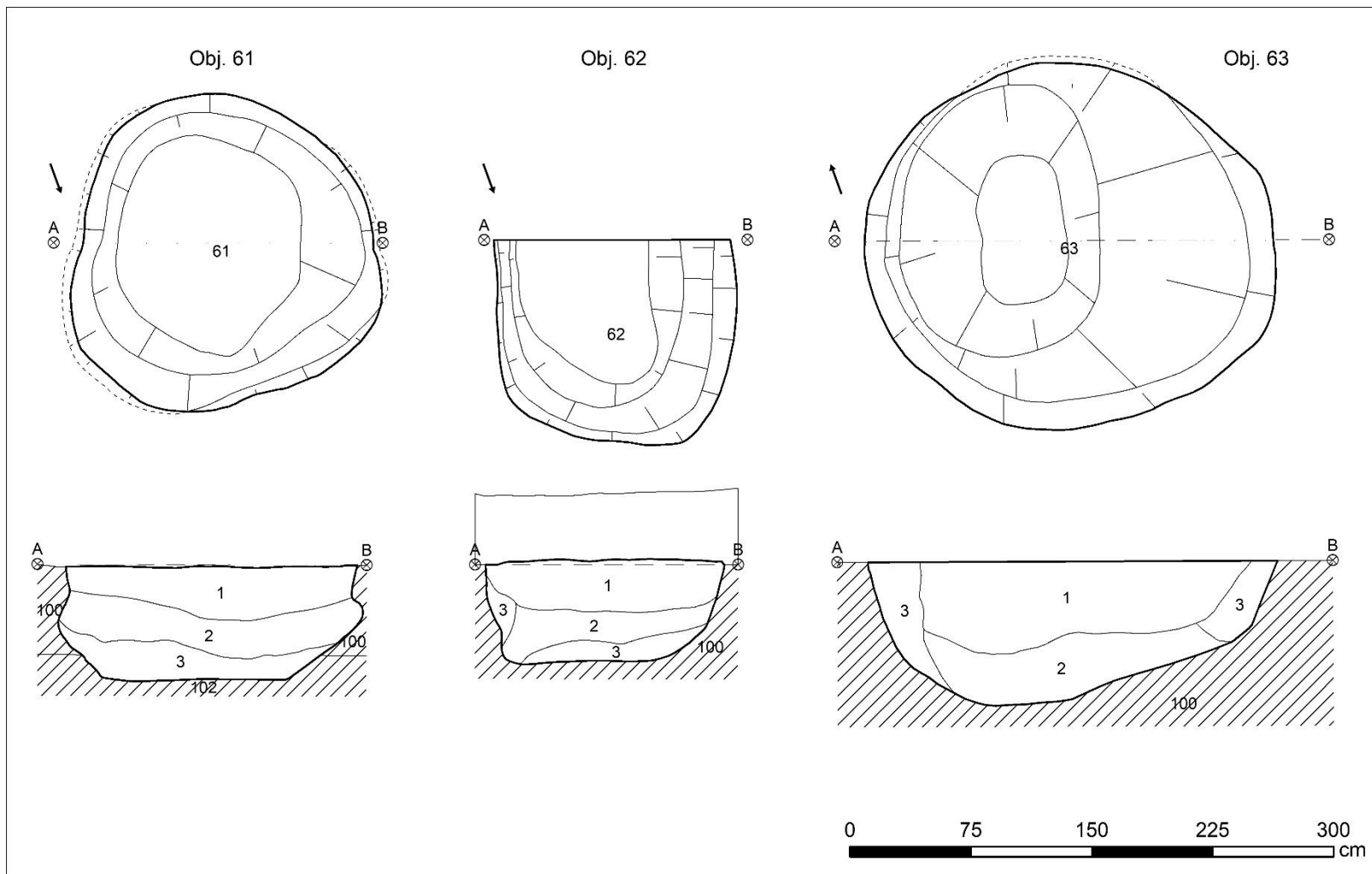
Obr. 69: Zápý, plocha A, objekt 60.

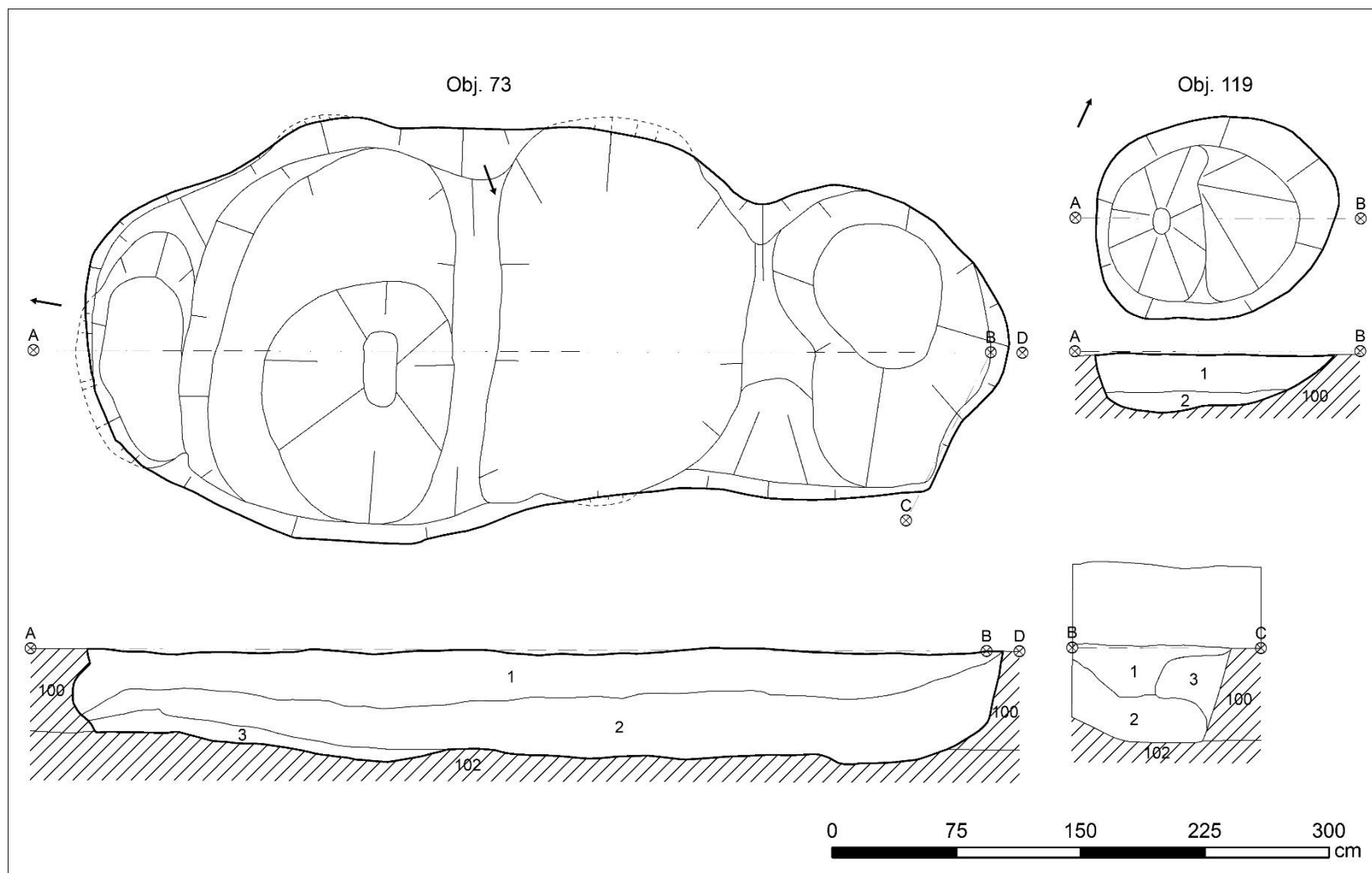
Obr. 70: Zápý, plocha A, objekty 36, 37, část 1.

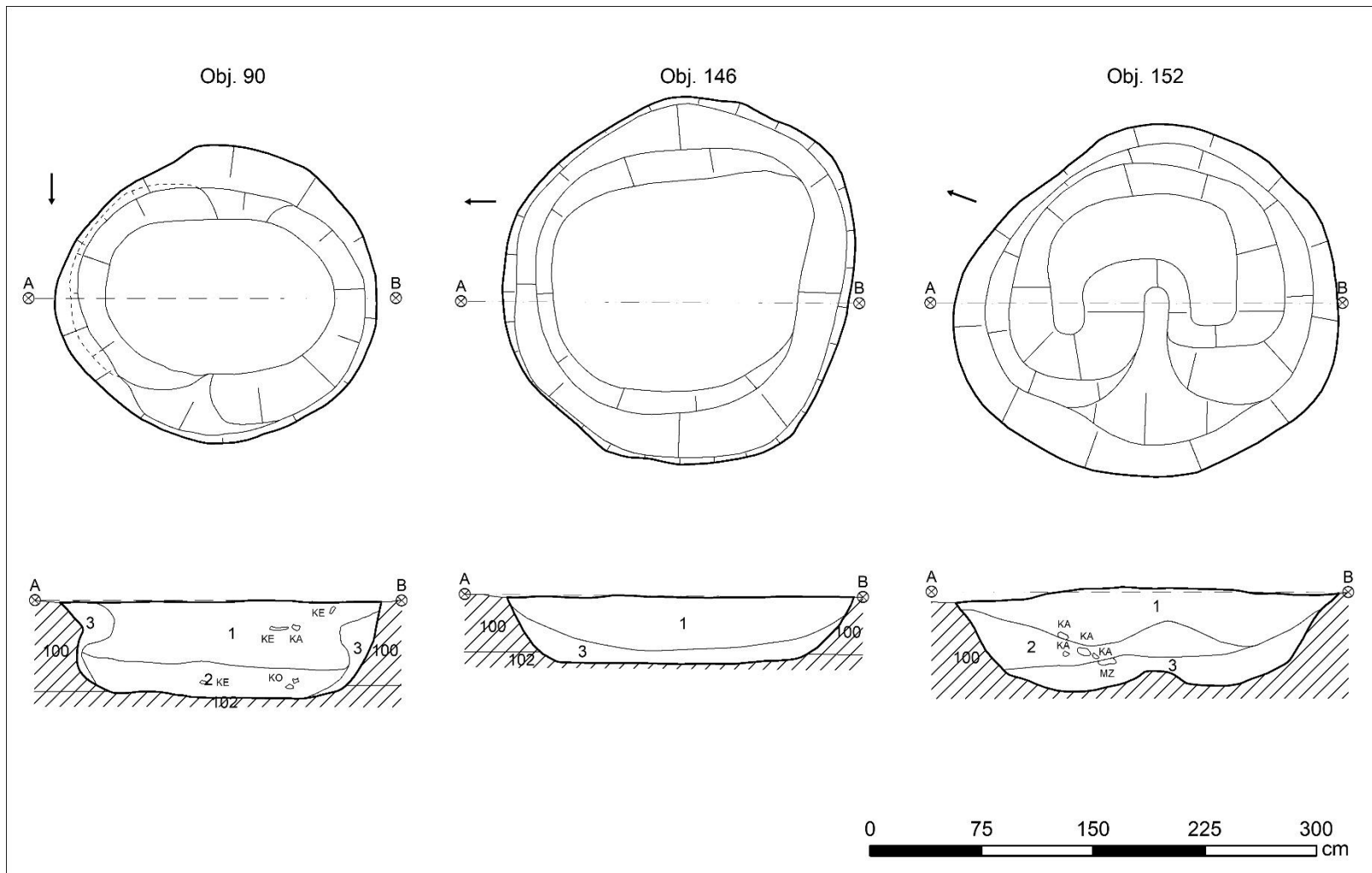
Obr. 71: Zápy, plocha A, objekty 36, 37, část 2.

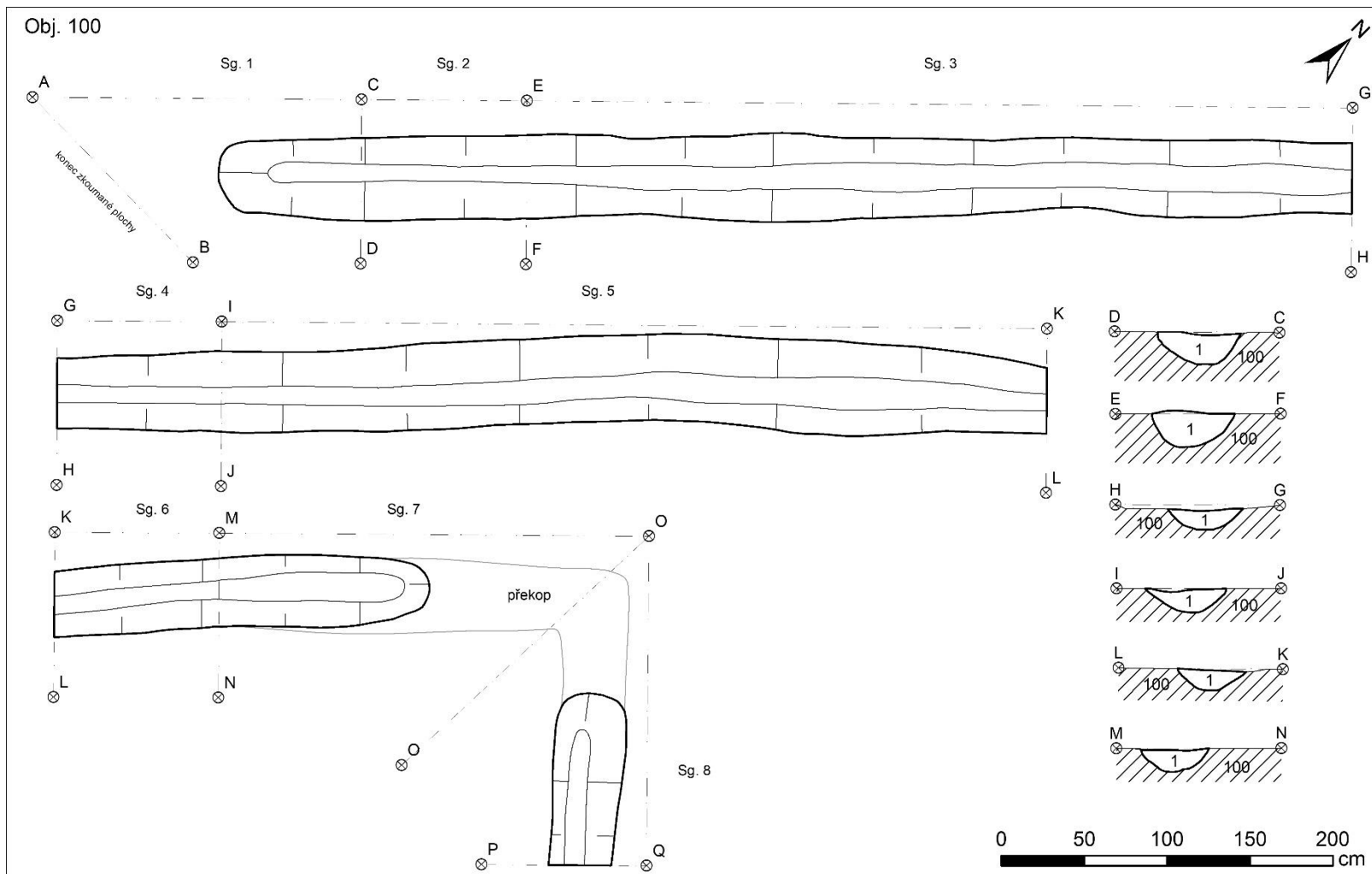
Obr. 72: Zápy, plocha A, objekty 61, 62, 63.

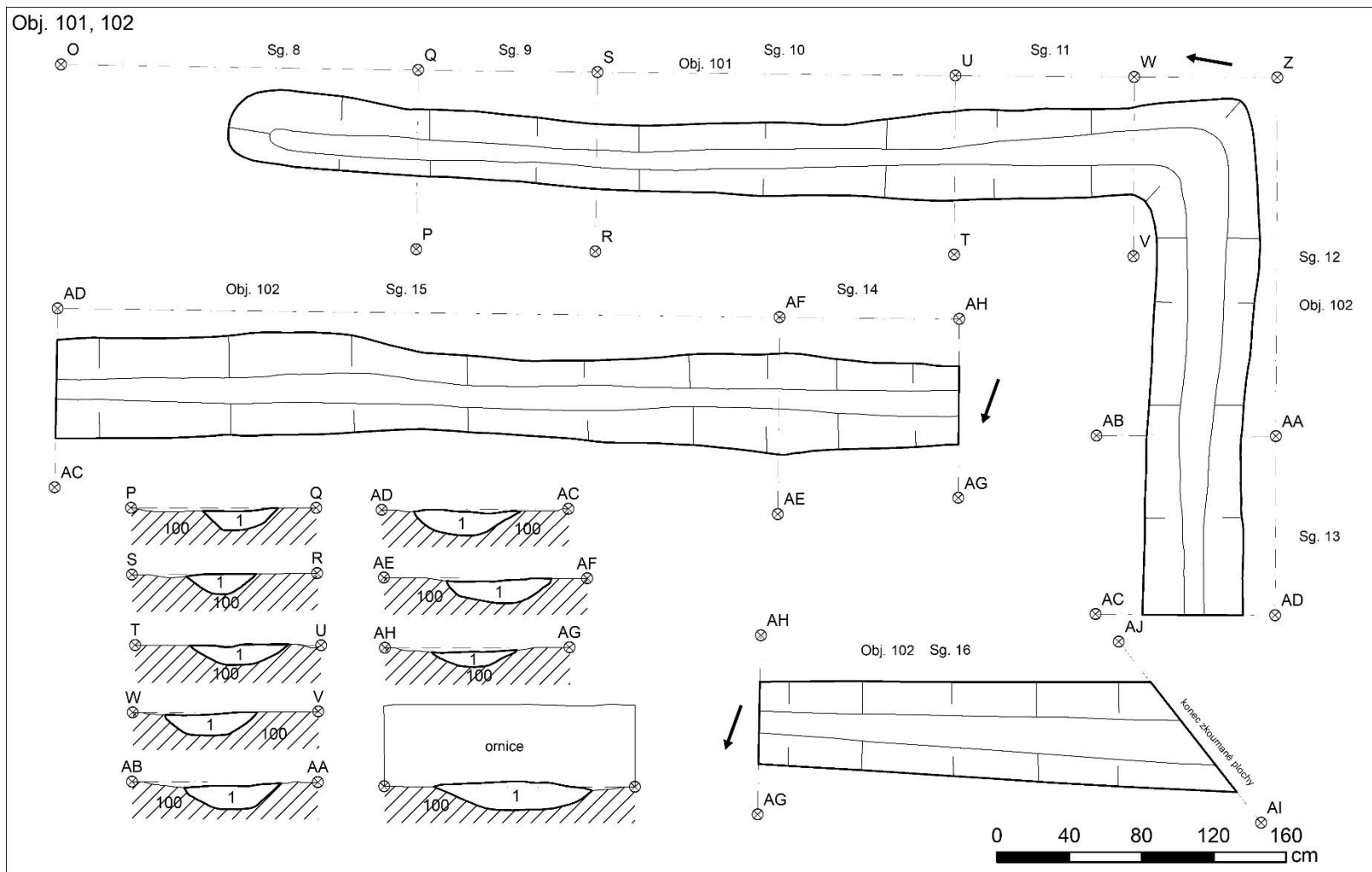
Obr. 73: Zápy, plocha A, objekty 73, 119.

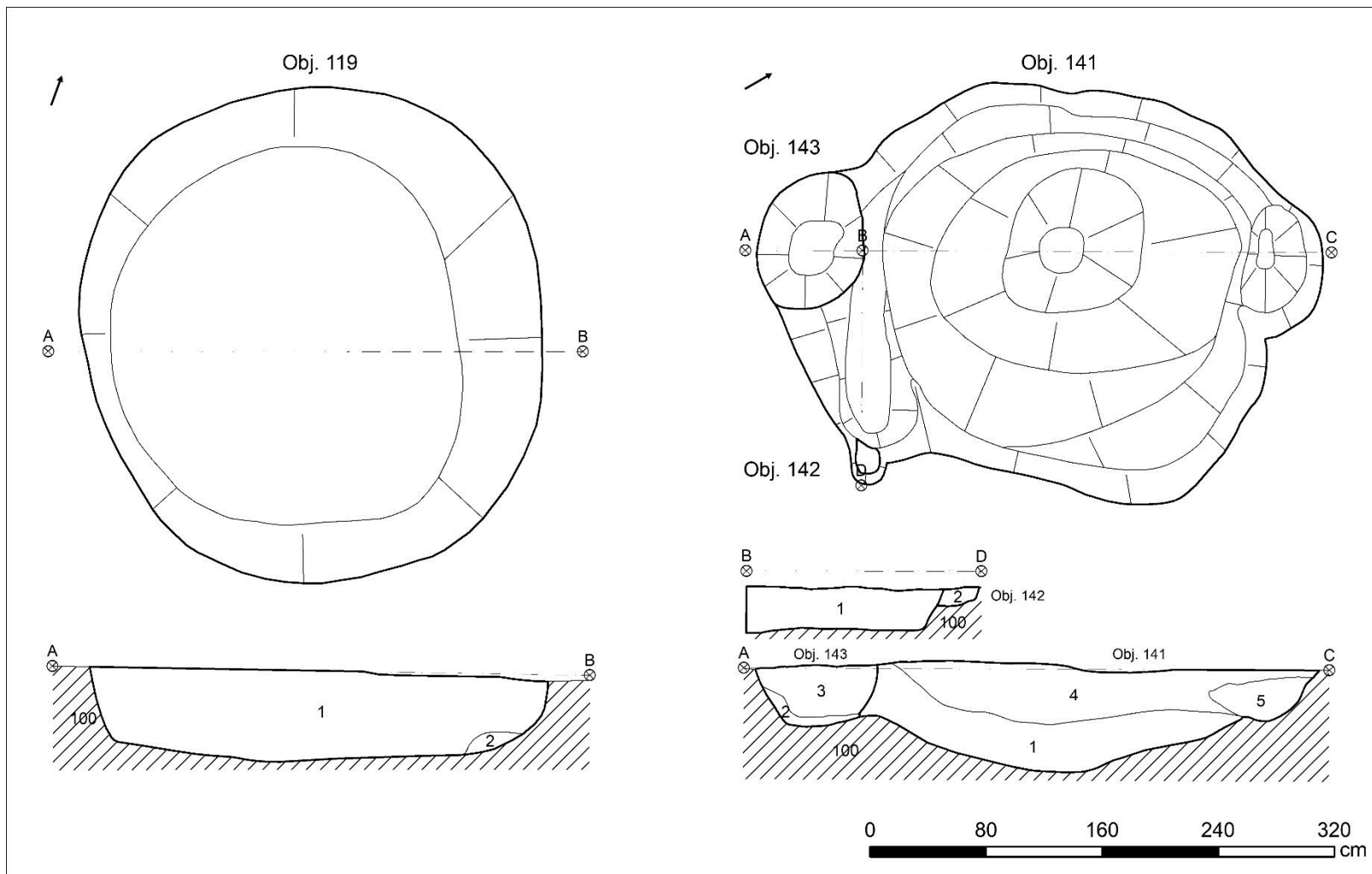
Obr. 74: Zápy, plocha A, objekty 90, 146, 152.

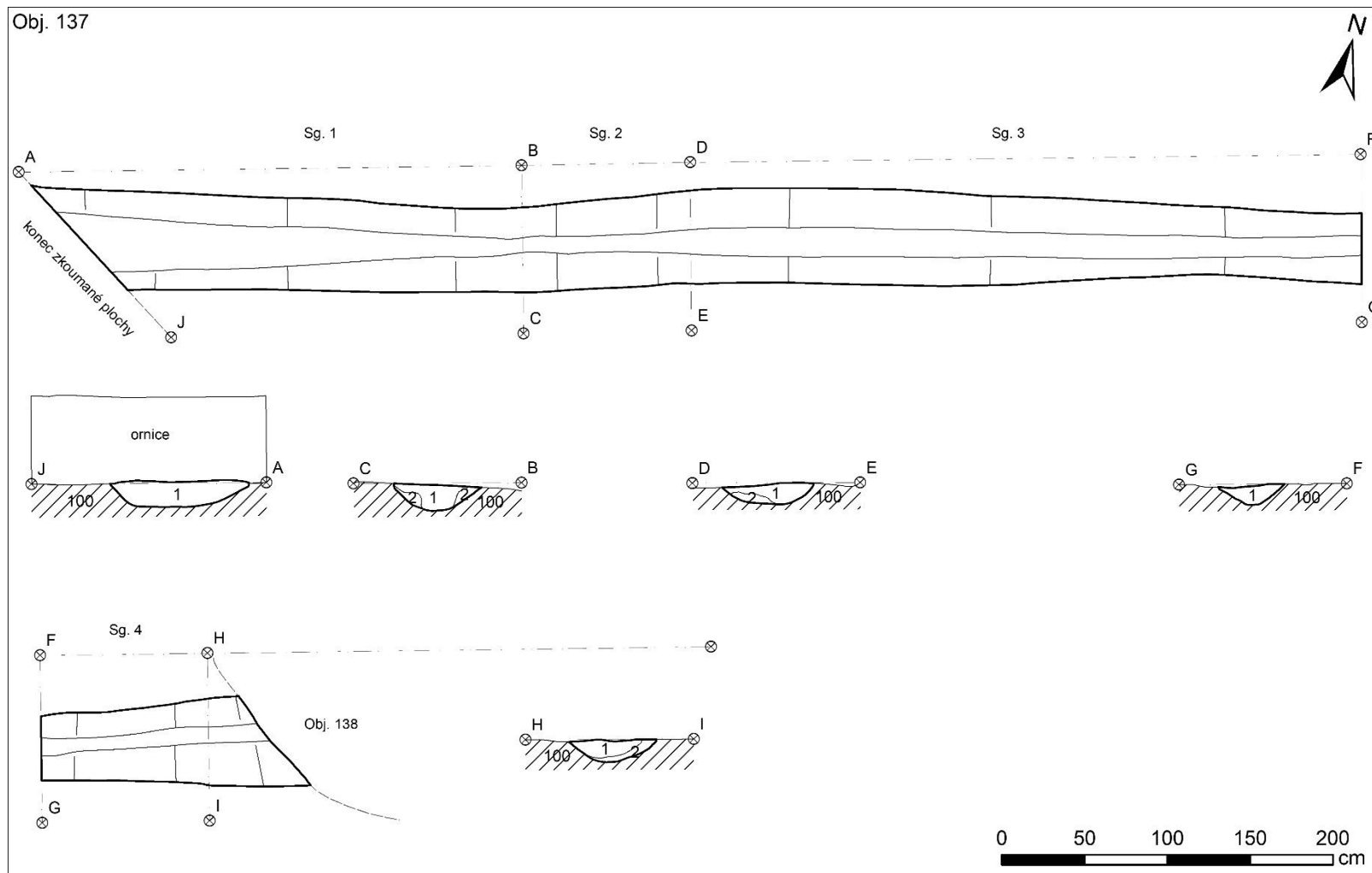
Obr. 75: Zápy, plocha A, objekt 100.

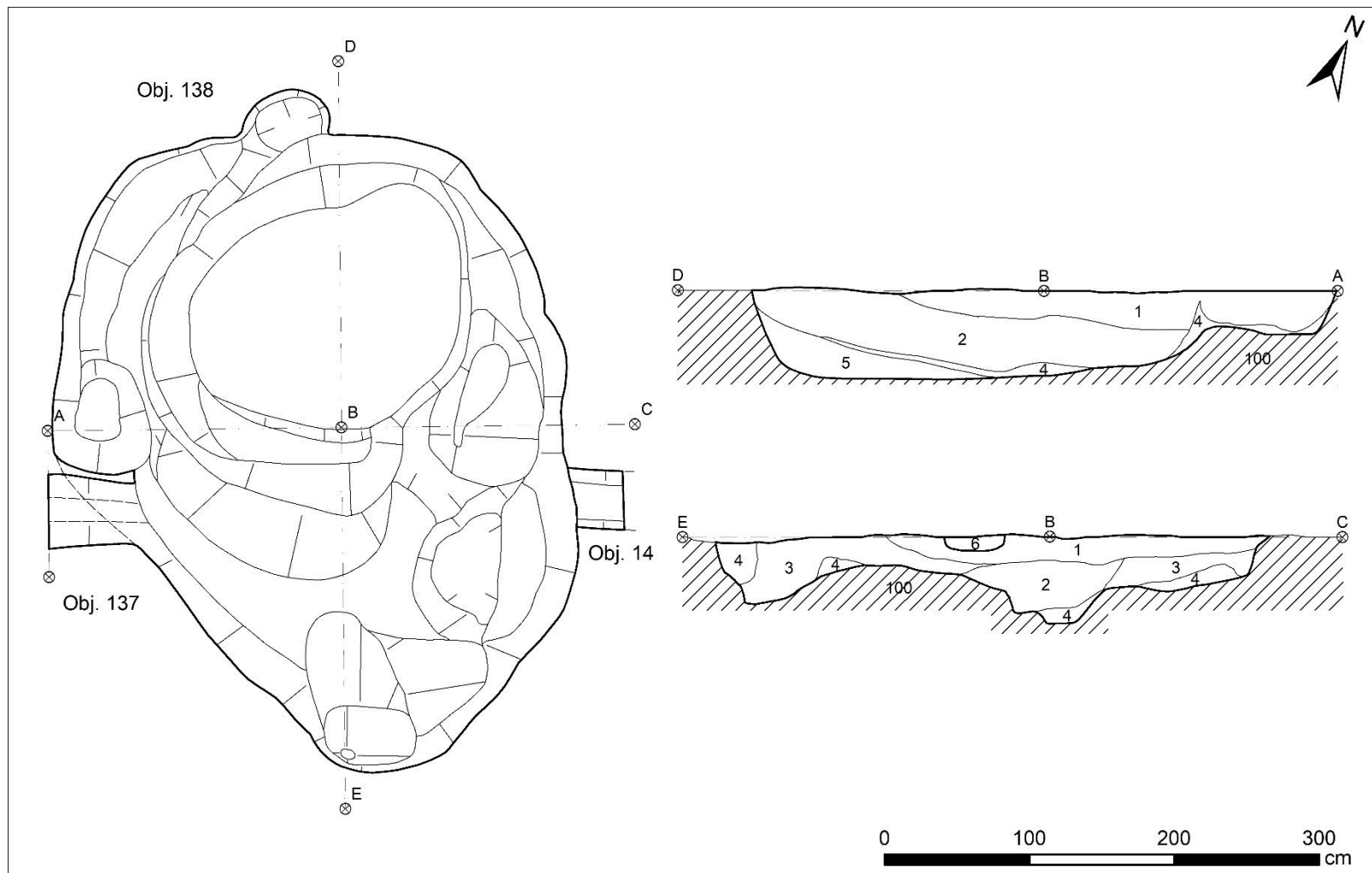
Obr. 76: Zápy, plocha A, objekty 101, 102.

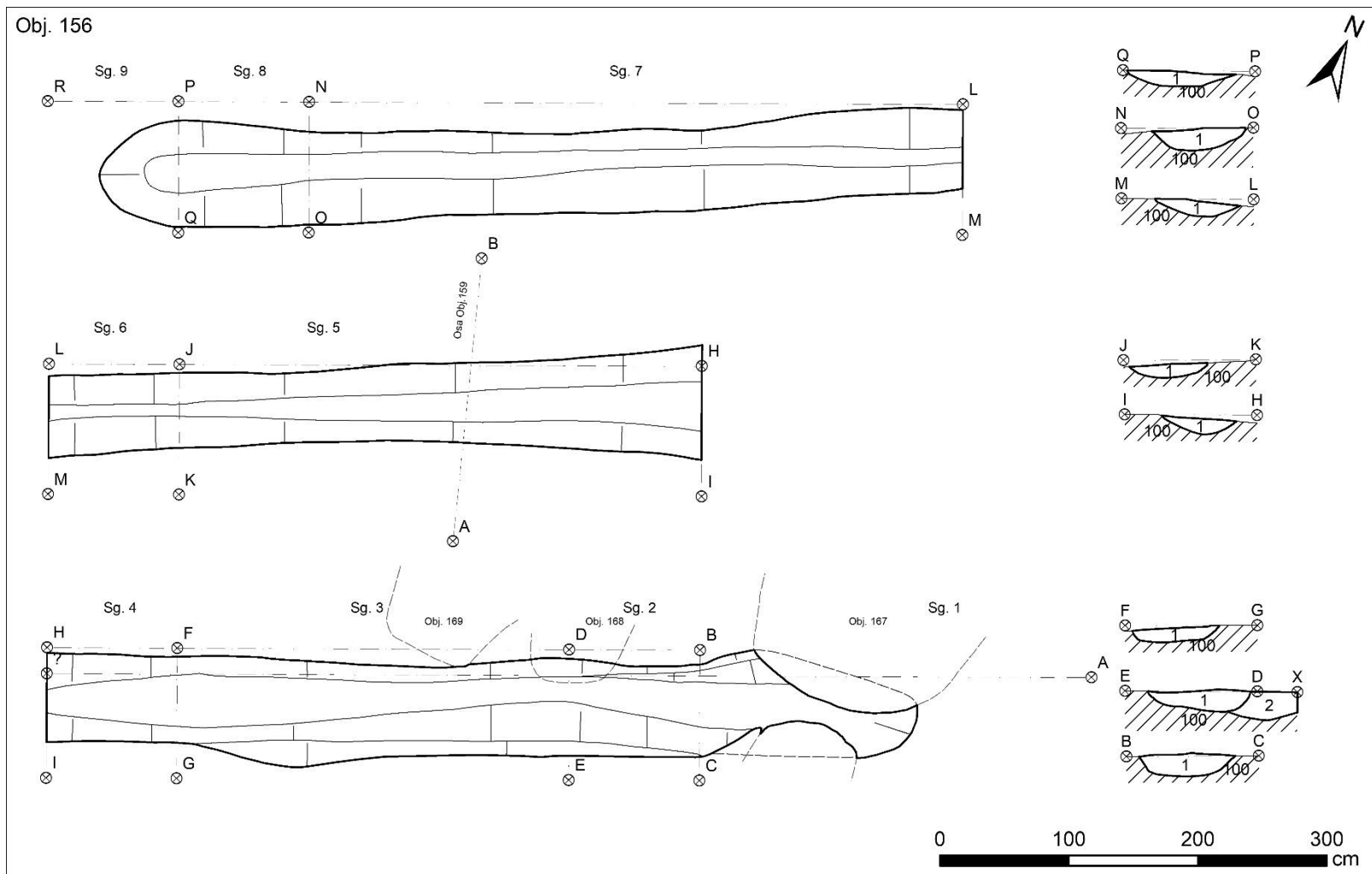
Obr. 77: Zápý, plocha A, objekty 119, 141.

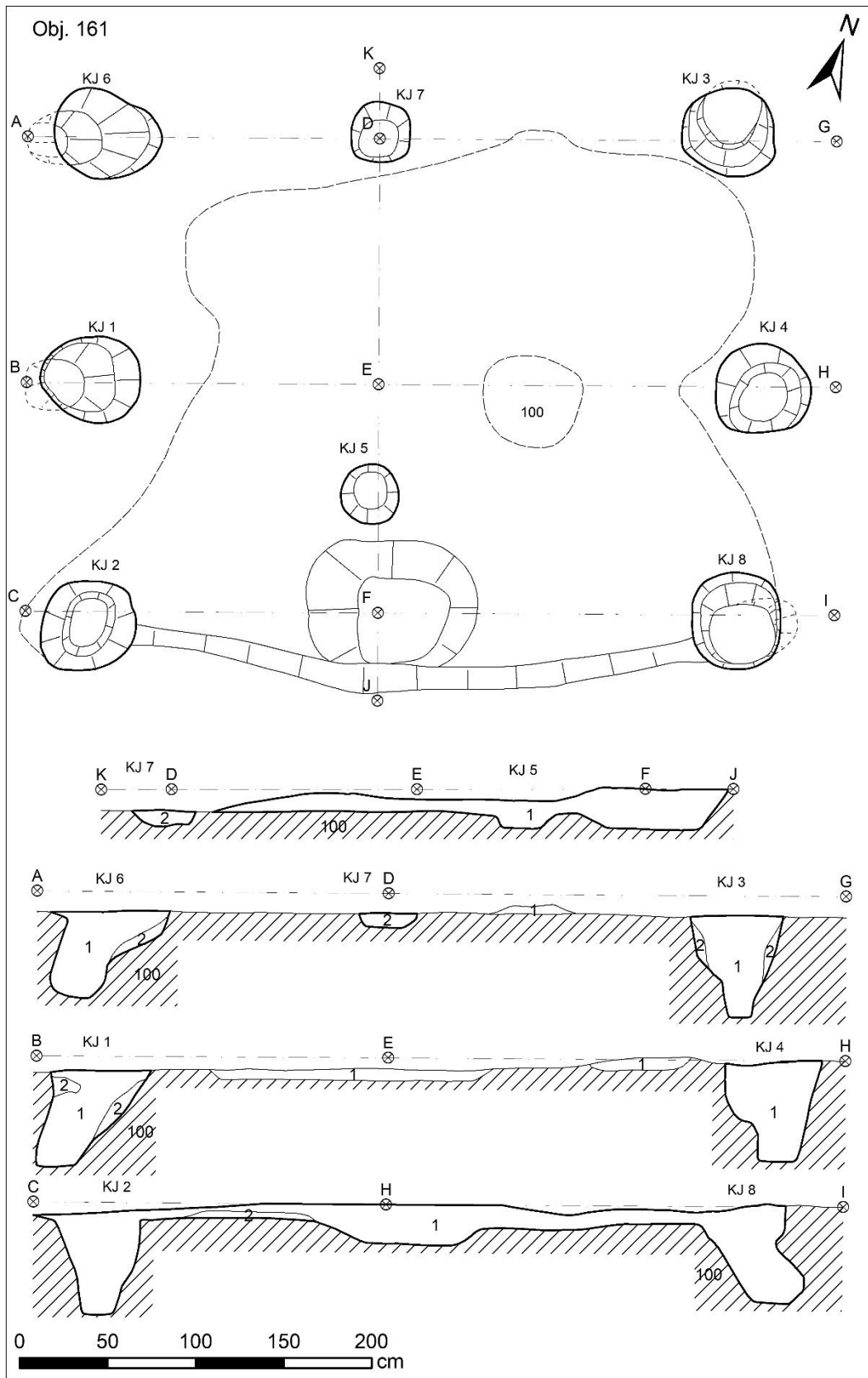
Obr. 78: Zápy, plocha A, objekt 137.

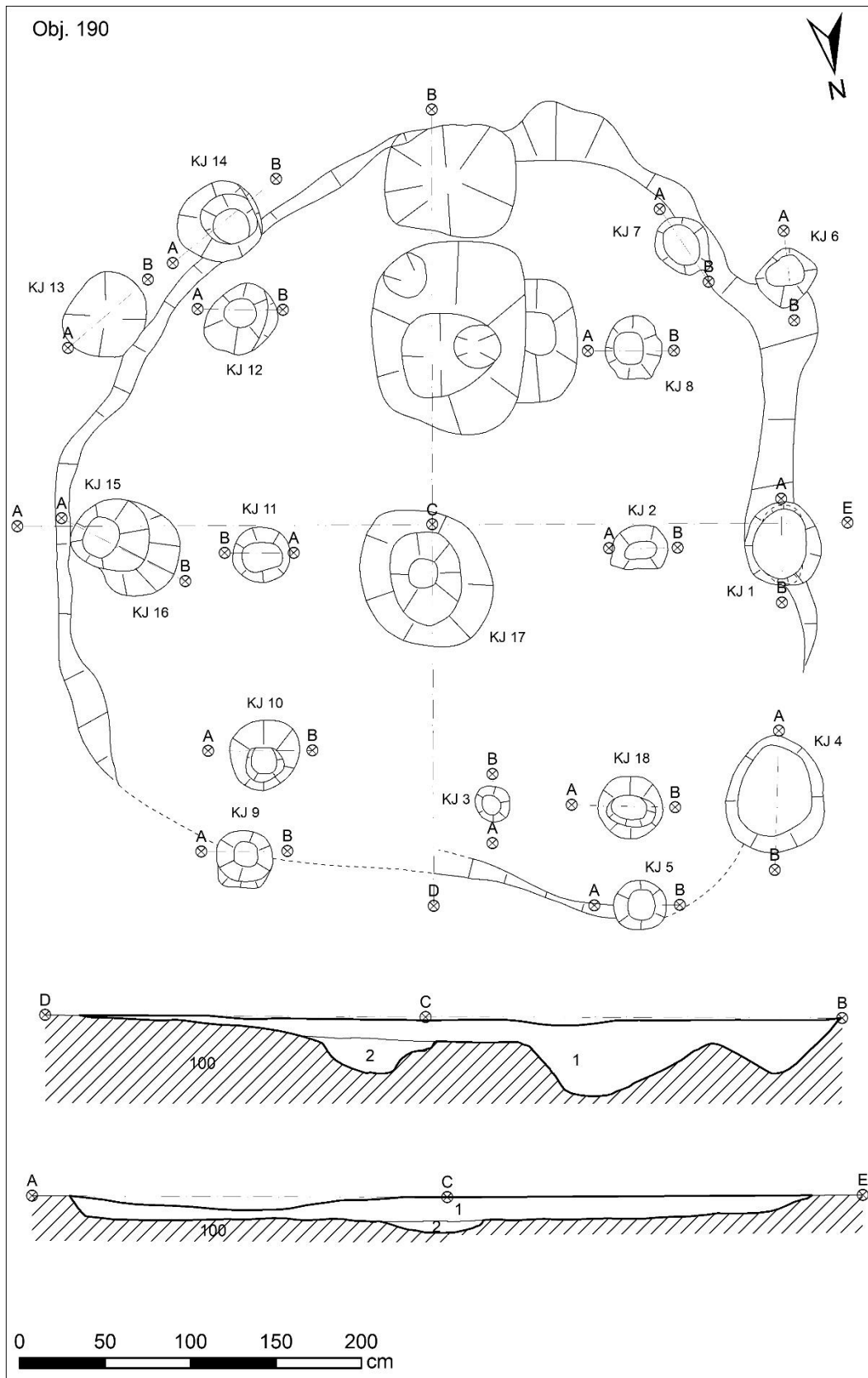
Obr. 79: Zápý, plocha A, objekty 137, 138, 14.

Obr. 80: Zápy, plocha A, objekt 156.

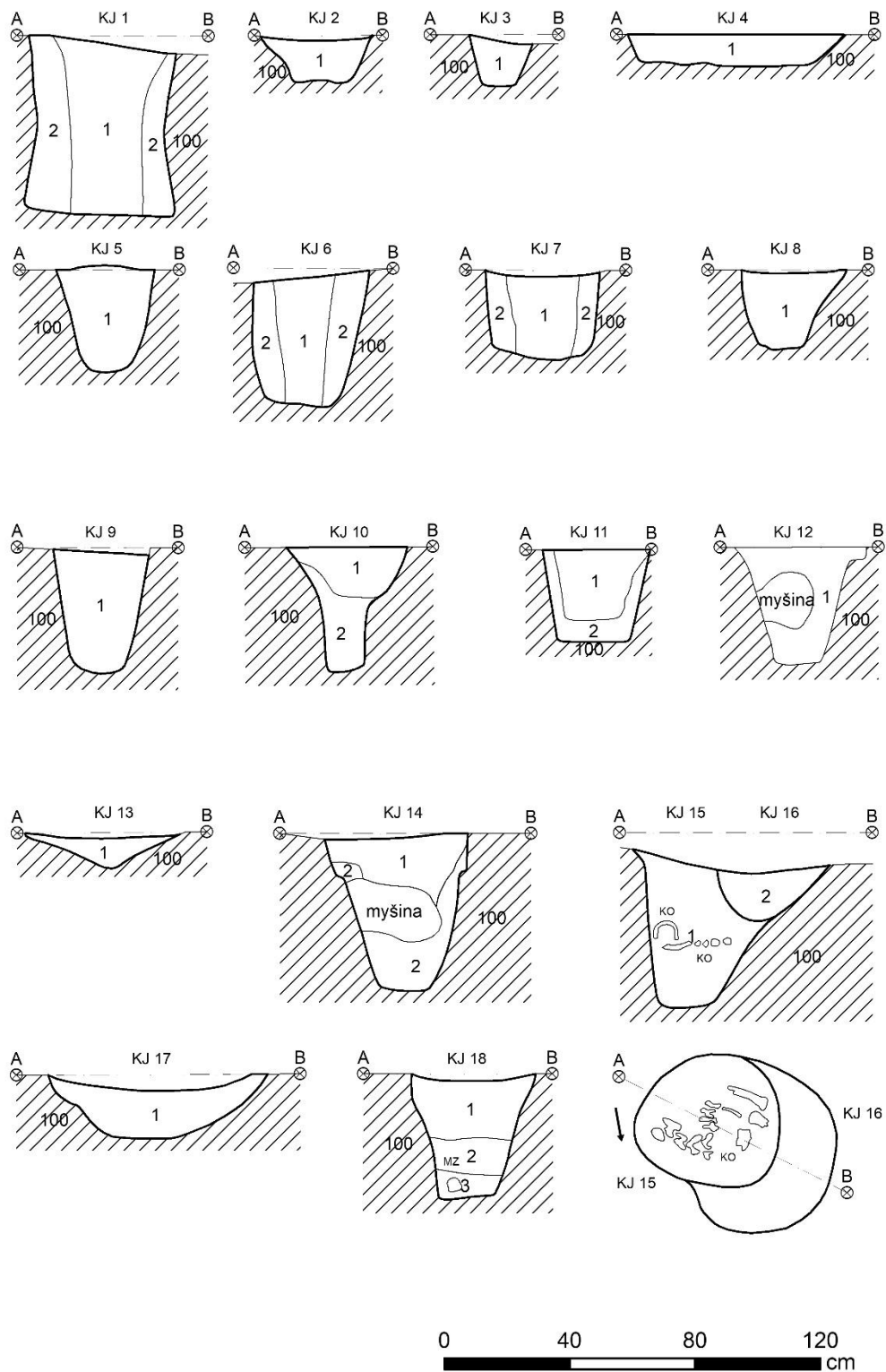

Obr. 81: Zápy, plocha A, objekt 161.

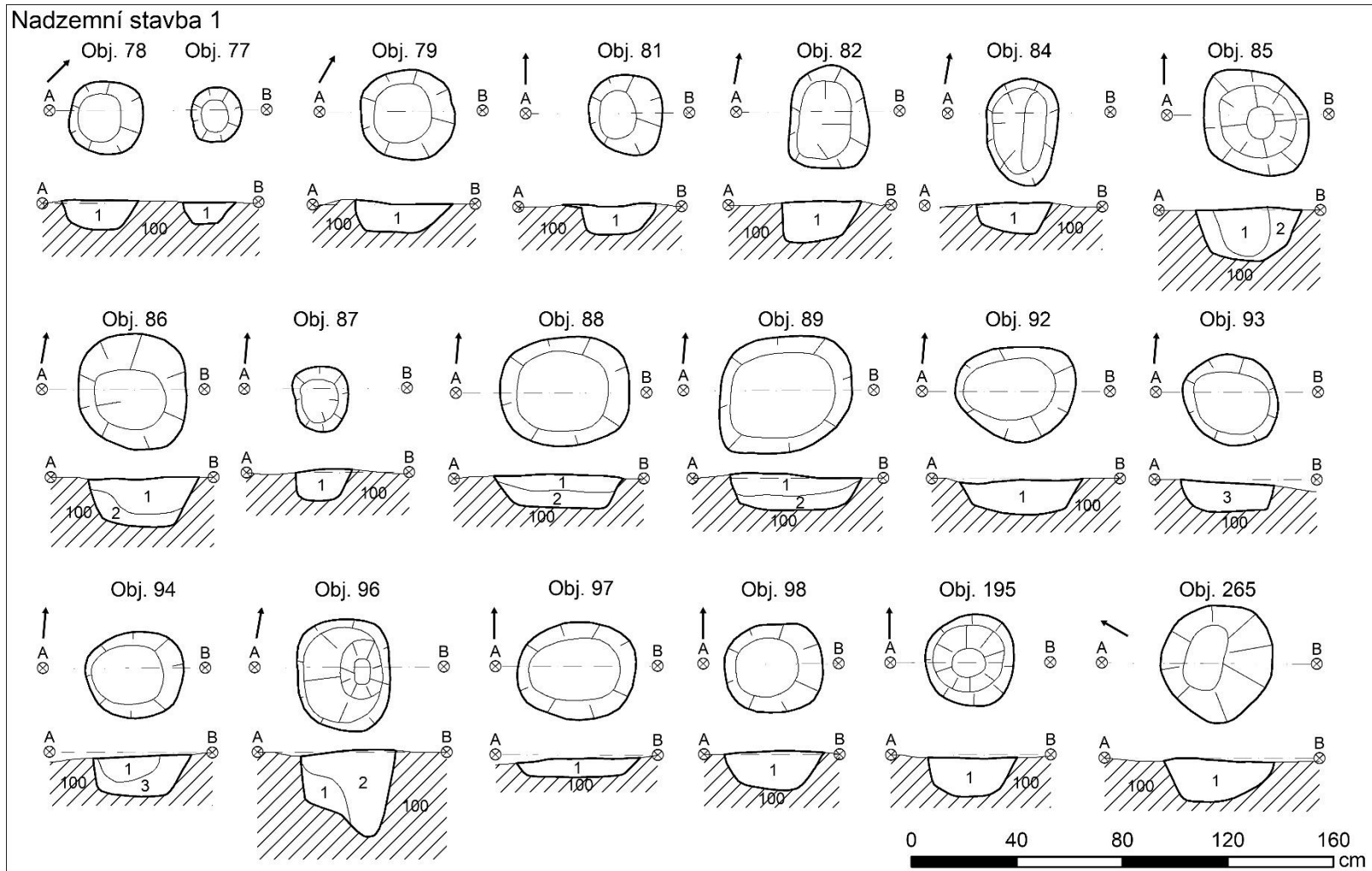

Obr. 82: Zápý, plocha A, objekt 190, část 1.

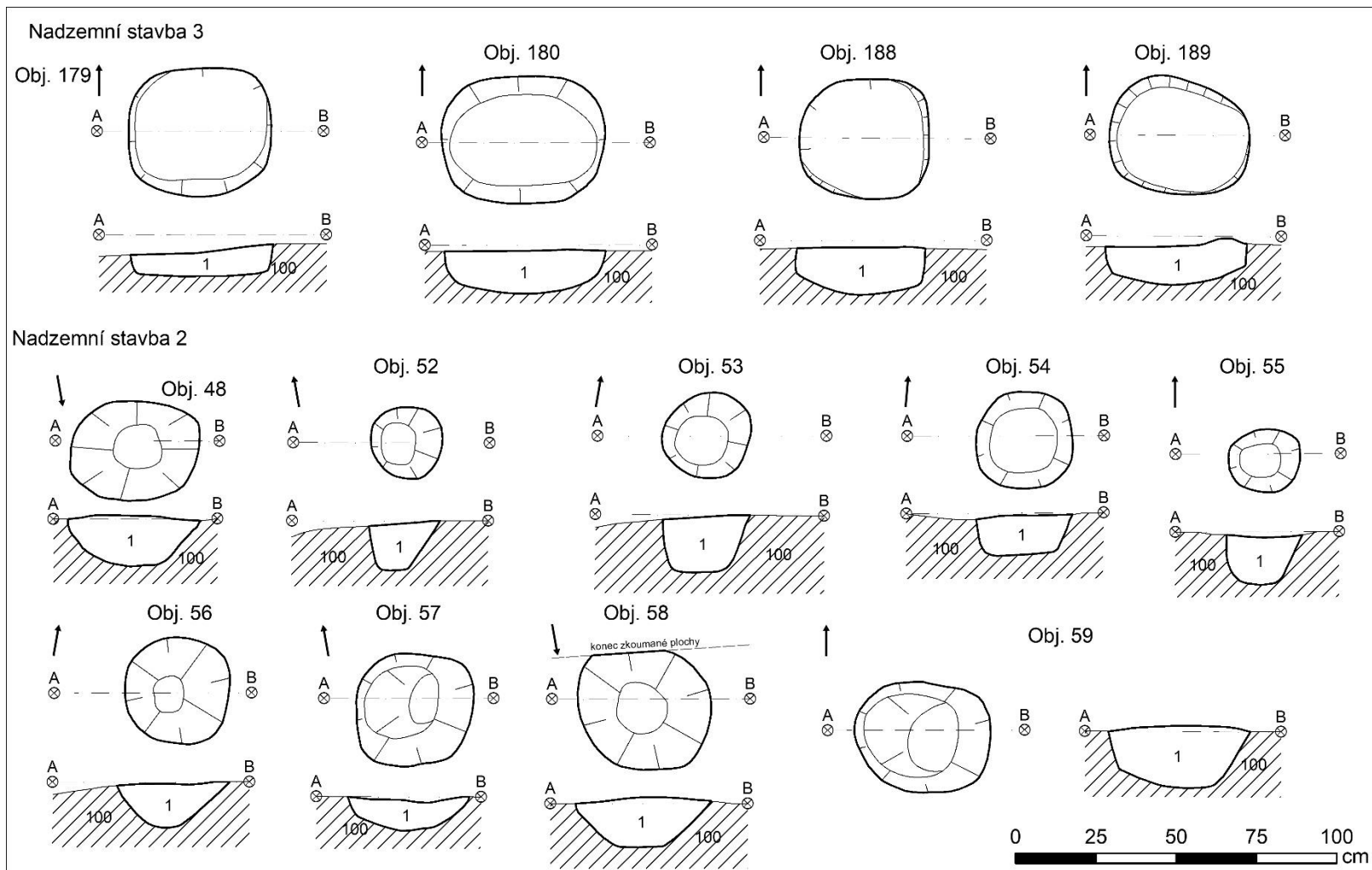
Obj. 190 - KJ 1-18

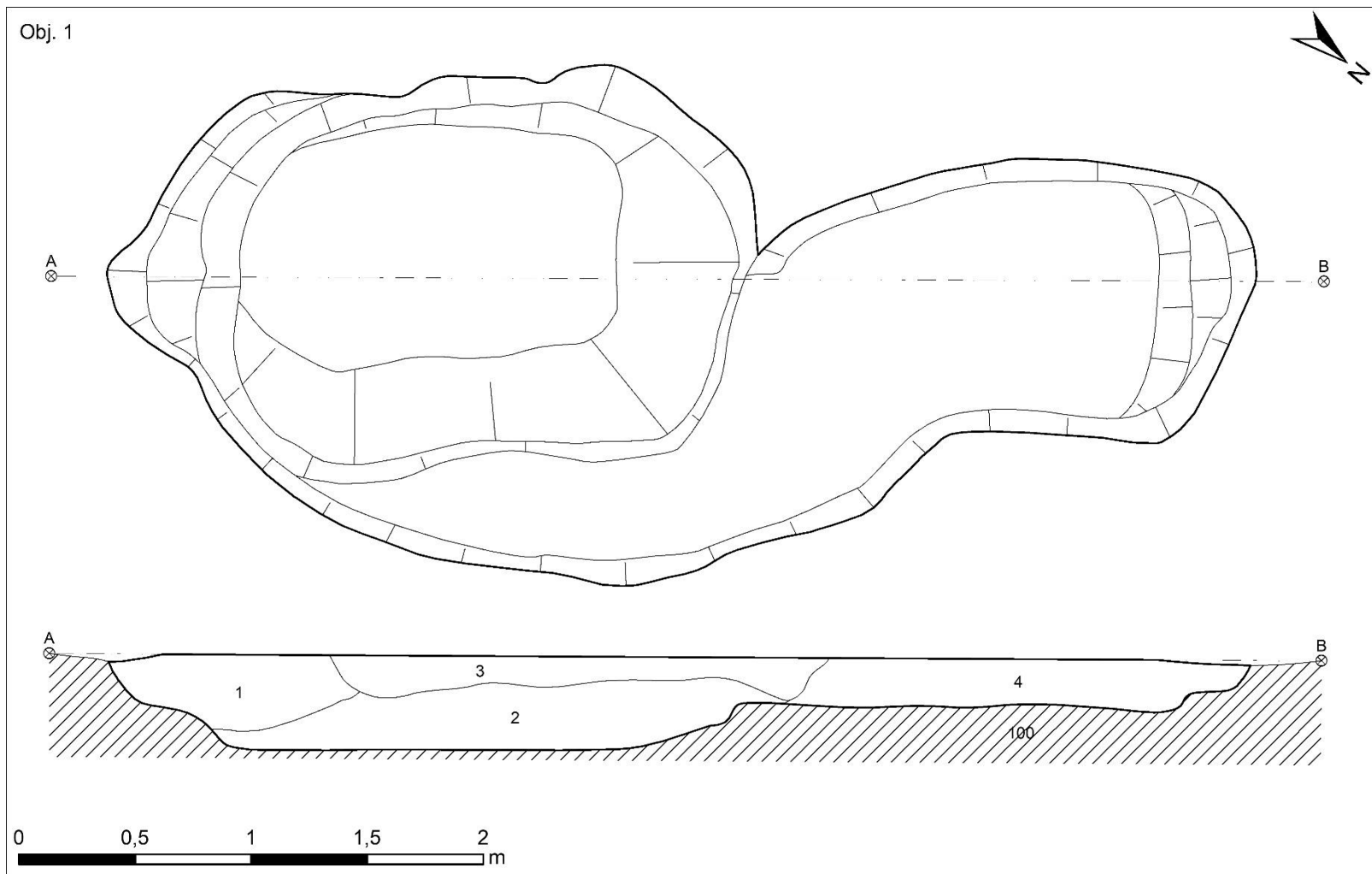
Obr. 83: Zápý, plocha A, objekt 190, část 2.

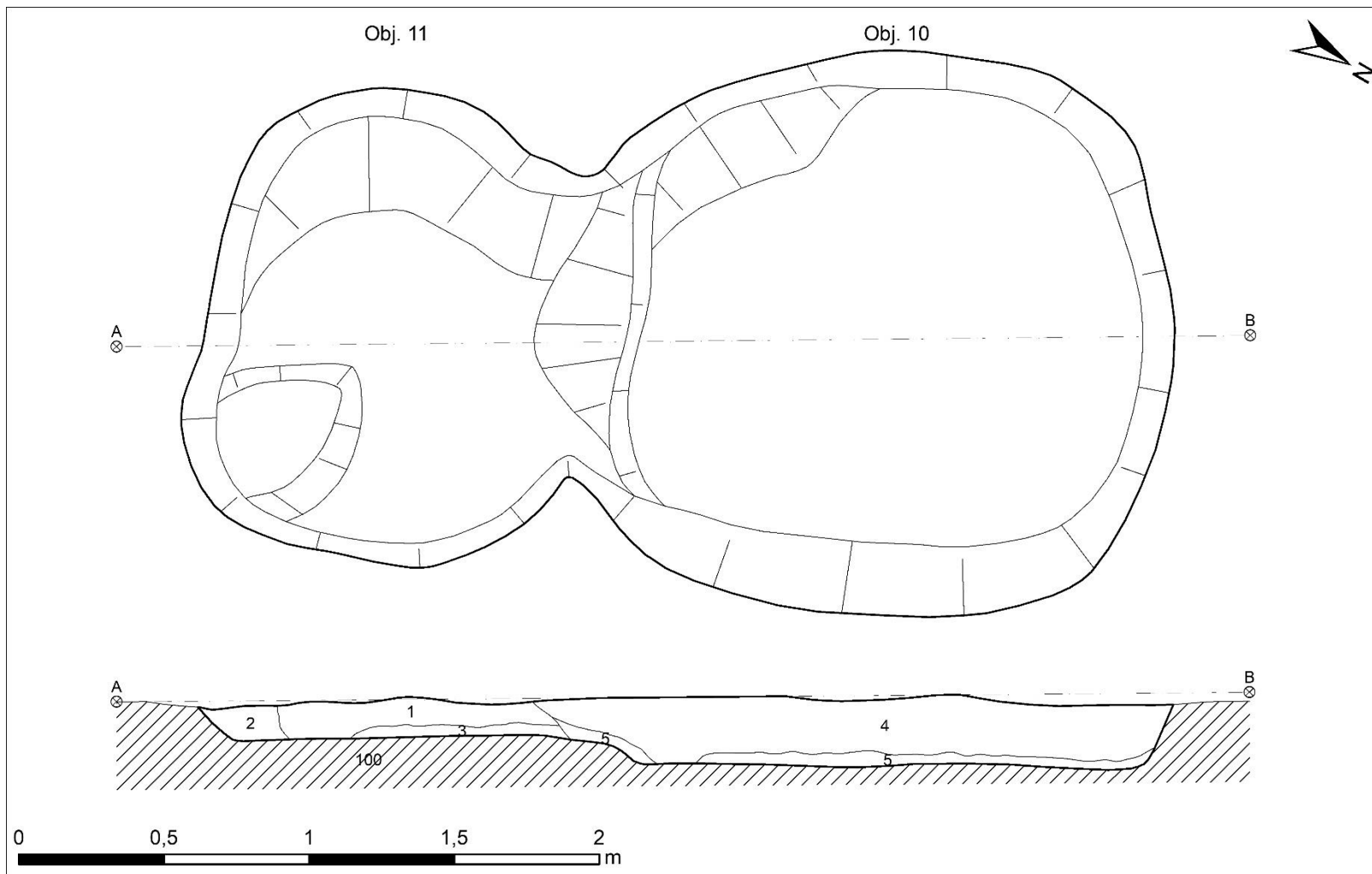
Obr. 84: Zápy, plocha A, Nadzemní stavba 1, kůlové jámy.

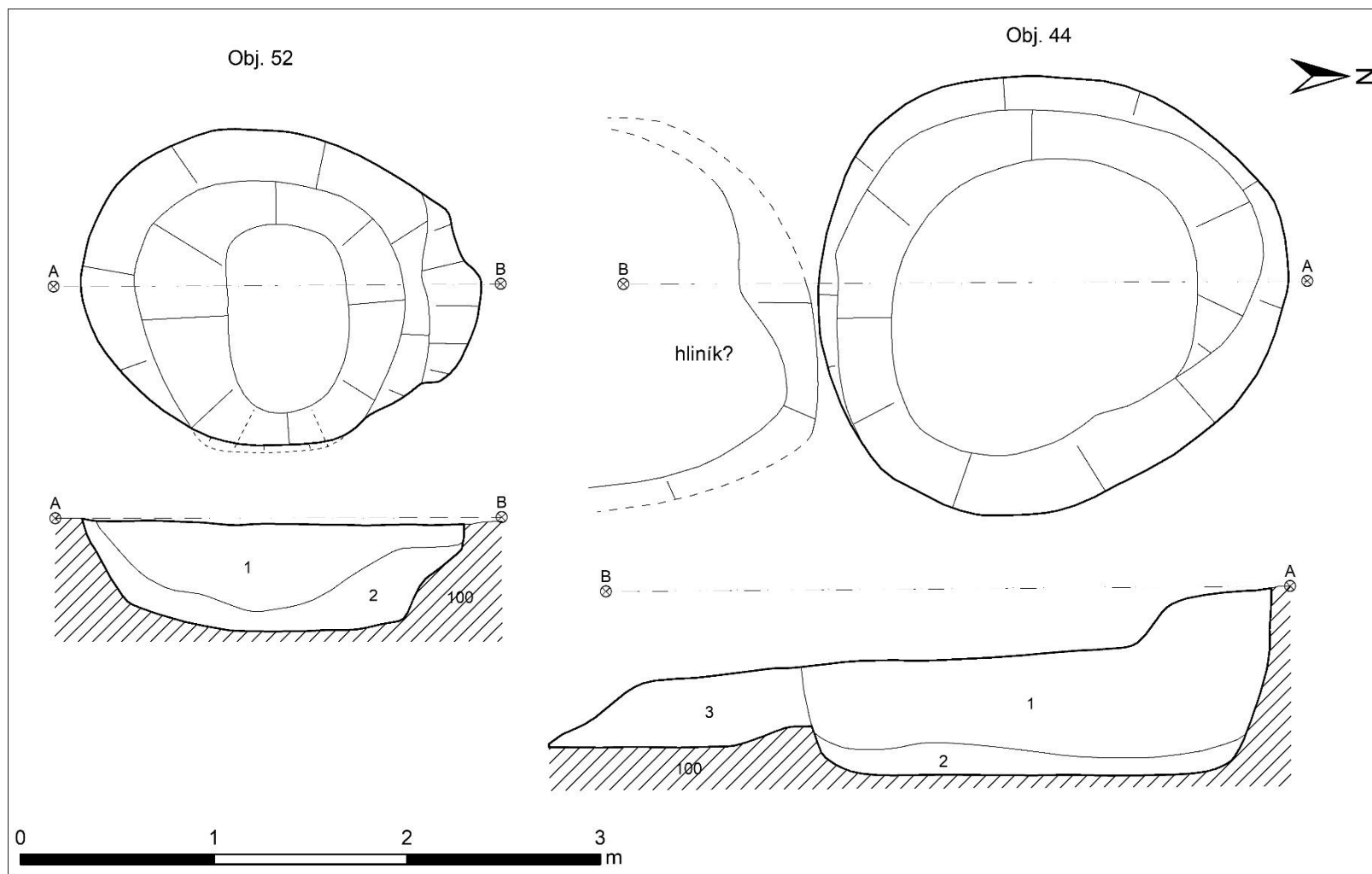
Obr. 85: Zápy, plocha A, Nadzemní stavba 2 a 3, kùlové jámy.

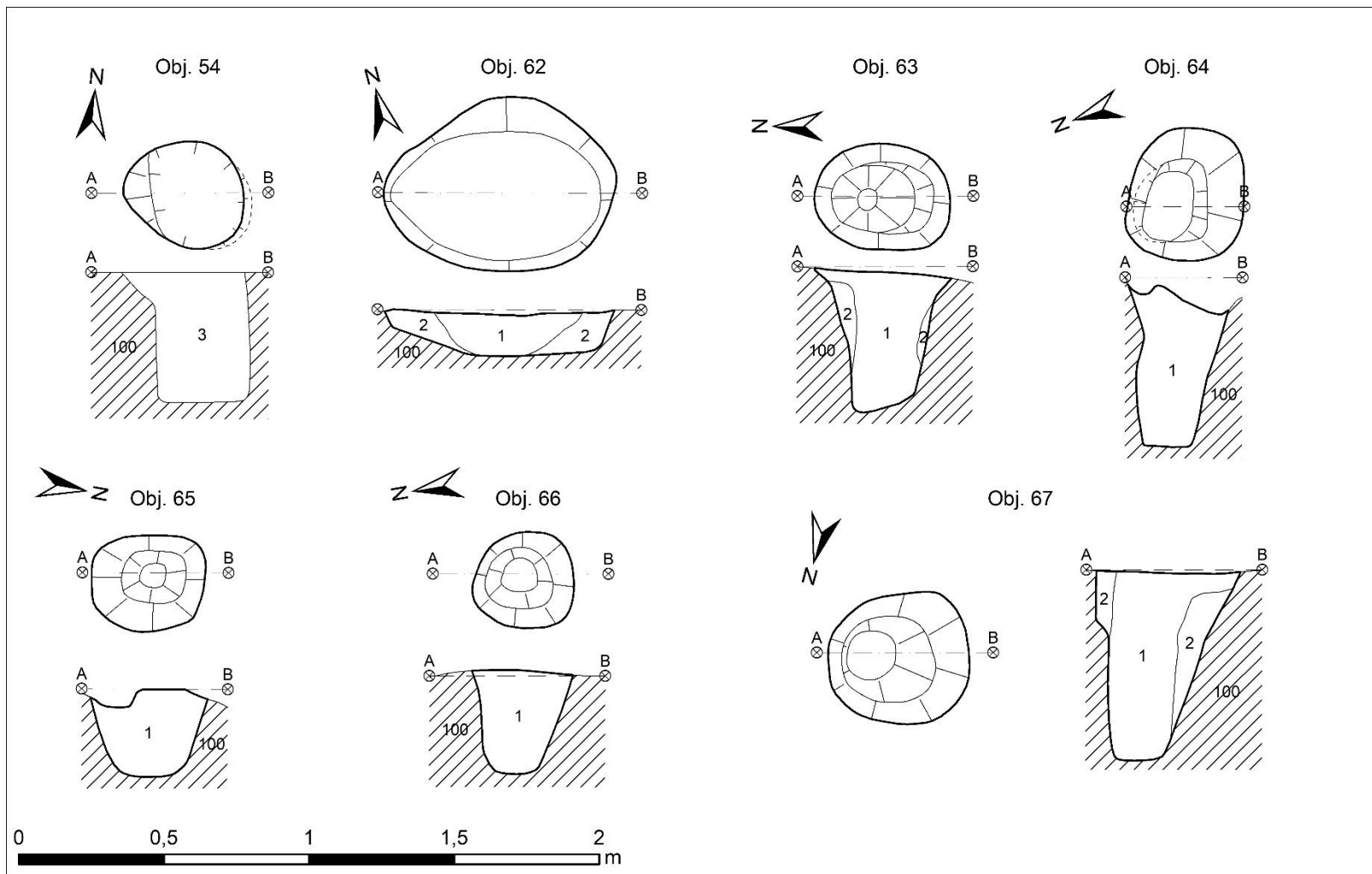
Obr. 86: plocha B, objekt 1.

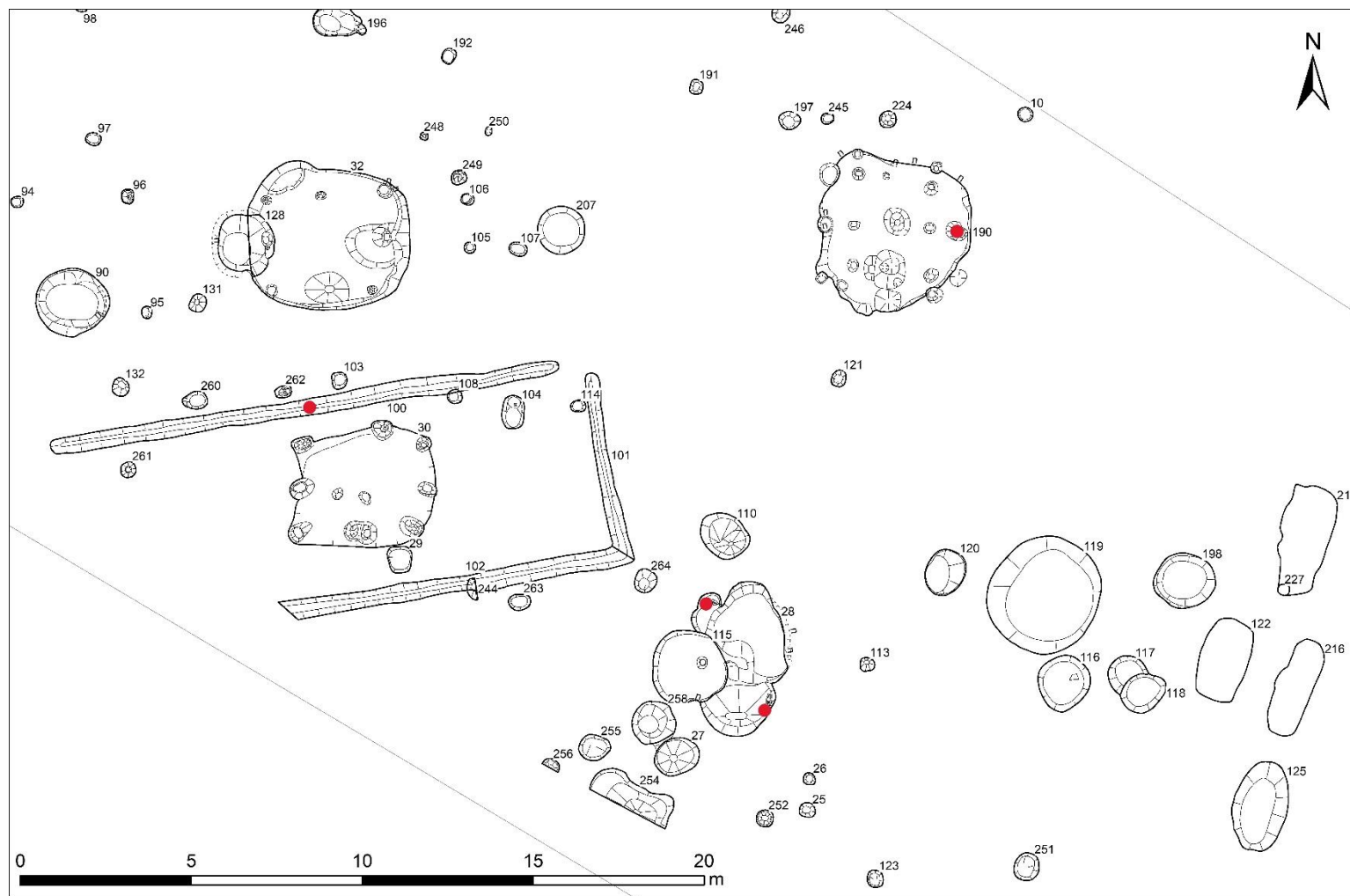
Obr. 87: plocha B, objekt 10, 11.

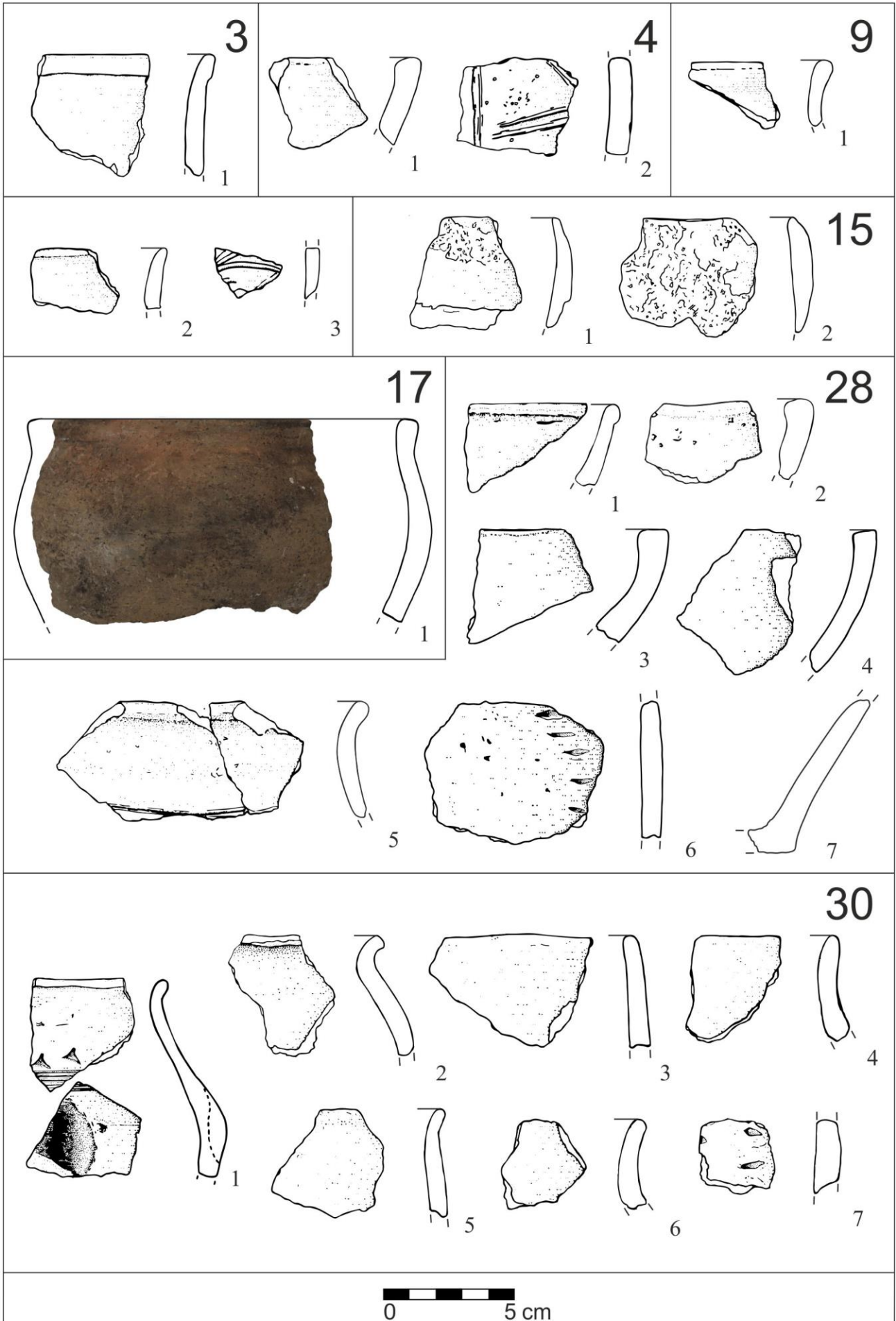
Obr. 88: plocha B, objekt 44, 52.

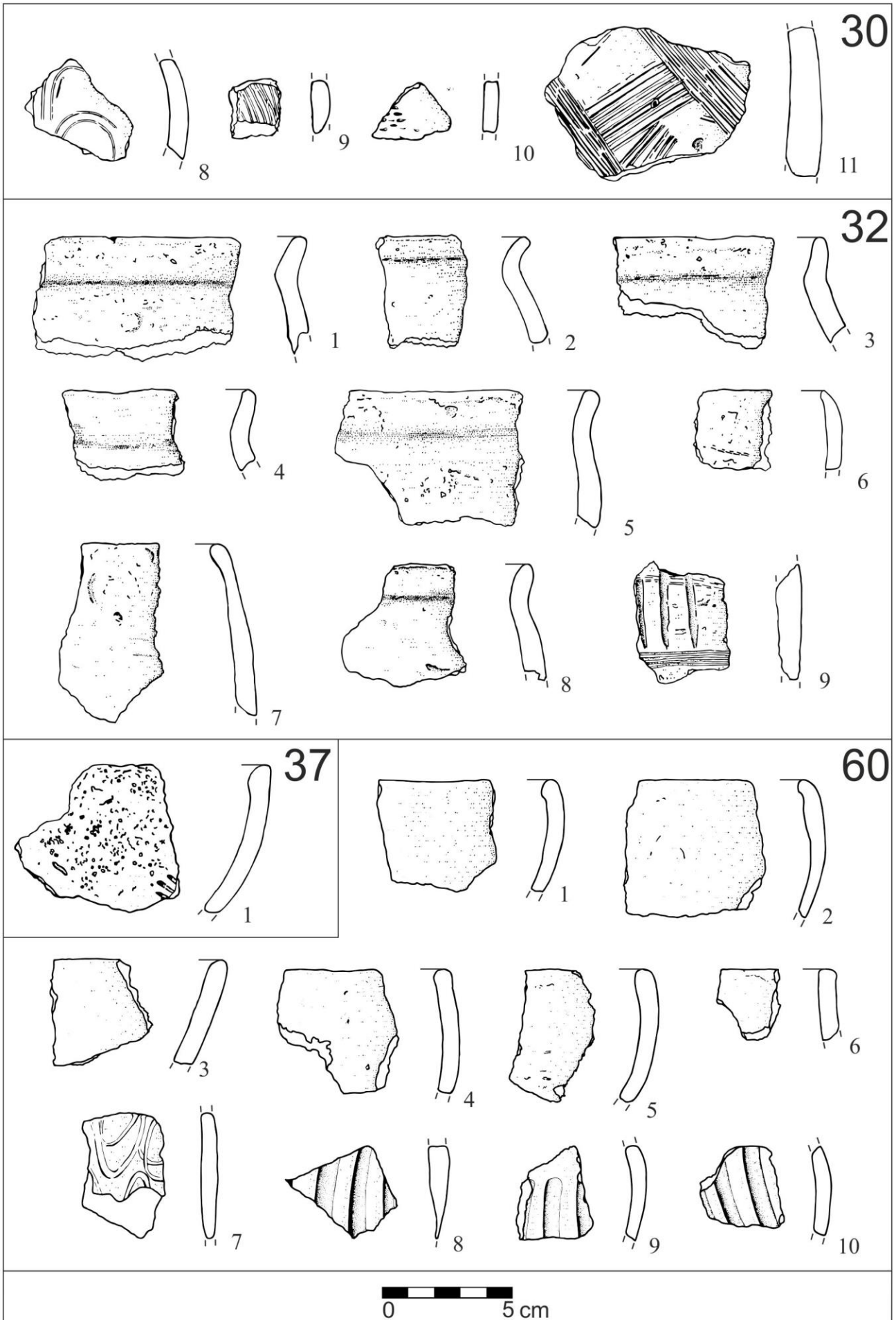

Obr. 89: plocha B, objekt 73, kùlové jámy.

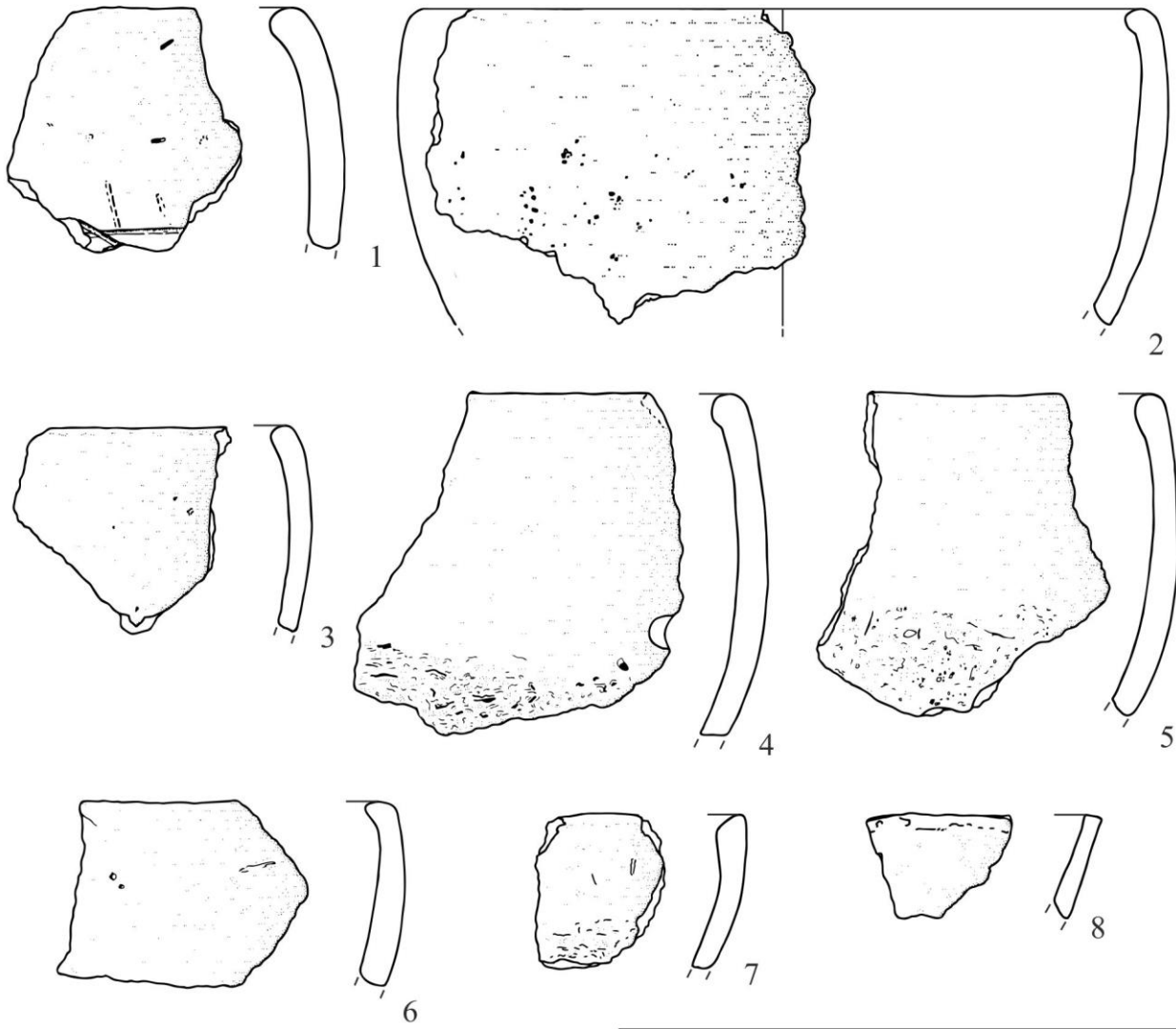

Obr. 90: Zápy, plocha A, poloha zvířecích obětí.

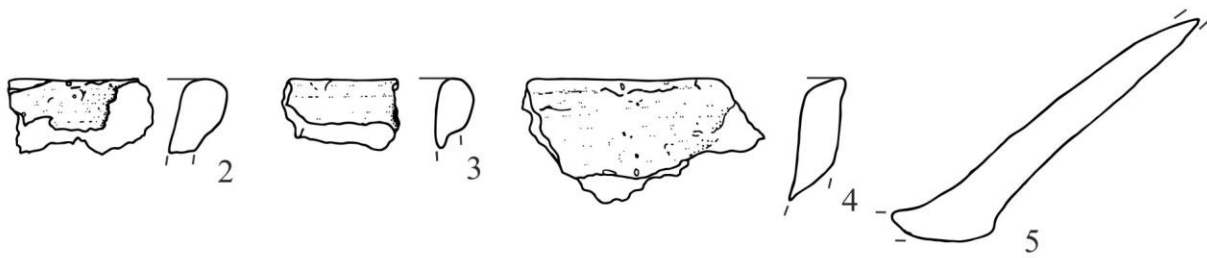
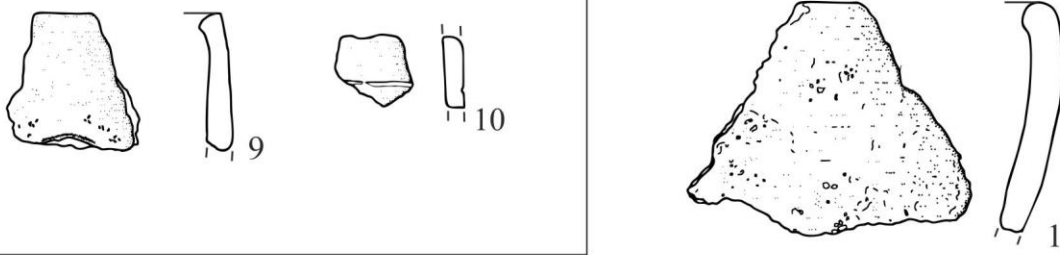

61

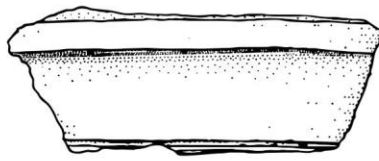

62

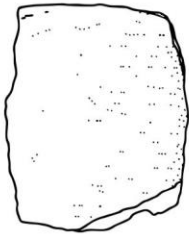
1

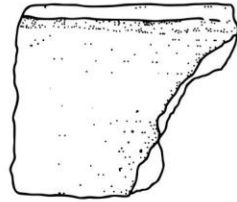
2

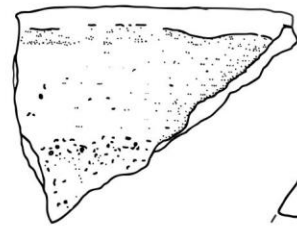
4

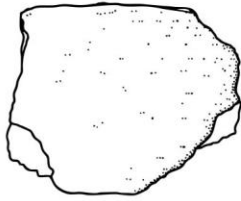
5

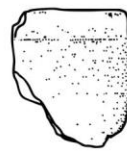
6

7

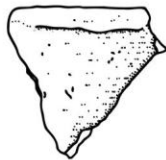
8

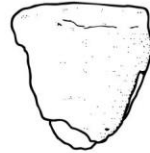
9

10

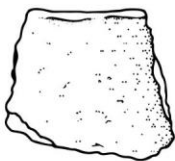
11

12

13

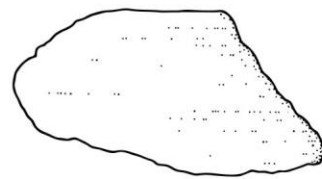
14

15

16

17

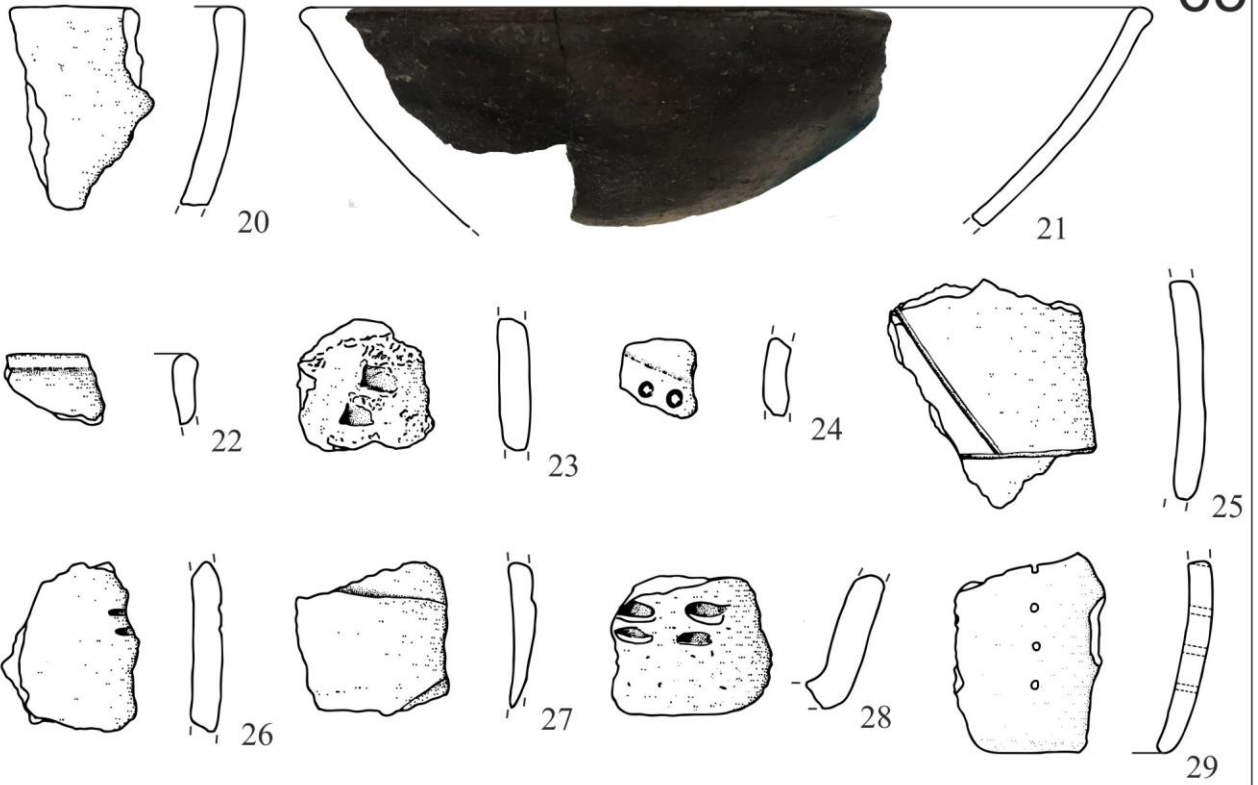
18

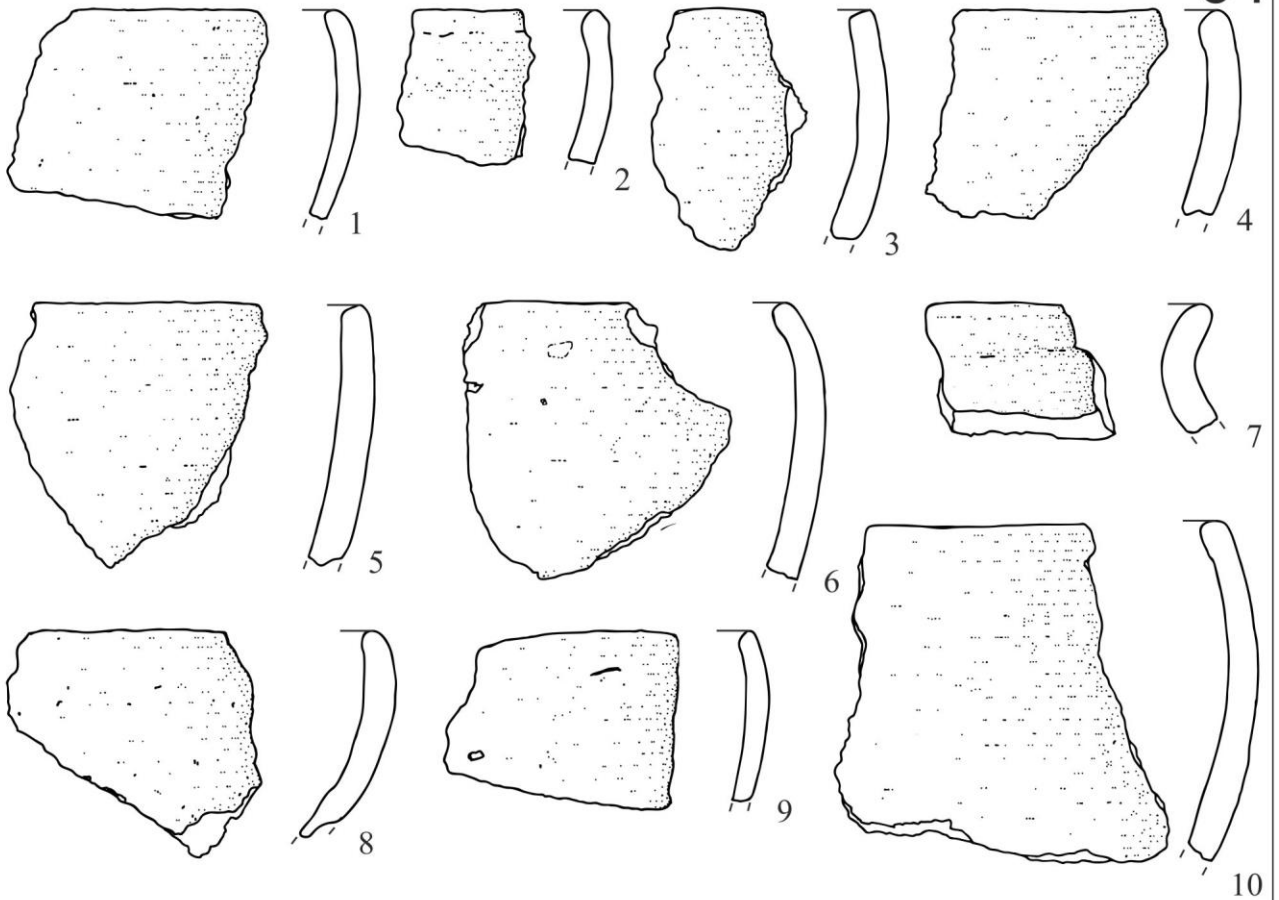
19

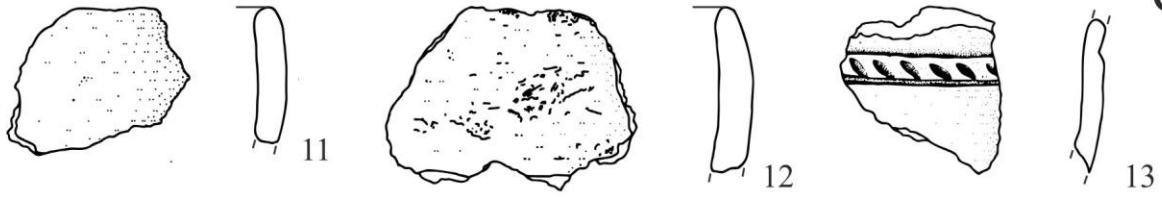
63

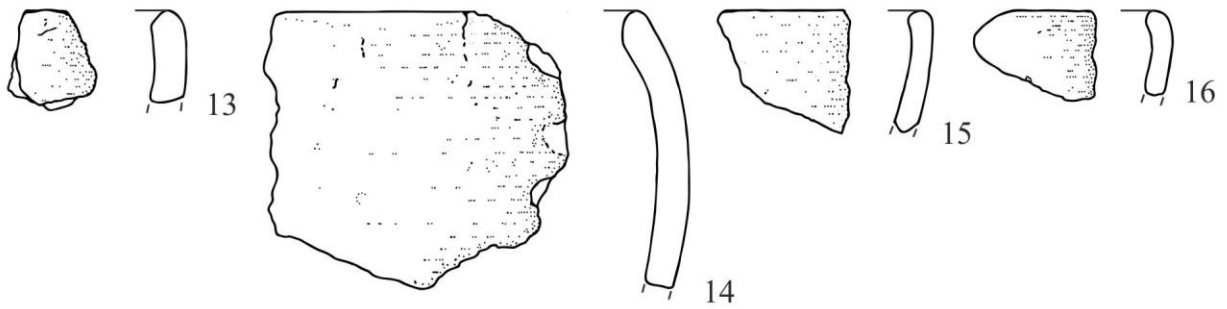
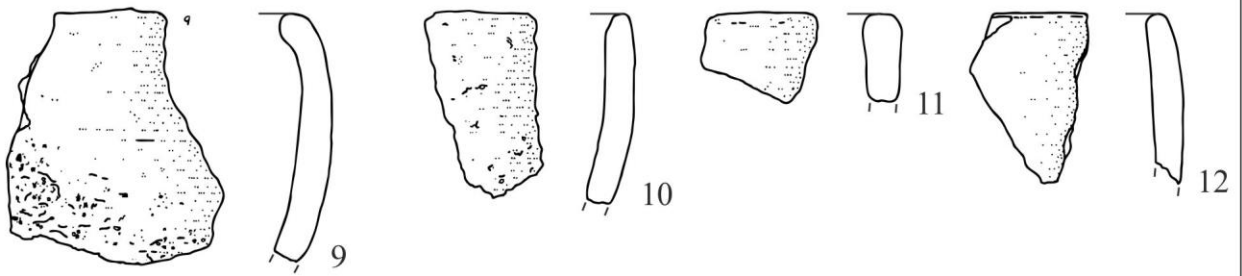
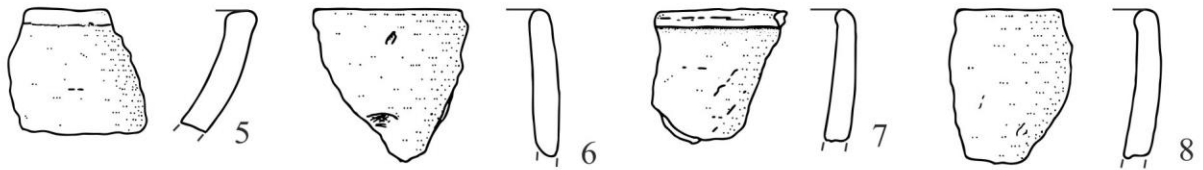
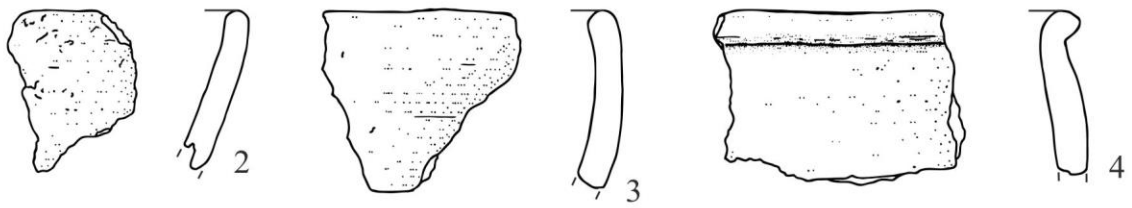
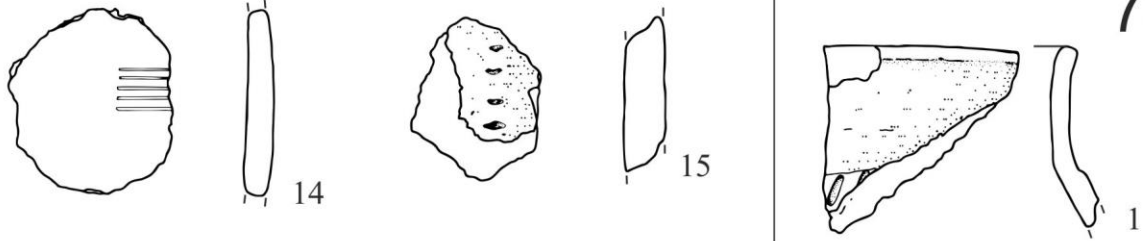
64

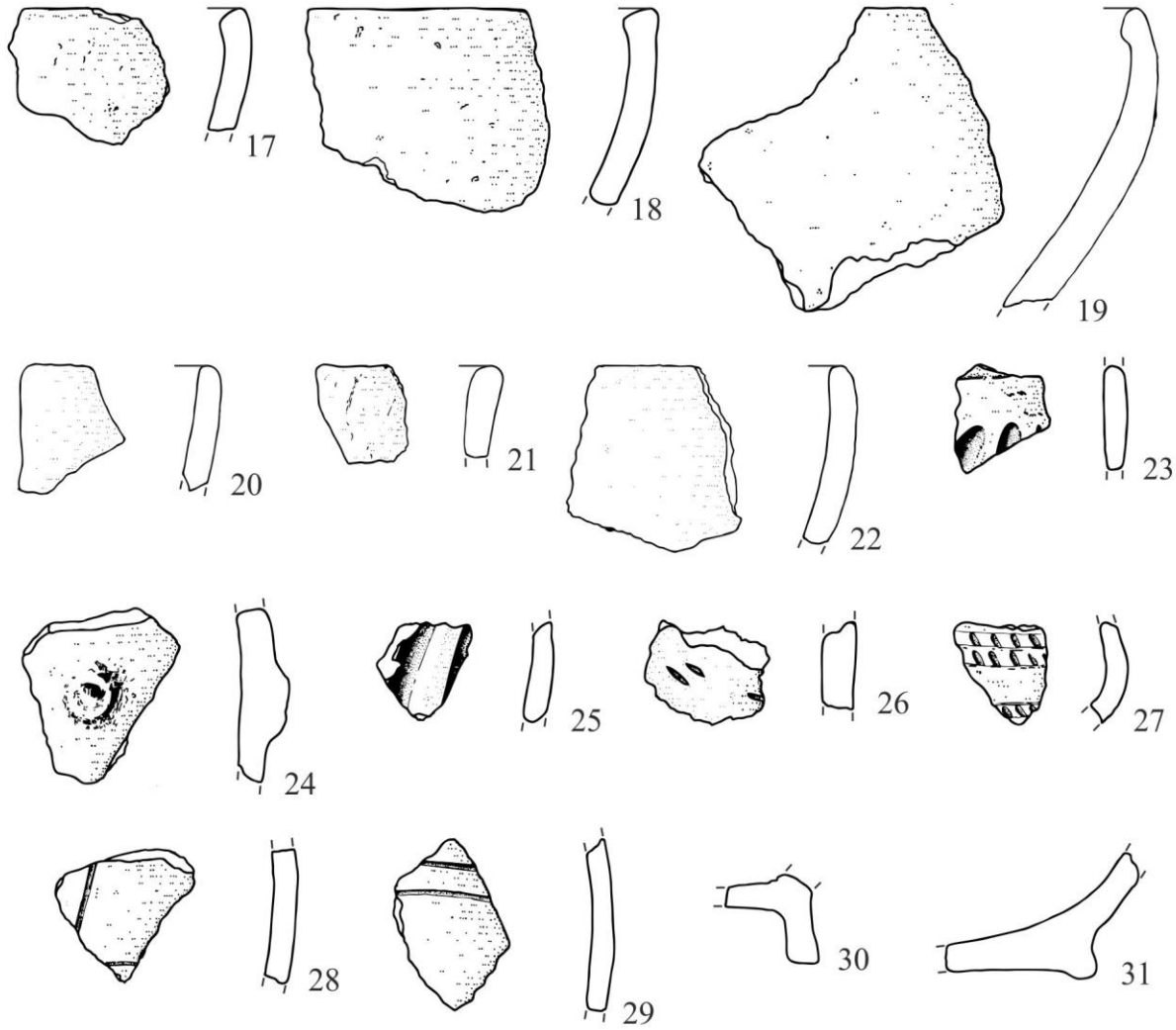
64

73

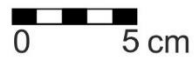
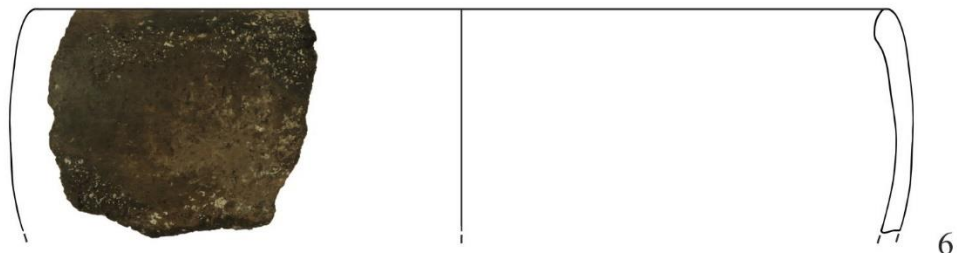
73

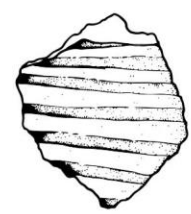
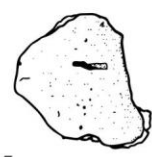
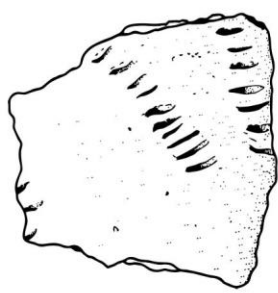
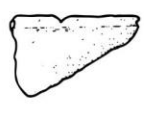
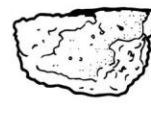
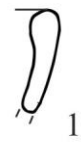
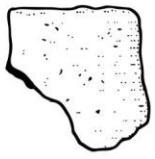
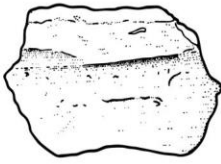
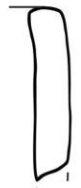

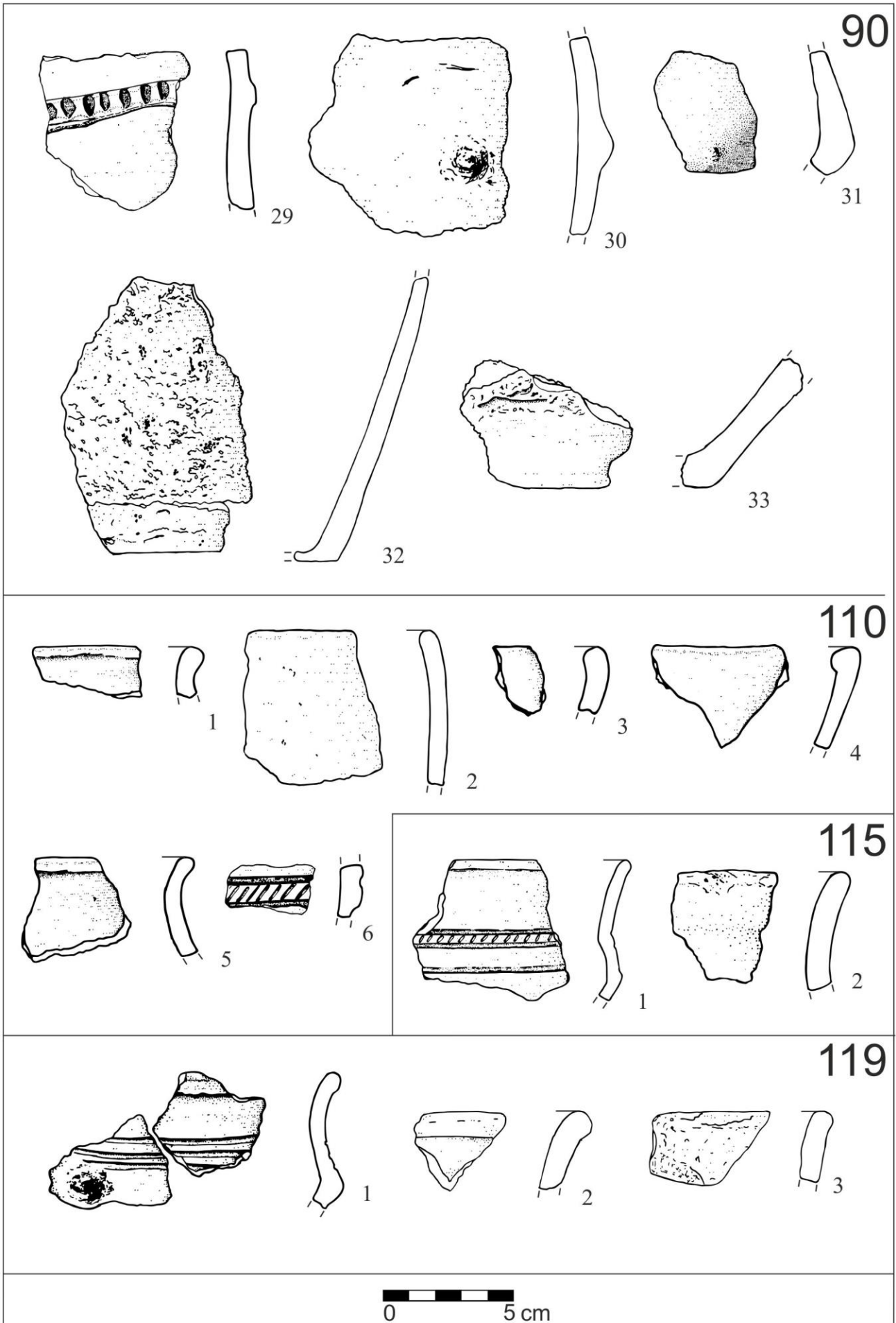
90

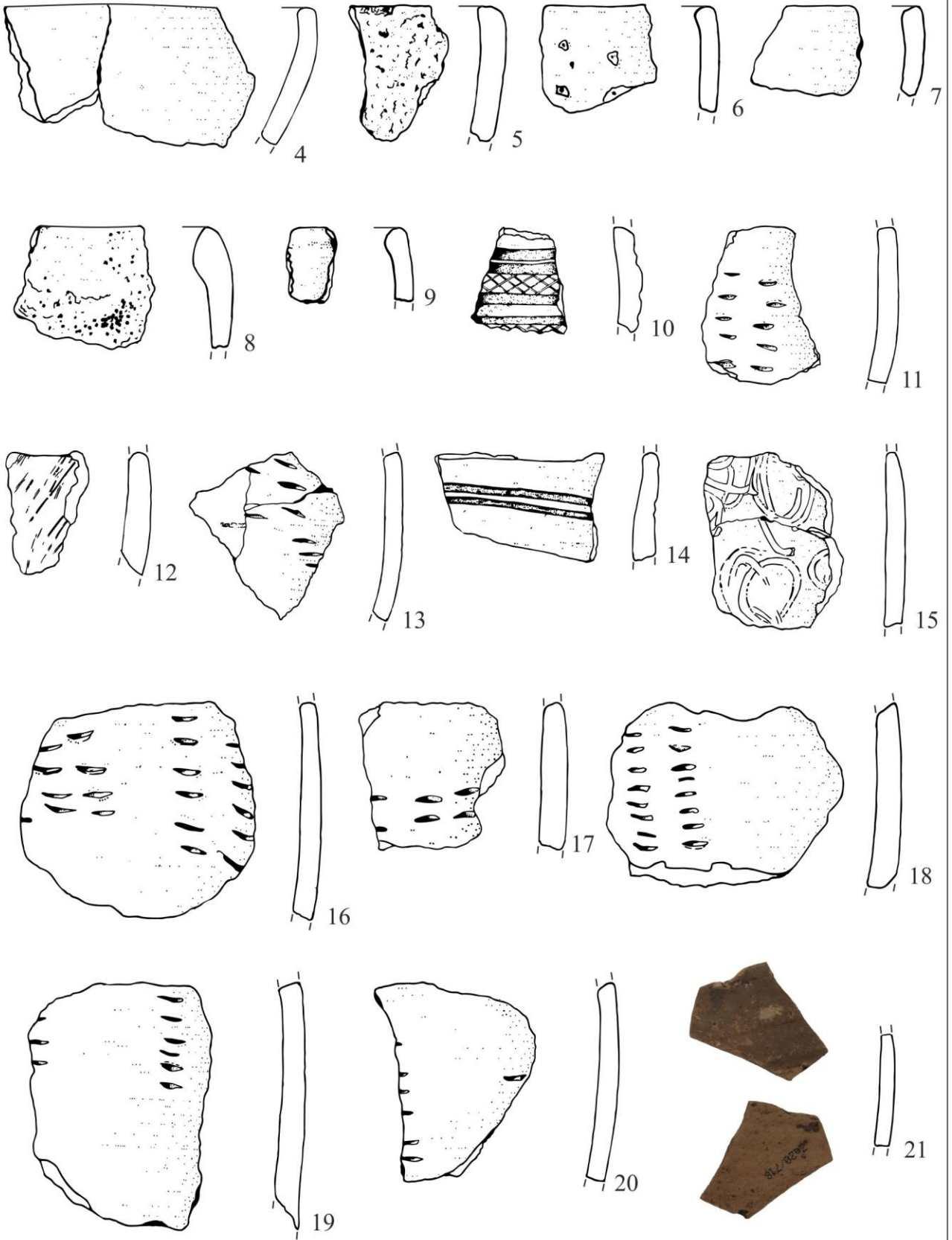

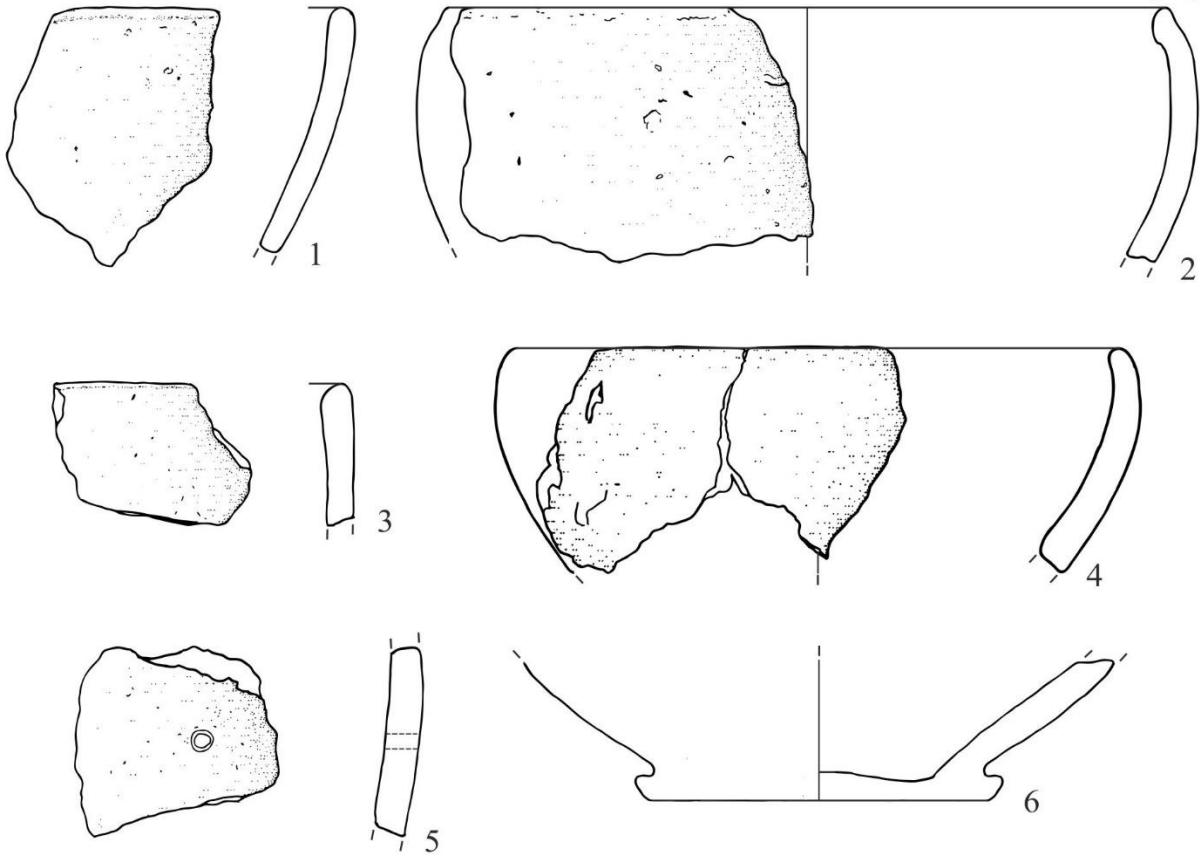

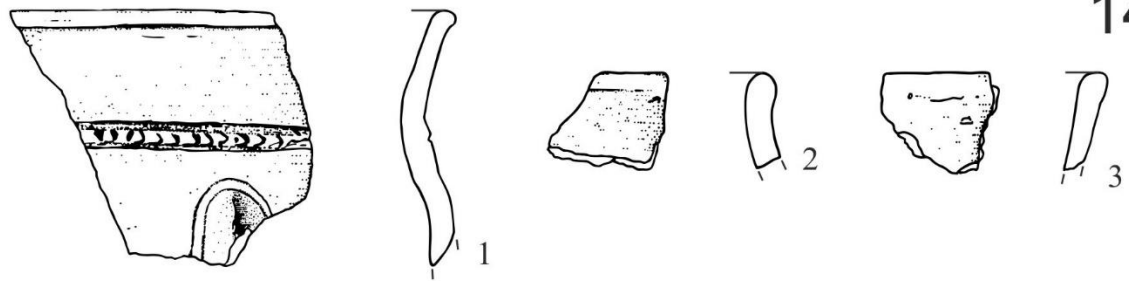

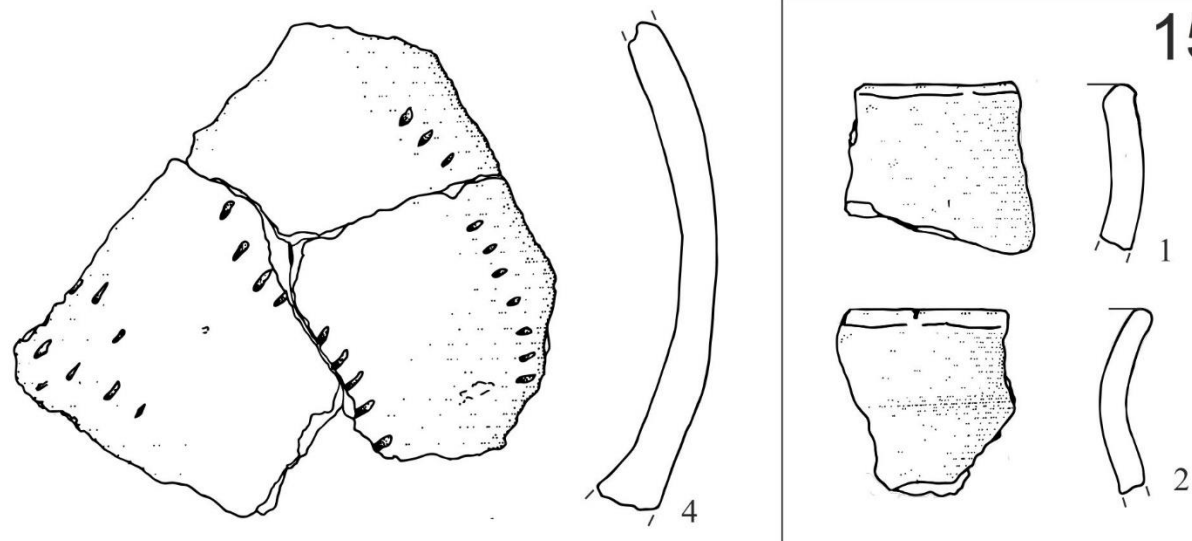
141

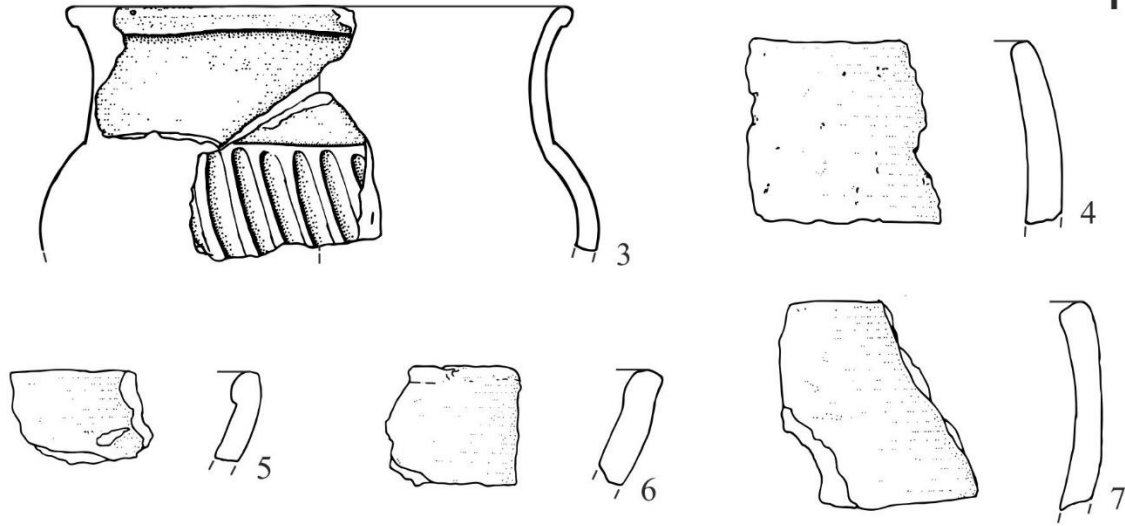
146

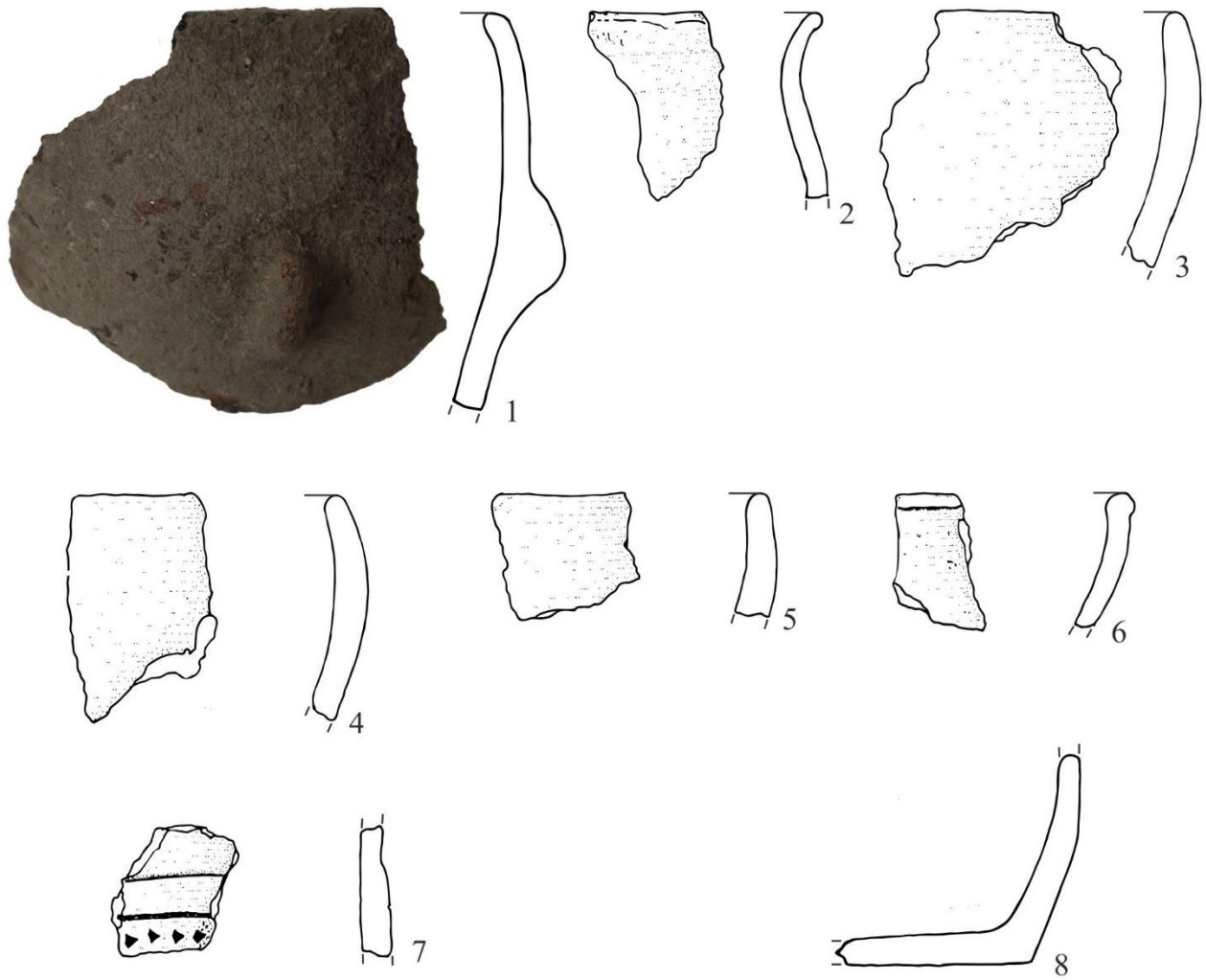
152

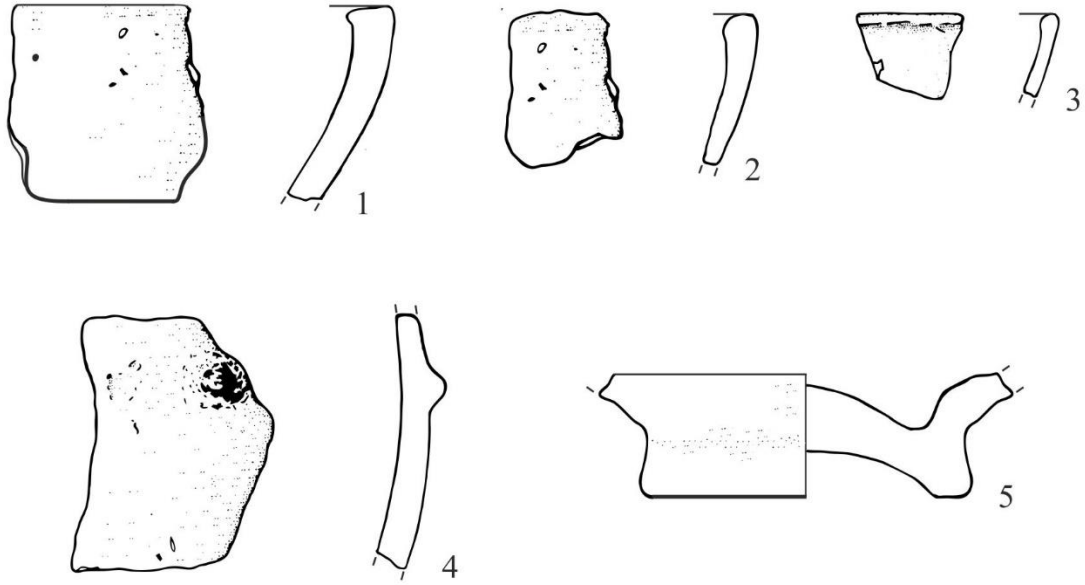
152

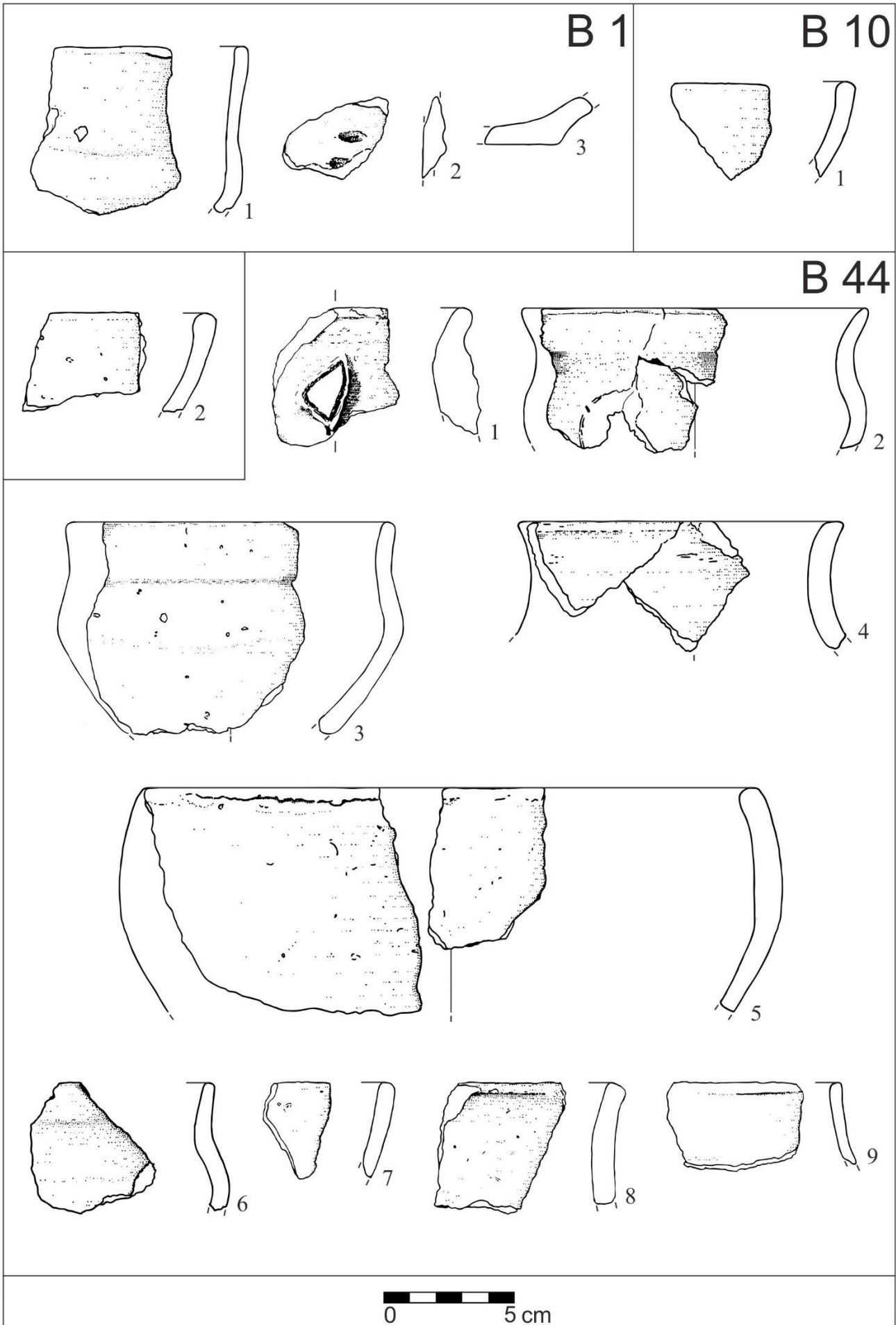

161

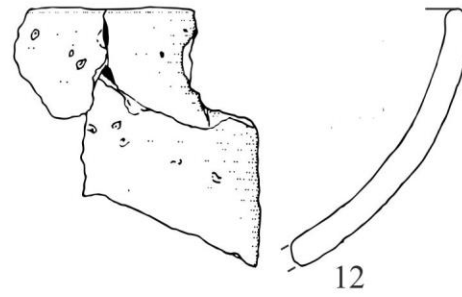
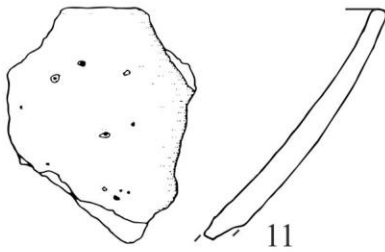
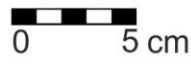
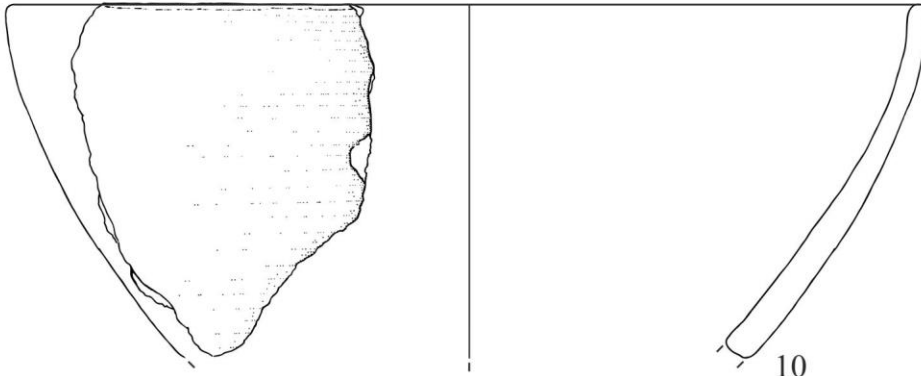

190

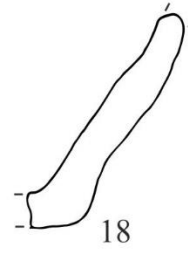
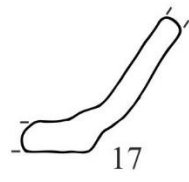

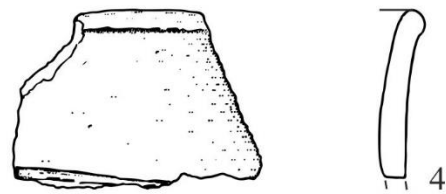
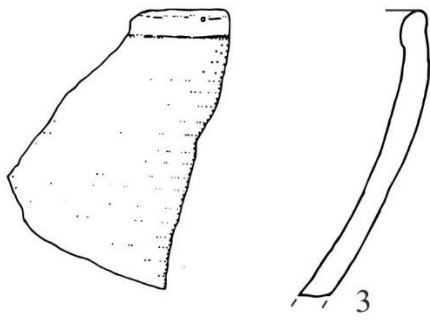
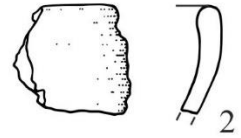
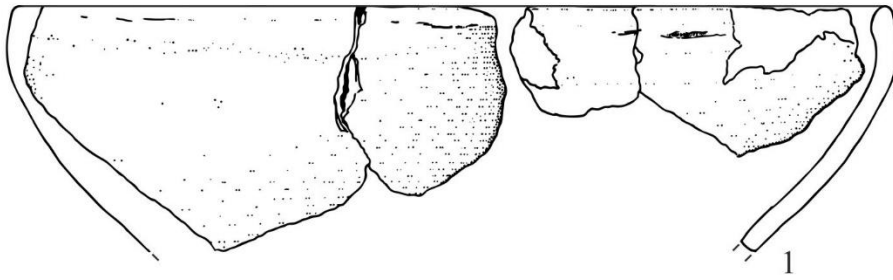
B 44

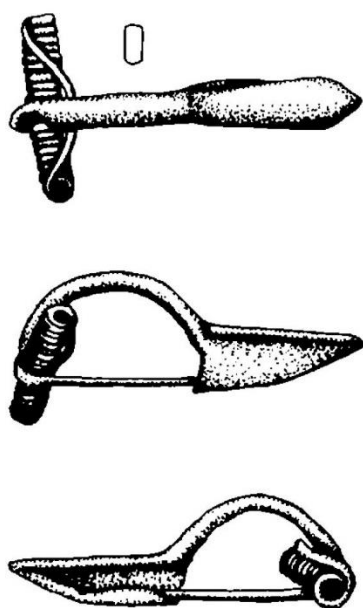
B 44

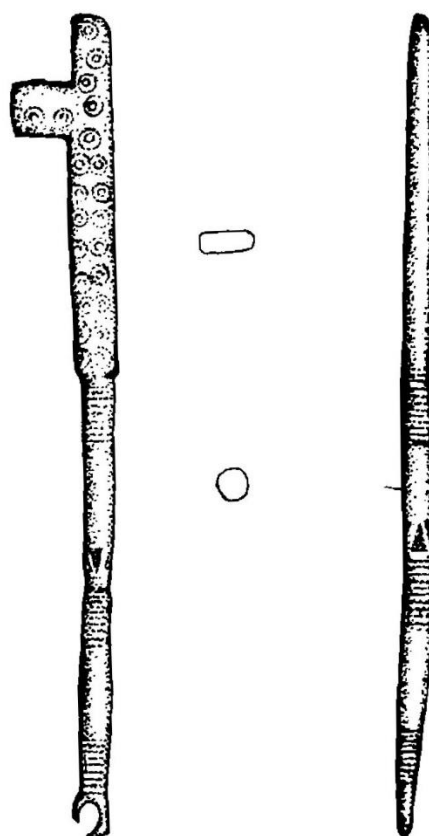
B 52

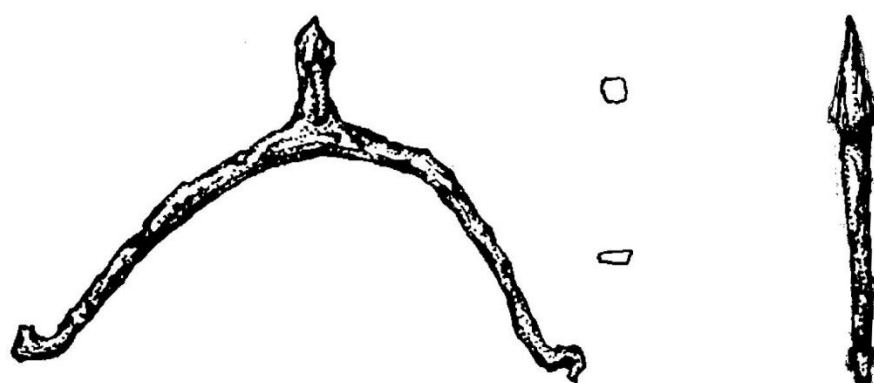
28

32

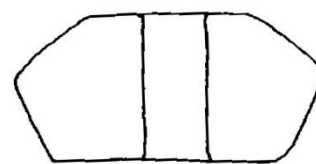
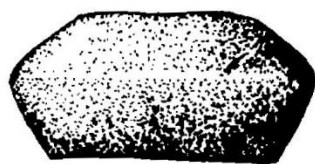
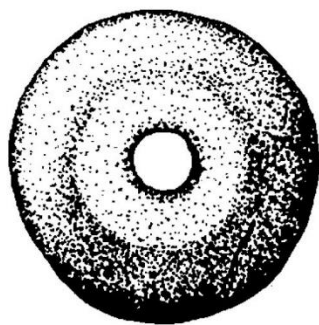

61

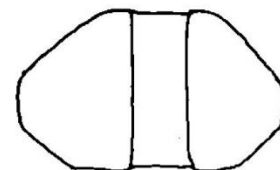
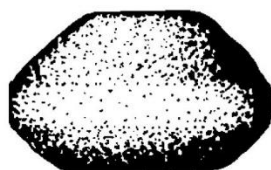
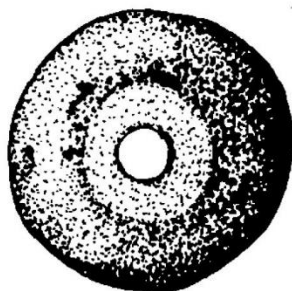

Kresby: Miroslav Pleska

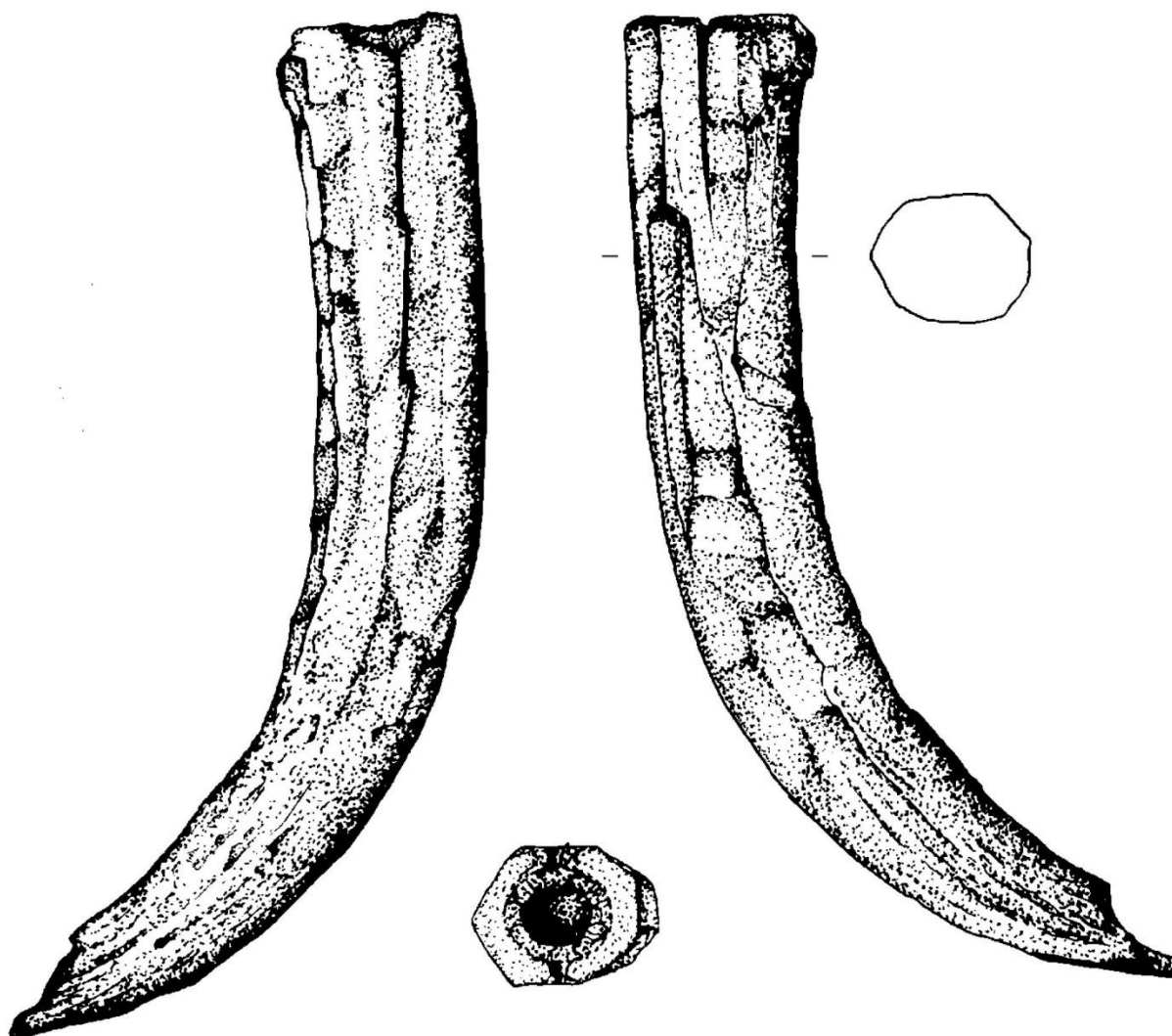
30

32

1

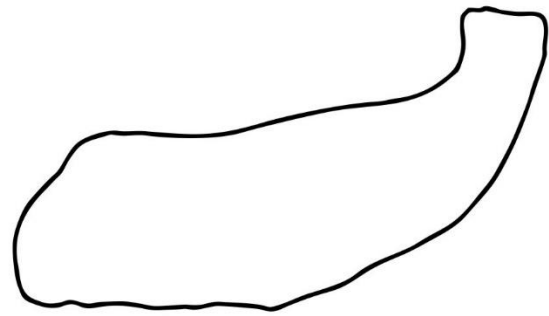

2

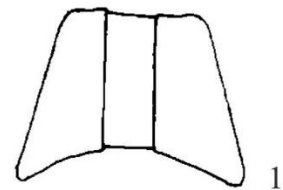
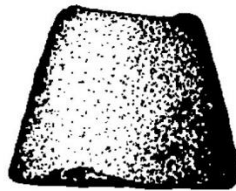

Kresby: Miroslav Pleska

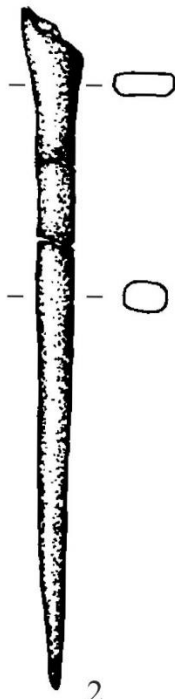
63

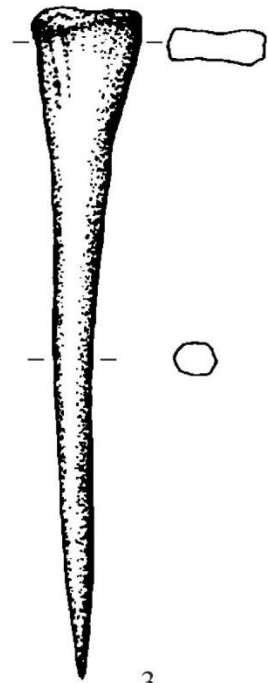
73

1

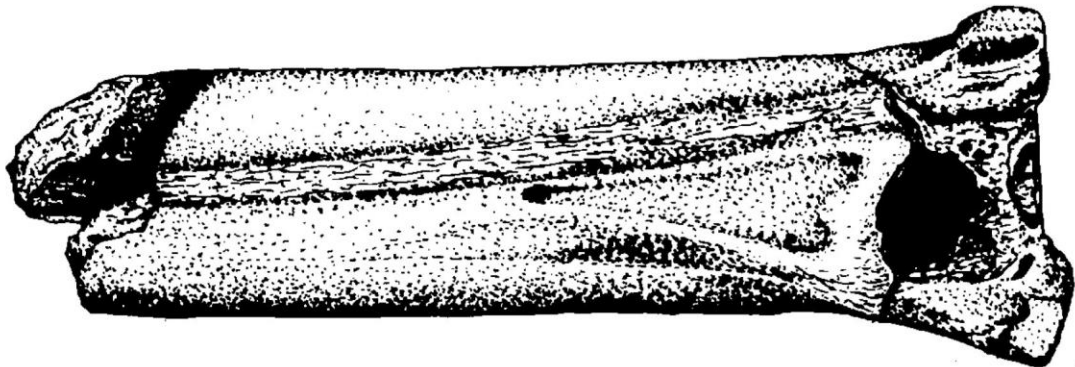
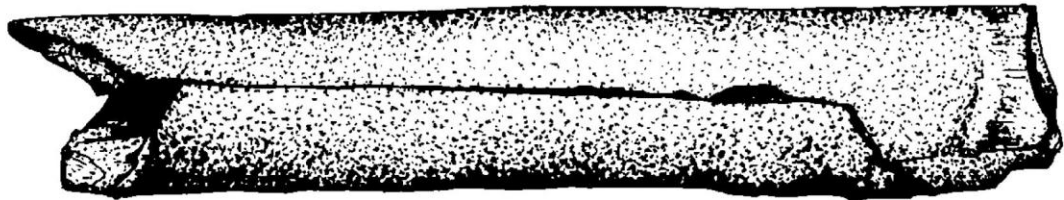
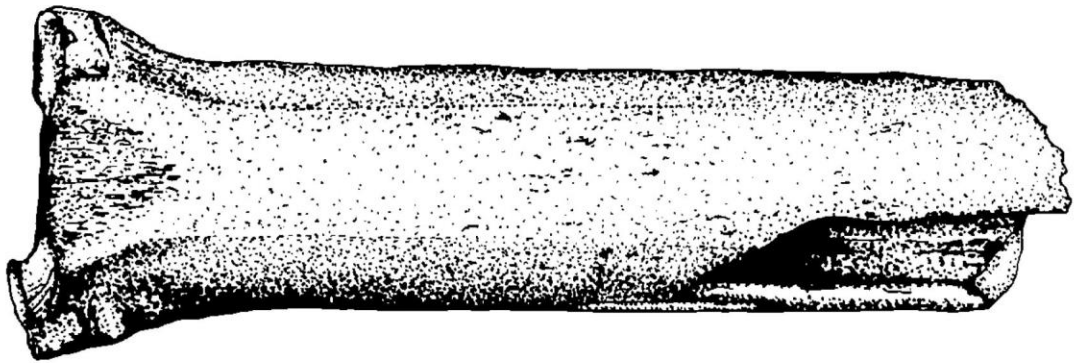
2

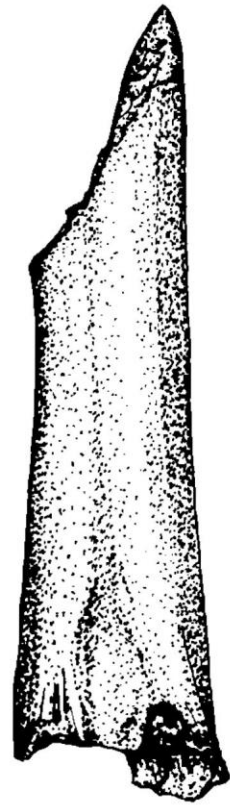
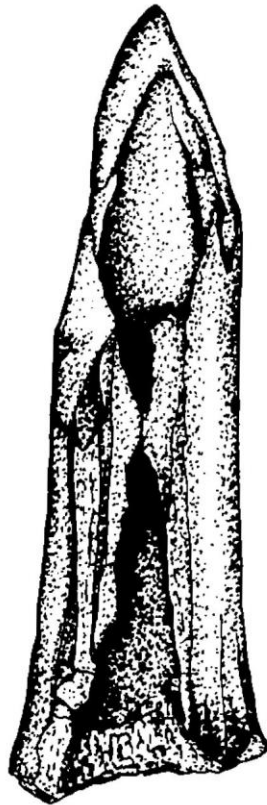
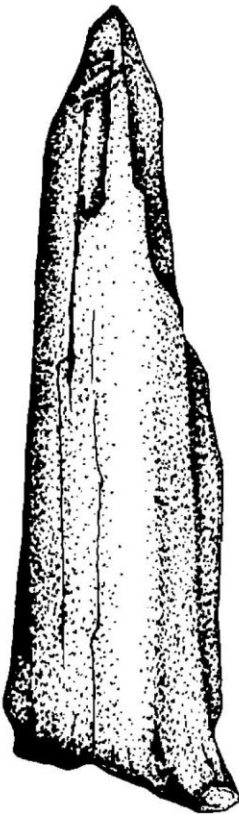
3

Kresby: Miroslav Pleska (73)

4

5

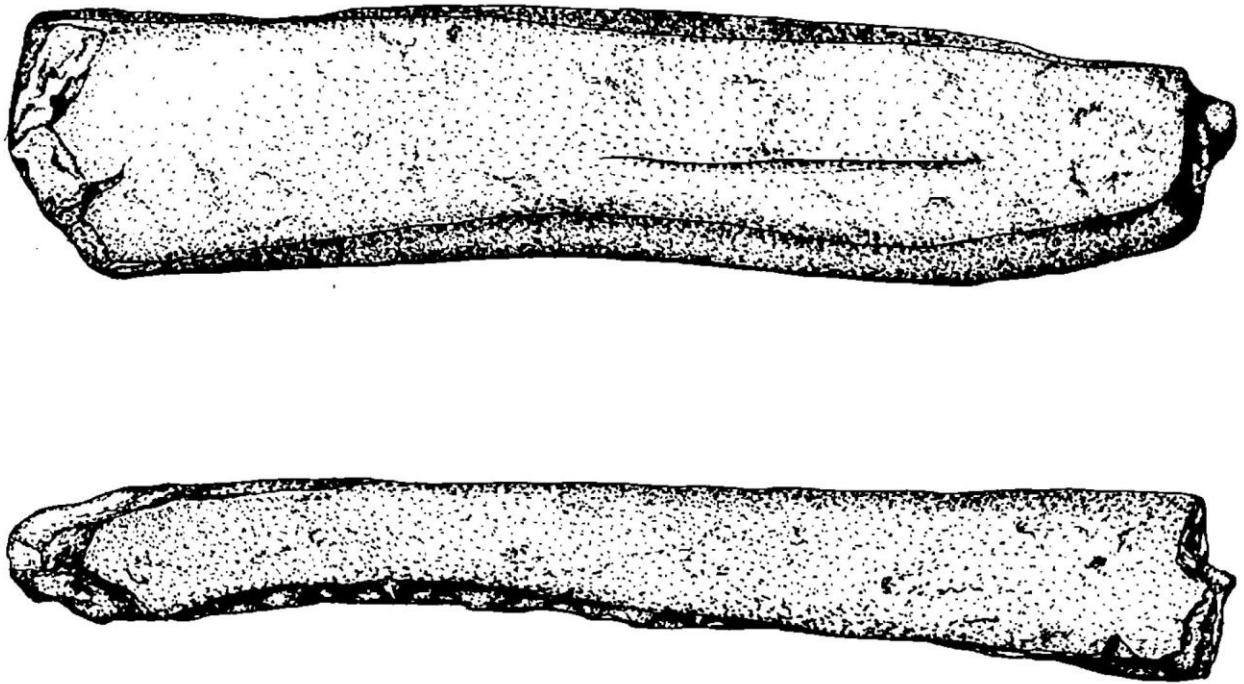

Kresby: Miroslav Pleska

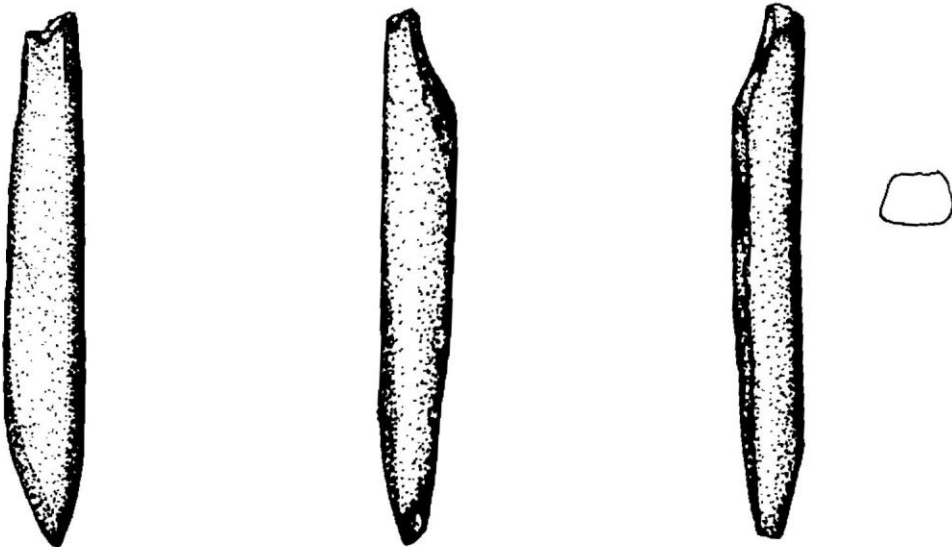
90

161

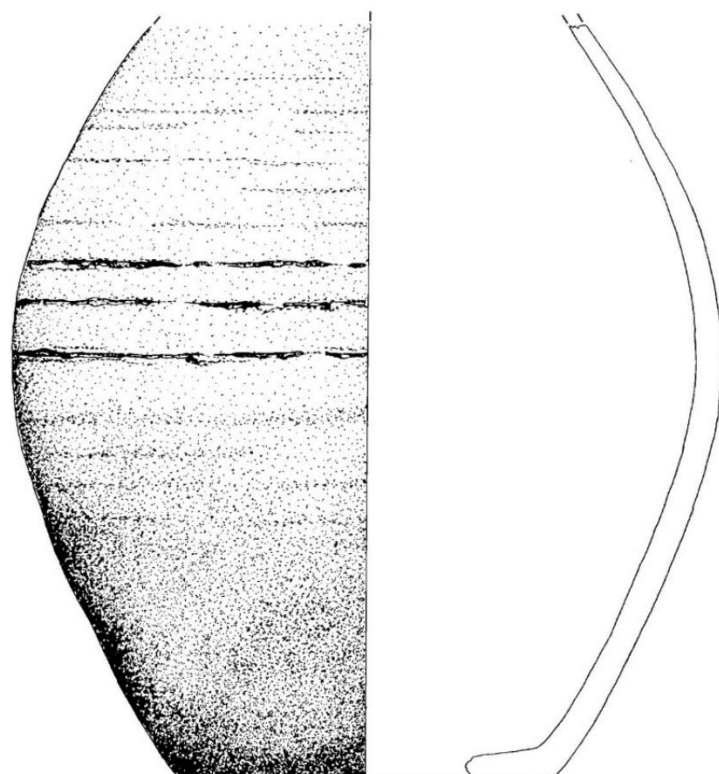

B 44

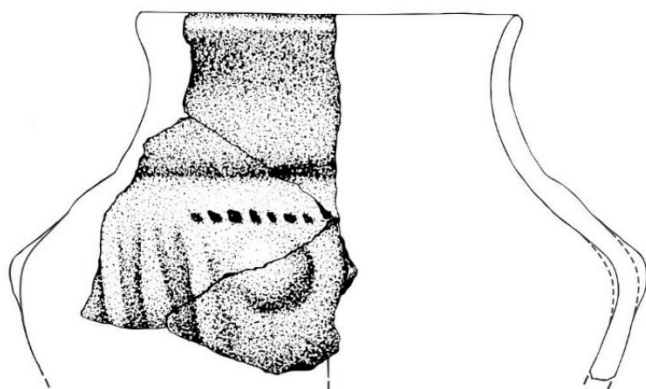

Kresby: Miroslav Pleska

15

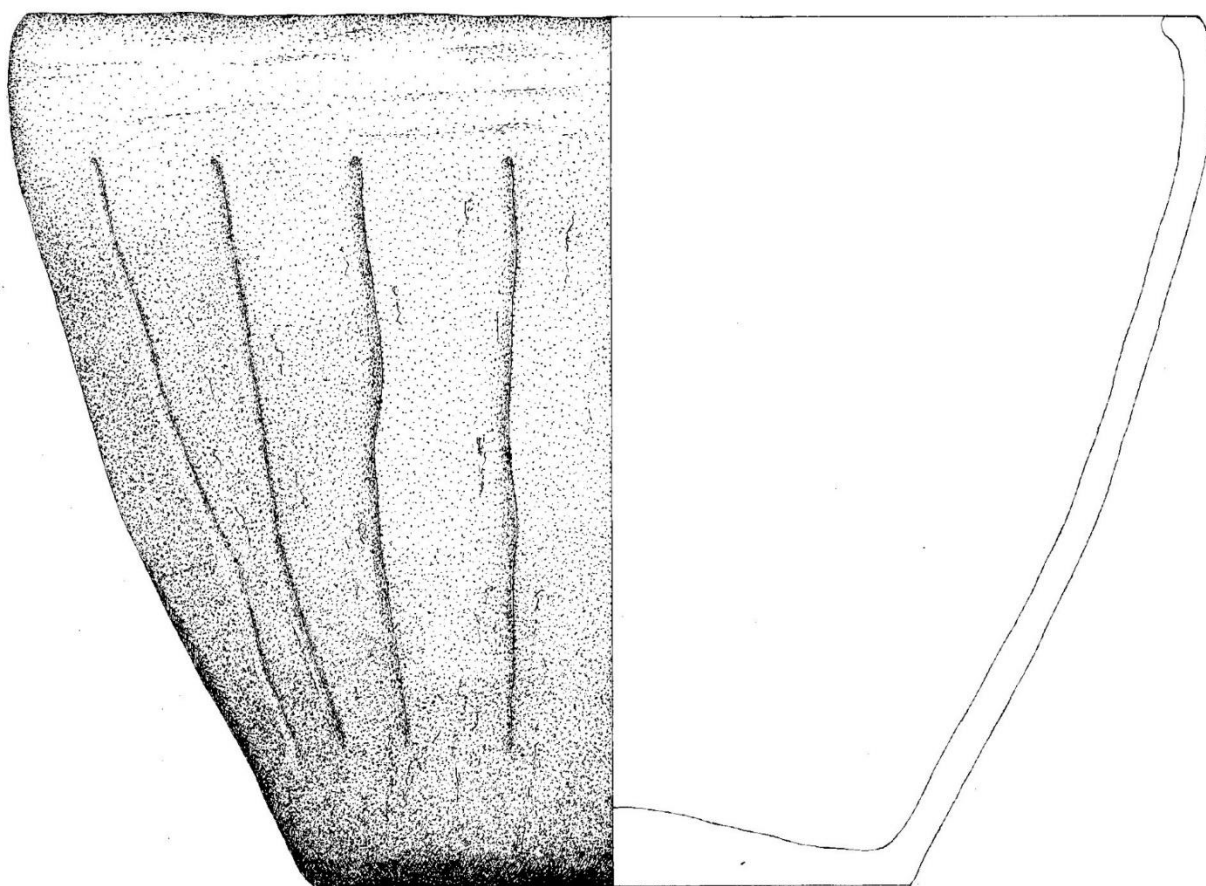
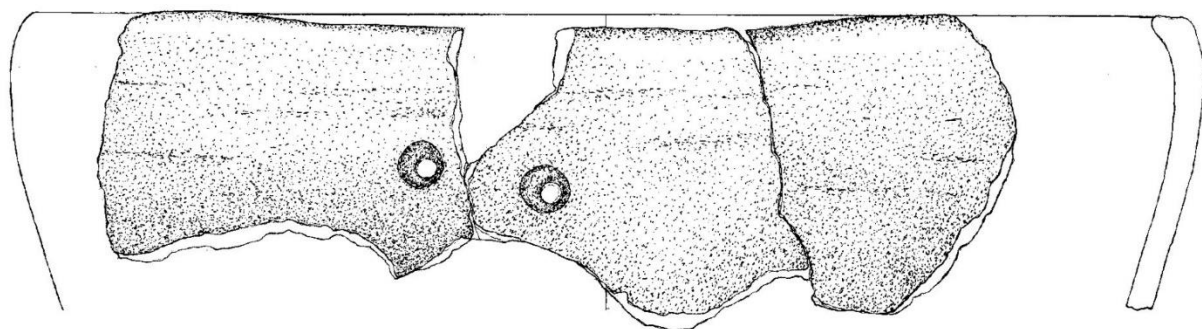

60

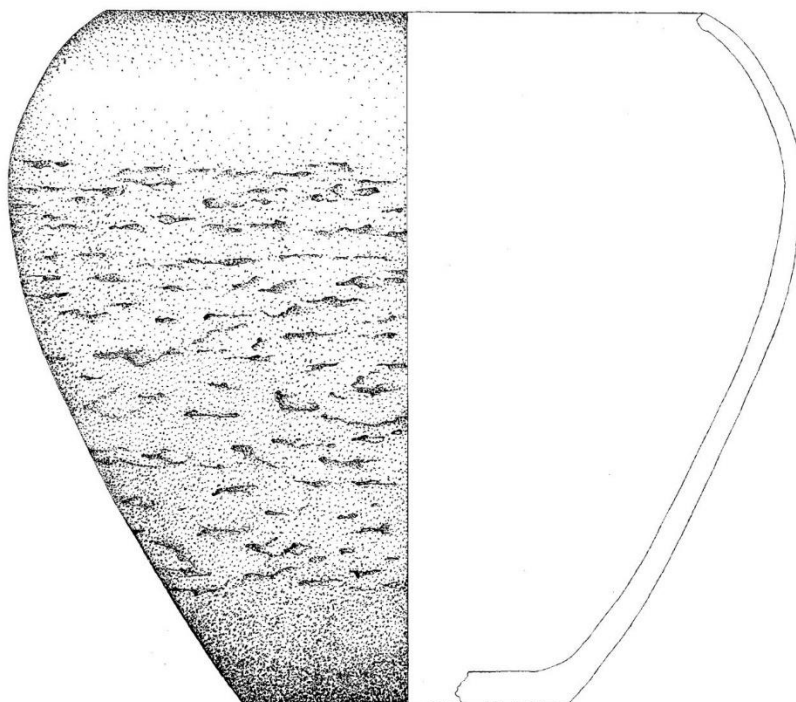
61

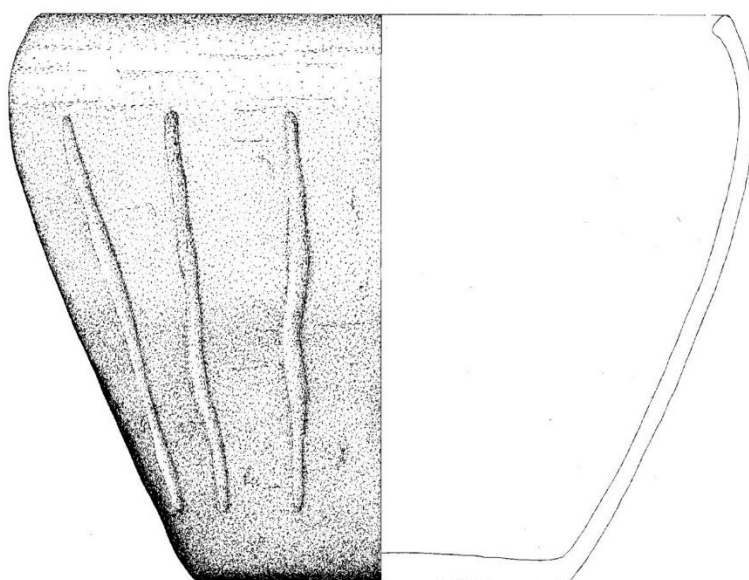

Kresby: Miroslav Pleska

63

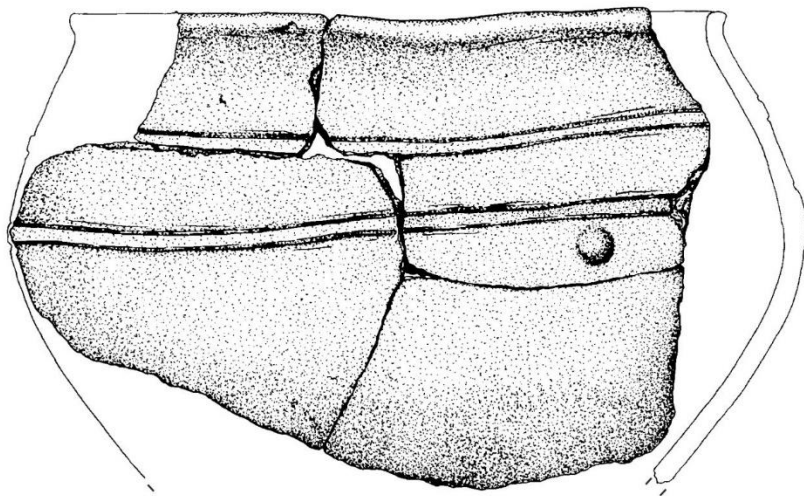

64

Kresby: Miroslav Pleska

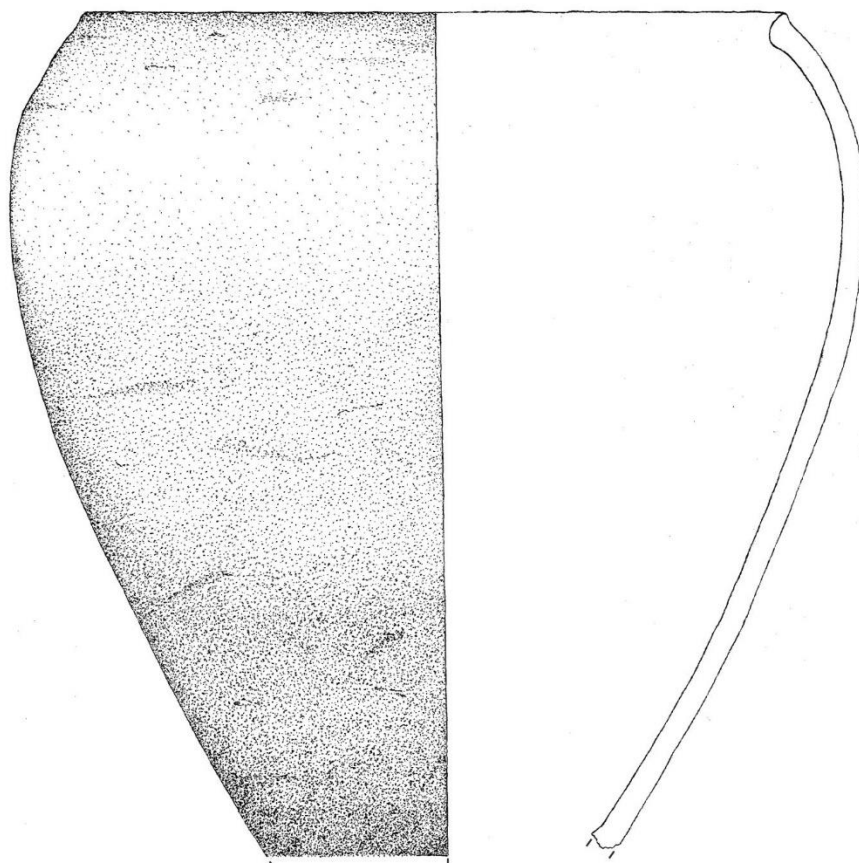
90

119

B 44

0 5 cm

Kresby: Miroslav Pleska

1

2

3

4

5

6

7

8

9

